Serviciul Istoric al Armatei

ARMATA ROMÂNĂ ŞI RĂSCOALA DIN 1907

Documente

EDITURA MILITARĂ

ARMATA ROMÂNĂ ŞI RĂSCOALA DIN 1907

Documente

SERVICIUL ISTORIC AL ARMATEI

ARMATA ROMÂNĂ ŞI RĂSCOALA DIN 1907

Documente

Ediție îngrijită de:
Maior dr. Florin ŞPERLEA,
Lucian DRĂGHICI, Manuel STĂNESCU

EDITURA MILITARĂ, BUCUREŞTI, 2007

Coperta: Victor ILIE
Redactor: Dana-Irina VOICU
Layout: Elena LEMNARU

Culegere computerizată:
Nicolae Ciobanu
Mirela Constanda
Eleonora Dima

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ŞPERLEA, FLORIN
Armata română şi Răscoala din 1907: documente/
maior dr. Florin Şperlea, Lucian Drăghici, Manuel Stănescu. - Bucureşti: Editura Militară, 2007
Bibliogr.
ISBN 978-973-32-0752-8

I. Drăghici, Lucian
II. Stănescu, Manuel

355:94(498)"1907"(093.2)

CUPRINS

Cuvânt înainte 7

Notă asupra ediției 11

Lista documentelor 13

Documente 17
Secțiunea I. Documente oficiale 17
Secțiunea a II-a. Extrase din registre istorice 34
Moldova 34
Muntenia 89
Dobrogea 178
Secțiunea a III-a. Presa militară 195

Cuvânt înainte

La 1 ianuarie 1907, regele Carol I îşi începea Ordinul de Zi adresat armatei cu ocazia Anului Nou astfel: „Un an măreț se încheie cu întreita aniversare pe care am sărbătorit-o împreună."

În anul care tocmai se încheiase, manifestările prilejuite de aniversarea a 40 de ani de domnie a regelui Carol I întruchipau imaginea unei României moderne, care ajunsese să fie acea mult visată şi mult invocată „Belgie a Orientului". La închiderea expoziției jubiliare din Dealul Filaretului, la 23 noiembrie 1906, ministrul Agriculturii, Domeniilor, Industriei şi Comerțului, Ioan N. Lahovari, declara cu emfază: „Am putut constata cu legitimă satisfacțiune ce loc a ştiut să câştige printre națiunile Europei România de astăzi... Am voit să arătăm şi străinilor, şi românilor ceea ce a fost odinioară şi ceea ce este azi." Din nefericire, peste numai câteva luni, străinii, dar şi românii aveau să constate cu stupefacție şi oroare ceea ce era „România reală" la început de secol XX.

În vârtejul festivismului anului 1906, factorii de decizie ai statului român şi o mare parte a opiniei publice nu au luat în seamă avertismentele emise de cei care studiaseră în profunzime problemele cu care se confrunta țărănimea românească. Fruntaşul liberal Spiru Haret, prin lucrarea *Chestiunea țărănească* (publicată în 1905), G. D. Creangă, fost director al Institutului de Statistică, prin studiul *Proprietatea rurală şi chestiunea țărănească* (apărut în 1905), Vasile M. Kogălniceanu prin broşura *Istoricul chestiunii țărăneşti* (1906), Constantin Stere prin articolul *Țară de latifundiari* (decembrie 1906), ca să cităm doar câteva dintre lucrările cele mai importante, avertizaseră asupra gravelor probleme social-economice cu care se confruntau locuitorii satelor care constituiau majoritatea covârşitoare (81,2%) a populației României.

Inegala distribuție a proprietății, în care – după cum afirma Constantin Stere – un milion de țărani deținеau mai puțin de trei milioane de hectare, iar o mie de latifundiari stăpâneau patru milioane de hectare, precum şi extinderea sistemului arendării – marile moşii, de peste 1 000 de hectare, fiind controlate de arendaşi în proporție de peste 75% – prin crearea unor trusturi arendăşeşti care exploatau fără scrupule munca țăranilor erau principalele

cauze ale sărăciei în care se zbătea țărănimea română. Lumea satelor prezenta în cele mai multe cazuri o imagine dezolantă, prin lipsa de asistență medicală, rata ridicată a analfabetismului, condițiile igienice precare, fiind departe de plăsmuirile sămănătoriste cu care se amăgeau doamnele din protipendadă, adepte ale modei „bibiluri şi altițe", aşa cum spunea în memoriile sale, cu inconfundabilul său stil caustic, Constantin Argetoianu. Pelagra, alcoolismul, sifilisul erau bolile care măcinau ființa biologică a țărănimii române.

Partidele conservator şi liberal, în cadrul cărora marii moşieri aveau un cuvânt greu de spus, căutau tot felul de paliative pentru îmbunătățirea stării țăranilor: „luminarea satelor", preconizată de liberalul Spiru Haret, prin sporirea numărului şi calității profesionale a învățătorilor din mediul rural, crearea de obşti săteşti pentru arendarea sau cumpărarea de moşii, înființarea de instituții de credit pentru agricultură. Acestea constituiau tot atâtea pretexte pentru evitarea singurei soluții reale de rezolvare a „chestiunii țărăneşti": o redistribuire echitabilă a pământului către cei care îl lucrau efectiv. Preconizată de Partidul Național Liberal în Scrisoarea-program publicată în ziarul „Viitorul" din 8 septembrie 1913 (toate datele sunt pe stil vechi) şi oficializată prin Proclamația regală din 23 martie 1917, reforma agrară va fi votată la 30 iulie 1917, prin modificarea Constituției din 1866, de parlamentul refugiat la Iaşi şi aflat sub dublă amenințare, a invaziei austro-germane în Moldova, dar mai ales a extinderii valului revoluționar de peste Prut.

Este suficient să parcurgem memoriile lui I. G. Duca şi ale lui Constantin Argetoianu în special pentru a vedea îndârjirea moşierilor în a-şi păstra privilegiile, chiar şi în ceasul al 12-lea, şi cât de departe se situau de realitatea dură a lumii satelor.

*

Nu vom insista aici asupra desfăşurării evenimentelor din primăvara anului 1907, acestea fiind, în general, cunoscute. După incidentul din 8 februarie 1907 din comuna Flămânzi, județul Botoşani, când administratorul moşiei, Gheorghe Constantinescu, a fost agresat de țăranii nemulțumiți de clauzele împovărătoare ale învoielilor agricole, a urmat o perioadă de agitație în rândul țărănimii din nordul Moldovei, din cauza noilor învoieli pe anul în curs. Până la sfârşitul lunii februarie a avut loc o adevărată mişcare petiționară care nu s-a soldat cu un răspuns satisfăcător din partea autorităților.

La 28 februarie se înregistrează primele manifestări violente ale țăranilor din satele din nordul Moldovei, pentru ca în următoarele două săptămâni revoltele să se întindă în întreaga țară.

Guvernul conservator condus de Gheorghe Gr. Cantacuzino, supranumit „Nababul”, cel mai mare moşier din țară, a fost luat prin surprindere de amploarea mişcării şi nu a reuşit să facă față evenimentelor. Din această cauză, la 12 martie 1907, este adus la putere un guvern liberal condus de D. A. Sturdza, cu Ion I. C. Brătianu la Ministerul de Interne şi generalul Alexandru Averescu la Ministerul de Război. În aceeaşi zi, în împrejurimile Bucureştilor au loc confruntări între armată şi răsculații care forțau intrarea în Capitală.

A doua zi, parlamentul a votat abrogarea unor legi contestate de țărani, cum erau cele care instituiau taxa pe vin sau taxa de 5 lei pe gospodărie în vederea constituirii pătulelor de rezervă pentru anii secetoşi, iar guvernul a trecut la o represiune dură. Teritoriul României a fost împărțit în 12 zone de operații, fiind organizate coloane mobile care patrulau şi interveneau în forță împotriva grupurilor de răsculați, folosind muniție de război.

Atunci când guvernul liberal a ajuns la putere, România se afla în pragul colapsului. În majoritatea județelor, răsculații erau pentru câteva zile stăpâni în mediul rural şi încercau să ia cu asalt reşedințele de județ şi oraşele mai importante, iar acolo unde reuşiseră (Râmnicul Sărat, Vaslui, Huşi) provocaseră devastări. În multe zone, liniile de telegraf şi telefon au fost distruse de răsculați pentru a împiedica coordonarea trupelor, iar în multe cazuri militarii au fost atacați de către țăranii înarmați cu arme albe sau cu unelte agricole folosite drept arme, provocând victime în rândul soldaților şi chiar al ofițerilor.

Până la sfârşitul lunii martie răscoala a fost înăbuşită printr-o represiune foarte dură, în special în Oltenia, unde luase formele cele mai violente. Majoritatea trupelor au fost retrase în cazărmi la începutul lui aprilie, dar (aşa cum se poate constata şi din documentele din lucrarea de față) ultimele unități militare au intrat în garnizoanele de reşedință abia la începutul lunii mai, iar pe timpul strângerii recoltei au fost trimise patrule înarmate prin sate pentru a preîntâmpina orice tulburări.

Prin documente pe care le supunem atenției cititorului, cea mai mare parte a lor fiind fragmente din registrele istorice ale unora dintre unitățile militare implicate în operațiile de contracarare a răscoalei, nu am intenționat să facem o prezentate exhaustivă a acțiunilor armatei române în timpul răscoalei din 1907. Extrasele selectate din registrele istorice au rolul de a prezenta, mai degrabă, atmosfera apăsătoare, încărcată de violență din timpul răscoalelor şi de a surprinde o imagine a evenimentelor din perspectiva armatei, aşa cum se conturează în consemnările făcute în timpul sau imediat după desfăşurarea evenimentelor.

Analizând conținutul documentelor, se poate constata că armata nu a acționat ca o forță oarbă de represiune, aşa cum de multe ori s-a scris, mai ales în timpul regimului comunist. Într-o primă fază a răscoalei, în județele din Moldova, armata a reacționat de cele mai multe ori cu reținere, trupele fiind însoțite de un procuror care supraveghea respectarea formelor legale de acțiune, în special executarea somațiilor regulamentare. Tot în această perioadă, unitățile militare angajate în restabilirea ordinii au folosit, în majoritatea cazurilor, muniție de manevră, neletală. Această procedură, departe de a linişti spiritele, a contribuit la creşterea caracterului agresiv al grupurilor de răsculați şi la înmulțirea cazurilor de devastări şi incendieri de conace, precum şi de brutalități, care au dus uneori până la comiterea de asasinate, săvârşite asupra administratorilor de moşii, arendaşilor şi chiar a oficialităților. Desigur, nu putem minimaliza acțiunile extrem de dure de reprimare a răscoalei din Oltenia, acolo unde mişcările țărăneşti au fost cele mai violente.

Raportul dintre riposta dură a armatei şi gravitatea faptelor comise de răsculați este un aspect încă nestudiat îndeajuns şi sperăm ca lucrarea de față să constituie o invitație la aprofundarea acestei probleme de către cercetătorii istoriei moderne a României.

Am dorit să contribuim astfel la dezvoltarea cercetării unui moment dramatic din istoria României, fiind convinşi de faptul că abordarea unui subiect controversat din trecutul nostru nu poate fi decât benefică pentru societatea românească actuală, aflată încă în plin proces de reconstrucție a identității.

Autorii

Notă asupra ediției

Prin documentele prezentate în această lucrare am dorit să oferim o imagine cât mai amănunțită a acțiunilor armatei române în timpul răscoalei țărăneşti din 1907. În demersul nostru, am folosit, în principal, consemnările din registrele istorice ale unităților militare implicate în acele evenimente, deoarece, fiind redactate în timpul sau imediat după desfăşurarea răscoalei, acestea redau percepția martorilor oculari asupra gravelor tulburări sociale care au bulversat societatea românească acum o sută de ani.

Criteriul după care ne-am ghidat în tipărirea acestor documente a fost de a reproduce cât mai fidel conținutul şi grafia textelor. În acelaşi timp, am căutat ca lucrarea să fie uşor de parcurs de cititorul zilelor noastre şi în acest scop au fost efectuate minime modificări pentru adaptarea limbajului utilizat în documente la normele ortografice în vigoare. Am înlocuit apostroful cu cratima şi am actualizat formele unor cuvinte (*somații* în loc de *somațiuni*, *prescripții* în loc de *prescripțiuni*, *încartiruit* în loc de *înquartirat* ş.a.).

Pentru a conferi un caracter unitar şi pentru o mai bună înțelegere a conținutului documentelor, am folosit denumirile oficiale din epocă ale unităților militare, redând numerotarea acestora exclusiv cu cifre arabe, conform normelor în vigoare, deşi în textele originale acestea (de exemplu, batalioanele) sunt notate atât cu cifre arabe, cât şi cu cifre romane.

Acolo unde textul era confuz, am introdus „*sic!*", iar între paranteze drepte am completat cu unele cuvinte care dau cursivitate textului. Cu semnul „[...]" am marcat textul nereprodus sau anumite cuvinte care lipsesc din documentul selectat. Notele de subsol ne aparțin în exclusivitate.

În ceea ce priveşte numele de localități, există probabilitatea ca, din cauza diferitelor tipuri de scris, unele să fie reproduse mai puțin corect, fapt pentru care ne cerem scuze anticipat cititorilor.

În final, dorim să adresăm mulțumirile noastre pentru sprijinul acordat în realizarea acestui volum colegilor de la Centrul de Studiere şi Păstrare a Arhivelor Militare Istorice din Piteşti, în special doamnelor Lenuța Nicolescu şi Doina Toderiță şi domnului Nicolae Burlacu.

LISTA DOCUMENTELOR

Secțiunea I. DOCUMENTE OFICIALE

1. *1 ianuarie 1907.* Ordin de zi către armată al regelui Carol I cu ocazia Anului Nou;

2. *13 martie 1907.* Ordin circular al Ministerului de Război către corpurile de armată privind măsurile care trebuie luate pentru reprimarea răscoalelor țărănești;

3. *14 martie 1907.* Ordin al ministrului de Război privind folosirea armelor de foc şi a artileriei pentru reprimarea răsculaților;

4. *16 martie 1907.* Raport al comandantului Corpului 3 Armată privind disensiunile apărute între comandantul Regimentului Siret nr. 11 şi prefectul județului Covurlui cu privire la măsurile luate împotriva țăranilor răsculați;

5. *18 martie 1907.* Adresă a ministrului de Război către ministrul de Interne referitoare la neînțelegerile dintre autoritățile militare şi civile din județul Covurlui;

6. *27 martie 1907.* Ordin circular al Ministerului de Război privind structura organizatorică a diviziilor de infanterie după efectuarea desconcentrărilor;

7. *29 martie 1907.* Ordin de zi al regelui Carol I prin care mulțumeşte armatei pentru contribuția la potolirea răscoalelor;

8. *6 aprilie 1907.* Raport al Diviziei 4 Infanterie privind recompensarea de către „Societatea Agrară" a soldaților participanți la reprimarea răscoalei în județul Ilfov;

9. *11 aprilie 1907.* Adresă a Ministerului de Război prin care se aprobă ca moşierul A. G. Saryani să acorde recompense băneşti unor soldați şi gradați din Regimentul VII „Rahova" nr. 25, care au apărat proprietatea acestuia în timpul răscoalei;

10. *24 aprilie 1907.* Raport al primarului comunei Cornurile, județul Prahova, referitor la recompensarea unor soldați şi rezervişti din localitate, de către moşierul Alexandru G. Cantacuzino, pentru participarea la reprimarea răscoalei.

Secțiunea a II-a. EXTRASE DIN REGISTRELE ISTORICE

MOLDOVA

1. Extras din registrul istoric al Corpului 4 Armată privind acțiunile de luptă împotriva țăranilor răsculați de pe teritoriul alocat corpului de armată (*25 februarie–20 aprilie 1907*);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Siret nr. 11 referitor la operațiunile întreprinse în județele Covurlui, Brăila şi Teleorman (*9 martie–11 mai 1907*);

3. Extras din registrul istoric al Regimentului „Cantemir" nr. 12 cu privire la operațiile desfăşurate în sudul Moldovei şi Oltenia (*4 martie–20 aprilie 1907*);

4. Extras din registrul istoric al Regimentului „Ştefan cel Mare" nr. 13 referitor la acțiunile de luptă întreprinse în județele Iaşi, Vlaşca, Dâmbovița şi Olt şi marşul efectuat prin Bucureşti (*7 februarie–11 mai 1907*);

5. Extras din registrul istoric al Regimentului Suceava nr. 16 privind ciocnirile trupei cu grupuri de țărani răsculați, evenimentele din gara Paşcani, acțiunile de pacificare şi menținere a ordinii (*26 februarie–31 martie 1907*);

6. Extrase din registrele istorice ale Regimentului 3 Roşiori privind acțiunile de pacificare din județele Iaşi şi Vaslui (*26 februarie–15 mai 1907*);

7. Extras din registrul istoric al Regimentului 8 Călăraşi referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei țărăneşti în județele Iaşi şi Botoşani (*27 februarie–1 aprilie 1907*).

MUNTENIA

1. Extras din registrul istoric al Corpului 1 Armată cu privire la acțiunile de menținere a ordinii publice de pe teritoriul alocat corpului de armată (*9 martie–16 iulie 1907*);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Vâlcea nr. 2 privind distribuirea batalioanelor din compunerea acestuia pe zone de supraveghere şi arestarea instigatorilor (*14 martie–31 mai 1907*);

3. Extras din registrul istoric al Regimentului Vlaşca nr. 5 relativ la circumstanțele în care a fost omorât locotenentul Ion Nițescu de către țăranii răsculați (*8 martie–31 martie 1907*);

4. Extras din registrul istoric al Regimentului Gorj nr. 18 referitor la acțiunile represive efectuate în Oltenia (arestări şi execuții ale instigatorilor), asigurarea ordinii în Bucureşti şi împrejurimi (*11 martie–19 aprilie 1907*);

5. Extras din registrul istoric al Regimentului IV Ilfov nr. 21 privind operațiile efectuate în Muntenia (*6 martie–5 aprilie 1907*);

6. Extras din registrul istoric al Regimentului „Rovine" nr. 26 referitor la operațiunile efectuate în județele Dolj şi Buzău (*12 martie–25 martie 1907*);

7. Extras din registrul istoric al Regimentului „Radu Negru" nr. 28 privind acțiunile de represalii (arestări şi execuții) şi menținere a ordinii efectuate în județele Dolj, Argeş şi Vlaşca (*10 martie–15 aprilie 1907*);

8. Extras din registrul istoric al Regimentului „Mircea” nr. 32 relativ la operațiunile efectuate în județul Prahova (*7 martie–1 aprilie 1907*);

9. Extras din registrul istoric al Batalionului 7 Vânători referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în Ploieşti şi în județele Râmnicu Sărat, Putna şi Tecuci (*10 martie–31 martie 1907*);

10. Extras din registrul istoric al Regimentului 2 Roşiori privind acțiunile de menținere a ordinii în Bucureşti şi județele Ilfov şi Vlaşca (*4 martie–28 iunie 1907*);

11. Extrase din registrele istorice ale Regimentului 1 Artilerie „Regele Carol I” cu privire la bombardamentele asupra unor sate din Oltenia, arestarea şi executarea unor instigatori (*11 martie–13 aprilie 1907*);

12. Extras din jurnalul de operații al Regimentului 3 Artilerie referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în oraşul şi județul Brăila şi în județele Ialomița şi Covurlui (*11 martie–25 martie 1907*);

13. Extras din jurnalul de operații al Regimentului 6 Artilerie privind acțiunile de potolire a răscoalei în județul Argeş (*11 martie–25 martie 1907*).

DOBROGEA

1. Extras din registrul istoric al Regimentului Tulcea nr. 33 privind acțiunile de menținere a ordinii în oraşul Tulcea şi județele Tulcea şi Covurlui (*14 martie–31 martie 1907*);

2. Extras din registrul istoric al Regimentului Constanța nr. 34 referitor la operațiile de represalii şi de menținere a ordinii în județele Constanța, Olt şi Romanați (*14 martie–7 mai 1907*).

Secțiunea a III-a. PRESA MILITARĂ

Colonel Alexandru Socec, *Răscoala țărănească şi Armata*, în „Revista Armatei”, anul XXV, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430.

D O C U M E N T E

Secțiunea I

DOCUMENTE OFICIALE

1.

***1 ianuarie 1907*. Ordin de zi către armată al regelui Carol I cu ocazia Anului Nou**

ANUL 1907
Înalt Ordin de Zi

Ostaşi,

Un an măreț se încheie cu întreita aniversare pe care am sărbătorit-o împreună.

Cu vie bucurie pot privi pe acest lung şir de ani de muncă şi de lupte, în care am împărtăşit cu voi momente grele şi vremuri glorioase. Armata este acum oțelită, iar instrucția sa este întemeiată în mod statornic.

Sunt convins că la ora primejdiei țara se va putea sprijini cu încredere pe vitejia voastră. Nu uitați că ea vă încredințează onoarea ei. Urmați a munci mereu, fără preget, pentru a păstra neatins ceea ce am câştigat cu atâta râvnă. Cu mândrie şi cu toată căldura inimii mele vă urez un an spornic.

Dat în Bucureşti la 1 ianuarie 1907,
CAROL

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 556, f. 37

2.

***13 martie 1907.* Ordin circular al Ministerului de Război către corpurile de armată privind măsurile care trebuie luate pentru reprimarea răscoalelor ţărăneşti**

Nr. 6, 13.03.1907, 11.20 p.m.

TELEGRAMĂ
ORDIN CIRCULAR
*Ministerul de Război**
către
Corpurile de Armată

Pentru potolirea răscoalelor, cu onoare vă rog să binevoiţi a face să se aibă în vedere următoarele:

1) Teritoriul ţării este împărţit în zone corespunzătoare regiunilor diviziilor.

2) Domnii generali, comandanţi de divizii, vor avea sub comandă toate trupele, ce se vor găsi în zona respectivă.

3) Aceste trupe vor fi întrebuinţate, după situaţie, pe districte, în detaşamente de o singură, două sau trei arme.

Fiecare comandant de detaşament va distribui la rândul său, în părţile răzvrătite sau numai suspecte, detaşamente mai mici, fixe sau coloane mobile.

4) Detaşamentele fixe vor consta din infanterie şi fracţiuni de cavalerie.

5) Fiecare detaşament va avea de supravegheat un anumit grup de comune; grosul [trupelor] va ocupa una din ele, iar în celelalte se vor trimite numai posturi, care să se ţie în legătură cu grosul, fie prin fir telefonic, fie prin patrule.

Îndată ce se semnalează o adunare de ţărani, comandantul merge cu o parte, sau chiar cu toată trupa sa, şi somează pe locuitori să se împrăştie.

Coloanele mobile vor consista din o secţie de artilerie, escortată de cavalerie. Ele vor fi întrebuinţate în contra bandelor de ţărani, care umblă din localitate în localitate în scopul de a devasta şi jefui.

6) Când este cu trupa un agent administrativ sau judiciar, acesta va face somaţiile; în caz contrar, le va face comandantul trupei.

---

* Cuvintele scrise cu caractere italice în Secţiunea I, Documente oficiale, erau transmise cifrat.

7) Comandantul va începe somațiile la distanțe de cel puțin una sută paşi; ele vor fi energice şi la scurte intervale, trecute [*sic!*]. După a treia somație se va comanda „la ochi” şi „foc”. Dacă după prima salvă țăranii nu se retrag, va urma o a doua şi tot asemenea o a treia.

Oamenii vor ochi la picioare, pentru a evita ca gloanțele, trecând peste răsculați, să lovească în nevinovați.

8) În contra bandelor, se va trage la distanță mare, dacă nu se supun la somația de a se opri, sau dacă [se] opun rezistenței la avizare.

În caz când sunt prea răzvrătite, se va trage chiar fără somație.

9) Se va recomanda în modul cel mai de aproape, comandanților de unități sau detaşamente, [o] riguroasă respectare a prescripțiilor de sub numărul 6 şi 7, fiind răspunzător orice ofițer care va lăsa pe răsculați să se apropie de trupa sa, care va parlamenta cu oameni care au o atitudine ostilă şi care nu va comanda imediat, după a treia somație, „foc”.

10) Repartiția trupelor, atât pe districte, cât şi în mici detaşamente sau coloane se va face de către comandanții respectivi, ținând seamă de indicațiile autorităților administrative; acestea arată care puncte sunt răzvrătite, gradul de răzvrătire, iar comandanții militari hotărăsc măsurile de luat pe a lor răspundere.

11) În fiecare zi, domnii comandanți de divizii vor înainta ministerului, pe cale ierarhică, un rezumat asupra evenimentelor petrecute.

12) Protecția liniilor telegrafice, telefonice şi căilor ferate se va asigura prin patrule, iar paza gărilor prin detaşamente de gardă, când se vor cere de şefii de gări.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 796-797

3.

***14 martie 1907.* Ordin al ministrului de război privind folosirea armelor de foc şi a artileriei pentru reprimarea răsculaţilor**

Nig. expediat la destinaţie
copie dlui Sturdza,
Averescu,
Ministerul de Război

TELEGRAMĂ
Prezentată la Ministerul de Război, nr. 158 [...]

Corpului Armată Craiova,
Galaţi,
Iaşi

Pentru a se pune capăt mişcării ţărăneşti, care se lăţeşte cu repeziciune în toată ţara, luând un caracter din cele mai îngrijitoare, cu onoare vă rog, d-le general, în modul cel mai stăruitor, a face să se aplice întocmai dispoziţiile următoare: ordinele ce [se] primesc se vor executa imediat întocmai, se va raporta telegrafic şi imediat executarea sau greutăţile ce se întâmplă. Măsurile ordonate se execută fără cea mai mică întârziere şi cu toată energia impusă de gravitatea situaţiei. Prin posturi, la telefoanele primăriilor sau unde sunt, prin patrule de cavalerie se va ţine din ochi populaţia şi la cel mai mic simptom de mişcare se vor lua măsuri energice. Contra grupărilor cu caracter paşnic se vor face somaţii, contra celor cu caracter de vădită răzvrătire se vor uza armele cu hotărâre şi maximum de efect. În contra bandelor devastatoare se vor întrebuinţa, mai cu seamă, coloane mobile de artilerie, escortate de cavalerie. Coloanele vor fi puse pe urmele bandelor pentru a le putea cu puterea focului [*sic!*]. Cea mai mare disciplină se va observa la trupe, care afară din cazarmă vor fi ţinute numai în cantonamente de alarmă, interzicându-li-se orice comunicaţie cu populaţia.

Ofiţerilor le este oprit a parlamenta. Ei vor face numai somaţii legale când nu este un agent civil prezent. Somaţiile vor fi făcute energice, la scurte intervale, şi va urma imediat salva. Infanteria va ochi la picioare, ofiţerii vor sta pe flanc şi vor controla. Cea mai mare abatere va fi semnalată şi vinovaţii imediat arestaţi şi trimişi la cazarmă. Toţi ofiţerii vor trebui să aibă o atitudine liniştită şi energică, pentru a insufla încrederea populaţiei, care începe a fi

cuprinsă de panică, exagerând prin aceasta pe deoparte pericolul, iar de alta dând mai mult curaj răzvrătiților. Comandanții de subzonă, cerând concursul prefecților, vor face să se aducă la cunoştința populației, chiar şi în locurile răzvrătite, că trupa are ordin să tragă atât cu armele, cât şi cu tunurile. Răscoala nemaiputând fi potolită decât cu armele, fiecare ofițer să fie pătruns de răspunderea ce avem, căci pe lângă celelalte grave consecințe şi prestigiul armatei este în joc.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 803-804

4.

***16 martie 1907.* Raport al comandantului Corpului 3 Armată privind disensiunile apărute între comandantul Regimentului Siret nr. 11 şi prefectul județului Covurlui* cu privire la măsurile luate împotriva țăranilor răsculați**

REGATUL ROMÂNIEI
Corpul 3 Armată
Serviciul Statului Major
Confidențial personal

MINISTERUL DE RĂZBOI
Secretariatul General
Intrat nr. 1 522, 17.03.1907

Nr. 1 742
Anul 1907, luna martie, ziua 16
Corpul 3 Armată
către
Ministerul de Război

Conform Ordinului dvs. nr. 6, am ordonat comandanților de divizii a numi pe comandanții militari ai județelor. În județul Covurlui, a fost numit colonelul Deşliu, comandantul Regimentului Siret nr. 11.

Imediat după primirea ordinului, colonelul Deşliu a plecat la prefectură şi a cerut o cameră, unde se află instalat telefonul cu care să poată comunica şi or-

* Fostă unitate administrativă în Regatul României care cuprindea partea de est a actualului județ Galați şi care avea reşedința la Galați.

dona trupelor din județ mijloacele cele mai energice pentru reprimarea răscoalelor.

Prefectul nefiind în localitate, ci dus în județ, însoțit de 100 oameni şi 2 ofițeri, colonelul Deşliu a comunicat direct ofițerilor şi primarilor alăturatul Ordin nr. 1, precum *numai primarilor* alăturatul Ordin amenințător nr. 2 [*sic!*].

La sosire, dl prefect al județului mi-a spus, protestând, că colonelul nu trebuia să dea aceste ordine fără să fie şi dânsul întrebat, că nu trebuie întrebuințate mijloace aşa de energice, că rău s-a făcut de a se aresta capii răsculaților, fapt care va ocaziona noi dezordini, şi că în locurile unde sătenii vor fi făcut devastări să fie *lăsați în pace* dacă la sosirea trupelor se găsesc pe la casele lor şi *la urmă se* va vedea asupra măsurilor ce se vor lua contra capilor răsculaților.

Am rugat pe dl prefect să renunțe la susceptibilitate, că noi lucrăm, cu toată energia posibilă, pentru obținerea liniştii în interesul general al binelui țării şi am ordonat colonelului Deşliu să se ducă imediat şi să se înțeleagă cu dl prefect, *lucru ce s-a şi executat.*

Adaug că Ordinul amenințător nr. 2 mai cu seamă a avut un efect foarte salutar. Numai cu modul acesta putem asigura liniştea şi după plecarea trupelor din satele răzvrătite.

Comandantul Corpului 3 Armată,
General de Divizie-Adjutant Warthiade

*

Nr. 1

Peste ordinul ce veți da şefilor de detaşamente privitor la reprimarea răscoalei, veți comunica următorul ordin primarilor din comunele rurale:

Vă fac răspunzător de orice tulburare şi stricăciune s-ar face în comunele dvs. Veți comunica sătenilor că s-au dat ordine severe trupelor a trage fără milă în grupe de răsculați, care nu se vor risipi la cea dintâi somație din fața trupelor.

În cătunele, unde se vor face devastări, răsculații vor fi urmăriți şi ucişi prin focuri, fără milă, dacă nu vor preda dinainte sau în urmă pe capii răscoalei.

Comandantul Militar al județului Covurlui,
Colonel Ion C. Deşliu

*

Nr. 2 (ameninţător)
care nu s-a ordonat şi trupelor

Dlor Primari [ai] Comunelor Rurale,

A se face cunoscut sătenilor că la sosirea armatei în sat, toţi locuitorii trebuie să fie la casele lor. Acei care nu vor fi şi pentru care nu vor putea justifica absenţa lor, rămânând bine înţeles ca instiganţi, devastatori, li se vor *pune foc caselor lor.*

În satele unde nu s-au făcut şi se vor face devastări, primarii vor preda pe instigatori, dacă sunt fugiţi se vor pune foc avutului şi caselor lor. *Primarilor* care nu vor denunţa pe instigatori *li se vor pune foc avutului lor.*

Comandantul militar al trupelor din judeţul Covurlui,
Colonel Ion C. Deşliu

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 820-821

5.

***18 martie 1907.* Adresă a ministrului de război către ministrul de interne referitoare la neînţelegerile dintre autorităţile militare şi civile din judeţul Covurlui**

REGATUL ROMÂNIEI
Ministerul de Război
Secretariatul General

Bucureşti
Confidenţial
18 martie 1907

Anexe
La răspuns a se cita numerele,
precum şi serviciul sau direcţia respectivă
din minister.
Nr. 1 767

Domnule Ministru,

Cu onoare se înaintează, aici alăturat, raportul comandantului Corpului 3 Armată, privitor la neînţelegerea ce a avut loc între prefectul de Covurlui şi comandantul trupelor de pază din Galaţi.

Fără a intra în fondul chestiunii, cred că, pentru un moment, toate silințele trebuie îndreptate asupra scopului suprem ce urmărim în potolirea răscoalelor.

Chiar dacă s-ar întâmpla ca, pe alocuri, mijloacele întrebuințate *să fie prea energice, nu cred, domnule ministru, că este momentul a le cerceta.*

Responsabilitățile se vor stabili când lucrurile vor intra în linişte, ceea ce nu se poate obține decât cu sforțări comune şi în deplin acord.

Primiți, vă rog, domnule ministru, asigurarea osebitei mele considerații.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

SECRETARUL GENERAL
Colonel [indescifrabil]

Domniei Sale,
Domnului ministru de interne

Mihail Roller, *Documente despre 1907*, vol. 1, Editura de Stat, 1948, p. 821-822

6.

27 martie 1907. Ordin circular al Ministerului de Război privind structura organizatorică a diviziilor de infanterie după efectuarea desconcentrărilor

MINISTERUL DE RĂZBOI — Bucureşti, 27 martie 1907

Nr. 269
ORDIN CIRCULAR

O parte din oamenii chemați de la vetrele lor pentru completarea efectivelor, urmând a fi desconcentrați, se introduc următoarele modificări în formațiunea unităților şi repartiția lor pe zone de divizii.

I. REDUCEREA EFECTIVELOR

Infanteria

Regimentele de infanterie vor menține sub arme numai cele 2 batalioane permanente cu un efectiv de 100 [de] oameni de companie prezenți în

front, efectiv care se va completa cu oamenii permanenți aflați în front, adică deducând toate răspândirile şi cu oamenii din trupa cu schimbul, contingentele 1908 şi 1905.

Regimentele 5, 20, 9, 32, 33 şi 34 vor menține sub arme batalioanele al 3-lea aşa cum se găsesc, având efectivul de 100 de oameni de companie format din contingentele 1908 şi 1905, trupa cu schimbul.

Batalioanele de vânători vor opri pentru completarea efectivului de 100 de oameni prezenți în front concentrații din contingentele cele mai noi.

În tabloul alăturat se arată localitățile unde se găsesc în prezent diferite batalioane.

Cavaleria

Regimentele de cavalerie permanentă vor rămâne cu efectivul bugetar.

Regimentele de călăraşi vor desconcentra trupa cu schimbul, iar din oamenii permanenți vor forma câte 2 escadroane.

Regimentele vor trimite la reşedință ofițerii şi cadrele necesare pentru instrucția recruților.

Artileria, Geniu, Marina şi Serviciile

Regimentele de artilerie de câmp, de cetate, de geniu, marina şi toate serviciile vor rămâne cu efectivele bugetare, desconcentrând prisosul.

II. DISLOCAREA

Diferite unități astfel formate vor fi distribuite pe teritoriu de către domnii comandanți de divizie în baza următoarei repartiții:

CORPUL 1 ARMATĂ

Divizia 1
Regimentul Mehedinți nr. 17;
Regimentul Gorj nr. 18;
Regimentul „Dragoş” nr. 29;
Regimentul „Cantemir” nr. 12;
Batalionul 5 Vânători;
Regimentul 5 Roşiori;

Regimentul 1 Călăraşi;
Regimentul 5 Artilerie;
1/2 din Regimentul 1 Artilerie.

Divizia a 2-a
Regimentul Vâlcea nr. 2;
Regimentul „Rovine” nr. 26;
Regimentul Constanța nr. 34;
Regimentul Vlaşca nr. 5;
Batalionul 1 Vânători;
Regimentul 8 Călăraşi;
Regimentul 2 Călăraşi;
Regimentul 9 Artilerie;
1/2 din Regimentul 1 Artilerie.

CORPUL 2 ARMATĂ

Divizia a 3-a
Regimentul Muscel nr. 30;
Regimentul „Radu Negru” nr. 28;
Regimentul Siret nr. 11;
Regimentul „Ştefan cel Mare” nr. 13;
Batalionul 4 Vânători;
Regimentul 10 Călăraşi;
Regimentul 4 Călăraşi;
Regimentul 6 Artilerie;
1/2 din Regimentul 2 Artilerie.

Divizia a 4-a
Regimentul IV* Ilfov nr. 21;
Regimentul „Mihai Viteazul” nr. 6;
Regimentul Bacău nr. 27;
Regimentul „Războieni” nr. 15;
Regimentul Olt nr. 3;
Batalionul nr. 2 Vânători;

---

* În 1891, regimentele de linie s-au contopit cu cele de dorobanți, noile unități păstrând în denumire numărul regimentelor de dorobanți pe lângă care s-a adăugat o denumire geografică sau istorică. Regimentele care primiseră drapelele de luptă ale vechilor regimente de linie aveau, în plus, înscrise în titulatura lor oficială, cu cifre romane, numerele acelor regimente, în acest caz numărul IV.

Regimentul 1 Geniu;
Batalionul Geniu de Cetate;
Batalionul 6 Vânători;
Regimentul 2 Roşiori;
Regimentul 3 Călăraşi;
Regimentul 6 Roşiori;
Divizionul de jandarmi;
Regimentul 10 Artilerie;
1/2 din Regimentul 2 Artilerie;
Divizionul de artilerie al Diviziei a 9-a.

Divizia a 9-a
Batalionul 9 Vânători;
Batalionul 7 Vânători;
Regimentul Constanța nr. 34 (al 3-lea batalion);
2 escadroane din Regimentul 9 Călăraşi;
Divizionul de obuziere;
Batalionul de asediu.

CORPUL 3 ARMATĂ

Divizia a 5-a
Regimentul „Mircea” nr. 32;
Regimentul Suceava nr. 16;
Regimentul V Ialomița nr. 23;
Regimentul Teleorman nr. 20;
Regimentul 5 Călăraşi;
Regimentul 6 Călăraşi;
Regimentul 7 Artilerie;
1/2 din Regimentul 3 Artilerie.

Divizia a 6-a
Regimentul R. Sărat nr. 9;
Regimentul Tecuci nr. 24;
Regimentul Buzău nr. 8;
Regimentul Vlaşca nr. 5 (al 3-lea batalion);
Batalionul 3 Vânători;
Regimentul 2 Geniu;

Regimentul 1 Roşiori;
Regimentul 11 Călăraşi;
Regimentul 11 Artilerie;
1/2 din Regimentul 3 Artilerie.

CORPUL 4 ARMATĂ

Divizia a 7-a
Regimentul Dolj nr. 1;
Regimentul „Rahova” nr. 25;
Regimentul Argeş nr. 4;
Regimentul III Dâmbovița nr. 22;
Regimentul 3 Roşiori;
Regimentul 9 Călăraşi (2 escadroane);
Escadronul jandarmi călări;
Regimentul 8 Artilerie;
1/2 din Regimentul 4 Artilerie.

Divizia a 8-a
Regimentul Roman nr. 14;
Regimentul Calafat nr. 31;
Regimentul Prahova nr. 7;
Regimentul Putna nr. 10;
Regimentul 4 Roşiori;
Regimentul 7 Călăraşi;
Regimentul 12 Artilerie;
1/2 din Regimentul 4 Artilerie.

Trupe de rezervă la dispoziția Ministerului de Război:

La PIATRA-OLT
Batalionul 3 din Regimentul R. Sărat nr. 9;
Batalionul 3 din Regimentul „Mircea” nr. 32;
Batalionul 8 Vânători.

La BUZĂU
Regimentul Tulcea nr. 33.

La PAŞCANI
Batalionul 3 din Regimentul Teleorman nr. 20;
Batalioanele 1 şi 2 din Regimentul II Romanați nr. 19.

Distribuirea pe teritoriu se va face în raport cu starea spiritelor în diferitele părți ale zonei de divizie, astfel ca, pe de o parte, să se evite reaprinderea tulburărilor, iar, pe de alta, la primul simptom, să se poată numaidecât localiza răul, prin o represiune energică.

Distribuirea făcută de către domnii comandanți de divizii va fi supusă, în prealabil, domnilor comandanți ai corpurilor de armată, iar după terminarea ei va fi comunicată direct ministerului.

III. ORDINEA DESCONCENTRĂRII

Desconcentrarea se va face pe regimente, în ordinea hotărâtă de domnii comandanți de divizie şi procedându-se de fiecare regiment după cum urmează:

1) Se vor reconstitui batalioanele permanente cu companiile lor, în caz când unele din ele au intrat în compunerea batalionului al 3-lea.

2) Se va reduce efectivul acestor batalioane la câte 400 [de] oameni prezenți în front, desconcentrându-se prisosul.

3) Se vor transporta aceste batalioane la punctele ce au de ocupat după noua dislocare a trupelor. Dacă distanța nu este mai mare de 2 etape, ea se va străbate pe jos.

4) Se va desconcentra batalionul al 3-lea cu schimbul, cadrul permanent reintrând în reşedința regimentului.

5) Regimentele de călăraşi vor proceda ca şi regimentele de infanterie.

6) Se vor desconcentra ofițerii de rezervă.

Toate celelalte măsuri prevăzute în Ordinul circular nr. 6, relative la întrebuințarea trupelor pentru menținerea ordinii, rămân în vigoare, cu deosebirea că se vor întrebuința efective mult mai mici şi măsurile de protecție se vor întinde numai în părțile în care liniştea nu este decât aparentă.

De asemenea se mențin în vigoare dispozițiile Ordinului nr. 238 relative la instrucția trupei.

MINISTRU DE RĂZBOI,
General Averescu

ŞEFUL STATULUI MAJOR GENERAL,
General Tătărescu

Pentru conformitate,
Căpitan Scărişoreanu

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, ff. 118-124

7.

***29 martie 1907.* Ordin de zi al regelui Carol I prin care mulțumeşte armatei pentru contribuția la potolirea răscoalelor**

Ostaşi,

Evenimente grave s-au dezlănțuit asupra noastră zguduindu-se instituțiile Statului până în temeliile sale şi punând în primejdie munca a jumătate de veac.

În acele grele împrejurări armata a fost chemată să restabilească liniştea tulburată. Fără şovăire, ea şi-a îndeplinit datoria şi, în toate unghiurile țării, ostaşii au răspuns grabnic la apel. În 5 zile oştirea a ajuns la numărul de 140 000 [de] oameni.

Mobilizarea repede şi dislocarea trupelor cu ordine şi fără întârziere sunt o puternică chezăşie că armata va fi întotdeauna în stare a face față oricărei primejdii ce ar amenința Statul.

Țara datorează oştirii şi atitudinii ei hotărâte, că o mare nenorocire a fost înlăturată şi ordinea în scurtă vreme restabilită.

Ați avut o datorie dureroasă de împlinit; dar unde este omor, foc şi jaf, trebuiesc ocrotite cu orice preț averea cetățenilor şi buna rânduială. Vă mulțumesc cu inima caldă şi privesc cu dragoste şi nemărginită încredere spre scumpa Mea armată care s-a arătat la înălțimea chemării sale oricând o primejdie a amenințat ființa scumpei Noastre țări.

Dat în Bucureşti la 29 martie 1907,
CAROL

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 054, dosar nr. 2, f. 49

8.

6 aprilie 1907. **Raport al Diviziei 4 Infanterie privind recompensarea de către „Societatea Agrară" a soldaților participanți la reprimarea răscoalei în județul Ilfov**

Corpul 2 Armată
INTRARE
Nr. 927, 09.04.1907

Nr. 193
Anul 1907, luna aprilie, ziua 6
Divizia a 4-a
către
Corpul 2 Armată

La ordinul de față al Ministerului de Război, nr. 23 092, am onoarea a raporta că la comandamentul acestei divizii s-a primit, din partea „Societății Agrare", tutun pentru a fi distribuit trupelor ce au operat în județul Ilfov pentru potolirea răscoalelor țărănești.

S-a distribuit corpurilor de trupă notate pe contrapagină*.

Regimentul 10 Artilerie, cu raportul nr. 7, arată că [din] suma de 400 [de] lei primiți de la domnul Colibășeanu s-au distribuit câte 60 de lei la fiecare baterie. Banii s-au împărțit de comandanții de baterii în raport cu modul de purtare obișnuită a fiecăruia și cu modul cum s-au purtat la potolirea răscoalelor; iar restul de 40 de lei s-a dat oamenilor din pluton, care, în lipsa bateriilor, au suportat toate gărzile.

Se mai face cunoscut, în același timp, că comandantul diviziei a trimis o adresă de mulțumire domnilor membri ai „Societății Agrare" și a raportat despre aceasta și Corpului 2 Armată, cu nr. 19 497 din 23.03.1907.

Din Ordin
ȘEFUL STATULUI MAJOR,
Maior Christescu

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 221

---

* Lista acestora nu se publică.

9.

11 aprilie 1907. **Adresă a Ministerului de Război prin care se aprobă ca moşierul A.G. Saryani să acorde recompense băneşti unor soldați şi gradați din Regimentul VII „Rahova" nr. 25, care au apărat proprietatea acestuia în timpul răscoalei**

MINISTERUL DE RĂZBOI 11 aprilie 1907

Către
Corpul 4 Armată

La nr. 24 227.

Se aprobă ca suma de lei 300 (trei sute) oferită de domnul A.G. Saryani să se distribuie gradelor inferioare propuse de Regimentul VII „Rahova" nr. 25, ca unii ce s-au distins în apărarea proprietății domnului Saryani din Pungeşti.

Aceste grade inferioare sunt:

1. Caporal Sbârnu Vasile;
2. Caporal Archir Vasile;
3. Caporal Macari Constantin;
4. Soldat Terchea Simion;
5. Soldat Rotaru Nicolae;
6. Soldat Țapu Ion;
7. Soldat Afloarei Zaharia;
8. Soldat Ioniță Ion;
9. Soldat Croitoru Dumitru;
10. Soldat Alexandrescu Gheorghe.

Regimentul va fi însărcinat a exprima domnului Saryani cele mai vii mulțumiri din partea ministerului, pentru această ofrandă.

Binevoiți a dispoza în consecință.

Pentru Ministru
Secretarul General,
Colonel [indescifrabil]

Director Cont[abil]
Vârtejanu

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 134

10.

24 aprilie 1907. **Raport al primarului comunei Cornurile, judeţul Prahova, referitor la recompensarea unor soldaţi şi rezervişti din localitate, de către moşierul Alexandru G. Cantacuzino, pentru participarea la reprimarea răscoalei**

ROMÂNIA
Judeţul Prahova
Plasa Câmp[ina]
Com. Cornurile
Nr. 223

1907, aprilie 24
MINISTERUL DE RĂZBOI
Registratura Generală
4441 – 26.04.1907
INTRAREA

Domnule Ministru,

Domnul Alexandru G. Cantacuzino, proprietar din această comună, a oferit şi dat soldaţilor concediaţi şi rezervişti din această comună, care au fost concentraţi la răscoalele ţărăneşti, câte lei 10 (zece) de fiecare. Pentru care, această măreaţă faptă se aduce la cunoştinţa d-voastră spre a dispune cele ce credeţi de cuviinţă.

Primiţi, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Primar Petre Marcu
Secretar [indescifrabil]

D-Sale
Dlui Ministru de Război, Bucureşti

Arhivele Militare Române, fond 3 037, dosar nr. 1 050, f. 169

Secțiunea a II-a

EXTRASE DIN REGISTRE ISTORICE

MOLDOVA

1.

Extras din registrul istoric al Corpului 4 Armată privind acțiunile de luptă împotriva țăranilor răsculați de pe teritoriul alocat corpului de armată (*25 februarie–20 aprilie 1907*)

25 februarie

S-au început răscoalele țărăneşti în comuna Bădeni, la sud de Hârlău. Tot în această zi s-a raportat şi Ministerului de Război despre aceasta.

26 februarie

Se trimite primul corp de trupă, Regimentul „Ştefan cel Mare" nr. 13, la Târgul Frumos şi Hârlău, pentru reprimarea răsculaților.

27–28 februarie

Răscoalele întinzându-se foarte repede asupra județelor Botoşani şi Iaşi, cuprinzând mai ales localitățile: Deleni, Flămânzi, Bădeni, Cepleniţa, Podu Iloaiei, Hârlău, Târgul Frumos şi Bivolari, ministerul ordonă să se îndrepte imediat spre punctele răsculate şi Regimentele 3 Roşiori, 8 Călăraşi, 14 şi 16 Infanterie, precum şi Batalionul 4 Vânători.

28 februarie

Ministerul, cu nr. 1 564, ordonă telegrafic a se concentra concediații şi rezerviştii Regimentelor 13 şi 16 Infanterie.

Corpul 4 Armată, cu Ordinul nr. 25 610 din 28 februarie, ordonă colonelului Mustață, comandantul Brigăzii 4 Călăraşi, să se deplaseze la Târgul Frumos, pentru a lua comanda trupelor ce sunt concentrate în zona Botoşani, Hârlău, Târgul Frumos şi Podu Iloaiei.

Domnul general Iarca Leonida, comandantul Corpului 4 Armată, a fost chemat la Iaşi pentru a lua parte în Comitetul Inspectorilor Generali conform Ordinului Ministerului de Război nr. 1 531 din 23 februarie.

2 martie

Răscoalele ţărăneşti întinzându-se şi la alte judeţe din nordul Moldovei, s-au trimis trupe numeroase din tot cuprinsul Corpului 4 Armată, iar ministerul ordonă telegrafic să se concentreze concediaţii şi rezerviştii şi de la Regimentele 27, 14, 15 şi 25 Infanterie.

Domnul general Iarca Leonida, găsindu-se la Bucureşti cu ocazia întrunirii Comitetului Inspectorilor Generali, se ordonă domnului general Tell, comandantul Diviziei 1, a se deplasa la Iaşi şi a lua comanda trupelor pentru menţinerea ordinii.

3 martie

Se constituie la Iaşi un comandament al trupelor pentru menţinerea ordinii, sub comanda domnului general Tell Alexandru, comandantul Diviziei a 8-a. Domnia Sa împarte trupele pentru potolirea răscoalelor în sectoare, alegând ca centru de pază punctele: Dorohoi, Botoşani, Paşcani, Târgul Frumos şi Iaşi.

4 martie

Ministerul ordonă telegrafic să se concentreze toţi concediaţii şi rezerviştii de la toate regimentele de infanterie, precum şi de la batalioanele de vânători.

5 martie

Se trimit corpului de armată trupe străine* pentru potolirea răscoalelor, Regimentele 6 Roşiori, 10 Putna şi Batalionul 9 Vânători.

6 martie

Idem şi Regimentul Prahova nr. 7.

8 martie

S-a adus o modificare a sectoarelor, cerută de revolta ţărănească care se întinsese în toată Moldova. S-au adăugat sectoarele: Bacău, cu subsectoarele Piatra şi Roman, sectorul Vaslui, cu subsectorul Huşi şi sectorul Bârlad.

---

* În sensul că nu erau subordonate Corpului 4 Armată.

14 martie

Schimbându-se ministrul, domnul general Averescu, noul ministru de război, văzând că răscoalele se întind în întreaga țară, a ordonat menținerea ordinii prin comandamentele de divizie şi a împărțit forțele pe întreg teritoriul.

15 martie

S-a recurs la artilerie pentru potolirea răscoalelor țărăneşti conform Ordinului telegrafic nr. 10 al Ministerului de Război.

Ministerul de Război, cu Ordinul telegrafic nr. 25 din 1907, a retras o bună parte din trupele destinate Corpului 4 Armată şi le-a trimis pe teritoriul altor corpuri de armată, unde se simțea nevoia de trupe mai numeroase. Operațiunea de retragere s-a făcut conform Ordinului telegrafic nr. 38 al Ministerului de Război pe batalioane, înlocuindu-se cu detaşamente mai mici din regimentele rămase.

16 martie

Simțindu-se nevoia încă de trupe, Ministerul de Război, cu nr. 60, a ordonat ca şi companiile de administrație, precum şi cele de subzistență să concure* la potolirea răscoalelor, formând detaşamente care vor fi întrebuințate la ținerea gărzilor pentru menținerea ordinii în oraşe pentru necesitate.

Pentru completarea cadrelor în ofițeri s-a recurs şi la ofițerii din Institutul Geografic al Armatei (Ordinul Ministerului de Război nr. 57 din 16.03.1907).

Operațiunile de recrutare au fost întrerupte, ofițerii şi medicii recrutori trimişi la corpurile lor. S-au concentrat şi ofițerii de rezervă.

19 martie

Ministerul de Război, cu Ordinul nr. 7 278 din martie 1907, hotărăşte înființarea unor ambulanțe, pe care le numeşte „detaşamente militare sanitare" [şi le trimite] în punctele unde au fost ciocniri mai mari, la Roman şi Botoşani.

21 martie

Cu nr. 247 din 21 martie 1907, ministrul ordonă ca deținuții din cazarmă să fie puşi la dispoziția autorităților administrative.

---

* Să contribuie.

25 martie

S-a început a se desconcentra trupele, astfel că Regimentul Bacău nr. 27 este cel dintâi corp care desconcentrează al 4-lea batalion.

Conform Ordinului ministrului nr. 260 din 25.03.1907, ofițerii din Institutul Geografic s-au înapoiat la serviciul lor.

26 martie

Toate formațiunile ce au fost organizate [cu] peste trei batalioane s-au desconcentrat, [conform] Ordinul Ministerului de Război nr. 260 din 26.03.1907.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 339, dosar nr. 143, ff. 269-270

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Siret nr. 11 referitor la operațiunile întreprinse în județele Covurlui, Brăila şi Teleorman (*9 martie–11 mai 1907*)

MOBILIZAREA REGIMENTULUI PENTRU POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEŞTI

Ordinul de mobilizare nr. 16 916/1907, al Diviziei 6, pentru mobilizarea regimentului cu contingentele 1903 şi 1904, concediați permanenți, şi contingentul 1902, concediații permanenți şi cu schimbul, s-a primit în după-amiaza zilei de 9 martie a.c. şi, la orele 7 seara, regimentul a dat următorul ordin de mobilizare:

Regimentul Siret nr. 11 ordonă mobilizarea contingentelor 1902, 1903 şi 1904 permanente, precum şi a contingentului 1902 teritorial.

Toți oamenii concediați ce fac parte din aceste contingente se vor prezenta la reşedința Regimentului Siret nr. 11, la Galați, cel mai târziu în seara zilei de 11 martie 1907.

De asemenea, toți oamenii activi permanenți ce se găsesc în concediu sau permisii, în afară de cei cu concediu medical, se vor prezenta până în seara zilei de 11 martie 1907 cel mai târziu, la reşedința regimentului.

Cei care nu vor răspunde acestei chemări vor fi pedepsiți conform art. 224 din Codul Justiției Militare.

Comandantul Regimentului Siret nr. 11
Colonel Ion C. Deşliu

La acest ordin au răspuns, până în ziua de 11 martie, 96% din efectivul chemat, iar 4% s-au dat nesupuşi.

Al doilea ordin de mobilizare, nr. 17 264, al Diviziei a 6-a s-a primit la 14 martie, chemându-se contingentele de permanenţi concediaţi 1900 şi 1901 şi trupa cu schimbul activi contingentul 1906, la care chemare oamenii au răspuns 92% din efectiv, iar 8% daţi nesupuşi.

14 martie 1907

Ordin de mobilizare nr. 2

Regimentul Siret nr. 11 pe lângă contingentele deja mobilizate mai ordonă mobilizarea contingentelor 1900 şi 1901 concediaţi, care au servit în armata permanentă, precum şi contingentul 1906 teritorial.

Toţi oamenii ce fac parte din aceste contingente se vor prezenta la reşedinţa Regimentului Siret nr. 11 cel mai târziu în seara zilei de 16 martie (şaisprezece) 1907.

Cei care nu vor răspunde acestei chemări vor fi pedepsiţi conform art. 224 din Codul Justiţiei Militare.

Comandantul Regimentului Siret nr. 11
Colonel Ion C. Deşliu

OPERAŢIUNILE REGIMENTULUI MOBILIZAT

În zilele de 9, 10 şi 11 s-au dat patrulele necesare pentru supravegherea liniştii şi ordinii în garnizoana Galaţi şi posturi la barierele oraşului cu patrule pe direcţiile: Barboşi, Tuluceşti, Pechea şi şoseaua spre gura Prutului.

S-au instalat asemenea posturi în diferite puncte din oraş hotărâte de Corpul 3 Armată.

În urma unei ciocniri ce a avut loc duminică 11 martie pe strada Domnească între răzvrătiţi şi un detaşament din Regimentul 1 Roşiori, cu toată trupa disponibilă a regimentului s-a întărit paza oraşului, care trupe au fost mărite cu oamenii noi sosiţi în ziua de 12 martie.

La 13 martie au avut loc următoarele dislocări de detaşamente ale regimentului:

1. Un detaşament compus din 3 ofiţeri, 204 trupă, sub comanda locotenentului Drăghici Nicolae, este trimis cu calea ferată în direcţia Folteşti, în care regiune a operat până la 29 martie, când s-a retras la regiment.

2. Un detaşament compus din 1 ofițer şi 107 trupă, sub comanda sublocotenentului Economu Atanasie, a fost trimis cu calea ferată la Şerbeşti, în care regiune a operat până la 15 martie când s-a înapoiat la regiment.

3. Un detaşament compus din 1 ofițer şi 77 trupă, sub comanda locotenentului Ignat Eugeniu, s-a trimis cu calea ferată la comuna Şuțeşti, județul Brăila, în care regiune a operat până la 25 martie, după care s-a retras la regiment.

4. Tot în această zi, s-a dat ordin Companiei 12 Teritoriale Viziru să concentreze 100 [de] soldați cu schimbul, contingentul 1905 şi 1906, cu care să pornească în direcția Şuțeşti din județul Brăila în susținerea detaşamentului locotenentului Ignat Eugeniu, unde operează până la 16 martie, când se retrage la regiment.

5. Un batalion compus din 9 ofițeri şi 360 trupă, sub comanda maiorului Brânduş Dimitrie, a fost trimis cu calea ferată la Turnu-Măgurele, operând în județul Teleorman până la 3 aprilie, când s-a dislocat la Târgovişte, unde a staționat până la 14 mai, când s-a retras la regiment.

6. În ziua de 14 martie s-a trimis un detaşament compus din 2 ofițeri şi 90 trupă, sub comanda locotenentului Marinescu Ioan, în direcția Şerbeşti, județul Covurlui, unde a operat până la 29 martie.

7. La 15 martie, un batalion compus din 9 ofițeri şi 512 trupă sub comanda maiorului Solomon Dimitrie s-a trimis în direcția Piteşti–Curtea de Argeş, unde operează până la 3 aprilie, când s-a dislocat în localitățile Găeşti şi apoi Titu, unde a stat până la 14 mai, când s-a retras la regiment.

8. În ziua de 16 martie, detaşamentul sublocotenentului Economu Atanasie este trimis pe calea ferată la Independența şi de acolo pe jos la Pechea–Cudalbi, județul Covurlui, unde operează până la 30 martie, când se retrage la regiment.

9. La 17 martie, un detaşament compus din 2 ofițeri şi 153 trupă, sub comanda căpitanului Vasiliu Ştefan, s-a trimis în direcția Slobozia–Cireşu şi de acolo la Ulmu, comună din județul Brăila, unde operează până la 26 martie, când se înapoiază la corp.

La 1 aprilie se desconcentrează toți concediații reducându-se efectivele batalioanelor la 400 [de] combatanți, completați cu contingentul 1906, trupa cu schimbul.

În locul batalioanelor dislocate ale regimentului s-au trimis în garnizoană mai întâi un batalion din Regimentul Vlaşca nr. 5 şi apoi acesta a fost înlocuit cu două batalioane din Regimentul Teleorman nr. 20, care au fost încazarmate în localurile regimentului.

Pe tot timpul cât au durat măsurile luate pentru potolirea răscoalelor s-a numit ca comandant militar al județului Covurlui colonelul Deşliu C. Ion,

comandantul Regimentului Siret nr. 11, care, în unire cu autoritățile civile, luau măsurile cuvenite după nevoi, raportându-se Diviziei 6, zilnic, evenimentele.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 030, dosar nr. 1, ff. 150-152

3.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Cantemir" nr. 12 cu privire la operațiile desfăşurate în sudul Moldovei şi în Oltenia (*4 martie–20 aprilie 1907*)

În ziua de 4 martie, regimentul a primit ordin a pleca de urgență cu tren special la Iaşi, pentru a concura acolo şi în alte părți la restabilirea şi menținerea ordinii tulburată atunci prin răscoala populației rurale, dar care ordin de deplasare s-a revocat în noaptea aceleiaşi zile, în momentul când corpul se găsea gata pentru îmbarcare, rămânând pe loc cu însărcinarea de a păzi şi menține buna ordine în oraşul Bârlad şi în raionul județului Tutova*.

La 5 martie, pe la ora 12 din zi, regimentul a primit ordin telegrafic de a se mobiliza pentru a chema sub arme toți concediații şi rezerviştii săi, care ordin în aceeaşi zi s-a comunicat comunelor telefonic, la care chemare au răspuns oamenii în curs de 5 zile (până la 10 martie inclusiv) cu care efectivul regimentului s-a ridicat la 3 800 [de] oameni.

În noaptea de 6 martie, cu un tren special, după ordine primite, s-a trimis la Vaslui al 2-lea batalion, cu 450 oameni trupă, spre a întări forțele de acolo şi a menține buna ordine.

În dimineața zilei de 7 martie, s-a trimis un detaşament de 120 [de] oameni cu căpitanul Fotino Petre şi locotenent Vasiliu Alexandru, la Iveşti, județul Tecuci, după cererea administrației județului Tutova, de unde acest detaşament s-a reîntors în data de 8 martie.

În noaptea de 7 martie, după ordine primite, s-a mai trimis la Vaslui, pentru ranforțarea** Batalionului al 2-lea încă 600 [de] oameni, din care 375 luați din primul batalion, sub comanda locotenentului Mironescu Miltiade, luat din Batalionul 1.

[...]

---

* Unitate administrativă în Regatul României, cu reşedința la Bârlad, granițele sale de astăzi cuprinzând o parte din județele Vaslui şi Galați.

** Întărirea.

În ziua de 10 martie, s-a trimis la Costeşti, judeţul Tutova, un detaşament de 90 [de] oameni sub comanda locotenentului Andoniu Ioan, după cererea administraţiei, care s-a reîntors a doua zi.

În ziua de 10 martie, s-a trimis Compania a 10-a, având 250 [de] oameni, la care s-au ataşat şi oamenii permanenţi din Compania 1 sub comanda căpitanului Lolescu Petru, la Codăeşti, judeţul Vaslui, după ordinele primite.

La 10 martie, s-a trimis un detaşament de 80 [de] oameni la Ghidigeni, iar în ziua de 11 martie s-au mai trimis acolo încă [...]* oameni, sub comanda locotenentului Andoniu Ioan.

În ziua de 13 martie, s-a trimis din nou la comuna Costeşti un detaşament din 200 [de] oameni sub comanda căpitanului Pascu Ioan, având subaltern pe sublocotenentul Hermeziu Gheorghe.

În ziua de 10 martie, s-a trimis un detaşament de 70 de oameni la Tg. Murgeni, iar la Pueşti un alt detaşament de 70 de oameni.

În ziua de 13 martie, s-a trimis cu calea ferată până la Bacău, apoi pe jos la Tg. Plopana, un detaşament de 140 [de] oameni sub comanda căpitanului Fotino Petre.

În dimineaţa zilei de 14 martie, s-a trimis la Murgeni şi Epureni un detaşament de 80 [de] oameni sub comanda locotenentului Vasiliu Alexandru, comandantul Companiei a 2-a.

Restul regimentului cuprinzând un efectiv aproximativ de 1 800 [de] oameni cu 3 ofiţeri superiori şi 7 inferiori, şi anume** [...]

Toţi aceştia cu efectivul arătat mai sus au concurat la paza şi menţinerea bunei ordini a oraşului Bârlad, lucrând la completarea mobilizării.

În ziua de 15 martie, regimentul a primit ordin ca întreg efectivul său de 3 batalioane să plece spre Craiova. Pentru executarea acestui ordin s-au rechemat, telefonic şi telegrafic, toate detaşamentele arătate mai sus, cât şi Batalionul al 2-lea de la Vaslui.

În ziua de 16 martie, ora 12 din zi, Batalionul al 3-lea, mai puţin Compania a 10-a, cu 2 ofiţeri superiori, 5 ofiţeri inferiori şi 850 [de] oameni trupă, au plecat cu un tren spre Craiova, iar la ora 2.00 p.m., cu un al 2-lea tren, a plecat şi primul batalion, mai puţin a 3-a companie de la Plopana, cu un ofiţer superior, 6 ofiţeri inferiori şi 1 200 trupă.

În seara zilei de 17 martie, Batalionul al 3-lea sosind în gara Balş s-a oprit acolo din ordinul comandantului Diviziei a 2-a, iar Batalionul 1, ajungând

---

* Lipsă în text.

** Urmează un tabel care nu se publică.

în Craiova în aceeaşi noapte de 17 spre 18 martie, s-a oprit acolo, unde, în dimineața zilei de 18 martie, a sosit şi Compania a 3-a, de unde acest batalion s-a trimis în 5 detaşamente în diferite sectoare ordonate de comandantul Diviziei a 2-a sub a cărui ordin a intrat regimentul, şi anume:

Compania 1, având 260 [de] oameni sub comanda căpitanului Miclescu Lascăr ajutat de sublocotenentul Hermeziu Gheorghe, a fost trimisă la Băileşti şi pusă sub ordinele maiorului Sănătescu, comandantul Batalionului 5 Vânători.

Compania a 2-a, având 290 [de] oameni sub comanda locotenentului Vasiliu Alexandru, s-a dus pe direcția Craiova–Caracal prin satele: Cârcea, Ghindei, Coşoveni, Leu, sub ordinele maiorului Antonescu, din Regimentul „Rovine" nr. 26.

Compania a 3-a, având 306 oameni sub comanda căpitanului Fotino Petre, s-a trimis în lungul văii Amaradia, către Căpreni, fiind sub ordinele directe ale Diviziei a 2-a.

Compania a 4-a, având un număr de 306 oameni sub comanda căpitanului Niță Niculae, s-a trimis pe direcția Craiova–Balta Verde, Podari, Gloduri, punându-se sub ordinele maiorului Antonescu.

În fine, un detaşament de 100 [de] oameni, rămăşițe din Batalionul al 2-lea sub comanda locotenentului Gheorghiu Vasile, s-a trimis către comunele Vulpeni şi Murgaşi, județul Romanați*.

Batalionul al 3-lea, dispus în detaşamente, a fost trimis în diferite direcții din nordul județului Romanați.

Batalionul al 2-lea şi Compania a 10-a, din Batalionul al 3-lea, au continuat a rămâne la Vaslui şi în raionul acelui județ.

În ziua de 21 martie, maiorul Teodorel Vasile a fost însărcinat a înlocui în comanda zonei (cuprinzând tot terenul din județul Dolj, parte din Romanați de la sudul Craiovei) pe maiorul Antonescu din Regimentul „Rovine" nr. 26, care se îmbolnăvise.

În ziua de 24 martie, Batalionul 1 s-a reconstituit la Craiova, iar Batalionul 3 la Balş.

Tot în 24 martie, Batalionul 1 a fost sporit cu 3 ofițeri [de] rezervă, şi anume: sublocotenenții Drăgănescu Gheorghe, Teodoru Cristache şi Vortman Constantin, iar Batalionul 3 tot cu 3 ofițeri [de] rezervă, şi anume: locotenent Alexandrescu Vasile, medic căpitan Livescu Nicolae şi medic locotenent Donot August.

---

* Județul Romanați a fost o unitate administrativă din Regatul României cu reşedința în oraşul Caracal.

La 25 martie, Batalionul 1 a plecat pe Valea Amaradiei, regiune ce i s-a afectat acestui batalion, pentru a menține buna ordine cu sediul în comuna Mălăieşti, iar Batalionul 3 la Balş, având ca sector de supravegheat regiunea de nord a județului Romanați.

În 28 martie s-au trimis la Bârlad pentru a fi descongestionați rezerviştii contingentului 1898, care pe 1 aprilie treceau în miliții.

În ziua de 30 martie s-a trimis la Bârlad pentru a fi descongestionați toți concediații şi rezerviştii, cât şi toți ofițerii de rezervă.

La 31 martie, Batalionul 1 cuprinzând numai 320 [de] oameni activi permanenți, cu 4 ofițeri, s-a transportat pe jos şi pe calea ferată de la Mălăieşti la Băileşti, de unde au avut a supraveghea sectorul nou afectat, situat la sud de calea ferată Craiova–Calafat, ceva mai spre est de Călmățui şi între Dunăre [*sic!*] şi unde a mai rămas până la 1 mai, fiind ranforsat cu oameni [din] trupa cu schimbul din 1906, până la completarea efectivului de 400 de oameni, în care efectiv au intrat şi permanenții veniți din detaşare de la Pângărați, cu căpitanul Vasiliu Ioan, la 6 aprilie.

Batalionul 2, la 2 aprilie, a venit de la Vaslui la Segarcea, județul Dolj, dându-i-se un sector de supravegheat, zona de la est de Călmățui până la Dunăre, județul Romanați, având efectivul de 400 [de] oameni şi unde a rămas până la 20 aprilie, când a fost retras în Craiova.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 753, ff. 100-102

4.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Ştefan cel Mare" nr. 13 referitor la acțiunile de luptă întreprinse în județele Iaşi, Vlaşca, Dâmbovița şi Olt şi marşul efectuat prin Bucureşti (*7 februarie–11 mai 1907*)

7 februarie

Regimentul pleacă la Târgul Frumos pentru potolirea răscoalelor. Comanda sectorului o ia colonelul Mustață din Botoşani.

1 martie

Se concentrează concediații şi rezerviştii din comunele răsculate.

7 martie

Regimentul s-a dislocat astfel:

Batalionul 1 la Hârlău;

Batalionul 2 la Podu Iloaiei;

Batalionul 3 la Târgul Frumos.

De la 7 martie până în ziua de 15 martie, batalioanele au trimis unități – companii şi plutoane – în satele din împrejurimile localităților, unde erau dislocate pentru a linişti populația răsculată. Prin tactul lor, ofițerii au reuşit ca să liniştească pe țărani, fără a se fi iscat vreun incident violent.

Aceste unități, în fiecare seară, se reîntorceau în cantonamentul ocupat de batalioanele respective.

15 martie

Conform Ordinului telegrafic nr. 27 256 al Corpului 4 Armată, la 15 martie regimentul pleacă cu toate batalioanele spre Divizia a 3-a, regiunea Piteşti. Ajungând la Ruginoasa, regimentul primeşte telegramă de la colonelul Mustață ca să debarce la Titu.

17 martie

Batalionul 1, ajungând la Chitila, primeşte ordin de la Ministerul de Război să debarce în gara Dealul Spirii. În urma ordinului Marelui Stat Major debarcă şi execută un marş pe următoarele străzi ale Capitalei: Cizmăriei, Calea Rahovei, Morfeu, Calea Victoriei, Belvedere, Ştirbei Vodă, Griviței, Rampa Militară, după care se îmbarcă din nou şi porneşte spre Piteşti.

18 martie

Batalionul 1 intră şi cantonează în Piteşti.

Batalionul 2, în urma ordinului Brigăzii a 5-a (Costeşti), debarcă şi se împarte astfel: Compania a 5-a la Costeşti, Compania a 6-a la Cerbu, Compania a 7-a la Recea, Compania a 8-a la Gligan.

Batalionul 3 cantonează în Piteşti.

În urma dispoziției Brigăzii a 5-a, Regimentul „Ştefan cel Mare” nr. 13, cu Ordinul nr. 2 032, ocupă şi păzeşte Regiunea I, numită „de Sud”, cuprinsă între o linie ce trece prin Piteşti–Păduraru–râul Argeş, spre sud până în județele Dâmbovița, Vlaşca* şi Teleorman, iar în Vlaşca până în Preajba de Sus şi la apus până în județul Olt.

Comanda acestei regiuni se dă colonelului Tarnovschi, cu reşedința la Slobozia–Argeş.

---

* Fostă unitate administrativă în Regatul României, județul Vlaşca avea ca reşedință oraşul Giurgiu.

Regiunea se împarte în trei sectoare:
Batalionul 1 – Slobozia–Argeş, sub comanda maiorului Văitoianu;
Batalionul 2 – Costeşti, sub comanda maiorului Vrabie;
Batalionul 3 – Preajba de Sus, sub comanda maiorului Dimitriu G.

19 martie

Batalioanele 2 şi 3 au ocupat sectoarele şi cantonamentele hotărâte de Brigada a 5-a.

Batalionul 1 n-a ajuns decât până la Slobozia–Trăsnița, neputând înainta spre Slobozia–Argeş din cauza locului impracticabil (o vale plină cu apă, ce curgea ca un torent).

20 martie

Batalionul 1, ocolind văile, care erau dispuse perpendicular pe direcția de înaintare, după un drum greu şi lung, ajunge la Slobozia–Argeş.

21–26 martie

Batalioanele trimit diferite unități în satele din sectoarele respective, pentru a linişti populația răsculată, atingând scopul fără niciun incident violent.

27 martie

Brigada a 5-a Infanterie, cu nr. 3 138, dă ordin ca regimentul să se disloce în modul următor:

Batalionul 1 să ocupe satele Ioneşti, Ghergheşti, Greci şi Codrii Mari.

Batalionul 2 să ocupe Costeşti cu două companii, Stolnicii şi Slobozia, cu câte o companie.

Batalionul 3 să ocupe satul Găeşti.

28–29 martie

Are loc noua dislocare.

În noaptea de 29 martie, orele 12.00, Brigada a 5-a, cu telegrama nr. 2 167, dă ordin regimentului, ca rezerviştii şi concediații să plece la Iaşi, pentru a fi desconcentrați, rămânând astfel numai 2 batalioane permanente.

30 martie

Batalioanele 1 şi 2 cu cadrele permanente au acum ca dislocare cea din 28 martie.

Batalionul 3, sub comanda căpitanului Fărcăşeanu, pleacă la Iaşi cu toți concediații şi rezerviştii regimentului.

1 aprilie

Găeştiul este ocupat de către Batalionul 1, Costeştiul de către Batalionul 2, iar la 4 aprilie este ocupată Curtea de Argeş, în timp ce Batalionul 2 rămâne la Costeşti.

18 aprilie

Conform Ordinului Brigăzii a 5-a nr. 167, comandantul Regimentului 13 Infanterie pleacă la Iaşi, unde este numit şef al Sectorului de Iaşi.

Regimentul rămâne pe loc.

Până la 10 mai, batalioanele au trimis unităţi prin satele din sectoarele respective pentru menţinerea liniştii, în care timp nu s-a produs niciun incident, deoarece populaţia se liniştise şi îşi reîncepuse activităţile ei zilnice.

10 mai

S-a primit un ordin ca Batalionul 1 şi 2, din Regimentul 13 Infanterie, să se reîntoarcă la reşedinţa regimentului de la Iaşi.

11 mai

Ambele batalioane sosesc la Iaşi.

În baza Ordinului Ministerului de Război nr. 1 504 din 1 iunie, se lasă la vatră oamenii de trupă cu schimbul.

Arhivele Militare Române, Colecţii arhivistice, fond 1 034, dosar nr. 1, ff. 25-28

5.

Extras din registrul istoric al Regimentului Suceava nr. 16 privind ciocnirile trupei cu grupuri de ţărani răsculaţi, evenimentele din gara Paşcani, acţiunile de pacificare şi menţinere a ordinii (*26 februarie–31 martie 1907*)

OPERAŢIUNILE REGIMENTULUI SUCEAVA NR. 16 PE TIMPUL RĂSCOALELOR AGRARE ÎN PRIMĂVARA ANULUI 1907

În momentul izbucnirii răscoalelor ţărăneşti, regimentul se găsea cu un efectiv minim de: 50 ofiţeri superiori, 24 ofiţeri inferiori, 238 trupă (socotit şi plutonul R), 299 recruţi permanenţi.

Majoritatea trupei permanente se găsea în concediu pentru economii bugetare: conform Ordinului Ministerului de Război nr. 18 254/Corp Armată nr. 20 103/al Diviziei nr. 1 066 din 03.02.1007.

În ziua de 26 februarie, ora 10.00 seara, s-a primit Ordinul telegrafic nr. 25 664 al Corpului 4 Armată, prin care se ordonă concentrarea tuturor concediaților şi rezerviştilor proprii ai regimentului, iar în ziua de 27 februarie, Ordinul telegrafic al Corpului 4 Armată, cu nr. 25 798, pentru a chema din concediu pe toți soldații şi gradații trimişi în concediu pentru economii bugetare.

În ziua de 27 şi în noaptea de 27/28 februarie s-au făcut ordine individuale de chemare pentru 2 903 [de] concentrați şi rezervişti, precum şi pentru oamenii aflați în concediu pentru economii, să se prezinte la regiment în ziua de 3 martie.

Dacă ordinul primit ar fi fost pentru mobilizare, nu ar mai fi fost operațiunea de mai sus şi prezentarea oamenilor la regiment ar fi fost hotărâtă cu două zile mai înainte.

28 februarie–1 martie

În dimineața zilei de 28 februarie, s-au transmis ordinele de chemare a comandanților companiilor teritoriale, prin agenții speciali, iar aceştia şefilor de garnizoană prin curierii şi cadrele de care dispuneau.

În zilele de 28 februarie şi 1 martie s-au luat măsuri pentru îmbrăcarea, cazarmarea şi hrănirea oamenilor concentrați.

2 martie

În noaptea de la 1 spre 2 martie, ora 12.30, conform Ordinului Brigăzii 16 Infanterie nr. 261, s-au format, din soldații vechi şi recruți, două companii a câte 100 [de] oameni, sub comanda căpitanului Niculcea Constantin, având pe front pe locotenentul Nicodim Eugen şi cealaltă sub comanda căpitanului Botaru Alexandru, având în front pe locotenentul Antonescu Ioan.

Întregul detaşament, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe, s-a îmbarcat şi a pornit cu trenul din gară, la ora 6.15 dimineața, cu destinația Paşcani, unde a sosit la ora 8.20 a.m., punându-se la dispoziția prefectului şi procurorului județului Suceava pentru a preveni agitația din acea localitate. Trupa s-a stabilit în cartiruirea de alarmă.

În Ordinul Brigăzii 16 nr. 261, de mai sus, se prevedea ca fiecare să aibă asupra sa câte 10 cartuşe de război şi 5 de manevră. Cartuşele de război să fie ținute în ladă de cartuşe şi să nu fie distribuite oamenilor decât atunci când maiorul Hagi va judeca necesar şi nu se va face uz de ele decât atunci când siguranța trupei şi viața locuitorilor va fi amenințată.

La ora 3.30 p.m., primindu-se de la Paşcani înştiinţare prin telefon de la primarul din Ruginoasa, cum că ţăranii devastaseră curtea arendaşului din acea localitate, întreg detaşamentul s-a îmbarcat şi a plecat cu un tren special la Ruginoasa, împreună cu procurorul şi prefectul judeţului, unde au sosit la ora 4.30 p.m.

Ţăranii, fiind înştiinţaţi de venirea armatei, s-au împrăştiat înainte de sosirea trenului, aşa că la sosirea detaşamentului în Ruginoasa nu a mai găsit pe nimeni. Ei distruseseră toate registrele de contabilitate ale moşiei, întreaga corespondenţă, până şi notele de pian erau împrăştiate prin curte.

Întreg detaşamentul a cantonat în conacul arendaşului Marcu Mates, iar locotenentul Antonescu Ioan, cu un pluton de 50 de oameni, a fost trimis spre a aresta pe instigatori, după indicaţiile date de primarul comunei şi care, până la ora 11.00 noaptea, a arestat 15 capi ai răscoalei.

Tot în acea zi, conform ordinului comandantului Brigăzii 16 Infanterie, o companie cu un efectiv de 80 de oameni (mai toţi recruţi) sub comanda căpitanului Pastea Petru, având în front pe locotenentul Scriban Adrian, s-a deplasat pe calea ferată la Paşcani pentru a înlocui detaşamentul care a plecat la Ruginoasa.

Corpul 4 Armată, cu Ordinul nr. 26 048, precizează conduita trupelor faţă de răsculaţi, şi anume: comandanţii de unităţi să se pună la dispoziţia procurorilor, chemaţi a face somaţii pentru supunere, apoi vor proceda la atac întrebuinţând baioneta şi marş în masă contra răsculaţilor.

Foc nu se va întrebuinţa chiar dacă un revoltător ar întrebuinţa arma de foc.

Dacă nu s-ar potoli altfel decât întrebuinţând arma de foc, atunci se va trage întâi în aer, salve nu se vor da, ci se va putea trage de către o parte din oameni, după comanda ofiţerilor.

Până la ora 11.00 dimineaţa s-a luat de către procuror interogatoriul celor arestaţi în ziua precedentă în Ruginoasa, apoi 15 arestaţi au fost îmbarcaţi într-un vagon, împreună cu 12 soldaţi de escortă; restul trupei s-a îmbarcat în alte vagoane ataşate la trenul de persoane ce vine de la Iaşi.

La sosirea în gara Paşcani, în momentul când s-a oprit trenul, circa 400 [de] ţărani prevestiţi* aşteptau la capătul peronului şi au năvălit cu ciomegele asupra vagoanelor ocupate de soldaţi cu scopul de a elibera pe cei 15 arestaţi.

---

* În sensul de *preveniţi asupra sosirii trenului.*

Soldații, neputând debarca din cauza loviturilor de ciomege, au început să tragă focuri oarbe, pentru a-i depărta puțin de uşile vagoanelor.

Tot în acest timp, ofițerii ce se aflau într-un vagon de clasa I au sărit repede jos şi, cu revolverele şi săbiile în mână, au înlesnit debarcarea trupei care, punând baioneta la armă, au respins pe răzvrătiți din interiorul gării, rănind uşor cu un cartuş de revolver pe un lucrător de la atelierul de căi ferate.

Doi arestați, ce în această învălmăşeală reuşiseră să scape, au fost prinşi înainte de a se amesteca printre mulțime şi închişi cu toții într-un vagon în jurul căruia s-a stabilit o gardă.

Seara, arestații au fost porniți cu trenul la Fălticeni, fiind escortați de 24 de soldați, sub comanda locotenentului Nicodim Eugen.

Detaşamentul s-a instalat în încartiruire de alarmă în două hoteluri aflate în fața gării, având ca pază partea de jos a târgului şi gară, deoarece se zvonise că lucrătorii atelierului căii ferate (circa 400) fac cauză comună cu țăranii.

Partea de sus a târgului era păzită de un batalion din Regimentul 27 Bacău, ce sosise în seara zilei precedente, iar comanda sectorului de pază a fost încredințată domnului colonel Georgescu Andronic, comandantul Brigăzii 15 Infanterie.

Compania căpitanului Pastea s-a înapoiat la regiment cu acelaşi tren cu care au fost transportați arestații.

În această zi s-au prezentat la regiment 2 247 [de] concentrați şi rezervişti. Regimentul, fiind informat că aproape toate satele din județ sunt prinse de răscoală, nu a repartizat oamenii concentrați conform normelor stabilite în carnetele de mobilizare, ci în repartiția lor a căutat ca oamenii din aceeaşi comună să fie deopotrivă repartizați la toate unitățile regimentului. Această măsură era trebuincioasă, deoarece dacă ei ar fi fost repartizați pe comune, s-ar fi putut întâmpla ca o fracțiune oarecare să fie trimisă pentru potolirea răsculaților, chiar în comunele din care fac parte oamenii acelei fracțiuni.

Echiparea oamenilor permanenți sosiți din concediu s-a făcut cu efectele de cazarmă şi serviciu aflate în magaziile companiilor pe efectivul bugetar. Cu restul acestor efecte şi cu efectele luate din magaziile de mobilizare s-au echipat concediații şi rezervştii, pe măsură ce au fost repartizați şi vizitați de medicul corpului. Lipsa încălțămintei, a curelelor de armă şi a port-baionetelor a fost simțită chiar de la început. La această dată, regimentul dispunea, atât în magaziile companiilor, cât şi în cele de mobilizare, de un număr de 2 572 [de] cizme şi căpute în bună stare, pe când numărul oamenilor de echipare [*sic!*] era de 3 400.

De asemenea, pentru echiparea oamenilor concentrați, regimentul mai avea lipsă de 550 [de] port-baionete.

Din această cauză, au început o parte din oameni să fie încălțați cu opinci, luate din magaziile de mobilizare, iar cei care aveau cizme să rămână încălțați cu cizmele lor.

La 10 martie s-au primit de la Corpul de Armată un număr de 400 [de] căpute şi, la 14 martie, de la Depozitul central de echipament, 1 000 [de] cizme, conform Ordinului telegrafic al Ministerului de Război nr. 12 657, iar la 30 martie s-au mai primit 500 de perechi [de] cizme, prin delegatul trimis, de care regimentul nu mai avea atunci nevoie.

În ceea ce priveşte port-baionetele şi curelele de armă, ele au fost improvizate din carâmbii de căpută propuşi pentru reformă, lucrate în atelierul corpului.

Necunoscându-se încă bine starea de spirit a concediaților şi rezerviştilor, la începutul concentrării, ca măsură de precauție, regimentul nu s-a folosit de cartiruire, ci i-a încazarmat pe toți. În acest scop s-au ridicat toate paturile individuale din pavilioanele cazărmii şi s-au făcut paturi comune, aşezându-se paie pe jos.

De asemenea, s-a uzat şi de sala de mâncare a trupei, care a fost transformată în dormitor.

Un singur caz de indisciplină s-a întâmplat cu soldatul rezervist Frantz Norbert Pressingher, care a căutat să facă agitație printre soldați şi care a amenințat pe maiorul ajutor Gheleme Adrian. Acest soldat a fost imediat arestat şi trimis sub escortă Închisorii militare Iaşi, pentru care s-a înaintat plângere de dare în judecată cu raportul nr. 9 320 din 14 martie 1907.

În această zi hrana trupei a constat în supă cu pâine şi carne, iar pentru trupele dislocate, pâine şi slănină.

Starea sanitară a trupei, destul de bună.

În această zi s-a primit Ordinul circular nr. 26 222, al domnului general Tell, prin care se completează Ordinul nr. 26 048 din 2 martie, în modul următor:

Când va fi absolută nevoie de a se trage focuri cu o parte din trupă (un pluton sau un semipluton) hotărâte mai dinainte, acesta va fi înştiințat de comandantul său că are să tragă focuri, apoi el va da comanda prevestitoare de a trage cu glas tare, astfel ca să poată fi auzită de toți asupra cărora trebuie să tragă. Apoi va trece înapoia trupei şi va da comanda de foc.

Ofițerii de la celelalte plutoane care nu au a trage vor sta înaintea frontului cu sabia ridicată în sus.

Cele dintâi focuri vor fi trase în aer şi nici într-un caz nu se va da comanda de foc decât numai de ofițeri.

Dacă va fi nevoie să tragă şi alte subîmpărțiri, ele vor fi hotărâte de ofițerul care comandă trupa şi subîmpărțirea destinată va opera ca mai sus.

Recomand cea mai mare băgare de seamă, prudență şi sânge rece, în întrebuințarea mijloacelor de represiune.

Extrema prudență în întrebuințarea focurilor, recomandată prin ordinele nr. 26 048 şi 26 222, a avut o influență considerabilă în ciocnirea între răsculați şi trupe la Lespezi după cum se vedea în ziua de 6 martie.

Căpitanul Neculcea C., fiind bătrân, a fost înlocuit cu căpitanul Nicolescu.

În această zi s-au mai prezentat încă 294 de concentrați şi rezervişti.

Hrana trupei a constat din pâine şi supă cu carne.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul general Tell, cu Ordinul telegrafic nr. 26 242, ordonă de a se organiza urgent al 3-lea batalion cu concediați şi rezervişti şi de a mări la maxim toate trei batalioanele.

Conform Ordinului nr. 282 al Brigăzii 16 Infanterie, din efectivul de 394 permanenți aflați în cazarmă, s-au format încă două companii, fiecare cu câte 90 [de] oameni.

Prima companie, sub denumirea de a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu şi cealaltă sub denumirea de a 10-a, sub comanda căpitanului Parlea Vasile, având în front pe sublocotenent Pană Neculai.

Întreg detaşamentul s-a îmbarcat şi a pornit cu trenul din Fălticeni, la ora 6.30 dimineața, la Lespezi, unde s-a pus sub comanda maiorului Arsenescu, ce a sosit în acea localitate cu două companii din Regimentul VIII „Dragoş” nr. 29.

Domnul general Parlav, cu nr. 284, ordonă a se lua măsuri energice pentru paza oraşului Fălticeni, trimițându-se patrule mari; iar cu Ordinul nr. 291 face cunoscut că lasă comanda oraşului Fălticeni domnului locotenent-colonel Burghele, deoarece Domnia Sa ia comanda trupelor din Dorohoi.

Maiorul Hagi Gheorghe, cu nr. 23, raportează că la Paşcani spiritele sunt încă încinse.

Domnul general Tell, cu nr. 26 266, ordonă ca cele două batalioane constituite la Fălticeni, să se pună la dispoziția prefectului de Fălticeni.

Procurorul delegat din Fălticeni face cunoscut că în comunele Basarabi, Preuteşti şi Dolheşti sătenii se agită şi cere a se trimite trei companii în aceste localități.

În urma acestei cereri, Compania a 7-a, sub comanda căpitanului Neculcea, cu un efectiv de 75 [de] concediați şi rezervişti, s-a deplasat la Dolheştii Mari; Compania a 2-a, sub comanda locotenentului Raicovanu, având acelaşi efectiv la Basarabi; Compania 1, sub comanda căpitanului Holban, la Preuțeşti.

Situația trupelor în această zi este următoarea:

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții şi ofițerii în front
la Paşcani	a 11-a	110	maior Hagi Gheorghe, căpitan Niculescu
la Paşcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Nistorescu Ion
la Paşcani	a 9-a	90	căpitan Gârlea
la Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu Nicolai, sublocotenent Pană Nicolai
la Dolheştii Mari	a 7-a	75	căpitan Nicolescu Constantin
la Basarabi	a 2-a	75	locotenent-colonel Raicoveanu Niculai
la Preuteşti	1	75	căpitan Holban Gheorghe
la Preuteşti	a 3-a şi a 4-a	[...]*	cu restul ofițerilor
la Fălticeni	a 6-a şi a 8-a	[...]*	

În această zi s-au prezentat la regiment 39 [de] concediați şi rezervişti.

Furnizorul de carne al acestui corp refuză a mai furniza carnea trebuincioasă, sub pretextul că, fiind de naționalitate evreu, îi este teamă de a merge la țară pentru a-şi procura vitele necesare acestei furnituri, aşa că regimentul este silit de aici înainte a-şi procura singur carnea, fie din comerț cu prețul pieței, fie cumpărând vite pe picioare.

Pentru unitățile ce nu s-au dislocat din garnizoanele lor, hrana trupei a constat în pâine, supă şi carne, iar pentru companiile ce s-au pus în marş, pâine şi slănină de porc.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul general Tell, cu nr. 26 372, ordonă a se desconcentra concediații şi rezervişti ce aparțin telegrafelor şi poştelor, cum şi personalul administrativ de care se simte nevoie.

Căpitanul Gârlea Vasile, cu nr. 27 003, raportează telegrafic din Lespezi că rebeliunea începută în ziua de 5 martie continuă.

Țăranii, venind din direcția satelor Tătăruşi, Heci şi Dindii, înarmați cu revolvere, ciomege şi topoare, au atacat detaşamentul ce apără podul de peste Siret, la Lespezi.

---

* Lipsă în text.

Din ordinul maiorului Arsenescu, care comanda detaşamentul din Lespezi, trupa nu avea asupra sa decât cartuşe de manevră, iar cartuşele de război erau ţinute la cazarma Companiei a 10-a Teritorială, conform Ordinului nr. 261 al Brigăzii 16.

Ţăranii s-au apropiat de capul podului fără nicio teamă, în strigăte de „Ura!" şi „Înainte!" căci soldaţii nu aveau asupra lor decât cartuşe de manevră.

Procurorul a făcut somaţiile legale, care, în loc de a influenţa asupra spiritelor ţăranilor, i-a îndârjit şi mai rău şi au început a ataca podul cu pietre şi ciomege.

Atunci s-a tras o salvă de foc asupra lor, ceea ce i-a întărit şi mai rău în convingerea că soldaţii nu au asupra lor decât cartuşe de manevră.

După un moment de ezitare, ţăranii începură atacul cu pietre, apoi în strigăte sălbatice se repeziră asupra podului, dând năvală asupra ofiţerilor şi soldaţilor ce apărau podul cu baionetele.

Atunci, ofiţerii, văzând că viaţa trupei este în pericol, au invitat pe procuror să permită trupei a face uz de cartuşe de război, iar căpitanul Gârlea Vasile, comandantul companiei teritoriale din localitate, a trimis numaidecât să se aducă de la cazarmă cartuşe de război, care s-au şi împărţit, în scurt timp, la o parte din oameni.

Procurorul, după multă ezitare, permite tragerea cu câteva cartuşe de război, dar a condiţionat ca tragerea să se execute numai asupra picioarele răsculaţilor.

Sublocotenentul Pană, care se găsea cu plutonul său în fruntea trupelor, văzând viaţa oamenilor săi ameninţată şi chiar pe a sa în pericol, profită de voia dată de procuror de a se face uz de cartuşe de război, numeşte opt oameni care primiseră asemenea cartuşe şi comandă o salvă de focuri asupra mulţimii ce îi înconjurase din toate părţile. Efectul a fost decisiv, trei oameni căzură răniţi grav la pământ, iar o femeie căzu moartă pe loc.

La această privelişte neaşteptată şi tristă, ţăranii şi-au pierdut de tot curajul şi sentimentul conservării îi sili să-şi caute scăparea prin fugă. Nu se poate cunoaşte numărul celor răniţi uşor deoarece ei s-au împrăştiat odată cu întreaga mulţime a răsculaţilor, iar mai târziu de asemeni nu s-a putut afla deoarece fiecare a căutat să-şi ascundă participarea în fruntea răsculaţilor de teama justiţiei.

Este de remarcat că femeia care a murit pe loc era tocmai aceea care îmbărbăta mai mult mulţimea să dea asaltul asupra podului şi în fruntea cărora se găsea ea şi cu bărbatul ei.

În urmă au murit şi cei trei răniţi ce au căzut în momentul luptei dintre pod şi târgul Lespezi.

Din soldați nu au fost răniți niciunul, afară de mici contuzii provocate din aruncarea de pietre.

Domnul colonel Georgescu Andronic, comandantul Zonei a 5-a cu reşedința la Paşcani, cu Ordinul telegrafic nr. 166, ordonă a se trimite 2 companii la Liteni, deoarece țăranii amenință proprietatea şi împrejurimile cu devastări.

În această zi s-au mai prezentat încă 14 concediați şi rezervişti.

Agitația spiritelor în populația rurală se întinde din sat în sat şi, dacă ea nu se manifesta pe față, este că zvonul celor petrecute la Lespezi s-a risipit foarte repede, iar teama şi consecințele îi fac pe țărani să se pună la adăpostul unei linişti aparente.

Hrana trupei a constat în pâine, supă şi carne.

Companiile detaşate la sate departe de reşedința regimentului şi-au procurat carnea chiar din localitățile unde se găseau detaşate.

În locurile unde nu se găseau măcelării, s-au cumpărat vite pe picioare, îndestulând astfel trupa pentru 2-3 zile.

Situația trupei, aceeaşi ca în ziua precedentă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

7 martie

Conform Ordinului nr. 166 al domnului colonel Georgescu, un detaşament compus din 291 [de] oameni sub comanda căpitanului Pastea Petru la care s-a ataşat şi sublocotenentul Pană Neculai, din Compania a 10-a [cantonată în] Lespezi, au plecat cu trenul de dimineață la Liteni. Procurorul (delegat) din Fălticeni face cunoscut că s-au consemnat agitații țărăneşti în comuna Giurgeşti şi în împrejurimi şi cere a se trimite compania de la Preuteşti la Giurgeşti, care a şi pornit la ora 2.00 p.m. spre localitatea de mai sus.

La Paşcani, Regimentul Bacău nr. 27 a plecat la Botoşani, fiind înlocuit cu Regimentul Roman nr. 14, iar comandantul sectorului V este numit domnul colonel Boteanu Dimitrie, comandantul Brigăzii a 14-a Infanterie.

Căpitanul Pastea raportează din Liteni că țăranii, aproximativ în număr de 160, au atacat pe proprietarul moşiei Rotunda-Răducăneni, spărgându-i capul.

La cererea de ajutor au plecat imediat 64 [de] oameni la satul Rotunda, unde au găsit pe răzvrătiți, care la somațiile făcute nevoind a se risipi, detaşamentul a fost silit să facă uz de baionete rănind în piept pe țăranul Ion Toader Petrea şi alții.

După împrăştierea răsculaților, căpitanul Pastea Petru s-a înapoiat la Liteni, lăsând la Rotunda pe sergentul major Ştefan cu detaşamentul de 64 [de] oameni.

Spiritele continuă a fi agitate.

La ora 2.00 p.m. compania de la Preuţeşti s-a transportat la Giurgeşti.

Un detaşament de 52 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Pană Neculai, s-a transportat la Siliştea unde, de asemenea, s-au semnalat răscoale.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Giurgeşti	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Liteni	a 5-a	178	căpitan Pastea Petru
Siliştea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	64	sergent major Ştefan
Basarabi	a 2-a	75	locotenent Racoveanu
Dolhasca	a 7-a	78	căpitan Neculcea
Lespezi	a 9-a	90	căpitan Gârlea
Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu
Paşcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru
Verşeni	a 11-a	110	căpitan Nicolescu
Fălticeni	a 3-a, a 4-a, a 6-a şi a 8-a	2 300	cu restul ofițerilor

În această zi s-au mai prezentat 11 concediați şi rezervişti.

Hrana trupei, ca şi în ziua precedentă.

Detaşamentele au fost cartiruite în cartiere de alarmă pe la proprietari şi arendaşi, primărie şi şcoli.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

8 martie

Domnul colonel Boteanu, comandantul sectorului 8, ordonă a se trimite imediat companiile de la Preuteşti şi Dolheşti la Lespezi, pentru a înlocui trupele din Regimentul 8 „Dragoş” nr. 29, care au o altă destinație.

Căpitanul Pastea, cu nr. 76, raportează că spiritele la Liteni sunt foarte agitate şi că este informat că a fost devastată casa proprietarului Rosetti, de la Hancea, lângă Vereşti, iar de aici răsculații au trecut spre Dumbrăveni.

Domnul general Tell, cu Ordinul nr. 26 608, face cunoscut că Ministerul de Război a dispensat de concentrare funcționarii Societății de asigurare „Generala”.

Conform Ordinului nr. 7 al domnului colonel Boteanu, comandantul sectorului, la ora 12.00 a.m., Compania a 11-a sub comanda căpitanului Nicolaescu Gheorghe a plecat la Miroslăveşti şi de aici la cătunul Verşeni, unde se semnalaseră agitații printre locuitori. Compania a sosit la ora 6.00 p.m. în cătunul Verşeni, unde a arestat 5 locuitori chiar în seara sosirii sale.

Compania a 7-a, a căpitanului Neculcea Constantin, a plecat de la Dolheştii Mari la Dolhasca, ca de aici să plece, pe calea ferată, a doua zi dimineață, la Lespezi, conform ordinului de mai sus.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Giurgeşti	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Liteni	a 5-a	178	căpitan Pastea Petru
Siliştea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	64	sergent major Ştefan
Dolhasca	a 7-a	75	căpitan Neculcea C.
Lespezi	a 9-a	90	căpitan Gârlea
Lespezi	a 10-a	90	căpitan Rusu
Paşcani	a 12-a	110	căpitan Rotaru
Verşeni	a 11-a	110	căpitan Nicolescu
Fălticeni	a 3-a, a 4-a a 6-a şi a 8-a	2 300	cu restul ofițerilor

Hrana trupei a constat din pâine, supă cu carne, iar în localitățile depărtate, pâinea a fost înlocuită cu mămăliga.

Starea de spirit a populației rurale era foarte agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

La ora 6.30 dimineața, Compania a 7-a cu un efectiv de 244 [de] oameni sub comanda locotenentului Voinescu Alexandru a plecat pe calea ferată la Lespezi. Ajungând la Dolhasca, s-a îmbarcat şi restul de 75 [de] oameni ai căpitanului Neculcea.

Maiorul Stoianovici a luat comanda trupelor de la Lespezi.

Căpitanul Neculaescu raportează telegrafic din Miroslăveşti că a operat 18 arestări şi că liniştea s-a restabilit.

Nu s-a făcut uz de armă.

La ora 12.00 a.m., un detaşament de 237 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Toma Pericle, a plecat din Fălticeni pentru a întări detaşamentul căpitanului Holban din Giurgeşti.

Sublocotenentul Pană raportează că, la ora 9.00 a.m., a fost înştiinţat de către primarul comunei Siliştea că în raionul comunei sunt adunaţi un număr de aproape 200 [de] ţărani din care o mare parte participase la jaful curţii din Hancea (proprietatea Rosetti) şi la cea din Fântânele. Aceşti răzvrătiţi, turmentaţi de băutură, înarmaţi cu pari, topoare, coase şi pistoale, s-au hotărât a reveni la Siliştea pentru a devasta curtea domnului Banache (proprietarul moşiei).

La această ştire, sublocotenentul Pană a trimis pe sergentul de jandarmi rurali Artenie Gheorghe călare la Ştirbăţ pentru a se informa şi a sfătui pe săteni să trimită o delegaţie în cazul când au ceva de spus. Sergentul de jandarmi nu numai că nu a reuşit de a-i sfătui, dar abia a scăpat cu fuga din mâinile lor.

Sublocotenentul Pană i-a întâmpinat cu 12 soldaţi înainte să pătrundă în satul Siliştea, lăsând restul de 40 [de] oameni sub comanda unui sergent, spre a apăra curtea şi primăria în cazul când răsculaţii ar pătrunde prin mai multe direcţii.

Conform ordinelor primite de a nu se face uz de focuri decât la extrem, numai 3 caporali şi 3 soldaţi au fost înarmaţi cu cartuşe de război, restul de oameni aveau asupra lor cartuşe de manevră.

Răsculaţii se apropiară de sat în strigăte de „Ura!”. Sublocotenentul Pană a trimis pe ajutorul de primar şi pe sergentul de jandarmi pentru a-i soma să se oprească şi să nu se mai apropie mai mult de 70 [de] metri de trupă; însă ei, înaintând şi strigând „Ura!” şi „Moarte celor care se împotrivesc!”, aruncau cu pietre, lemne şi trăgeau focuri cu pistoalele.

S-au făcut trei somaţii, apoi s-a comandat o salvă de focuri în aer.

Sublocotenentul Pană, văzând că ţăranii în loc să se retragă înaintează şi mai înverşunaţi, a tras un singur foc, culcând la pământ un tânăr în etate de 16 ani.

Ţăranii nevrând nici de data aceasta să se retragă, s-a comandat o a doua salvă de foc, dar mai înainte de a se da comanda săvârşitoare de „foc”, răzvrătiţii s-au împrăştiat, punându-se pe fugă.

Căpitanul Holban a plecat cu detaşamentul său din Giurgeşti în ajutorul sublocotenentului Pană, iar la Giurgeşti a mai rămas detaşamentul sublocotenentului Pericle.

Maiorul Stoianovici sosind cu detaşamentul la Lespezi a schimbat pe maiorul Arsenescu, cu cele două companii din Regimentul VIII „Dragoş” nr. 29, care s-a îmbarcat la Heci la ora 11.00 a.m.

Detaşamentul din Lespezi era compus din companiile căpitanilor Niculcea, Parlea Vasile şi Rusu şi un escadron din Regimentul 5 Roşiori, sub comanda căpitanului Cihoschi, 2 ofiţeri detaşaţi în satul Sireţel.

Maiorul Stoianovici, în urma ordinului domnului colonel Boteanu, comandantul sectorului, a detaşat pe căpitanul Gârlea cu Compania a 10-a şi căpitanul Rusu cu Compania a 9-a la Liteni.

Marşul s-a executat pe calea ferată.

Efectuându-se 10 arestări în comuna Lespezi, arestaţii au fost escortaţi la Tribunalul din Fălticeni de către un sergent şi 15 soldaţi din compania căpitanului Neculcea.

Compania a 2-a s-a înapoiat de la Basarabi la reşedinţa batalionului.

Situaţia trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanţii şi ofiţerii în front**
Paşcani	a 12-a	106	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Miroslăveşti	a 11-a	107	căpitan Nicolescu Gheorghe
Miroslăveşti	a 7-a	319	maior Stoianovici Alexandru, căpitan Niculcea Constantin, locotenent Voinescu Alexandru
Lespezi	a 5-a	[...]*	căpitan Pastea
Lespezi	a 10-a	[...]*	căpitan Rusu
Lespezi	a 9-a	[...]*	căpitan Parlea
Liteni	a 5-a	[...]*	sergent major Ştefan
Rotunda	1	[...]*	căpitan Holban Gheorghe
Rotunda	a 5-a	[...]*	sublocotenent Pană Neculai
Siliştea	1	246	sublocotenent Toma Pericle
Giurgeşti	a 2-a	[...]*	locotenent Plesnilă
Giurgeşti	a 3-a	[...]*	căpitan Anastasiu
Fălticeni	a 4-a	[...]*	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	[...]*	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	[...]*	locotenent Scriban Adrian

* Lipsă în text.

În general, diferite detaşamente s-au instalat în cantonamente strâmte, ocupând curțile proprietarilor, arendaşilor, primăriilor etc.

Hrana trupei a variat după localitate, dându-se în cele mai multe părți post cu fasole şi orez, preparat cu ulei, pâine etc.

Starea de spirit a populației era foarte agitată.

Starea sanitară a trupei era satisfăcătoare.

10 martie

Căpitanul raportează că băiatul Petrea Angeluță Ciobotaru din Ştirbăț, care a fost împuşcat în stomac la Lespezi în ziua de 9 martie, a fost internat în spitalul din Fălticeni şi dimineața a încetat din viață.

Pentru egalarea efectivelor companiilor s-au trimis la Liteni 192 [de] oameni sub comanda locotenentului Racovanu Neculai şi un detaşament de 178 [de] oameni la Paşcani, sub comanda locotenentului Zăhărescu C., care a pornit cu trenul dimineață. Compania a 2-a, cu un efectiv de 273 [de] oameni sub comanda locotenentului Plesnilă, a plecat la ora 2.00 p.m. din Fălticeni la Ciumuleşti unde s-au semnalat agitații.

Situația trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Paşcani	a 12-a	292	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Cristeşti	a 11-a	99	căpitan Nicolescu Gheorghe
Liteni	a 5-a, a 9-a, a 10-a	616	căpitan Nicolescu, căpitan Pastea, căpitan Rusu
Liteni	1	75	căpitan Gârlea, căpitan Holban
Siliştea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Niculai
Rotunda	a 5-a	70	locotenent major Ştefan
Giurgeşti	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumuleşti	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Fălticeni	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban Adrian

Hrana trupei a constat din pâine, mămăligă, supă cu carne şi orez.

Starea de spirit a populaţiei rurale, agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Domnul colonel Boteanu transmite Ordinul circular nr. 45 al Corpului 4 Armată, prin care se hotărăşte:

Să nu se mai tragă în aer; să se facă somaţiile regulamentare de procuror şi în lipsa acestuia de comandantul militar, apoi să se tragă gloanţe, conform Ordinului nr. 26 622; trupa nu trebuie să se lase să fie respinsă din localităţile ocupate, nici lovită de răzvrătiţi. Toţi trebuie să caute să potolească pe răzvrătiţi fără a recurge la focuri, dar când vor vedea că nu se poate ajunge astfel la scop, sunt datori să întrebuinţeze mijloacele cele mai energice şi mai repezi.

Pentru restabilirea ordinii, orice comandant de trupă, oricât de mic, este responsabil de neexecutarea acestor prescripţiuni.

Un grup de răzvrătiţi din satul Hârtoapele au încercat a veni asupra târgului Lespezi.

Patrulele de cavalerie ale locotenentului Niculescu din regimentul de roşiori i-au prins până după o cută de deal, din dosul „Fabricii de sticlă”, unde erau ascunşi.

Terenul fiind accidentat şi zăpada mare, s-a cerut ajutor infanteriei.

Căpitan Neculcea cu o secţie a înaintat asupra răzvrătiţilor şi i-a pus pe fugă, făcând doi prizonieri pe care i-a înaintat Tribunalului Fălticeni.

La Oniceni, semnalându-se agitaţii ţărăneşti, locotenentul Plesnilă cu un detaşament de 108 oameni a plecat din Ciumuleşti spre a aresta pe instigatori.

La sosirea sa, spiritele se liniştiseră şi detaşamentul s-a înapoiat seara la Ciumuleşti.

La ora 5.40 a sosit în Paşcani Regimentul Calafat nr. 31.

Situaţia trupelor în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanţii şi ofiţerii în front**
Paşcani	a 12-a	299	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru, locotenent Antonescu I.
Cristeşti	a 11-a	99	căpitan Nicolescu Gheorghe
Lespezi	a 7-a	332	maior Stoianovici, căpitan Niculcea, locotenent Voinescu
Liteni	a 5-a	124	căpitan Pastea
Liteni	a 9-a	246	căpitan Rusu

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții şi ofițerii în front
Liteni	a 10-a	246	căpitan Gârlea
Siliştea	1	75	căpitan Holban
Siliştea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Rotunda	a 5-a	70	sergent major Ştefan
Giurgeşti	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumuleşti	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Ciumuleşti	a 3-a	246	căpitan Anastasiu
Fălticeni	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban Adrian

Hrana trupei a constat din pâine, mămăligă, orez prăjit cu ulei, carne etc., după resursele localităților unde se găseau detaşamentele.

Starea de spirit a populației, în genere agitată.

Starea sanitară a trupei e bună.

În situația detaşamentelor nu s-a produs nicio schimbare. Compania a 7-a din Lespezi a trimis Companiilor a 11-a şi a 12-a din Paşcani oamenii necesari pentru egalarea efectivelor, aşa că, Compania a 11-a a căpitanului Nicolaescu are un efectiv de 238 [de] oameni, Compania a 12-a a căpitanului Rotariu 239 [de] oameni, iar Compania a 7-a de la Lespezi a căpitanului Niculaescu 246 [de] oameni.

Hrana trupei a constat din pâine, carne şi supă cu orez.

Starea de spirit a populației, aceeaşi.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

La ora 10.30 au sosit cu trenul în Fălticeni două companii din Regimentul Calafat nr. 31, sub comanda căpitanului Smeu Nicolae, cu un efectiv de 300 [de] oameni.

Trupa şi ofițerii au fost cartiruiți în partea de nord-vest a oraşului.

La Lespezi a sosit o companie, sub comanda căpitanului Scărişoreanu, cu un efectiv de 200 [de] oameni, iar escadronul de roşiori de la Sirețel a fost înlocuit cu un detaşament de 100 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului

Voinescu din Compania a 7-a, care a detaşat o secție la hambarele proprietății aflate la o depărtare de 4 kilometri.

Locotenentul Plesnilă raportează din Ciumuleşti că 100-200 [de] locuitori s-au adunat în fața primăriei la ora 8.00 seara şi au cerut să li se dea în arendă moşia care o ținea în arendă Smilovici.

În urma povețelor date de ofițer, locuitorii s-au decis să trimită o delegație compusă din ajutorul de primar, profesorul şi cinci locuitori pentru a trata în această privință cu epitropia Stamate, apoi locuitorii s-au împrăştiat.

Situația trupelor la 13 martie este următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Paşcani	a 11-a	238	maior Hagi Gheorghe, căpitan Rotaru Alexandru
Paşcani	a 12-a	239	căpitan Nicolescu Gheorghe
Lespezi	a 7-a	146	căpitan Neculcea Constantin
Sirețel	a 7-a	100	locotenent Voinescu Alexandru
Liteni	a 5-a	194	căpitan Pastea Petru
Liteni	a 10-a	246	căpitan Gârlea
Siliştea	1	75	căpitan Holban Gheorghe
Siliştea	a 5-a	52	sublocotenent Pană Neculai
Giurgeşti	1	171	sublocotenent Toma Pericle
Ciumuleşti	a 2-a	273	locotenent Plesnilă
Ciumuleşti	a 3-a	246	căpitan Anastasiu
Ciumuleşti	a 4-a	246	căpitan Gârlea
Fălticeni	a 6-a	246	locotenent Nicodim Eugen
Fălticeni	a 8-a	246	locotenent Scriban
Fălticeni	a 9-a	246	căpitan Rusu
Fălticeni	2 companii ale Regimentului Calafat 31	300	[...]*

Hrana trupei a constat din pâine, mămăligă, supă cu carne şi orez, după localitate.

---

* Lipsă în text.

Starea de spirit a populației este aceeaşi, alte agitații nu s-au mai ivit.

Starea de sănătate a trupei este bună.

14 martie

La ora 11.30 dimineața a sosit cu trenul încă o companie din Regimentul Calafat nr. 31, astfel că la Fălticeni în această zi se găsesc trei companii din acest regiment, cu un efectiv de 4 ofițeri şi 450 trupă.

Situația trupei este aceeaşi ca şi în ziua precedentă, cu deosebire că din compania de la Ciumuleşti s-a detaşat la podul Dumbrăvița de peste Moldova.

La Bogdăneşti, locotenentul Racoveanu, cu un pluton de 130 [de] oameni, a plecat în această localitate, deoarece țăranii au început să se agite.

Starea sanitară a trupei este satisfăcătoare.

S-a primit Ordinul telegrafic al Corpului 4 Armată nr. 27 200 ca, la cererea prefectului, să se pună la dispoziție armele model 1879 cu cartuşele necesare.

Din ordinul domnului colonel Boteanu, plutonul de la podul Dumbrăvița s-a retras la Ciumuleşti.

S-a primit Ordinul circular nr. 25 cu situația generală a comandamentelor.

[...]

S-a mai primit următorul ordin telegrafic:

Conform Ordinului domnului general Tell nr. 2 704, nu se va mai trage cu cartuşe oarbe; prin urmare acestea se vor strânge de la oameni. Cea mai mică abatere de la acest ordin va atrage cea mai mare răspundere.

Colonel Boteanu

Conform Ordinului nr. 74 al domnului colonel Boteanu, detaşamentul locotenentului Voinescu Al. din Sirețel a fost schimbat cu un detaşament din Regimentul Calafat nr. 31, iar companiei căpitanului Neculcea i s-a dat ordin să fie gata de plecare.

La ora 5.00 p.m. s-a primit ordinul telegrafic de la domnul colonel Boteanu că Regimentul Suceava nr. 16 va porni pe calea ferată la Divizia a 5-a.

La ora 10.00 seara s-a primit ordinul telegrafic ca batalionul de la Fălticeni, cu un efectiv de 6 ofițeri şi 800 trupă, compus din companiile 3, 4, 6 şi 8, sub comanda maiorului Oproiu Ioan, să se îmbarce pe calea ferată în ziua de 16 martie cu destinația Buzău.

În această zi nu s-a semnalat nicio agitație printre țărani.

16 martie

La ora 4.00 dimineața, maiorul Stoianovici Alex. şi căpitanul Niculcea, cu Compania a 7-a, au pornit din Lespezi la stația C.F.R. Heciu, pentru a se

îmbarca spre Fălticeni, lăsând comanda garnizoanei căpitanului Perişoreanu din Regimentul Calafat nr. 31.

La ora 5.00 dimineața, detaşamentul din Paşcani s-a îmbarcat pe calea ferată pentru Fălticeni, unde, după ce îşi va completa echipamentul, se va îmbarca spre Muntenia.

De asemenea, toate detaşamentele au fost schimbate şi pornite la Corp în acelaşi scop.

La ora 7.00 dimineața, batalionul de la Fălticeni sub denumirea de Batalionul 1, compus din Compania a 3-a, sub comanda căpitanului Anastasiu, Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Pârlea Neculai, Compania a 6-a, sub comanda locotenentului Antonescu Ioan, având în front pe locotenentul Nicodim, şi Compania a 8-a, sub comanda locotenentului Scriban, având în front pe locotenentul Zăbărescu, cu un efectiv de 4 sergenți majori, 33 sergenți, 32 caporali şi 732 trupă, s-a îmbarcat la gara Fălticeni şi s-a transportat la Ploieşti, punându-se sub comanda domnului general Hârjeu, comandantul trupelor din județul Prahova.

La ora 6.30 seara, Batalionul 3, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe, compus din Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu N., având în front pe locotenentul Voinescu Al., Compania a 10-a, sub comanda căpitanului Gârlea Vasile, Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Nicolaescu Gh. şi Compania a 12-a, sub comanda căpitanului Rotaru Alexandru, cu un efectiv de 4 sergenți-majori, 32 sergenți, 32 caporali şi 732 trupă, s-a îmbarcat pe calea ferată şi a plecat la Buzău, punându-se sub ordinele domnului general Iarca C., comandantul trupelor din județul Buzău.

Domnul locotenent colonel Burghele, comandantul regimentului, s-a instalat la Buzău. Ambele batalioane au fost prevăzute cu hrana pe două zile, constând în pâine şi slănină de porc.

Starea sanitară a trupelor este satisfăcătoare.

OPERAȚIUNILE DIN MUNTENIA

Batalionul 1 comandat de maiorul Oproiu Ioan

La ora 2.00 dimineața, batalionul sosind la Buzău a primit Ordinul Diviziei a 5-a, nr. 18 199, prin care se ordonă de a se continua drumul până la Ploieşti, unde se va pune sub ordinele domnului general Hârjeu.

La ora 6.30 dimineața, batalionul a sosit la Ploieşti, unde a primit ordinul de a debarca şi a ocupa această garnizoană.

La ora 7.30 a.m., sosind domnul general Hârjeu în gară a dat ordin ca Compania a 8-a să continue drumul mai departe spre Câmpina, locotenentul

Scriban cu un pluton să debarce la Băicoi, pentru a întări detaşamentul de acolo, iar locotenentul Zăhărescu să debarce la Câmpina punându-se sub ordinele maiorului Arbore, comandantul Zonei de Munte.

La ora 10 a.m., maiorul Oproiu a primit Ordinul nr. 4 561 ca Compania a 3-a, sub comanda căpitanului Anastasiu, să plece la Puchenii-Miroslăveşti. Această companie va da un post fix de 25 [de] oameni la Gherghița, un post fix de 25 [de] oameni la Poienarii-Burchi şi o gardă de 8 oameni la Popeşti.

Compania a 6-a, sub comanda locotenentului Antonescu Ioan, cu un pluton să se transporte la Albeşti-Paleologu, de unde va detaşa un post fix de 15 oameni la Valea Mantei, un post fix de 25 [de] oameni la Colceag, un post fix de 20 [de] oameni la Verbila şi o gardă de oameni la Urlați.

Al doilea pluton, sub comanda locotenentului Nicodim Eugen, se va transporta la Măgurele, pe Teleajen, şi va da un post fix de 25 [de] oameni la Boldeşti. Idem şi la Vălenii de Munte.

Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Gârlea Neculai, va rămâne la Ploieşti sub ordinele domnului colonel Papazoglu.

La ora 2.00 p.m. companiile s-au pus în marş pentru a ocupa localitățile ordonate mai sus.

Până la ora 11.00 seara, detaşamentele au ocupat punctele ce li s-au destinat.

Marşurile executate şi itinerarele urmate în acea zi sunt următoarele:

Sergentul Rogozeanu Alex., Compania a 3-a, cu 30 [de] oameni prin Miniu la Popeşti, distanță [de] 10 kilometri.

Sergentul Balotescu, Compania a 3-a, cu 30 [de] oameni, la Gherghița trecând prin Ghighiu, Răzorul, Moara Domnească, Buda, Palanca şi Ciumații, distanță [de] 27 [de] kilometri. Acest post s-a instalat la ferma Gherghița.

Sergentul Pavilescu C., Compania a 3-a, cu 25 [de] oameni la Poienarii-Burchi, trecând prin Tătărani, Bălțeşti, apoi traseul căii ferate la Crivina, distanță de 25 [de] kilometri.

Maiorul Oproiu şi căpitanul Anastasiu, cu restul Companiei a 3-a, la Pucheni, Miroslăveşti, urmând şoseaua națională şi trecând prin satele Româneşti, Puchenii Mari, Puchenii Mici şi Puchenii Moşneni, distanță de 16 kilometri.

Locotenentul Antonescu Ioan, cu un pluton din Compania a 6-a, s-a transportat pe calea ferată la Albeşti-Paleologu, lăsând la Valea Călugărească pe sergentul Matei Ioan cu 15 soldați, care au mers pe jos până la Valea Mantei, distanță de 2 kilometri.

Sergentul Airinei Gheorghe, cu 20 [de] soldați, de la Albeşti la Verbila, distanță [de] 12 kilometri. Sergentul Rosetti Alex., cu 10 soldați, de la Albeşti la Urlați, distanță [de] 4 kilometri. Sergentul major Tătaru Alex., cu 25 [de] soldați, de la Albeşti la Colceag, distanță [de] 13 kilometri.

Locotenentul Nicodim Eugen, cu un al doilea pluton din Compania a 6-a, s-a transportat la Măgurele, trecând prin Strâmbeni, Blejoi, Scăieni şi Boldeşti unde a lăsat pe sergentul Traian N. cu 25 [de] oameni şi a sosit la Măgurele, distanță de 18 kilometri, iar de aici sergentul Dimitrie Ion a urmat drumul mai departe la Vălenii de Munte, cu 25 [de] oameni, unde a sosit noaptea târziu, parcurgând distanța totală de 28 [de] kilometri.

Este de remarcat că aceşti oameni în timp de 48 ore nu au dormit mai multe de 4 ore, deoarece în noaptea de 15-16 martie s-au pregătit pentru plecare, iar noaptea de 16-17 martie au petrecut-o pe drum.

Drumurile ce le-au urmat erau desfundate din cauza ploilor necontenite şi a viscolelor ce bântuiau țara mai bine de o săptămână.

La Ciorani se găsea detaşamentul locotenentului Lăzărescu, cu 80 [de] oameni, din Regimentul „Mircea" nr. 32 care a fost pus de asemenea sub ordinele maiorului Oproiu, care a luat comanda Zonei de Câmp din județul Prahova.

Dimineața i s-a dat trupei, la sosire, 1/2 pâine şi ceai pregătit la Regimentul „Mircea" nr. 32, iar în timpul zilei au consumat hrana pe care oamenii o aveau asupra lor.

Cu toată oboseala îndurată, starea sanitară a trupei este satisfăcătoare, neavând decât un singur bolnav de stomac, din Compania a 3-a, lăsat la Ploieşti şi care a doua zi s-a prezentat la compania din Pucheni.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe, a sosit la Buzău la orele 11.30 dimineața şi a fost cantonat în oraş în încartiruire de alarmă.

Hrana trupei a constat din conserve, pâine şi slănină.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul al 2-lea, sub comanda maiorului Stoianovici Alexandru, constituit din Compania 1, comandată de căpitanul Holban Gheorghe, având în front pe locotenentul Racoveanu Neculai, Compania a 2-a, comandată de locotenentul Plesnilă Gheorghe, având în front pe sublocotenentul Toma Pericle, Compania a 5-a comandată de căpitanul Pastea Petru, având în front pe sublocotenentul Pană Neculai şi Compania a 7-a, comandată de căpitanul Neculcea C. având în front pe locotenentul de rezervă Todică cu un efectiv de 808 oameni, s-a îmbarcat pe calea ferată la Fălticeni la ora 7.00 dimineața cu destinația Buzău, unde a sosit la ora 10.00 seara.

18 martie

Noaptea de 17 spre 18 martie trupa a petrecut-o în vagoane.

Hrana trupei a constat din pâine, conserve şi slănină.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan
Situația trupei în acea zi era următoarea:

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Băicoi	a 8-a	100	locotenent Scriban
Câmpina	a 8-a	100	locotenent Zăhărescu
Măgurele	a 6-a	50	locotenent Nicodim Eugen
Vălenii de Munte	a 6-a	25	sergent Dimitriu Ad.
Boldeşti	a 6-a	25	sergent Traian N.
Ploieşti	a 4-a	200	căpitan Gârlea
Gherghița	a 3-a	30	maior Oproiu, sergent Boldescu
Popeşti	a 10-a	10	sergent Rogozeanu
Poenarii Burchii	a 3-a	25	sergent Pavelescu C.
Puchenii Mirăslăv	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petru
Albeşti-Paleologu	a 6-a	30	locotenent Antonescu
Puchenii Mirăslăv	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petru
Valea Mantei	a 6-a	15	sergent Matei I.
Verbila	a 6-a	20	sergent Airinei Gh.
Urlați	a 6-a	10	sergent Rosetti Alex.
Colceag	a 6-a	25	maior Tătaru
Sălciile	a 6-a	18	locotenent Lăzărescu

În seara zilei de 17 martie maiorul Oproiu a trimis ştirea că la Cocă-rişeşti populația se agită şi după cererea inspectorului comunal din aceeaşi plasă* a trimis, din detaşamentul Poenarii-Burchii, în acea localitate, o patrulă de 15 oameni, care a doua zi a raportat că populația s-a liniştit.

* Subdiviziune a unui județ în vechea împărțire administrativă a țării; ocol. (DEX)

În ziua de 18 martie, locotenentul Nicodim Eugen raportează că, în urma ordinului ce a primit de la generalul Hârjeu, a înfiinţat un post de 10 oameni, sub comanda sergentului Bulgariu Gheorghe, la Bălţeşti.

Populaţia din întreaga zonă pare liniştită, însă locuitorii s-au pus în grevă şi refuză să mai iasă la munca câmpului în vechile condiţii.

Hrana trupei a constat din conserve şi, în special, slănină şi brânză în calitate foarte bună.

Trupa cantonează în cartiere de alarmă, ocupând conacele proprietarilor, şcolile şi localurile primăriilor.

Batalionul al 2-lea comandat de maiorul Stoianovici Al.

Batalionul a debarcat din vagoane la ora 7.30 dimineaţa şi a ocupat cuartire [*sic!*] de alarmă pe strada Gării.

La ora 11.00 a.m., maiorul Stoianovici a primit ordin de la locotenent-colonelul Burghele, comandantul regimentului, de a pleca cu batalionul său la Urziceni şi a se pune sub comanda generalului Iarca Alexandru, comandantul trupelor din judeţul Ialomiţa, cu reşedinţa la Călăraşi.

Batalionul s-a pus în marş, pe jos, la ora 2.00 p.m., executând o etapă de 12 kilometri până la satul Costeşti, unde a ajuns la ora 5.30 p.m., trupa fiind obosită.

Noaptea de 18 spre 19 martie, trupa a cantonat în Costeşti în stare de alarmă.

Hrana trupei a constat din conserve şi în special pâine şi slănină.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul al 3-lea comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situaţia trupei nu s-a adus nicio schimbare.

În această zi s-au prezentat ofiţerii de rezervă: sublocotenent Iacovescu Alex., Oliescu Atanasie şi Lăpuşneanu Spiridon.

Hrana trupei a constat din supă, carne şi orez de calitate bună.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

19 martie

Batalionul 1 comandat de maiorul Oproiu Ioan

În detaşamentul căpitanului Anastasiu, în Compania a 3-a nu s-a produs nicio schimbare. Sectorul destinat acestei companii se supraveghează prin patrule urmând direcţiile: Pucheni–Ţigăneşti, Pucheni–Balta Doamnei, Pucheni–Poenari, Buda–Palanca şi Poenarii Burchii–Ciocăreşti.

Postul de la Gherghiţa patrulează satele din prejur.

Din ordinul generalului Hârjeu, la detaşamentul locotenentului Antonescu (Compania a 6-a) s-au adus următoarele modificări:

La Fântânele s-a instalat un post fix de 10 oameni sub comanda caporalului Luca Constantin, la Măgura un post fix de 25 [de] oameni, sub comanda sergentului Turcoman Ioan, iar postul de la Colceag s-a ridicat.

În celelalte detaşamente nu s-a făcut nicio schimbare.

Din rapoartele primite de la batalion, toate detaşamentele s-au pus în legătură unele cu altele.

Populația este liniştită, greva continuă.

Hrana trupei în cele mai multe părți a constat din supă şi carne de vacă.

Starea de spirit a trupei este bună.

Batalionul al 2-lea comandat de maiorul Stoianovici

Batalionul s-a pus în marş din Costeşti la ora 6.30 dimineața şi a sosit în Urziceni la ora 7.30 seara, parcurgând o distanță de 40 [de] kilometri. Din cauza drumului rău întreținut şi desfundat din cauza ploilor, a trebuit a se da trupei la fiecare oră câte 10 minute repaus şi la fiecare trei ore de marş câte o haltă mare de o oră.

Ajuns în Urziceni, batalionul s-a instalat în stare de alarmă, având două companii în centru şi câte o companie la extremitățile de est şi de vest ale comunei.

Tot în seara zilei de 19 martie, a sosit în Urziceni un escadron de călăraşi cu 2 ofițeri şi 100 [de] cai din Regimentul 5 Călăraşi, sub comanda căpitanului Mavrodim, care a fost pus de asemenea sub comanda maiorului Stoianovici. Întreg detaşamentul avea ca însărcinare paza jumătății zonei cuprinse între Urziceni de o parte şi Bucureşti, Călăraşi, Buzău, Mizil şi Ploieşti de alta împiedicând stricarea lucrărilor de artă în acea zonă.

Starea de spirit a populației este liniştită. Hrana trupei în acea zi a constat din pâine, slănină şi brânză.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

Conform Ordinului Diviziei a 5-a nr. 18 385, trei din companiile acestui batalion au fost detaşate, şi anume: Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Rusu, având în front pe sublocotenentul de rezervă Iliescu Aurel, a pornit din Buzău, la ora 7.00 dimineața, cu trenul spre Mizil, iar de acolo pe jos în comuna Tohani, unde a format un centru de supraveghere, de unde a detaşat la Zugureni un post de 50 [de] oameni, sub comanda sergentului Buruiană Gheorghe şi la Valea Scheilor un alt post de 50 [de] oameni, sub comanda sergentului Ifrim Gheorghe.

Compania a 10-a, sub comanda căpitanului Gârlea având în front pe sublocotenentul de rezervă Iacobescu Al., a plecat pe jos de la Buzău la ora

6.00 dimineața spre comuna [...]*, distanță de 12 kilometri, detaşând la Şuchia, un post de 50 [de] oameni, sub comanda sublocotenentului Iacobescu Al. şi un alt detaşament de 100 [de] oameni, sub comanda sergentului major Oloiu C., la Pârscov.

Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Nicolescu Gh., având în front pe locotenentul Voinescu Alex., a plecat din Buzău, la ora 6.00 dimineața, spre comuna Vintilă Vodă, unde a format un centru de supraveghere.

Hrana trupei a constat, în majoritate, din conserve, pâine şi brânză. Compania de la Buzău a avut supă cu carne şi orez.

Starea de spirit a populației, agitată.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Situația trupei în ziua de 19 martie este următoarea:

Batalionul 1

Localitatea	**Compania**	**Efectivul**	**Comandanții şi ofițerii în front**
Băicoi	a 8-a	100	maior Oproiu Ioan
Câmpina	a 8-a	100	locotenent Zăhărescu
Măgurele	a 6-a	50	locotenent Nicodim
Vălenii de Munte	a 6-a	25	sergent Dimitriu Adam
Bălțeşti	a 6-a	25	sergent Traian Neculai
Bălțeşti	a 6-a	10	sergent Bulgaru Gheorghe
Ploieşti	a 4-a	200	căpitan Gârlea
Gherghița	a 3-a	30	Maior Oproiu, sergent Boldescu
Popeşti	a 3-a	10	sergent Rogojeanu
Poenarii Burchii	a 3-a	25	sergent Pavilescu Constantin
Puchenii Miroslav	a 3-a	135	căpitan Anastasiu Petre
Albeşti-Paleologu	a 6-a	20	locotenent Antonescu I.
Valea Mantei	a 6-a	15	sergent Matei I.
Verbila	a 6-a	20	sergent Airinei Gh.

* Ilizibil în text, probabil Potoceni.

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții şi ofițerii în front
Urlați	a 6-a	10	sergent Rosetti Alex.
Măgura	a 6-a	25	sergent Turcoman Ion
Fântânele	a 6-a	10	caporal Luca Constantin
Sălciile	Regimentul „Mircea”	[...]*	locotenent Lăzărescu

Batalionul al 2-lea sub comanda maiorului Stoianovici Alexandru
Întreg batalionul la Urziceni.

Batalionul al 3-lea sub comanda maiorului Hagi Gheorghe

Localitatea	Compania	Efectivul	Comandanții şi ofițerii în front
Jugureni	a 9-a	50	sergent Buruiană Gh.
Valea Scheilor	a 9-a	50	sergent Ifrim
Tohani	a 9-a	100	căpitan Rusu Neculai
Suchia	a 10-a	60	sublocotenent Iacobescu
Pârscov	a 10-a	100	sergent major Olariu C.
Policiori	a 10-a	40	căpitan Gârlea
Vintilă Vodă	a 11-a	250	căpitan Nicolaescu
Buzău	a 12-a	200	căpitan Rotariu Alexandru

În general, starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu
În situația trupelor nu s-a adus nicio schimbare.

Locotenent Lăzărescu raportează că în comuna Sălciile s-a confiscat o broşură intitulată „40 ani de robie”** şi că mai sunt şi alte broşuri răspândite prin comună şi că s-au luat măsuri de a descoperi pe cei care le-au răspândit. Raportează de asemenea că în comuna Fulga s-a găsit un afiş lipit pe un stâlp de telegraf, prin care ameninţa pe arendaşii fraţii Mihu Vasile Bolnavu şi Alomana [*sic!*] cu distrugerea. Nu s-a putut dovedi cine l-a lipit.

---

* Lipsă în text.

** Broşura antimonarhistă intitulată „40 de ani de sărăcie, de robie şi de ruşine” a fost editată în anul 1906 de gruparea socialistă „România Muncitoare” pentru a marca în stil propriu jubileul domniei lui Carol I.

La Adâncata, circa 150 [de] oameni, puțin cam beți, s-au adunat la proprietar pentru tocmeli agricole, dar mai târziu s-au împrăştiat.

S-au trimis în aceste localități patrule pentru siguranță şi linişte.

La halta Prahova, zvonindu-se că locuitorii s-au răzvrătit contra proprietății domnului Motoc, s-a trimis în seara de 19 martie o patrulă de 15 oameni, care s-a înapoiat a doua zi, raportând că populația este liniştită şi zvonurile sunt false.

Tot în acea zi s-a primit şi Ordinul nr. 572 al generalului Hârjeu relativ la închiderea cârciumilor şi la conduita trupelor față de populație.

În general, populația este liniştită, dar greva continuă. Învoieli nu s-au făcut.

Starea sanitară a trupei este bună.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Sublocotenentul Toma Pericle cu un detaşament de 50 [de] oameni din Compania a 2-a a fost detaşat la Jilavele, proprietatea lui Cantacuzino, la o distanță de 7 kilometri de Urziceni.

Restul batalioanelor cantonează în Urziceni.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu s-a adus nicio schimbare.

În general, populația este liniştită, afară de nordul județului Buzău, unde spiritele sunt mai agitate.

Hrana trupei a variat după localități.

Starea sanitară a trupei, bună.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu

În conformitate cu ordinul generalului Hârjeu, trimis direct comandanților de unități, s-a făcut o nouă împărțire în regiunea de câmp, şi anume: Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Gârlea, a plecat din Ploieşti la ora 7.00 dimineața, pe jos cu destinația Ciorani, urmând drumul prin Bucov, Valea Mantei şi Albeşti-Paleologu parcurgând un total de 37 [de] kilometri. Această companie, după ce va schimba detaşamentul locotenent-colonelului Lăzărescu, va ocupa cu posturi fixe localitățile: Fulga, Sălciile, Adâncata şi Parepa.

Semnalându-se agitație printre locuitorii de pe Domeniile Coroanei (Gherghița), postul de aici a fost întărit cu încă 25 [de] oameni de la Compania a 3-a. Aceştia au pornit din Puchenii-Miroslăveşti şi au urmat drumul prin Potigrafu, Balta Doamnei şi Lacul Turcului, parcurgând în total o distanță de 18 kilometri.

Căpitanul Anastasiu a lăsat un post de 25 [de] oameni la Puchenii-Miroslăveşti, sub comanda sergentului Taler Vasile, iar cu restul Companiei a 3-a s-a

transportat la Buda Palanca trecând prin Petroşani, distanță de 11 kilometri de Buda şi un post fix s-a stabilit la Zănoaga la o distanță de 6 kilometri de Buda.

Locotenentul Antonescu a ridicat postul de la Fântânele şi Măgura şi a întărit postul de la Urlați, mărindu-i efectivul de 50 [de] oameni.

Locotenentul Nicodim a primit ordin să ridice patrulele de la Vălenii de Munte, Boldeşti şi Bălțeşti şi să se transporte cu plutonul său la Ceptura, lăsând un post fix de 50 [de] oameni la Gornetul Cricov. Acest detaşament pentru a-şi aduna împărțirile şi a le instala în noile puncte a străbătut o distanță mijlocie de 49 [de] kilometri trecând prin satele: Ghiocelul, Iordăchelul, Plopia, Plavianu, Urlați şi Mărunțişul. Preferându-se ofițeri de rezervă, căpitanul Urican a luat comanda sectorului Urlați, căpitanul Mischănescu a fost repartizat la Câmpina, sublocotenentul de rezervă Fulgeanu sectorul Ciorani şi sublocotenentul de rezervă Grumăzescu sectorul Buda–Palanca. Populația în această zonă este liniştită însă greva agricolă continuă, învoieli nu s-au făcut deoarece proprietarii şi arendaşii nu vor să cedeze nimic din vechile tocmeli agricole.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici

Sergentul major Diaconiță cu 50 [de] oameni din Compania a 2-a a fost detaşat la Căzăneşti la depărtare de 50 [de] kilometri de Urziceni.

Restul batalionului a executat marşuri în diferite direcții; 2 companii dimineața şi 2 companii după-amiază.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu a intervenit nicio schimbare.

Hrana trupei a constat din pâine, carne, supă cu orez sau cartofi, după localități.

Facțiunile ce s-au găsit în marş au avut pâine şi brânză.

Starea de spirit a populației rurale pare liniştită; greva agricolă continuă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

22 martie

Batalionul 1 sub comanda maiorului Oproiu

Căpitanul Anastasiu raportează că la sosirea postului la Zănoaga, această localitate era ocupată de un detaşament din Regimentul „Mircea” nr. 32 şi a ocupat provizoriu satul Netoții.

Locuitorii din Lacul Turcului, instigând şi amenințând cu foc pe locuitorii din celelalte sate de pe Domeniul Coroanei (Gherghița), maiorul Oproiu a dat ordin ca postul destinat pentru Zănoaga să ocupe satul Lacul Turcului.

În urma ordinului telegrafic al generalului Hârjeu, maiorul Oproiu a adus mai multe modificări în repartiția trupelor din zona de câmp a județului Prahova după cum se vede mai jos.

Locuitorii din satele Bâra, Merii Petchii şi Ludiţi au încetat greva acceptând învoielile de pe Domeniul Coroanei (Gherghiţa), celelalte sate de pe Domeniul Coroanei continuând greva de teama locuitorilor din Lacul Turcului.

În general, populaţia este liniştită, iar trupa se hrăneşte bine distribuindu-se la posturile fixe carne proaspătă, iar la oamenii ce trebuie să patruleze pe distanţe mari, slănină şi brânză.

În situaţia trupei nu s-a adus nicio schimbare.

Companiile continuă marşurile în jurul Urzicenilor în diferite direcţii până la o jumătate de zi de marş.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

La ora 1.00 p.m., Compania a 12-a, comandată de căpitanul Rotaru Alex., având în front pe sublocotenentul de rezervă Lăpuşneanu Spiridon, conform ordinului Diviziei a 5-a, nr. 18 583, a pornit pe jos din Buzău spre comuna Gherăseni unde se semnalaseră agitaţii printre ţăranii din acea comună.

Această companie a parcurs o distanţă de 25 [de] kilometri.

Hrana trupei a variat după localităţi.

Starea sanitară a trupei, bună.

Starea de spirit a populaţiei, liniştită.

23 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situaţia trupelor nu s-a produs nicio schimbare. Patrulele continuă să supravegheze sectoarele ce li s-au încredinţat.

Populaţia este liniştită. Învoieli nu s-au făcut din cauza pretenţiilor exagerate ale proprietarilor şi arendaşilor.

La Sălciile au fost arestaţi 5 instigatori, care au fost înaintaţi Prefecturii Prahova.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

În situaţia trupelor nicio schimbare.

Starea de spirit a populaţiei în general este liniştită.

Starea sanitară a trupei este bună.

Escadronul de cavalerie a plecat la Călăraşi.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situaţia trupelor, nicio schimbare.

Starea de spirit a populaţiei în general este liniştită.

Starea sanitară a trupei este bună.

Batalionul 1 sub comanda maiorului Oproiu Ioan

În situaţia trupelor nu s-a produs nicio mişcare. S-a cerut aprobarea ca căpitanul Gârlea Neculai să se mute la Sălciile, unde se simte mai mare trebuinţă de prezenţa lui.

S-a primit ordinul telegrafic nr. 609 pentru a se respecta cu strictețe ordinele ordinare date în privința potolirii răsculaților.

Învoieli nu s-au făcut.

Populația este liniştită, greva continuă.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

În situația trupelor, nicio schimbare.

Batalionul a primit ordinul de a se înapoia la Buzău.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

Compania a 12-a, detaşată la Gherăseni, s-a înapoiat la Buzău, unde a sosit la ora 4.30 p.m.

Detaşamentul din Suchia a arestat la Budeşti 9 instigatori, iar la Policior s-au arestat alți 3 instigatori, între care primarul şi profesorul din sat.

Toți 12 prizonieri au fost trimişi sub escortă la Buzău.

În general, populația este liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare, în afară de sectorul căpitanului Gârlea Neculai care şi-a stabilit centrul la Sălciile, mărind detaşamentul acestei localități la 75 [de] oameni, iar la Ciorani a lăsat pe sublocotenentul în rezervă Fulgeanu cu 50 [de] oameni.

Posturile de la Poiana şi Adâncata sunt compuse din câte 25 [de] oameni.

Locotenentul Antonescu raportează că locuitorii din comuna Albeşti-Paleologu au făcut învoieli cu Prefectura județului.

Căpitanul Urseanu raportează de asemenea că s-au făcut învoieli la Urlați şi Gornetul Cricov şi o parte din locuitori la Făptura*.

Locuitorii din Ciumeşti, Lacul Turcului şi Balta Doamnei, de pe Domeniile Coroanei, sunt atât de înverşunați şi amenință pe locuitorii din celelalte sate cu punerea focului. În urma unui denunț, s-au arestat 17 locuitori din Lacul Turcului, dar la confruntarea lor cu denunțătorul, acesta nu a dorit să recunoască pe niciunul [din] cei arestați. Au fost puşi în libertate, iar denunțătorul a fost arestat şi înaintat, de către inspectorul comunal, Prefecturii județului.

Populația în această zonă este liniştită.

Locuitorii refuză a ieşi la munca câmpului, aşteptând legea făgăduită prin manifest.

---

* Probabil Ceptura.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Conform ordinului din ziua de 25 martie, detaşamentele din Ialomița s-au adunat la Urziceni pentru a se pune în marş spre Buzău.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare.

În general, starea spiritelor este liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

26 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupelor nu s-a produs nicio schimbare.

Posturile fixe urmează acelaşi serviciu.

Greva continuă.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Întreg batalionul marş de la Urziceni la Costeşti, distanță de 40 [de] kilometri.

Plecarea din Urziceni la ora 7.15 dimineața, iar sosirea la Costeşti la ora 6.30 p.m.

La fiecare trei ore de marş, câte o haltă mijlocie de o oră.

Marşul se desfăşoară în bune condiții. În timpul nopții, trupa a ocupat starea de alarmă.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

Spiritele populației fiind liniştite, companiile detaşate au primit ordin de a se înapoia la Buzău.

Compania a 9-a s-a înapoiat cu trenul, iar companiile a 11-a şi a 12-a au făcut etapele pe jos.

În general, starea de spirit a populației, liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

Greva continuă.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul al 2-lea, comandat de maiorul Stoianovici Alexandru

Marşul de la Costeşti la Buzău, distanță de 12 kilometri. Plecarea la ora 9.15 a.m., sosire la ora 12.30 p.m.

Sosind la Buzău, trupa s-a stabilit în cantonamente de alarmă.

Batalionul al 3-lea, comandat de maiorul Hagi Gheorghe

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

În general, starea de spirit a populației, liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

În comunele Ciorani, Adâncata şi Sălciile, țăranii sunt dispuşi a ieşi la munca câmpului când arendaşii vor face învoieli mai uşoare, însă arendaşii nu vor să cedeze decât prea puțin din pretențiile lor.

S-a dat voie cârciumilor să-şi deschidă stabilimentele în timpul zilei.

Batalioanele al 2-lea şi al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru şi[, respectiv,] maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniştită.

Hrana trupei a constat din pâine, carne, supă, orez în cantitate suficientă şi calitate bună.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

29 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

S-au făcut noi învoieli în satul Gherghița şi Ungureni pe Domeniile Coroanei.

Batalioanele al 2-lea şi al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru şi maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

30 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

S-a primit ordinul telegrafic nr. 1 674 relativ la concentrarea trupei în sectoare, lăsându-se posturi fixe numai în locuri unde este absolută trebuință.

Batalioanele al 2-lea şi al 3-lea, comandate de maiorul Stoianovici Alexandru şi maiorul Hagi Gheorghe, au făcut instrucție cu trupa.

Starea de spirit a populației, liniştită.

Starea sanitară a trupei, satisfăcătoare.

31 martie

Batalionul 1, comandat de maiorul Oproiu Ioan

În situația trupei nu s-a produs nicio schimbare.

Învoieli noi s-au făcut în comunele Loloiasca, Albeşti de Muru, Albeşti-Paleologu, Gornetu-Cricov, Ceptura, proprietatea Mărăcineanu şi Urlați.

În toate celelalte comune din zona câmpului greva continuă, pe de o parte din partea proprietarilor şi arendaşilor care nu cedează decât prea puțin din vechile învoieli, iar pe de alta că țăranii aşteaptă cu încăpățânare legea făgăduită prin manifestul Guvernului.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 037, dosar nr. 3, ff. 34-77

6.

Extrase din registrele istorice ale Regimentului 3 Roşiori privind acțiunile de pacificare din județele Iaşi şi Vaslui (*26 februarie–15 mai 1907*)

a) Registrul istoric original al Regimentului 3 Roşiori

CONCENTRAREA REGIMENTULUI PENTRU POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEŞTI DIN JUDEȚUL IAŞI

În ziua de *26 februarie 1907*, ora 12 a.m., s-a primit ordinul ca la ora 3 p.m. regimentul să fie gata de plecare pentru potolirea răscoalelor din județul Iaşi.

La ora indicată regimentul era gata, însă din lipsă de vagoane în stația locală, abia la ora 5 a plecat la gară unde, îmbarcându-ne, am aşteptat până la ora 8.50 când am plecat cu destinația Târgul Frumos, unde am ajuns a doua zi la ora 8 a.m., când am debarcat.

În ziua de *27*, am cantonat în orăşelul Târgul Frumos.

În ziua de *28*, Escadronul 1 a executat marş la satul Costeşti, distanța 15 kilometri şi împrejurimi.

În ziua de *1 martie* am stat în oraş patrulând călări în timpul zilei, iar noaptea pe jos, ocupând 6 bariere de intrare ale oraşului.

În ziua de *2 martie*, ora 8 p.m., două plutoane pe jos, sub comanda sublocotenentului Micescu, formând escadron cu două plutoane de la Escadronul 2, sub ordinele domnului maior Călinescu, au plecat la Podu Iloaiei, unde spiritele erau agitate, şi au stat acolo până în ziua de 3 martie, ora 4 p.m., când au fost schimbate de Regimentul 8 Călăraşi.

În ziua de *3 martie*, s-a patrulat în oraşul Târgul Frumos.

În ziua de *4 martie*, s-a executat marş cu tot escadronul, patrulându-se în satele Prigoreni, Albeşti (Cristeşti), Brăeşti, Cristeşti, unde spiritele erau agitate.

În ziua de *5 martie*, marş la satul Brăeşti–Cristeşti.

În ziua de *6 martie*, stat pe loc patrulând zi şi noapte în Târgul Frumos. În ziua de 7, idem.

În ziua de *8 martie*, marş la Ruginoasa, unde țărănimea arsese arhiva arendaşului, însă la sosirea escadronului totul era în linişte.

În zilele de *9*, *10*, *11* şi *12* s-a patrulat prin oraş şi în împrejurimi.

În ziua de *13*, executat marş la Găneşti.

În ziua de *14* martie, executat marş la Cristeşti.

În ziua de *15* martie, stat pe loc.

În ziua de *16 martie*, s-au trimis două plutoane sub comanda locotenentului Scărişoreanu la Sârca.

În ziua de *17*, s-a trimis un pluton la Strunga, sub comanda sublocotenentului Capşa.

În ziua de *18*, s-a trimis un pluton la Cristeşti, sub comanda sublocotenentului Micescu.

În ziua de *19*, stat pe loc, patrulând prin oraş.

În ziua de *20 martie*, spre Paşcani prin Ruginoasa.

În ziua de *21–22*, marş la Prigoreni, unde am stat 2 zile.

În ziua de *23*, marş la Târgul Frumos, patrulându-se spre Corneşti.

În ziua de *24*, repaus la Târgul Frumos.

În ziua de *25*, marş la Ruginoasa.

În zilele de *30* şi *31*, repaus.

La *1 aprilie*, îmbarcat pentru Vaslui. La Podu Iloaiei ne-am întâlnit cu Escadronul 3, cu care, formând divizion sub comanda domnului maior Călinescu, am ajuns noaptea şi am debarcat a doua zi, la ora 7 a.m.

În ziua de *2-3*, repaus.

În ziua de *4 aprilie*, trimis plutoanele 3 şi 4 cu locotenent Scărişoreanu şi sublocotenent Capşa, la fabrica Topali.

La *5 aprilie*, marş la Moara Domnească.

La *6 aprilie*, stat în oraşul Vaslui.

La *7 aprilie*, plutoanele 3 şi 4 înapoiate de la fabrică.

La *8–9 aprilie*, stat pe loc.

La *10 aprilie*, marş la Ferma Laza.

La *11 aprilie*, pe loc.

La *12 aprilie*, marş la Chițoc.

La *13 aprilie*, repaus.

La *14 aprilie*, trimis plutonul 1 la Negreşti cu sublocotenentul Capşa.
La *15 aprilie*, trimis plutonul 3 la Pungeşti, cu sublocotenentul Micescu.
La *16 aprilie*, în Vaslui cu 2 plutoane.
La *17 aprilie*, înapoiat plutoanele.
La *18 aprilie*, repaus.
La *19 aprilie*, marş la Munteni şi fabrica Topali.
La *20–28 aprilie*, Sărbătorile Paştelui, stat pe loc.
În zilele de *29*, *30* şi *31*, patrulări prin împrejurimile Vasluiului.
De la *1–15 mai*, escadronul şi-a mărit efectivul cu 34 [de] cai şi 32 [de] oameni, făcând instrucție.

Escadronul 2*

De la *27 februarie* până la *2 martie*, a patrulat în împrejurimi de Târgul Frumos; la 2 martie a plecat cu trenul de la Târgul Frumos la gara Şoldana; la 3 martie, marş călare gara Şoldana–Bivolari (Iaşi), unde a cantonat de la 3 martie la 12 martie, patrulând pe o zonă de 20 [de] kilometri; la 13 martie marş călare Bivolari–Oneşti (Iaşi); 14–15, cantonament Oneşti; 16 martie, marş călare Oneşti–Stânca–Roznovanu, unde a cantonat de la 16 la 21 martie, patrulând pe o zonă de 25 [de] kilometri; la 22, marş Stânca–Iaşi; de la 22 martie la 15 mai, cantonament la Iaşi şi patrulări pe 20 [de] kilometri, aici s-a făcut perioada a III-a şi şcoala de pluton. Plutonul 4 a fost detaşat, de la 24 aprilie la 4 mai, la Țigănaşi, la 15 mai escadronul a plecat pe calea ferată la Bârlad.

Escadronul 3

În ziua de *2 februarie*, ora 9.30 seara, s-a dat ordin ca să plece la Podu Iloaiei, unde, la 12 noaptea, a sosit, repartizând oameni în cuartiere**. A doua zi, sătenii din satele vecine venind în mare număr la primărie, i-au împrăştiat şi la ora 3 p.m. au plecat la gară, înlocuiți fiind de al 8-lea Regiment de Călăraşi. Peste o oră au intrat în Târgul Frumos, unde au stat până în ziua de 2 martie, timp în care au făcut diferite patrulări prin satele mărginaşe.

În ziua de *2 martie*, escadronul a luat parte la o împrăştiere a oamenilor adunați pentru a devasta oraşul; risipirea lor s-a executat fără niciun accident în oameni şi cai, însă rănindu-se mulți săteni care erau mai încăpățânați şi [nu] voiau a se supune forței armate.

În ziua de *3 martie* au plecat la Bivolari, mergând cu trenul până la stația Şoldana, apoi călări, timp de 3 ore, pe un drum şi o vreme aproape imposibile,

---

* Escadronul 1, lipsă în text.
** Cantonamente.

la ora 11.30 din zi au ajuns în orăşelul Bivolari, pe care l-au găsit aproape devastat şi unde au fost nevoiți a se lupta cu aproape 800-1 000 [de] oameni, toți înarmați cu instrumente [*sic!*] de fier şi chiar cu arme mulți din ei. Seara răscoala potolindu-se, au încartiruit cai şi oameni, destinând pe tot timpul nopții patrule conduse de ofițeri şi sergenți, pentru a goni țăranii care veneau din satele mai îndepărtate şi care nu luaseră parte la cele petrecute în timpul zilei.

În ziua următoare, adunându-se săteni în număr aproape îndoit, cu mare greutate i-au putut linişti, cerându-se, în acelaşi timp, ajutoare de trupe de la sectorul de Iaşi, sub ale cărui ordine erau.

În seara aceleiaşi zile a sosit Batalionul 4 Vânători care împreună cu întreg divizionul de roşiori au reuşit a găsi pe răsculați şi a aresta mare parte din ei, care, în urma anchetei făcute de către procuror şi judecătorul de instrucție, au fost trimişi la Iaşi sub o grea escortă.

În Bivolari au rămas până în ziua de *12 martie*, când s-a dat ordin de a pleca la satul Oneşti, unde se credea că va fi răscoală, dar timp de trei zile cât au stat în acel sat nu s-a ivit niciun caz de tulburare, aşa că în ziua de *16 martie* au părăsit localitatea, înapoindu-se din nou la Bivolari, conform ordinului primit.

Tot timpul cât au stat în acest orăşel s-au trimis patrule cu sergenți, plutoane cu ofițeri şi chiar escadronul întreg, sub comanda căpitanului Bene Anibal, în satele vecine ca Probota, Tabăra, Emiziu [?], Bădărăi, Burmeneşti* etc. spre a cerceta şi vedea dacă spiritele mai sunt revoltate. Cum însă nimic nu dădea de bănuit, plutoanele se înapoiau seara spre a-şi putea urma patrularea în ziua următoare şi în alte direcții. În ziua de *22 martie*, escadronul a fost dislocat din Bivolari cu destinația Podu Iloaiei, unde a intrat în ziua de *23 martie*, petrecând noaptea de 22/23 în satul Gropnița şi de unde, în ziua de 23, a fost înlocuit de Escadronul 4 din [...]**. În Podu Iloaiei au rămas până la *30 martie*, făcând în acelaşi timp patrulările necesare.

La *1 aprilie*, ora 7.30, am debarcat în Vaslui, pe care nu l-am părăsit definitiv decât la *15 mai*, când am ajuns, la ora 10.30, în garnizoana de reşedință. Cum în județul Vaslui, în timpul cât au stat acolo n-a fost nicio dezordine, escadronul a fost la un loc, aşa că instrucția s-a putut face ca şi la cazarmă, zilnic şi după programul stabilit de comandantul regimentului. La înapoiere la Bârlad, atât caii, cât şi oamenii s-au întors în perfectă stare de sănătate şi îngrijire, inspectați fiind la sosirea în garnizoana Bârlad de medicii respectivi şi raportându-se regimentului starea în care s-au găsit.

---

* Probabil Buruieneşti.

** Lipsă în text.

Escadronul 4

A executat aceleaşi lucrări ca şi Escadronul 2, cu deosebire că, pe timpul când Escadronul 2 se afla la Iaşi, Escadronul 4 a fost la satul Gropnița.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 959, ff. 106-108

b) Copie rezumativă a registrului istoric al Regimentului 3 Roşiori

ANUL 1907

În ziua de *26 februarie a.c.* regimentul a fost deblocat din Garnizoana Bârlad şi trimis a lua parte pentru potolirea revoltelor țărăneşti din județul Iaşi. Regimentul a fost transportat cu C.F., debarcat la Târgul Frumos, cu un efectiv de 21 ofițeri, 666 trupă unde a rămas în cantonament. În ziua de *2 martie a.c.* s-a primit ordin ca un divizion din acest regiment să fie trimis numaidecât în comuna Bivolari, județul Iaşi, pentru potolirea dezordinilor ce erau acolo. S-au trimis escadroanele 2 şi 3 de sub comanda căpitanilor Pangrati şi Rene, ambele escadroane puse sub comanda maiorului Răşcanu.

În timpul când aceste escadroane făceau îmbarcarea în gara Târgul Frumos pentru plecare, țăranii de prin împrejurimile [localității] Târgul Frumos, precum şi locuitorii din acest târguşor au început devastarea în partea dinspre est, numaidecât cele 2 escadroane care se găseau în târguşor au pornit la locul [faptelor] pentru potolire, totodată nemaidându-se celelalte 2 escadroane ce făceau îmbarcarea în gară.

Potolirea s-a făcut numaidecât, împiedicând pe devastatori a mai înainta şi căutând a-i scoate afară din târg, arestând pe mai mulți din ei care păreau a fi capii revoltelor.

Spiritele liniştindu-se, pentru o mai bună siguranță s-au format patrule care cutreierau străzile orăşelului având ordin de a risipi pe locuitorii care se aflau împrejur.

Celelalte 2 escadroane au mers la gară unde s-au îmbarcat [...] pentru Bivolari. În acest orăşel şi chiar în satele de prin împrejurimi, nu s-a mai ivit nicio tulburare, afară de mici conflicte care se aplanau de îndată ce sosea forța armatei la fața locului. Înainte de plecarea acestor 2 escadroane la Bivolari, un divizion din acest regiment sub comanda maiorului Călinescu Al., în noaptea de *29* spre *30 februarie a.c.*, a fost trimis şi transportat cu C.F. în târgul Podu Iloaiei pentru a împiedica pe devastatorii țărani de la scenele ce le comiteau.

Într-adevăr, după o mare greutate, deoarece erau pe jos, au putut să scoată afară din târguşor pe țăranii care erau într-un număr destul de mare şi

să liniştească spiritele tulburate făcând mai multe arestări. A doua zi, la ora 5 p.m., s-a înapoiat la Târgul Frumos unde se afla ştabul* regimentului. Divizionul, sub comanda maiorului Răşcanu, a luat parte la potolirea revoltelor ţărăneşti ivite în comunele Bivolari, Oneşti şi Stanca. [...]

Divizionul a fost împărţit astfel: Escadronul 2 şi-a luat cantonamentul la Stanca, iar Escadronul 3 a făcut un marş călare de la Bivolari la Podu Iloaiei unde a rămas în cantonamente. Tot în acest interval, Escadronul 4, care se afla în Târgul Frumos, de sub comanda căpitanului Pleşoianu a fost trimis la Podu Iloaiei spre a putea linişti dezordinile care se cam agravaseră. De aici, escadronul a fost trimis spre Gropniţa şi satele de prin împrejurimi, pentru a pune ordine, rămânând cu cantonamentul în Gropniţa.

Toate aceste deplasări s-au făcut în cursul lunii martie. În ziua de *1 aprilie a.c.* s-a primit ordin ca cele 2 divizioane ale regimentului să ocupe oraşele Iaşi şi Vaslui, astfel că escadronul care se afla la Târgul Frumos s-a îmbarcat iar în gara Podu Iloaiei şi s-au ataşat şi vagoanele în care era îmbarcat şi al treilea escadron, şi, astfel, divizionul constituit a debarcat a doua zi, *2 aprilie*, în gara Vaslui, unde s-a luat cantonament.

Acest divizion era sub comanda maiorului Călinescu. Escadronul 4, care se afla la Gropniţa, şi Escadronul 2, care era la Stanca, au făcut marş pe jos până la Iaşi, unde s-a constituit divizionul sub comanda maiorului Răşcanu, şi au rămas în cantonament. Aici** regimentul a rămas dislocat până în ziua de *16 mai a.c.*, când s-a înapoiat în garnizoana de reşedinţă. Accidente sau cazuri grave nu a avut de înregistrat pe tot timpul acestor deplasări.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 959 bis, ff. 74-75

7.

Extras din registrul istoric al Regimentului 8 Călăraşi referitor la acţiunile de reprimare a răscoalei ţărăneşti în judeţele Iaşi şi Botoşani (*27 februarie–1 aprilie 1907*)

27 februarie

În urma Ordinului telegrafic nr. 25 650 al Corpului 4 Armată, regimentul, cu un efectiv de 17 ofiţeri, 52 trupă, 371 cai şi 5 trăsuri, a plecat la Hârlău pentru potolirea răscoalei ţăranilor şi paza acestui oraş.

---

* Statul-major.

** În textul original este „Astăzi”.

Plecarea la ora 9.00 a.m.
Sosirea la ora 4.30 a.m.
Starea atmosferică: frig, zăpadă.

28 februarie
A ocupat această comună.

1 martie
Regimentul a primit ordinul telefonic al comandantului Brigăzii 4 Călăraşi de a merge la Podu Iloaiei.
Acelaşi efectiv.
Plecarea la ora 8.00 a.m.
Sosirea la ora 2.30 p.m.
Starea atmosferică: vânt, frig, zăpadă.
Regimentul a restabilit ordinea în localitate.

2 martie
Regimentul, cu 3 escadroane, a împiedicat, prin şarje, pe răsculaţi de a pătrunde în oraş. Escadronul 2, căpitan Daschievici Ion, a fost detaşat la Erbiceni, unde locuitorii asediaseră casa proprietăţii*, urmând a o devasta.
Escadronul a intervenit, şarjând pe răsculaţi. Un locuitor a lovit pe un sergent cu un ciomag; sergentul parând lovitura, lama sabiei s-a rupt, iar locuitorul a fost lovit la un deget.

3 martie
Regimentul a primit ordinul telegrafic al domnului colonel Mustaţă, comandantul Brigăzii 4 Călăraşi, de a porni cu 3 escadroane la Bădeni şi a lăsa un escadron pentru paza comunei. Escadronul 3, căpitan Vetz, a fost lăsat la Podu Iloaiei.
Plecarea la ora 1.00 p.m.
Sosirea la ora 7.30 p.m.
Starea atmosferică: frig, zăpadă, viscol. Marşul s-a executat în condiţii foarte grele, oamenii au suferit mult.

4 martie
De la ora 7 a.m. până la ora 12 din zi, regimentul a restabilit ordinea în comuna Bădeni.

---

* Conacul moşiei.

Având ordin de a porni la Hârlău, a plecat.

Plecarea la ora 12.00 din zi; sosirea la ora 1.00 p.m.

Din partea sedentară [a regimentului] din Botoşani, s-au trimis la Țăndărei 31 [de] călăreți, sub comanda sergentului adjutant Nicolae Constantin.

5 martie

Regimentul a trimis Escadroanele 1 şi 2, sub comanda maiorului Herescu Teodor, la Botoşani, conform cererii telegrafice nr. 1 712 a prefecturii.

Plecarea la ora 12.00 din zi.

Sosirea la ora 5.15 p.m.

Starea atmosferică: frig, zăpadă.

Escadroanele, sosind în Botoşani – unde populația din mahalale şi comunele învecinate făcuseră mari devastări şi atacate de infanterie, care a fost nevoită a trage focuri, omorând 5 oameni şi rănind 9 –, au şarjat şi răspândit pe răzvrătiți, urmărindu-i din piața Ferdinand până în satele învecinate şi au restabilit astfel ordinea, după care au intrat în cazarmă la ora 8 p.m.

La acțiunea trupelor de infanterie din Botoşani a cooperat şi partea sedentară a regimentului.

În această zi, Escadronul 3, lăsat la Podu Iloaiei, s-a reîntors la Hârlău.

6 martie

Escadroanele 1 şi 2 au menținut ordinea în Botoşani, împiedicând răsculații satelor învecinate de a pătrunde în oraş.

7 martie

Escadronul 1, căpitan Nuțescu, a fost trimis în comuna Frumuşica.

8 martie

Escadroanele 3 şi 4, sub comanda maiorului Mavini, a pornit din Hârlău către Botoşani, conform cererii telegrafice nr. 1 766 a prefecturii.

Plecarea la ora 3.00 p.m.

Sosirea la ora 9.00 p.m.

Starea atmosferică: vânt, lapoviță.

Tot în această zi, un pluton al locotenentului Silui, din Escadronul 2, a fost trimis la Zăiceşti, unde se răsculaseră țăranii.

9 martie

Escadronul 2 a pornit la Deleni, conform Ordinului nr. 175 al sectorului Botoşani.

Un pluton din Escadronul 3, [comandat de] sublocotenent Popescu, a înlocuit plutonul locotenentului Silui din Escadronul 2, la Zăiceşti.

10 martie

Escadroanele 3 şi 4 au patrulat în oraş pentru menţinerea ordinii. Plutonul de la Todireni a fost trimis la Ringhileşti.

11 martie

Escadroanele 3 şi 4 au concurat la menţinerea ordinii în oraşul Botoşani.

12 martie

Escadronul 3 a pornit la Gorbăneşti pentru restabilirea liniştii în acea comună, conform Ordinului nr. 194 al sectorului Botoşani.

Cei 31 aflaţi la Todireni, care în ziua de 9 martie au fost trimişi la Ringhileşti, s-au înapoiat la regiment la ora 9 p.m.

13 martie

Nimic schimbat. Escadronul 1 la Frumuşica, Escadronul 2 la Deleni, Escadronul 3 la cazarmă.

15 martie

La ora 4 p.m. s-a primit Ordinul nr. 206 al sectorului Botoşani pentru îmbarcarea regimentului şi plecarea la Divizia a 2-a.

16 martie

Escadroanele 1, 2 şi 3 s-au concentrat la regiment în vederea plecării la Divizia a 2-a.

La ora 9 p.m. numai Escadroanele 1 şi 2, conform Ordinului nr. 46 al Diviziei a 8-a, s-au îmbarcat în staţia Botoşani, sub comanda maiorului Marini, plecând cu destinaţia Divizia a 2-a la Craiova.

17 martie

Escadronul 3 a plecat, pentru menţinerea ordinii, în comuna Hârlău, detaşând un pluton la Deleni, conform Ordinului nr. 229 al sectorului Botoşani.

18 martie

Escadronul 2 a trimis patrule prin oraş.

La ora 8 p.m. a început îmbarcarea, iar la ora 10 p.m. a sosit cu trenul la Mihălăşeni, conform Ordinului sectorului Botoşani nr. 226.

19 martie

Cu Ordinul nr. 236 al sectorului Botoşani, maiorul Herescu Teodor a fost trimis la Hârlău şi însărcinat cu inspecția Escadroanelor 2 şi 3. Escadronul 2 a fost transportat la Ştefăneşti.

20 martie

Veterinarul căpitan Zamfirescu şi medicul locotenent Preda au fost trimişi, primul la Hârlău şi al doilea la Ştefăneşti, pe lângă Escadroanele 2 şi 3.

21 martie

Conform Ordinului sectorului Botoşani nr. 151, s-a improvizat un escadron pe jos din 5 oameni rămaşi la reşedință, sub comanda căpitanului Grigoriu, având însărcinarea de a patrula pe străzile Botoşanilor, fiind zi de târg şi putând să se ivească dezordini prin aglomerarea oamenilor pe piețe.

Escadronul 3, aflat la Hârlău, a executat o raită spre Tudora–Lespezi şi înapoi. Distanța străbătută, 8 kilometri.

22 martie

Din oamenii rămaşi la reşedința regimentului s-a format un escadron de 3 plutoane pe jos, tare* de 72 [de] oameni, sub comanda căpitanului Grigoriu şi a mers în comuna Cătămăreşti pentru a transporta nişte arestați la Botoşani.

Acestui escadron i s-a dat un caracter permanent şi s-a pus la dispoziția sectorului Botoşani. Din acest escadron s-a ales un număr de 45 [de] oameni, cei mai buni, din care s-au alcătuit două plutoane călări (pe cai valizi, dintre cei rămaşi) şi s-au pus tot la dispoziția sectorului Botoşani, pentru a patrula în jurul oraşului.

23 martie

S-a primit Ordinul nr. 357 al sectorului Botoşani, a se trimite zilnic câte 6 (şase) oameni la cazarma Batalionului 8 Vânători pentru a concura la paza arestaților țărani răzvrătiți.

24 martie

Din Ordinul nr. 361 al sectorului Botoşani s-a trimis semiescadronul călare de la reşedință la comuna Stănceşti pentru a face arestări şi percheziții la agitatorii țăranilor.

Plecat la ora 10 a.m., întors la cazarmă la ora 4.30 p.m.

---

* Cu sensul de *având un efectiv*.

26 martie

Semiescadronul călare de la reşedinţă a fost trimis în comuna Stănceni în acelaşi scop.

Plecat la ora 10 a.m., ajuns la ora 6 p.m.

31 martie–1 aprilie

Escadronul 2 s-a reîntors la Botoşani, venind de la Ştefăneşti.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 963, ff. 51-54

MUNTENIA

1.

Extras din registrul istoric al Corpului 1 Armată cu privire la acțiunile de menținere a ordinii publice de pe teritoriul alocat corpului de armată (*9 martie–16 iulie 1907*)

RĂSCOALELE AGRARE

Martie. Se primesc ordinele ministerului telegrafice şi urgente nr. 1 636 şi 1 640, ca Regimentele Dolj nr. 1 şi Calafat nr. 31 să concentreze concediații şi rezerviştii din orice contingent, în timpul cel mai scurt, şi cu un efectiv de 600 de oameni de fiecare batalion să fie gata de plecare în Moldova, pentru potolirea răscoalelor țărăneşti ivite în zilele de 4, 5 şi 6 martie 1907.

9 martie

Ministerul, printr-un ordin telegrafic fără număr, dispune ca recruții clasei anului 1907 să rămână la reşedința regimentelor, iar operațiunile recrutării să înceteze în județele unde funcționau ca ofițeri recrutori ofițerii din Regimentele Dolj şi Calafat.

Tot în această zi s-a primit Raportul nr. 1 318, al căpitanului O. Popilian, comandantul Companiei a 9-a din Regimentul Dolj nr. 1, prin care arată că, din informațiile culese de la concediați şi rezervişti, cel mult în două zile va izbucni revolta şi în comuna Filiaşi, [județul] Dolj.

Această ştire s-a comunicat prefecturii locale, cu adresa nr. 23 997, spre a dispune în consecință.

În seara acestei zile, la orele 9.46, Regimentul Calafat nr. 31, în urma unui ordin telegrafic al ministerului, porneşte la Paşcani, în Moldova, cu un efectiv de 1 500 de oameni.

10 martie

La orele 7 dimineața, Regimentul Dolj nr. 1, cu un efectiv de 36 [de] ofițeri şi 1 700 de oameni, porneşte la Huşi, în Moldova.

Atât Regimentul Calafat, cât şi Regimentul Dolj, ajunse la destinație, au fost puse sub ordinele domnului general Tell, comandantul Diviziei a 8-a, care ține loc de comandant al Corpului 4 Armată.

Tot în această zi, la ora 3.20 p.m., s-a primit de la minister Ordinul telegrafic nr. 1 659, ca Batalionul 1 Vânători şi Regimentul „Rovine” nr. 26 să concentreze concediații şi rezerviştii, care vor atinge cifra de 600 de oameni, efectiv de batalion fără recruți.

Comandamentul, cu nr. 24 009, ordonă ca toate armele aflate la reşedința companiilor teritoriale să fie aduse la reşedința regimentelor.

Începând răscoala şi în județul Dolj, se cere de către prefectură trimiterea de trupe la Calafat, Băileşti şi Moțății. Făcându-se cunoscut şi ministerului, se ordonă a se da în tot comandamentul, în înțelegere cu procurorii, trupe din cele permanente pentru menținerea ordinii şi, îndată după somații, să facă uz de armă şi să aresteze.

11 martie

În urma cererii Prefecturii Dolj, s-a trimis în noaptea de 10/11 martie Batalionul 1 Vânători la Calafat, rămânând o companie la Băileşti şi una la Moțății.

La Valea Stanciului şi Horezu-Poenari ivindu-se noi răscoale, pornesc cu trenul în acea localitate două companii din Regimentul „Rovine” şi un pluton de cavalerie la Segarcea şi de aici, cu căruțele, la Valea Stanciului şi Horezu-Poenari.

Tot în noaptea de 11/12 martie, 200 de răzvrătiți incendiind şi jefuind conacele mai multor proprietăți, s-au trimis în contra lor 150 de artilerişti călări care, trăgând focuri de revolver, au rănit pe 2 răzvrătiți, iar pe altul mai grav, care a murit a doua zi, arestându-se şi 17 din ei.

12 martie

Maiorul Nestorian telegrafiază că revolta în satul Moțății s-a potolit cu armele, locuitorii fiind foarte înverşunați.

De la această dată, revoltele iau un caracter din ce în ce mai grav.

13 martie

Se iau măsuri în a se apăra Craiova cu tunuri, toate celelalte trupe fiind trimise în județ.

14 martie

Ministerul, în fața tendințelor de creştere a revoltei, cu Ordinul secret nr. 5 mobilizează regimentele Vâlcea, Mehedinți, Gorj şi Călăraşi; în acelaşi timp, teritoriul Corpului 1 Armată se împarte în două sectoare (de divizii), iar

conducerea trupelor, în fiecare sector, se încredințează comandantului de divizie respectiv; în acelaşi timp se înființează şi două grupuri fixe, unul la Filiaşi şi unul la Piatra-Olt, compuse din câte cinci batalioane, a căror întrebuințare rămâne la dispoziția ministerului.

Panica fiind la culme şi trupele din Craiova lipsind, o parte din orăşeni s-au constituit în gardă civică pentru paza interioară a oraşului.

În faza aceasta şi în noaptea de 14/15, au avut loc mai multe incendieri de conace şi lupte între trupe şi țărani, care amenințau chiar capitalele județelor.

15 martie

Răscoalele fiind în toiul lor, ministerul, pe de o parte, cu Ordinul telegrafic nr. 24, anunță trimiterea de noi trupe, iar pe de alta, dispune ca Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol" să se despartă şi să se pună la dispoziția diviziilor, pentru a forma coloane volante, compuse din cele trei arme.

Chiar în noaptea de 15/16, trupele repartizate acestui corp de armată încep a ieşi spre destinațiile lor.

Operațiile recrutării se suspendă, ca să nu se mai distragă ofițerii din serviciul frontului.

O nouă repartiție de trupe se stabileşte de minister, după care câteva batalioane din acest corp de armată părăsesc garnizoanele lor.

Se dau explicații corpului de armată de modul cum trebuie întrebuințate cele două grupe fixe de la Filiaşi şi Piatra-Olt.

18 martie

În această zi, grupurile fixe de la Piatra-Olt şi Filiaşi sunt complet concentrate în aceste puncte.

19 martie

Bolnavii şi răniții fiind oarecum numeroşi, ministerul, cu Ordinul nr. 7 278, dispune a se trimite ambulanțe militare în diferite puncte din județele Mehedinți, Dolj şi Olt.

20 martie

Revoltele încep să se diminueze. Ministerul ia măsuri în consecință, retrăgând în garnizoana sa Batalionul 1 Vânători, care suportase mai multe oboseli [*sic!*].

Se ordonă desconcentrarea părților sedentare.

21 martie

Cu Ordinul telegrafic nr. 238 se dispune gruparea forțelor ce nu mai sunt necesare în Comună [*sic!*], iar a doua zi strângerea cartuşelor de război de la parte din trupe.

Ambulanțele încep a sosi la destinațiile lor, care sunt Prunişor şi Tâmna din Mehedinți, Rojişte din Dolj şi Vâlcele din Olt.

24 martie

Populația orăşenească, drept mulțumire pentru modul cum trupele le-au apărat averea şi viața, ia măsuri pentru a le îmbunătăți hrana, prin liste de subscripție.

26 martie

Liniştea începând a se restabili, ministerul dispune ca operațiunile recrutării să reînceapă, părțile complementare din Regimentele Dolj şi Calafat să se desconcentreze, iar ofițerii de la Institutul Geografic, cu care se încadrase[ră] aceste părți, să se înapoieze la serviciile lor.

28 martie

Liniştea continuând a se restabili, ministerul desconcentrează parte din trupele mobilizate, cu Ordinul nr. 269, şi ia măsuri pentru a se acorda medalia „Bărbăție şi Credință" ofițerilor şi gradelor inferioare care s-au distins în răscoală.

30 martie

Parte din trupele aparținând altor comandamente încep a pleca la reşedințele lor.

În această zi se primeşte, cu Ordinul Ministerului de Război nr. 1 844, următorul Înalt Ordin* prin care M.S. Regele mulțumeşte armatei de modul cum s-au purtat în răscoale. [...]

2 aprilie

Liniştea este complet restabilită, însă ministerul, cu Ordinul nr. 273, dispune a se lua unele măsuri pentru a se preveni orice eventualitate [de producere de noi tulburări] după retragerea trupelor.

10 aprilie

Liniştea fiind completă şi durabilă, ministerul, cu Ordinul nr. 109, prescrie ca regimentele de artilerie să reintre în cazărmi şi să reînceapă instrucția.

8 mai

Liniştea fiind complet restabilită, ministerul, cu Ordinul nr. 844, dispune ca toate trupele să reintre în garnizoanele lor.

---

* Reprodus la secțiunea *Documente oficiale* a prezentei lucrări, pagina 30.

23 iunie

Zvonindu-se că pe timpul secerişului se vor ivi tulburări, ministerul, cu Ordinul nr. 32, dispune formarea de detaşamente compuse din cele trei arme, concentrate în diferite puncte, pentru a fi întrebuinţate la nevoie. Aceste detaşamente au fost desconcentrate în ziua de 16 iulie. Cu această zi se fineşte* istoricul răscoalelor agrare.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, nr. 320, ff.75-77

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Vâlcea nr. 2 privind distribuirea batalioanelor din compunerea acestuia pe zone de supraveghere şi arestarea instigatorilor (*14 martie–31 mai 1907*)

Prin Ordinul telegrafic al Corpului 1 Armată nr. 24 171, s-a ordonat ca regimentul să fie mobilizat pentru potolirea răscoalelor ţărăneşti.

În consecinţă, s-au mobilizat ofiţerii de rezervă, contingentele 1899 şi 1900 din rezervă, contingentele 1901, 1902, 1903 şi 1904 din concediu, contingentele 1905 şi 1906 trupa cu schimbul.

Toţi s-au prezentat foarte repede aşa că în 48 [de] ore toţi au fost la regiment. În ziua de 14 martie, regimentul era organizat pe patru batalioane, a 800 de oameni fiecare batalion.

Regimentul a împărţit pe unităţi zonele de supraveghere.**

În timpul cât a durat neliniştea ţăranilor, s-au adus 174 [de] instigatori din diferite localităţi care s-au predat Parchetului civil.

Desconcentrarea a început pe data de 27 martie şi [s-a efectuat] treptat, în măsură ce se făcea linişte în localităţi.

La 31 mai, s-a primit ordin de la Măria Sa Regele ca toate trupele să fie readuse în garnizoanele respective.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, nr. 713, ff. 57-58

---

* Sfârşeşte.

** Zonele de supraveghere erau distribuite astfel:

– Batalionul 1 în localităţile Bălceşti, Zătreni, Drăgăşani şi împrejurimile acestora;

– Batalionul 2 în localităţile Ioneşti, Horezu, Drăgăşani, Călimăneşti şi împrejurimile acestora;

– Batalionul 3 – de la 14 martie până la 3 aprilie – a fost trimis la Buzău: abia sosit aici batalionul a fost trimis din nou la Giurgiu;

– Batalionul 4 – în localităţile Râmnicu Vâlcea, Lădeşti, Mihăieşti şi împrejurimi.

3.

Extras din registrul istoric al Regimentului Vlaşca nr. 5 referitor la circumstanțele în care a fost omorât locotenentul Ion Nițescu de către țăranii răsculați (*8–31 martie 1907*)

Prin Ordinul de zi nr. 10 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că, cu începere de la 5 martie, comanda diviziei rămâne generalului Hiotu Alexandru, comandantul Brigăzii 8 Infanterie, deoarece generalul Grozea Moise a obținut un concediu de 28 *[de]* zile.

În ziua de 8 martie, la ora 3.15 p.m., se primeşte Ordinul telegrafic nr. 44 343, prin care ministerul ordonă concentrarea:

Ministerul ordonă concentrarea concediaților şi rezerviştilor, completând câte 600 [de] oameni, afară de recruți, la fiecare din batalioanele permanente. Funcționarii statului şi aşezămintelor recunoscute, dispensați. Luați măsuri executare.

/ss/ Colonel Istrate

De la primirea telegramei până la ora 4 p.m., toate companiile teritoriale au fost anunțate prin telefon spre a se trimite oameni la reşedință. Deoarece numărul oamenilor ce erau necesari spre a completa efectivul cerut [era suficient], nu s-au chemat nici rezerviştii, nici concediații trupei cu schimbul, ci numai concediații trupei permanente, contingentele 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 şi 1905, din care era o parte în concediu.

[...]

Oamenii au venit foarte repede la regiment, aşa că la 10 martie regimentul era gata, raportându-se acest lucru Brigăzii 7 Infanterie, cu Raportul nr. 182/10/III.

Oamenii contingentelor chemate au prisosit peste efectivul cerut, aşa că la o parte din ei li s-a dat drumul acasă, vizându-li-se livretele.

Echiparea oamenilor concentrați s-a făcut cu efecte din garnitura de serviciu a trupei permanente (active), iar încălțămintea s-a luat din garnitura de război (magazia de mobilizare).

Cazarmarea oamenilor s-a făcut în saloanele companiilor permanente, transformându-se paturile individuale în paturi comune.

În ceea ce priveşte concentrarea, nu s-au putut utiliza şi experimenta carnetele de mobilizare, aceasta din cauză că s-a chemat numai o categorie de oameni şi din aceştia nu contingentele întregi.

Fiecare companie şi-a completat efectivul cu oamenii din contingentele de concediați care şi-au făcut serviciul activ în companie.

În ceea ce priveşte hrana trupei, prin Ordinul Corpului 2 Armată nr. 44 998/13/III/1907, s-a sporit alocaţia de hrană cu 0,10 bani pe zi, pe om. Companiile deplasate în judeţ primeau aconturi pentru hrana trupei.

Prin Ordinul de zi nr. 11 al Diviziei a 4-a, comunicat cu cel al Brigăzii 7 Infanterie nr. 1 045 din 9/III/1907, se face cunoscut că generalul Crăiniceanu Grigore, întorcându-se din concediu, a reluat comanda Diviziei a 4-a pe ziua de 5 martie.

Prin Ordinul de zi nr. 12 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că generalul Crăiniceanu Grigore, fiind mutat şef al Statului Major General al Armatei, lasă comanda diviziei pe ziua de 4 aprilie 1907.

Prin Ordinul de zi nr. 13 al Diviziei a 4-a se face cunoscut că, în baza Înaltului Decret nr. 1 614, generalul Tătărescu Nicolae a luat comanda acestei divizii pe ziua de 5 aprilie 1907.

Pe ziua de 1 aprilie s-a dat următorul ordin de zi:

Ordinul de zi nr. 3 din 1 aprilie 1907

Conform Ordinului Brigăzii 7 Infanterie, nr. 120 din 31/III/1907, ordon avansarea la gradul de sergent a caporalilor:

Mihail Aristide, matr. 943/1904, şi Popescu Gheorghe, matr. 89/1902, din Compania 1, pe ziua de 1 aprilie a.c. pentru curajul şi devotamentul lor, ce au probat cu ocazia răzvrătirilor. Mobilizarea şi Compania le vor face cuvenita mutaţie pe ziua de mai sus-arătată.

Colonel
A.G. Tocilescu

În dimineaţa zilei de *12 martie*, Plutonul 1 (locotenent Niţulescu Ion) al Companiei 1 se afla la satul Stăneşti, unde cantonase în noaptea de 11/12. Cu acest pluton se afla şi comandantul Companiei 1, căpitan Mareş Grigore. Plutonul era încartiruit la casa proprietăţii Lahovary. În ajun, locuitorii acestui sat se arătau liniştiţi.

În dimineaţa de 12, pe la ora 9, profitând de o ceaţă deasă, oamenii se adună şi vin spre curtea unde se afla plutonul. Atunci plutonul e format numaidecât pe două rânduri, iar căpitanul Mareş iese înainte şi vorbeşte oamenilor, sfătuindu-i să fie liniştiţi, să plece la casele lor şi să fie siguri că în curând va apare legea care va satisface lucrurile [*sic!*] juste.

Sătenii nu ascultă şi înaintează mereu, începând a arunca cu pietre în soldaţi şi, în urmă, năvălesc asupra lor. Se comandă foc şi locotenentul Niţu-

lescu Ion trage cel dintâi, rănind pe unul din răsculați. Soldații nu execută imediat comanda, ezită şi sunt apoi împrăştiați de răsculați. Ofițerii sunt, în special, obiectul furiei sătenilor. Căpitanul Mareş Grigore scapă cu viață grație faptului că, fiind leşinat din cauza loviturilor, e crezut mort şi nu i se mai dau alte lovituri. Locotenentul Nițulescu Ion, deşi se apără cu revolverul, este însă zdrobit şi mutilat de lovituri, rămânând mort pe locul unde luptase. Cea mai mare parte din soldații acestui pluton asistă de departe la nimicirea ofițerilor, fără a încerca să le vină în ajutor, fără a întrebuința armele lor. Cu această ocazie se disting caporalii Mihail Aristide şi Popescu Gheorghe, care sunt avansați sergenți. Ambii au avut soarta ofițerilor, fiind bătuți la sânge de către săteni. A doua zi, căpitanul Mareş Grigore este decorat.

În ziua de 14 martie, ora 3.00 p.m., are loc înmormântarea locotenentului Nițulescu Ion. La ora 10.00 a.m., o delegație a orăşenilor cere ca corpul locotenentului să fie adus de la spitalul județean, unde fusese dus, şi să fie depus la catedrala oraşului, ceea ce se aprobă. La ora 10.30 p.m., un pluton din Compania a 2-a escortează convoiul funerar care aduce rămăşițele locotenentului, depunându-le în biserica-catedrală „Adormirea Maicii Domnului". La ora 3.00 p.m., se oficiază serviciul funebru de către întreg clerul din oraş, apoi rămăşițele pământeşti sunt conduse la cimitirul [...]*.

Onorurile funebre sunt date de o companie din Regimentul 6 „Mihai Viteazul" şi o companie din Regimentul 5 Vlaşca. Asistă la înmormântare domnul general Căpitanovici, comandantul Brigăzii 7 Infanterie, şi întreg corpul ofițeresc aflat în garnizoană, precum şi toate societățile din oraş cu drapelele lor.

În ziua de 7 aprilie, fiind aniversarea naşterii Maestății Sale Regele Carol I, s-a oficiat un *Te Deum* la biserica-catedrală „Adormirea Maicii Domnului", asistând domnul general Căpitanovici Alexandru, comandantul Brigăzii 7, precum şi întreg corpul ofițeresc aflat în garnizoană şi o companie din Regimentul 3 Olt, cu drapel şi muzică.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 723, ff. 147-151

---

* Ilizibil în text.

4.

Extras din registrul istoric al Regimentului Gorj nr. 18 referitor la acțiunile represive efectuate în Oltenia (arestări şi execuții ale instigatorilor), asigurarea ordinii în Bucureşti şi împrejurimi (*11 martie–19 aprilie 1907*)

ISTORICUL OPERAȚIUNILOR EXECUTATE DE REGIMENT PE TIMPUL RĂZBOAIELOR AGRARE

În primele zile ale lunii martie, izbucnesc în nordul Moldovei răscoalele țărăneşti, în județele Dorohoi, Botoşani şi Iaşi.

Până la 10 martie, răscoalele se întind pe tot teritoriul Moldovei, trecând şi în Muntenia, în județele R. Sărat, Buzău, Vlaşca şi Teleorman. Ministerul de Război ia măsuri pentru mobilizarea unităților de infanterie, în scop de a reprima revoltele şi a împiedica întinderea lor mai departe, din cauză că spiritele locuitorilor agrareni [*sic!*] din toată țara se înflăcăraseră în urma ştirilor răspândite zilnic de ziare şi de diferite persoane, exagerând în mare parte faptele petrecute.

Mobilizarea regimentului

În noapte de 11/12 martie, la ora 12.35, regimentul primeşte Ordinul telegrafic nr. 24 171 al Corpului 1 Armată, prin care dispozează mobilizarea regimentului pe trei batalioane, cu un efectiv de 600 de oameni de fiecare batalion, afară de recruții permanenți chemându-se concediații şi rezerviştii regimentului.

La ora 4 a.m., ordinul de mobilizare este comunicat telegrafic şi telefonic atât companiilor teritoriale, [cât] şi aproape la toate comunele care au telefon (în număr de 72), rămânând neînştiințate un număr foarte mic de comune cu telefon, precum şi 90 de comune fără telefon.

Până la ora 7 a.m., ordinul de mobilizare este comunicat pe întreg teritoriul regimentului, întocmai după cum se prevede în regulament, adică prin curieri călări, de la o comună la alta, prin trâmbițarea cu cornul, tragerea clopotelor şi cetirea ordinului de mobilizare pe străzile oraşului, în sate şi cătune.

Pentru ca operațiile de mobilizare să nu sufere nicio întârziere, regimentul ia măsuri, încă de la ora 6 dimineața, ca ofițerul cu îmbrăcămintea să dis-

tribuie companiilor permanente arme, până la completarea efectivului de 150 de companie, iar companiilor teritoriale să primească armele şi echipamentul necesar pentru efectivul arătat.

Afluirea oamenilor: afluirea începe chiar în ziua de 12 martie, de la ora 10 a.m.; cea mai mare parte sosesc cu trenul de seară.

În ziua I (12 martie) sosesc 398 [de] oameni.

În ziua a II-a (13 martie) sosesc 815 oameni.

În ziua a III-a (14 martie) sosesc 238 [de] oameni, în total 1 451 [de] oameni.

Regimentului, dispunând de 500 de oameni permanenți activi afară de recruți, nu îi trebuiesc decât 1 300 din cei sosiți care sunt echipați până în ziua de 14 martie, ora 10 a.m., când s-a raportat Corpului 1 Armată că regimentul s-a mobilizat şi este gata de plecare. Restului de 115 [de] concediați şi rezervişti sosiți în ziua de 14 martie, după completarea efectivului, li s-a dat drumul la casele lor.

La ora 11.45 a.m., în ziua de 14 martie, corpul de armată transmite telegrafic Ordinul Ministerului de Război nr. 5, pentru mobilizarea regimentului pe trei batalioane, fiecare batalion cu un efectiv de 800 de oameni trupă şi 2 trăsuri subzistență.

Pentru completarea efectivelor, ministerul ordonă a se chema oameni permanenți trimişi în concediu anticipat, contingentele 1905 şi 1906, cu schimbul, şi oamenii permanenți din contingentele de concediați şi rezervişti.

În urma acestui ordin, regimentul fiind mobilizat pe trei batalioane a 600 de oameni, conform primului ordin al Corpului 1 Armată, nr. 24 171, [comandantul regimentului] a dat ordin de chemare la ora 1 p.m. la următoarele contingente:

a) oamenii din contingentul 1905, aflați în concediu anticipat;

b) oamenii din contingentele 1905 şi 1906 trupa cu schimbul;

c) oamenii permanenți din contingentele de concediați şi rezervişti.

Totodată s-a raportat corpului de armată că, în conformitate cu primul ordin de mobilizare, batalioanele sunt formate astfel: Batalioanele 1 şi 2 permanente sunt compuse din oamenii lor permanenți, completând efectivul de 600 cu concediați şi rezervişti proveniți din permanenți şi schimb; Batalionul al 3-lea cu cadrele lor, completat efectivul cu concediați şi rezervişti, la fel cu Batalioanele 1 şi 2.

În urma acestui raport, regimentul a primit Ordinul Corpului 1 Armată nr. 24 727, prin care se hotărăşte că oamenii concentrați pentru prima mobilizare rămân buni concentrați, iar prisosul de oameni ce va rezulta se va încazarma şi pune la hrană chiar dacă n-ar putea fi echipați. [...]

Conform ordinelor primite, regimentul a chemat 2 690 [de] concediați rezervişti şi trupă cu schimbul, din acest număr s-au prezentat 2 408 oameni

care, scăzându-se din numărul chemaților, rămân neprezentați un număr de 282 [de] oameni, ceea ce dă un procent de 10,49% asupra celor neprezentați; din numărul de 282 [de] oameni neprezentați s-a justificat în urmă un număr de 75 [de] oameni care ocupau funcții publice şi 17 instructori militari care înțeleseseră că nu trebuiau să vină la nicio chemare. [...]

Operațiunile executate

Conform Ordinului telegrafic nr. 17 al Ministerului de Război, comunicat telegrafic de Corpul 1 Armată [cu] nr. 483, pentru potolirea răscoalelor s-a hotărât ca cele dintâi două batalioane să fie puse sub ordinul domnului comandant al diviziei, iar cel de-al treilea batalion să fie pus la dispoziția Marelui Stat Major.

Ca rezultat la acest ordin şi conform Ordinului diviziei nr. 12 963, Batalionul 1, cu o secție de 2 tunuri şi un pluton [de] călăreți din Regimentul 5 Artilerie, a operat în județele Mehedinți şi Dolj, sub comanda domnului colonel Vlădescu Octavian, comandantul Regimentului Mehedinți nr. 17, Batalionul 2, cu o secție de 2 tunuri şi un pluton [de] călăreți din Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol", a operat în județul Gorj, sub ordinele domnului colonel Popescu Anton, comandantului Regimentului 5 Artilerie, iar Batalionul al 3-lea – conform Ordinului telegrafic nr. 68 al ministerului, comunicat [împreună] cu [cel] al Corpului 1 Armată nr. 24 799 – a operat în județul Argeş sub ordinele locotenent-colonelului Drăgotescu, şeful detaşamentului de la gara Costeşti, şi în județul Ilfov, sub ordinele domnului general Crăiniceanu, comandantul Diviziei a 4-a.

Din concediații şi rezerviştii Batalioanelor 1 şi 2 chemați a doua oară pentru completarea efectivului de 800 [de] oameni, din prisosul de concediați şi rezerviști rămaşi de la Batalioanele 1, 2 şi 3 după completarea efectivului de 800 [de] oameni, precum şi din recruții permanenți, s-a format un batalion de 5 companii care, împreună cu o secție de 2 tunuri, au format un detaşament, sub comanda domnului locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, comandantul Regimentului Giurgiu nr. 18, însărcinat cu paza oraşului Târgu-Jiu. Fiecare batalion, operând într-o anumită zonă, a contribuit la potolirea răscoalelor şi menținerea ordinii, după cum se arată pentru fiecare în parte.

Operațiunile Batalionului 1

La *14 martie*, un batalion constituit în detaşament mixt, sub comanda maiorului Otnescu Vasile – compus din Batalionul 1 cu 6 ofițeri şi 594 oameni

de trupă, din o baterie cu 2 tunuri sub comanda locotenentului Voinescu, cu 32 oameni, din 22 călăreți sub comanda locotenentului Brăiloiu – formând un detaşament compus din 8 ofițeri, 646 oameni trupă, 51 cai, 2 tunuri, 2 chesoane şi 2 trăsuri subzistență, au plecat la ora 9.30 a.m., cu un tren militar, în județul Mehedinți, având ca puncte de direcție localitatea Bâcleş.

La ora 7 p.m., detaşamentul soseşte în gara Tâmna, unde se primeşte ordinul telegrafic al diviziei ca o companie să se ducă la Cacoți şi Isvorel, iar o altă companie să păzească calea ferată în gara Tâmna, până la Prunişor şi Strehaia.

În aceeaşi zi, la ora 7.30 p.m., căpitanul Dobrovolschi cu compania porneşte la Cacoți, unde soseşte noaptea; căpitanul Patriciu cu Compania a 4-a rămâne în gară şi procedează la siguranța gării şi a căii ferate. Restul detaşamentului, sub comanda maiorului Otnescu Vasile – compus din Compania 1, sub comanda căpitanului Brădiceanu, şi Compania a 2-a, sub comanda locotenentului Dospinescu şi din cele 2 tunuri şi cei 22 [de] călăreți – porneşte la ora 8 p.m. spre Bâcleş. La ora 10 noaptea, detaşamentul vede foc în direcția Bâcleşului, forțează marşul şi, la ora 12, detaşamentul ajunge la marginea Bâcleşului, unde este informat că țăranii au pus foc paielor conacului principelui Ştirbey.

Pe când detaşamentul intră în sat, este atacat de o ceată de 50-60 de oameni.

În această încăierare se omoară un țăran şi se rănesc doi. Nici un ofițer şi nici un soldat nu a fost rănit.

Ajungând la conacul prințului Ştirbey, comandantul detaşamentului este informat că țăranii din Smadovița au intenția să dea foc morii de la Albuleşti; pentru aceasta trimite un pluton, sub comanda locotenentului Dospinescu, în acea direcție, iar pentru a intimida pe răzvrătiți bombardează chiar în timpul nopții Smadovița, trimițând un obuz care a explodat în marginea satului. În noaptea aceea zona detaşamentului a fost liniştită.

15 martie

Detaşamentul pleacă în direcția satului Secu, unde primarul raportase că locuitorii, în număr de câteva sute, se strânseseră la primărie, cea mai mare parte din ei erau în fierbere şi voiau să devasteze ultimul conac ce mai rămăsese în sat. Ajungând în dreptul satului Smadovița, iese înaintea detaşamentului, la distanța de 400-500 [de] metri, întreg satul, compus din 4-5 grupe de câte 100 de oameni. La somațiile făcute de a se împrăştia, [țăranii] nu s-au supus. Detaşamentul a început focul, risipindu-i, după care au intrat în sat. Au fost răniți trei țărani.

La un kilometru de acest sat au ieşit înaintea detaşamentului 3-4 grupe, de 50-60 [de] oameni, din satul Gropanele, care voiau a se apropia de detaşament; nici aceştia nu s-au retras decât după ce s-a tras asupra lor. S-a omorât unul şi s-au rănit doi. La această din urmă localitate s-a auzit un foc de puşcă, desigur tras asupra detaşamentului.

Satul Secu era tot îngrămădit la primărie. Aici însă erau două părți, una care voia să devasteze, [dar] mai rămăsese şi alta, mai puțin numeroasă, care nu s-a învoit la devastări; în total erau îngrămădiți la primărie 500-600 [de] oameni.

S-a înconjurat satul, punând tunurile în baterie şi s-a procedat la arestarea capilor revoltei. S-au arestat 40 de răzvrătiți.

Detaşamentul se înapoiază la Bâcleş. Compania a păzit gara Tâmna şi calea ferată până la Prunişor şi Strehaia.

16 martie

Detaşamentul de la Bâcleş merge la Smadovița, unde spiritele erau agitate, spre a proceda la arestarea capilor de revoltă.

Detaşamentul ajungând înaintea satului, amenință că, dacă oamenii nu ies înainte spre a se face arestările capilor de revoltă, se va bombarda satul.

Se strânge întreg satul la 400 [de] metri şi se începe arestarea; un grup însă de 20-30 de oameni nu se supun şi fug; se trage asupra lor şi se rănesc 4 oameni; se arestează 40 de capi de revoltă, după care detaşamentul se înapoiază la Bâcleş.

Compania a 3-a păzeşte Cacoți şi Isvorel; Compania a 4-a păzeşte gara Tâmna şi calea ferată până la Prunişor şi Strehaia.

17 martie

În dimineața acestei zile, proprietarii din Țiuleni şi Botoşeşti cer ajutoare de trupe, deoarece locuitorii îi amenință.

Comandantul detaşamentului trimite pe căpitanul Brădiceanu cu un pluton la Botoşeşti şi pe sublocotenentul Zamfir cu un altul la Țiuleni.

Restul detaşamentului, sub comanda comandantului său, pleacă la Gvardinița, unde spiritele erau agitate şi singurul proprietar ce mai rămăsese nedevastat [era] amenințat încontinuu.

Detaşamentul se aşază înaintea satului, amenințându-i a ieşi oamenii spre a se face arestări; ei nu se supun şi atunci bombardează satul, se aprind 6 case, după care un număr de 200 [de] locuitori ies înaintea satului. Se încep arestările capilor de revoltă; pe când se făceau arestările, câțiva oameni încearcă a fugi, se trage asupra lor şi se rănesc 4 oameni. Se arestează 25 de oameni.

În acelaşi timp, maiorul Mingareli intră pe la celălalt capăt al satului, împuşcă pe preotul satului şi dă foc la 50-60 de case.

Arestările [fiind] făcute, detaşamentul se înapoiază la Bâcleş; pe drum se întâlneşte cu Compania a 3-a, care primise ordin a veni la Bâcleş, negăsind detaşamentul acolo, se îndreaptă spre Gvardinița; Compania 1 asigură conacele Țiuleni şi Botoşeşti, Compania a 4-a păzeşte linia ferată până la Prunişor şi gara Strehaia-Botoşeşti.

18 martie

Detaşamentul face percheziții în satul Smadovița, unde găseşte foarte multe revolvere şi puşti foc central [*sic!*]; se mai găseşte un jurnal, „Anunțătorul", împărțit gratis, cu un articol de fond „La luptă"; se arestează 20 [de] capi de revoltă.

Compania 1 asigură conacele Țiuleni şi Botoşeşti; Compania a 4-a păzeşte gara Strehaia-Botoşeşti şi calea ferată până la Prunişor.

19 martie

[Detaşamentul] face marşuri de recunoaştere spre satele Corzu, Stănceşti, Busu, Greceşti şi Bărboiu.

Se arestează 7 capi de revoltă din Corzu, 10 din Stănceşti, 15 din Busu, 10 [din] Greceşti şi 8 [din] Bărboiu.

Compania 1 este însărcinată cu siguranța Țiulenilor şi Botoşeştilor, Compania a 3-a execută marş de recunoaştere spre satul Srincea şi Compania a 4-a păzeşte gara Strehaia, Butoeşti şi calea ferată până la Prunişor.

20 martie

Detaşamentul execută marş de recunoaştere prin satele Bolțații de Jos, Albuleşti, Valea Marcului, Piria şi Țiuleni.

Compania 1 asigură Botoşeşti, Compania a 3-a [execută] marş de recunoaştere şi patrulare spre Oprişor, Compania a 4-a asigură gările Strehaia, Botoşeşti şi calea ferată până la Prunişor.

Se arestează 72 de oameni din Secu.

21 martie

Detaşamentul, împreună cu Plutonul al 2-lea din Compania 1, pleacă spre Bâcleş, patrulând satele Secu, Smadovița şi Smadovicioara.

Căpitanul Brădiceanu vine cu Plutonul 1 la Bâcleş. Compania a 3-a [execută] marş de recunoaştere prin satele Oprişor, Bălăcița, Gvardinița şi vine la Bâcleş.

Compania a 4-a păzeşte gările Strehaia, Butoeşti şi calea ferată până la Prunişor. În această zi se prezintă la detaşament medicul căpitan Eftimopol şi sublocotenenții de rezervă Slăniceanu, Glavici şi Demetrescu. Se aduc la Bâcleş 40 [de] capi de revoltă: 12 din Buzău, 8 din Botoşeşti, 9 din Prisacea şi 10 din Bălăcița.

22 martie

Artileria, în urma unui ordin de la divizie, porneşte spre Severin; în această zi se face o nouă repartiție a zonei de pacificare.

Compania 1: un pluton la Cleanov, sub comanda căpitanului Brădiceanu, al doilea pluton sub comanda sublocotenentului Zamfir la Botoşeşti.

Compania a 2-a: un pluton, sub comanda locotenentului Dospinescu, la Prisacea, al doilea pluton, sub comanda sublocotenentului de rezervă Dumitrescu, la Dobra.

Compania a 3-a: un pluton, sub comanda căpitanului Dobrovolschi, la Busu, al doilea pluton, sub comanda sublocotenentului de rezervă Glavici, la Bâcleş.

Compania a 4-a păzeşte gările Strehaia, Butoeşti şi calea ferată până la Prunişor.

Comandantul detaşamentului are reşedința la Bâcleş.

În această zi se aduc 50 de arestați, capi de revoltă: din Cacoți 12, din Cleanov 28 şi din Dobra 10.

Întreaga zonă a batalionului se împarte pe centre, pentru a patrula după cum urmează:

Compania 1: Cleanovul, Bălăcița, Gvardinița, Botoşeşti, Greceşti, Bărboiu, Secu şi Țiuleni.

Compania a 2-a: Prisacea, Darvari, Gemeni, Oprişor, Drâncea şi Dobra.

Compania a 3-a: Băcleşul, Corzul, Busu, Smadovița, Smadovicioara, Bolțați, Albuleşti, Valea Marcului şi Piria.

Compania a 4-a: gările Strehaia, Butoeşti şi Filiaşi, satele Bâltanele şi Cosovăți.

23, 24 şi 25 martie

Batalionul patrulează satele din zona lui.

26, 27 şi 28 martie

Batalionul patrulează satele. Compania a 4-a trimite un pluton în pădurea Gura Motrului, spre a urmări şi aresta pe cei fugiți în această pădure.

29 martie

Companiile batalionului patrulează comunele lor. Plutonul din Compania a 4-a se duce la Cosovăţi.

30 martie

Se continuă cu patrularea. Sublocotenentul Zamfir se duce cu 25 [de] oameni la Salcia, în Dolj. Un semipluton din Compania a 4-a, sub comanda sergentului major Purec, se duce la gara Gilort.

31 martie

Se continuă cu patrularea, ca în zilele precedente.

1 aprilie

Se face o nouă schimbare de poziţie, mărindu-se zona batalionului după cum urmează:

Compania 1, căpitan Brădiceanu, cu un pluton la Botoşeşti. Un pluton, sub comanda sergentului major Munteanu, la Ţiuleni, având de patrulat comunele Cleanov, Busu, Greceşti, Bârbaiu, Secu, Smadovița, Smadovicioara, Albuleşti, Valea Marcului şi Piria.

Compania a 2-a, locotenentul Dospinescu, cu un pluton la Plenița (Dolj); al doilea pluton sub comanda sergentului major Vulpescu, la Risipiţi, având de patrulat comunele Cornu, Caraula, Orodelu, Dobromir, Fântâna Banului şi Poiana Plenița.

Compania a 3-a, căpitanul Dobrovolschi, cu un pluton la Gebleşti; al doilea pluton, cu sergentul major Păsărin, la Seaca, având de patrulat comunele Carpen, Verbița, Călugăreni, Saca, Ştiubeiu, Răchiţii şi Seaca Bătrână.

Compania a 4-a, căpitanul Patriciu, cu un pluton la Brabova; un semipluton sub comanda sublocotenentului Zamfir, la Salcia, un semipluton, sub comanda sergentului major Purec la gara Filiaşi, având a patrula comunele Cernăteşti, Brabostița, Gogoşu, Mănăstiricea, Sopot, Urdinița, Rănicul şi Petroaia.

Reşedința comandantului batalionului la Botoşeşti. În această zi se desconcentrează ofiţeri de rezervă, concediaţii şi rezerviştii care se înlocuiesc cu oameni din trupa cu schimbul, contingentele 1905 şi 1906.

2-16 aprilie

Se patrulează satele zonei Batalionului 1.

17 aprilie

Batalionul se pune în marş spre Filiaşi.

Compania 1 prin Ţiuleni; Companiile a 2-a şi a 3-a prin Brabova şi se întruneşte cu Compania a 4-a, unde cantonează.

18 aprilie

Batalionul, compus din Companiile a 2-a, a 3-a şi a 4-a, sub comanda maiorului Otnescu, execută marşurile de la Brabova la Filiaşi, unde, mărindu-se cu Compania 1, se constituie în batalion şi se dă comanda titularului comandant, maiorului Neagu Savel, ce s-a înapoiat din recrutare.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operaţiunilor, hrana oamenilor s-a procurat din comerţ, prin îngrijirea comandanţilor de companie.

Bolnavi şi morţi: batalionul a avut 12 oameni bolnavi, din care 10 au fost evacuaţi în Spitalul Militar Turnu-Severin, iar 2 la reşedinţa regimentului.

Morţi – 2, în Spitalul Militar Turnu-Severin.

Operaţiunile Batalionului al 2-lea

La 13 martie

În ziua de 13 martie, ora 3.30, Compania a 8-a, cu un efectiv de 2 ofiţeri şi 150 [de] oameni trupă, pleacă cu trenul la Filiaşi, conform ordinului telegrafic al Corpului 1 Armată nr.* pentru menţinerea ordinii, stabilindu-se în cantonamentele de alarmă un post în şcoala primară şi un post la gara Filiaşi.

Companiile a 5-a, a 6-a şi a 7-a rămân concentrate la regiment, având fiecare un efectiv de 1 ofiţer şi 150 [de] oameni trupă.

La 14 martie

Conform Ordinului Corpului 1 Armată, Compania a 8-a pleacă pe jos, la ora 12 a.m., la Coţofeni. Pe drum, la cătunul Mărăreşti din comuna Brădeşti, compania dă peste răsculaţi devastând conacul proprietăţii. Comandantul companiei opreşte 3 semiplutoane – trimiţând pe sublocotenentul Urbeanu cu un semipluton la Coţofeni – somează pe răsculaţi să se retragă, înştiinţându-i că vor fi împuşcaţi. Răsculaţii începând să vocifereze şi să ameninţe, comandantul companiei comandă foc, se omoară trei, răneşte de moarte unul şi arestează patru răsculaţi, pe care îi trimite Parchetului de Dolj. După ce risipeşte pe răsculaţi, compania pleacă la Coţofeni, unde găseşte pe sublocotenentul Urbeanu înconjurat de răzvrătiţi.

---

* Lipsă în text.

La ivirea companiei, răsculații se retrag, iar comandantul companiei operează arestarea a 15 capi de revoltă, înaintându-i Parchetului de Dolj.

Companiile a 5-a şi a 6-a rămân concentrate la regiment. Compania a 7-a rămâne concentrată. Compania a 7-a, cu un efectiv de 1 ofițer şi 150 de oameni trupă, pleacă cu trenul, la ora 9 seara, la Filiaşi, conform ordinului Corpului 1 Armată, spre a înlocui Compania a 8-a.

La 15 martie

Companiile 5 şi 6 – cu un efectiv de 2 ofițeri şi 300 de oameni trupă, formând un detaşament, sub comanda căpitanului Părăianu Emanoil – pleacă cu trenul de ora 9 seara, la gara Bibeşti, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, având misiunea de a păzi gările de pe linia ferată Târgu-Jiu –Filiaşi şi menținerea ordinii în satele din împrejurimi. În acest scop, chiar în timpul parcursului se detaşează următoarele unități:

Un semipluton din Compania a 5-a, la gara Copăcioasa.

Un semipluton din Compania a 5-a, la gara Cărbuneşti.

Un pluton din Compania a 5-a, la gara Bărbăteşti.

Trei semiplutoane din Compania a 6-a, la Bibeşti, cu comandantul companiei şi al detaşamentului.

Un semipluton din Compania a 6-a, la gara Gilort.

Ajungând în gara Bibeşti, comandantul detaşamentului primeşte sub comanda sa pe căpitanul Petroianu Scarlat din Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol" cu o secție de 2 tunuri şi un pluton de călăreți formați din artilerişti.

Compania a 7-a trimite din Filiaşi un pluton, sub comanda locotenentului Popa Constantin, în satul Braloştița, județul Dolj, şi operează 27 de arestări dintre răzvrătiții care puseseră foc la conacul proprietății din Țânțăreni.

Compania a 8-a, conform Ordinului telegrafic nr. 301, al Corpului 1 Armată, lasă un semipluton la Coțofenii din Față, un alt semipluton la Tatomireşti, iar restul companiei de 2 semiplutoane, sub comanda căpitanului Condrache, se întoarce la Filiaşi şi contribuie la menținerea ordinii în acest sat, împreună cu comanda Companiei a 7-a, care păzea gara Filiaşi.

La 16 martie

Companiile 5, 6, 7 şi 8 stau la locurile din ziua de 15 martie, executând fiecare patrulări până la mijlocul distanței ce desparte o stație de alta, precum şi satele învecinate.

La 17 martie

Companiile 5 şi 6 stau pe loc, executând patrulări prin satele învecinate şi paza liniei ferate, ca în ziua de 16. Sublocotenentul de rezervă Bălănescu Constantin se prezintă la Compania a 5-a.

Compania a 7-a: conform Ordinului nr. 13 al comandantului detaşamentului din Filiaşi, comandantul companiei pleacă pe jos din Filiaşi, la ora 1 p.m., la satul Braloştița, unde arestează 37 de capi de revoltă ce dăduseră foc la conacul proprietății Tache Popescu. Plutonul 2 din această companie patrulează prin satele Țânțăreni, Floreşti şi Poiana, luând cantonamentele de alarmă în satul Floreşti.

Compania a 8-a: conform Ordinului nr. 13 al comandantului detaşamentului din Filiaşi, comandantul companiei pleacă cu un pluton din Filiaşi la Valea lui Pătru, unde împuşcă doi răsculați care furau porumb din pătulele proprietarului, aceasta în conformitate cu Ordinul Diviziei 1 nr. 11 728, şi arestează 7 dintre capii revoltei.

La 18 martie

Companiile 5 şi 6 stau în localitățile ocupate din zilele precedente şi execută acelaşi serviciu. Compania a 7-a: conform Ordinului domnului colonel Popescu Anton nr. 354 şi 352 [*sic!*], comandantul companiei pleacă cu un pluton din Braloştița la Filiaşi, unde soseşte şi cel de-al doilea pluton, cu locotenentul Popa, din satul Floreşti, iar de aici întreaga companie pleacă la Bibeşti.

Compania a 8-a: conform Ordinelor nr. 334 şi 352 ale domnului colonel Popescu Anton, comandantul companiei pleacă de la Valea lui Pătru, pe jos, la Filiaşi, unde sosesc şi celelalte 2 semiplutoane de la Coțofeni şi Tatomireşti, iar de aici pleacă pe jos la Stolojani de Jiu.

La 19 martie

Compania a 5-a stă pe loc în localitățile ocupate în zilele precedente.

Compania a 6-a, semiplutonul de la gara Gilort se înapoiază la gara Bibeşti, unde se află comandantul companiei şi comandantul detaşamentului mixt.

Compania a 7-a se află la gara Bibeşti, sosită încă în ajunul zilei, şi execută patrulări pe linia ferată şi prin satele Musculeşti şi Săuleşti.

Compania a 8-a se află la Stolojani, având posturi fixe la Calapăru de Sus şi Turcenii de Jos, patrulând prin satele învecinate.

La 20 martie

Compania a 5-a stă pe loc în localitățile ocupate mai înainte, executând patrulări.

Compania a 6-a, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, pleacă pe jos la ora 11 p.m. la satele Zorleşti şi Prigoria, ocupându-le pe fiecare cu câte un pluton pentru menținerea ordinii. Arestează la Prigoria un

instigator care este împuşcat de santinelă pe timpul transportului la Zorleşti. Compania execută patrulări prin satele învecinate. Compania a 7-a, conform ordinului comandantului detaşamentului mixt de la Bibeşti, compania dă posturi fixe de câte o secție, pentru menținerea ordinii, în satele Musculeşti, Săuleşti şi Groşera, iar restul companiei păzeşte calea ferată şi satul Săseni.

Compania a 8-a se află la Stolojani şi dă ordin pentru transportarea instigatorului Hobeanu de la Calapăru de Sus la secția de jandarmi din Borăscu; pe drum, încercând să fugă, este împuşcat de santinelă.

La 21 martie

Comandantul detaşamentului mixt trimite, în această zi, pe căpitanul Petroianu, cu un tun şi un pluton de călăreți, la satul Valea lui Câne, unde se dăduse foc la conacul proprietății. Aici, fruntaşii satului, împreună cu preotul, învățătorul şi primarul, denunță pe incendiatorul Matei Treistarul, care este împuşcat pe loc în fața sătenilor, iar casei lui i se dă foc, conform ordinului căpitanului Petroianu, arestându-se doi răsculați care se trimit Parchetului de Gorj.

Compania a 5-a se află în localitățile ocupate dinainte. În această zi, comandantul companiei împuşcă la Cărbuneşti doi instigatori, denunțați de locuitori că voiau să-i răscoale.

Compania a 6-a patrulează prin satele Albeni, Bengeşti, Cârligei, Poenari, Roşia, Sârbeşti, Alimpeşti, Corsoru şi Negoeşti. Cantonează la Zorleşti.

Compania a 7-a execută patrulări, având posturi fixe, ca şi ziua precedentă şi în aceleaşi localități fixe. Compania a 8-a, aceleaşi servicii şi cantonament ca în ziua precedentă.

La 22–27 martie

Companiile 5, 6, 7 şi 8 execută acelaşi serviciu ca în ziua de 21 martie, având aceleaşi cantonamente.

La 28 martie

Companiile 5, 6 şi 7 rămân pe loc în localitățile ocupate de dinainte.

Compania a 8-a, conform ordinului domnului colonel Popescu, comandantul companiei pleacă cu un pluton la Peşteana de Jiu, pentru menținerea ordinii şi înlocuirea Companiei a 14-a, iar cel de-al doilea pluton, cu sublocotenentul Urbeanu Traian, rămâne la Stolojani.

La 29 martie

Compania a 5-a rămâne pe loc în localitățile ocupate înainte.

Compania a 6-a, conform ordinului domnului colonel Popescu Anton, pleacă pe jos, la ora 6 a.m., din Zorleşti la Târgu-Jiu, reşedinţa regimentului.

Compania a 7-a execută marş cu calea ferată, de la Bibeşti la Târgu-Jiu.

Compania a 8-a ocupă localităţile din ziua precedentă.

30 şi 31 martie, 1–3 aprilie

Companiile 5 şi 8 stau pe loc în localităţile ocupate dinainte pentru menţinerea ordinii.

Compania a 7-a desconcentrează concediaţi şi rezervişti pe ziua de 30 martie, iar Compania a 6-a pe ziua de 1 aprilie.

Aceste două companii execută serviciul ordinar la reşedinţa regimentului, fără a mai fi întrebuinţate la potolirea răscoalelor.

4–19 aprilie

În ziua de 4 aprilie, Companiile 5 şi 8 desconcentrează concediaţii şi rezerviştii, rămânând în localităţile ocupate dinainte.

La 19 aprilie

Aceste companii vin la reşedinţa regimentului şi încetează serviciul pentru menţinerea ordinii în judeţul Gorj.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operaţiunilor, hrana oamenilor s-a procurat din comerţ, prin comandanţii de companie.

Operaţiunile Batalionului al 3-lea

16 martie

Conform Ordinului Ministerului de Război nr. 68, comunicat telegrafic [împreună] cu Ordinul nr. 24 799 al Corpului 1 Armată, Batalionul al 3-lea, sub comanda maiorului Băbeanu Alexandru, cu un efectiv de 800 [de] oameni, 2 trăsuri de subzistenţe şi 8 cai, pleacă cu un tren special, la ora 10 a.m., din Târgu-Jiu la gara Costeşti, unde ajunge la ora 11 p.m., punându-se sub ordinele domnului locotenent-colonel Drăgotescu, şeful detaşamentului din gara Costeşti.

Batalionul ajungând la gara Costeşti, primeşte [ordinul] de a pleca în satul Şerboeni, aflat la 4 kilometri la sud de gara Costeşti, pentru menţinerea ordinii. Batalionul ia cantonamente de alarmă, la ora 3 noaptea, în satul Şerboeni.

La 17 martie

Batalionul operează 15 arestări dintre răzvrătiții care luaseră parte la răscoală şi devastaseră conacul proprietății din localitate. La ora 11 p.m., batalionul primeşte ordin de a porni cât se poate mai repede la gară, spre a se îmbarca şi pleca la Bucureşti.

La 18 martie

Batalionul porneşte cu trenul la ora 12.30 noaptea şi ajunge la ora 6 a.m. la Bucureşti, unde, din ordinul Comenduirii Pieței, se instalează în Cazarma Cuza-Vodă şi trece sub ordinele domnului general Crăiniceanu, comandantul Diviziei a 4-a.

În seara de 18 martie, la ora 7.30, batalionul a intrat în gardă, ocupând următoarele posturi:

Compania 9, gara Filaret;

Compania 10, sala hotelului Colaro şi Banca României;

Compania 11, Şcoala Adrian;

Compania 12, Sala Ovidiu.

La 19 martie

În dimineața zilei de 19 martie s-a ridicat garda şi trupa a intrat în cazarma unde, împreună cu ofițerii, a fost consemnată pe tot timpul afluirii în Bucureşti.

20 şi 21 martie

Se prezintă la batalion următorii ofițeri de rezervă:

Sublocotenentul Drăgoescu Victor,

Sublocotenentul Tolescu Diamandin,

Sublocotenentul Poroineanu Constantin.

Dintre aceşti ofițeri, sublocotenentul Tolescu Diamandin, doctorand în medicină, a fost însărcinat cu funcția de medic al batalionului.

La 22 martie

Conform ordinului domnului comandant al Diviziei a 4-a, batalionul pleacă pe jos la satul Ciorogârla, detaşând Compania a 12-a la satul Arenda, unde se află filtrele de apă, şi Compania a 11-a la satul Crevedia.

La 23 martie

Batalionul ocupă localitățile din ziua de 22 martie, având misiunea de a menține ordinea.

La 24 martie

Conform ordinului domnului comandant al Diviziei 4, Compania a 11-a execută marş de la Crevedia la satul Ciorogârla, unde se uneşte cu celelalte 2 companii ale batalionului.

25–30 martie

Companiile batalionului stau pe loc în localităţile ocupate.

30 martie

Conform ordinului Diviziei a 4-a, batalionul a părăsit localităţile ocupate, ducându-se la Chitila, de unde s-a înapoiat la reşedinţa regimentului, în ziua de 31 martie, iar pe ziua de 1 aprilie au fost desconcentraţi toţi concediaţii şi rezerviştii şi contingentul 1905 cu schimbul, iar contingentul 1906 din trupa cu schimbul a înlocuit pe concediaţii şi rezerviştii Batalioanelor 1 şi 2 permanente.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul aplicaţiilor, hrana oamenilor s-a procurat prin îngrijirea comandantului de batalion, cumpărându-se din comerţ.

Bolnavi: batalionul a avut 2 oameni bolnavi, un caporal şi un soldat, care s-au evacuat la Spitalul Militar Bucureşti.

Operaţiunile Batalionului al 4-lea

16 martie. Batalionul al 4-lea se formează în ziua de 16 martie, după plecarea celor dintâi trei batalioane. Acest batalion se formează pe cinci companii, cu denumirea de Companiile 13, 14, 15, 16 şi 17, din care Compania 13 este formată din recruţii permanenţi ai Batalioanelor 1 şi 2, iar celelalte companii se compun: din soldaţi cu schimbul contingentele 1905 şi 1906, concentraţi pentru completarea efectivului de 200 [de] oameni la Companiile 1, 2, 3, 4, 7 şi 8 şi prisosul ce a trecut peste 200, la Companiile 4, 9, 10, 11 şi 12. Efectivul batalionului astfel format este de 6 ofiţeri şi 1 015 oameni trupă. Ca comandant al acestui batalion este numit căpitanul Georgescu Ştefan.

La ora 2 p.m., Compania a 14-a, sub comanda locotenentului Dumitrescu Gheorghe, pleacă la satul Peşteana de Jiu, pentru menţinerea ordinii, conform Ordinului nr. 316 al domnului colonel Popescu Anton, comandantul trupelor din judeţul Gorj. Celelalte patru companii au rămas în Târgu-Jiu, cu însărcinarea de a menţine ordinea interioară şi paza exterioară a oraşului, precum

şi ținerea gardelor* garnizoanei, primind ordine de la domnul locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, comandantul trupelor de apărare din oraşul Târgu-Jiu.

La *17 martie* sosesc cinci ofițeri de rezervă, care sunt repartizați la companii după cum urmează:

Sublocotenentul Ionescu Ion, la Compania a 13-a.

Locotenentul Pociovălişteanu Gh., la Compania a 14-a.

Sublocotenentul Stănescu V. Alexandru, la Compania a 15-a.

Sublocotenentul Capeleanu Victor, la Compania a 16-a.

Sublocotenentul Petrescu G. Gilort, la Compania a 17-a.

La *18–26 martie*, conform ordinului dat de domnul locotenent-colonel Tetrat Gheorghe, batalionul a executat paza exterioară şi interioară a oraşului.

Paza în interiorul oraşului s-a făcut prin patrule, atât ziua, cât şi noaptea, trimițându-se două patrule de câte 10 oameni, comandate de către un sergent, care erau însoțite de agenți polițieneşti şi schimbate la fiecare trei ore.

Paza exterioară a oraşului s-a făcut prin avanposturi, aşezându-se la fiecare barieră câte o gardă mare, având înainte posturi mici şi santinele îndoite la toate drumurile şi potecile, astfel că nimeni nu putea străbate prin ele.

Intrarea şi ieşirea din oraş era interzisă tuturor, cu excepția celor care aveau bilet de liberă trecere, semnat de prefectură şi de domnul colonel Popescu Anton. În cazarmă se mai găseau un batalion din Regimentul V Ialomița nr. 23 şi o companie din Regimentul „Dragoş” nr. 29.

În ziua de *20 martie*, suprimându-se operațiunile de recrutare, maiorul Neagu Savel se reîntoarce la reşedința regimentului şi ia comanda Batalionului al 4-lea.

La *24 martie*, căpitanul Georgescu ia din nou comanda Batalionului al 4-lea, iar maiorul Neagu trece ca comandant al Batalionului al 3-lea din cauză de boală a titularului, aceasta până în ziua de 27 martie, când se reîncep din nou operațiunile de recrutare.

În ziua de 24 martie, ora 8 a.m., a încetat serviciul de pază exterioară al oraşului, rămânând numai serviciul de pază interioară şi câte un pluton de 40 de oameni la fiecare barieră, aceasta până în ziua de 26, când a încetat şi acest serviciu.

La *27 martie*. În această zi s-au desconcentrat toți concediații şi rezerviştii, precum şi contingentele 1905 şi 1906 din trupa cu schimbul, încetând astfel orice operațiune relativă la potolirea răscoalelor sau menținerea ordinii.

Compania 14, aflată la Peşteana, primeşte ordin de la domnul colonel Popescu Anton a se întoarce la regiment, unde, sosind, desconcentrează oamenii pe ziua de *28 martie*.

---

* Probabil gărzilor.

Pe măsură ce unitățile ce desconcentrează oamenii concediați şi rezervişti, efectivele lor s-au redus la 100 de puşti de fiecare companie, completându-se efectivul de 100 cu oameni din trupa cu schimbul şi contingentele 1905 şi 1906, care execută, la reşedința regimentului, tragerile prevăzute pentru anul al doilea şi al treilea.

Dispoziția de a ține efectivul de 100 [de] puşti de fiecare companie este luată mai mult ca o măsură preventivă, fiindcă, în definitiv, răscoalele şi agitațiile sunt potolite pretutindeni. Această măsură ține până în ziua de 31 mai, când, desconcentrându-se oamenii cu schimbul, se reduce astfel efectivul companiilor la cel bugetar.

Hrana oamenilor

Pe tot timpul operațiunilor, hrana oamenilor s-a pregătit la reşedința regimentului, prin îngrijirea ofițerului cu aprovizionarea, trimițându-se la posturi.

Bolnavi

Toți oamenii bolnavi au fost căutați în infirmeria regimentului; cei cu boli mai grave s-au trimis în cura spitalului Severin.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 767, ff. 35-47

5.

Extras din registrul istoric al Regimentului IV Ilfov nr. 21 privind operațiile efectuate în Muntenia (*6 martie–5 aprilie 1907*)

6 martie

Răscoalele țărăneşti, ivite la început în nordul Moldovei, se întind cu repeziciune şi în Muntenia, luând un caracter foarte grav.

Ministerul de Război, cu Ordinul nr. 43 892, ordonă Corpului 2 Armată mobilizarea contingentelor de concediați şi rezervişti până la obținerea efectivului de 600 [de] oameni de fiecare din cele 2 batalioane permanente, în care intră şi recruții. Acest ordin este modificat prin Ordinul nr. 44 371, care prevede ca fiecare batalion să aibă 600 [de] oameni, în afară de recruți.

Regimentul trimite ordinele de chemare în seara zilei de 6 martie, iar în zilele de 7 şi 8 martie efectivele sunt cele ordonate. Acest efectiv de 1 200 [de] oameni se fracționează apoi pe trei batalioane.

Cu începere de la 7 martie, domnul general Crăiniceanu ia comanda Cetății Bucureşti, iar trupa şi ofițerii rămân necontenit în cazarmă [fiind] consemnați.

În seara zilei de 11 martie, Batalionul 1 este trimis în județul Teleorman, iar la 13 martie Companiile 5 şi 6 la Târgovişte. Compania 1 se dă ca gardă permanentă la Ministerul de Război.

Compania a 8-a şi Batalionul al 3-lea, căruia i se dă efectivul de 400 [de] oameni, concură pe rând în avanposturile ce se instalează la Băneasa şi Mărcuța sau execută marşuri de garnizoană cu arme combinate.

De la 13 martie, jumătate din trupă şi ofițeri rămân din 12 în 12 ore consemnați în cazarmă.

În seara zilei de 18 martie, Batalionul 3 este şi el detaşat la Piatra-Olt, iar în cazarma Regimentului IV Ilfov nr. 21 se aduce un batalion din Regimentul „Războieni" nr. 15.

11–25 martie

Batalionul 1 pleacă în seara zilei de 11 martie sub comanda maiorului Dumitrescu, având efectivul de 13 ofițeri şi 475 trupă.

Îmbarcarea s-a făcut la ora 1 noaptea în stația Bucureşti.

A doua zi, 12 martie, ora 10.30, batalionul ajunge în gara Costeşti, unde primeşte o telegramă [cu] repartiția companiilor; o companie la Roşiori de Vede şi trei companii la Turnu-Măgurele.

Ajunge în gara Miroşi, pe care a găsit-o invadată de țăranii răsculați, dar nu s-a întâmplat niciun accident, căci răzvrătiții s-au liniştit la vederea trupei.

La ora 12 a.m., batalionul ajunge în gara Balaci, care, conform ordinului comandantului regiunii, locotenent-colonelul Radian, este ales ca centru al operațiunilor şi reşedința comandantului batalionului.

Se distribuie companiile astfel:

Compania 1, direcția: satul Balaci–Tecuci–Kalinderu–Tufeni;

Compania 2 se va opri în gara Salcia;

Compania 3, în garnizoana Turnu-Măgurele;

Compania 4 se va opri în gara Beuca şi va opera în direcția Dobroteşti–Ghimpețeni.

În aceeaşi zi (12 martie), Compania 1, [comandată de] căpitanul Macarovici, restabileşte liniştea în Balaci şi în urmă a plecat la Tecuci, lăsând o linişte aparentă.

La 6 p.m., voind să plece, la ieşirea din sat au fost întâmpinați de o mulțime enormă de răzvrătiți.

Somându-i să se risipească, ei nu au voit şi atunci s-a tras foc, căzând 2 morți şi 4 răniți. Fierberea este mare în sat. Compania 1 rămâne acolo pe timpul nopții.

Compania a 2-a, căpitan Staia, se îndreaptă spre Salcia, unde găseşte linişte, rechiziționează 8 căruțe pentru transportul trupei şi merge spre Cărăvăneşti.

În comuna Dorobanțu, compania a întâmpinat o bandă de răsculați, care nesupunându-se de bunăvoie s-a făcut uz de arme şi s-au arestat 86 [de] prizonieri care s-au expediat la Turnu-Măgurele prin stația Troian.

Compania a 3-a, căpitan Chirițescu, a păzit împrejurimile T. Măgurele.

Compania a 2-a, căpitan Cantacuzino Gh., mergând spre Beuca, a găsit-o devastată şi oamenii răsculați, aşa că a trebuit a petrece noaptea acolo.

13 martie

Compania 1, după ce a restabilit ordinea în Tecuci, se îndreaptă spre Tufeni, unde linişteşte spiritele fără vărsare de sânge, arestând 32 [de] răsculați şi confiscând un pistol cu două țevi – dat unui individ de preotul comunei –, un box şi trei bricege, înaintate la Turnu-Măgurele.

Compania a 2-a a înconjurat pădurea Epureasca plină de răsculați; aici a arestat pe individul Alexandrescu care omorâse pe contabilul conacului de la Belitoreni.

Compania a 3-a se găseşte tot la Turnu-Măgurele, unde a trimis un detaşament de 22 de oameni şi 4 călăreți, sub comanda locotenentului Gherman Ulyse, în comuna Lița pentru liniştirea spiritelor.

Compania a 4-a linişteşte satul Dobroteşti, un centru important al revoltei; aici s-au întrebuințat armele omorându-se capul revoltei.

14 martie

Compania 1 plecând din Tufeni–Stoboreşti, unde a arestat şi trimis la gara Balaci 20 de indivizi care luaseră parte la incendiile de la Tufeni, s-a îndreptat spre Mozoceni. Compania a 2-a a explorat pădurea Epureasca, a lăsat spre a păzi gara Troian 1 sergent cu 8 oameni, iar restul s-a îndreptat spre Belitori, Dulcheni, Pârlita.

Compania a 2-a a continuat a sta sub ordinele garnizoanei Turnu-Măgurele.

Compania a 4-a, după ce a făcut mai multe arestări în Dobroteşti, s-a îndreptat spre Ghimpați.

15 martie

În această zi se continuă cu arestările fără a se mai face uz de arme. Totul începe a se linişti, intervenția armatei îşi ajunge scopul.

Compania 1 operează spre Tufeni–Bârla.
Compania 2 operează la Belitori.
Compania 3 păzeşte linia ferată Turnu-Măgurele.
Compania 4 operează în Ghimpeţeni, Văleni-Olt.

16 martie
Pretutindeni linişte relativă.
Compania 1 operează spre Tecuci–Bârla.
Compania 2 operează la Belitori.
Compania 3 păzeşte linia ferată spre Liţa.
Compania 4 în Văleni este nevoită a întrebuinţa armele omorând 5 răsculaţi şi rănind 50. Tot aici s-a prins şi marele instigator Petrescu. Plecând din Văleni, un pluton linişteşte Ghimpeţeni, altul, satul Atârnaţi.

17 martie
În această zi, în toată regiunea ocupată de Batalionul 1 din Regimentul IV Ilfov nr. 21 nu s-a mai semnalat niciun caz de răzvrătire. Companiile continuă cu încheierea de procese-verbale şi expedierea diferiţilor arestaţi.

18 martie
Linişte pretutindeni ca şi în ziua precedentă.

19 martie
Companiile operează conform ordinelor superioare la formarea tabelelor cu proprietăţile distruse şi cu diferitele pagube aduse. Se caută a se distribui celor în drept obiectele găsite la răsculaţi.

20 martie
Linişte pretutindeni. Se continuă cercetările, anchetările şi trimiterea capilor răscoalei.

21 martie
Liniştea nu este tulburată în nicio localitate, lucrurile îşi continuă mersul lor normal.

22 martie
Linişte pretutindeni.

23 martie
Nimic schimbat în situaţia zilei precedente.

24 martie

La ora 2 noaptea s-a primit ordin telegrafic de a concentra companiile în batalion în satul Balaci şi a începe instrucţie şi marşuri în diferite direcţii.

Sublocotenentul Georgescu [este însărcinat] cu cantonarea batalionului în satul Balaci. Acest sat însă fiind pe de o parte întins prea mult, peste 4 kilometri, pe de alta găsindu-se în rele condiţii igienice, batalionul a fost cantonat în gara Balaci şi în magaziile din împrejurimi. Pe seară, a primit ordin ca a doua zi batalionul să fie gata de plecare spre Bucureşti, fiind înlocuit de un batalion din Regimentul Bacău nr. 27.

25 martie

Batalionul este adunat în gara Balaci, de unde, la ora 4 p.m., se îmbarcă pentru Bucureşti, unde ajunge la ora 3 a.m., a doua zi reluându-şi reşedinţa în cazarma din strada Francmasonă.

În urma Ordinului nr. 245 al dlui comandant al Cetăţii Bucureşti, Companiile 5 şi 6, sub comanda căpitanului Frantomir Lucian, sunt trimise la Târgovişte, unde intră sub ordinele Diviziei a 3-a.

Detaşamentul, având 3 ofiţeri şi 250 trupă, cu 2 trăsuri de subzistenţă, se îmbarcă în ziua de 13 martie, ora 4 p.m., iar la ora 8.30 debarcă în Târgovişte, pe care o străbate în sunetele gorniştilor spre a linişti populaţia alarmată.

Detaşamentul cantonează la Şcoala Primară nr. 1, după ce detaşamentul detaşează un semipluton la Răzvad, spre a păzi conacul moşiei. De asemenea, se dau patrule noaptea pentru paza oraşului.

14 martie

În urma ordinului primit de la Divizia a 3-a, o companie (a 6-a) pleacă spre Văcăreşti. La Colanu, compania este întâmpinată de o ceată de vreo 200 [de] răsculaţi. În urma somaţiilor regulamentare, aceştia se opresc. Trimit delegaţie la prefectură, apoi se retrag. Compania se întoarce la Târgovişte, păzind frontul [de] sud-est al oraşului.

La ora 3.50 p.m., în urma ordinului diviziei, Compania a 6-a pleacă spre Văcăreşti, Băjeşti şi Perşinari.

Conacul Băjeşti în flăcări. Trei semiplutoane din Compania a 6-a şi un semipluton din Compania a 5-a pornesc cu trenul spre Văcăreşti, unde ajung la ora 6 p.m.

Detaşamentul străbate satul Văcăreşti în coloană de marş, gornişti sunând şi arestează 10 capi ai răsculaţilor, apoi cantonează seara la 9 în conacul Văcăreşti. În timpul nopţii, patrulare spre Perşinari şi Văcăreşti.

La ora 6 p.m., un semipluton, sub comanda sublocotenentului Giurcă, din Compania a 5-a rămâne în Văcăreşti.

Restul de trei semiplutoane pleacă la Perşinari, unde găseşte săteni agitaţi şi parte [din aceştia] distrugând un gard de la conacul dlui Kalinderu. Trupa trece râul Dâmboviţa în căruţe, se arestează 13 răsculaţi, care se trimit la Târgovişte sub escortă.

La ora 3 p.m., locotenentul Iachim este trimis cu un semipluton în recunoaştere spre gara Luţei unde găseşte linişte.

Se iau diferite măsuri pentru liniştirea spiritelor, se ordonă închiderea cârciumilor, se citeşte manifestul guvernului, se ameninţă cu împuşcarea la cel mai mic semn de revoltă sau incendiu.

În această zi Compania a 5-a execută marş de la Târgovişte la Băleni, unde cantonează.

16 martie

Compania a 5-a, găsind linişte în Băleni se reîntoarce la Târgovişte.

Compania a 6-a menţine linişte fără a face uz de arme, în Văcăreşti şi Perşinari.

17 martie

Compania a 5-a pleacă din Târgovişte în Secueni.

Compania a 6-a patrulează spre Raciul, Băteşti de Jos, Nucet.

18 martie

Compania a 5-a menţine linişte în Secueni şi împrejurimi. Compania a 6-a continuă a sta pe loc în sectorul Văcăreşti–Perşinari. Spiritele se liniştesc mai pretutindeni. Fiind duminică, se oficiază un serviciu divin în ambele centre; apoi preotul şi învăţătorul ţin cuvântări explicând populaţiei manifestul guvernului şi îndemnându-i la linişte şi în cele din urmă vorbeşte căpitanul Frantomir în Perşinari şi sublocotenentul Giurcă în Văcăreşti.

Pe înserat s-a făcut hora mare la care au luat parte soldaţii şi sătenii înfrăţindu-se unii cu alţii.

Aşa că vorba bună şi îndemnurile frumoase au avut o influenţă mai eficace decât însăşi gloanţele şi arestările.

19 martie

Compania a 5-a tot la Secueni.

Compania a 6-a ocupă aceleaşi localităţi. Linişte pretutindeni. Sătenii încep a cere să vină dl Kalinderu să facă învoieli.

Se descoperă, prin femei şi copii, că pentru ziua de 15 martie se proiectase arderea conacelor Perşinari şi Văcăreşti, în care scop din ziua de 14 se adusese[ră] două butoaie cu gaz; sosirea trupelor a salvat totul.

În această zi se împart şi ofrandele trimise [militarilor] din Bucureşti, din partea arendaşilor donatori.

20 martie

Compania a 5-a tot în Secueni menținând liniştea şi patrulând împrejurimile.

În localitățile ocupate de Compania a 6-a de asemenea linişte pretutindeni, nicio încercare a răzvrătiților.

21 martie–3 aprilie

Detaşamentul ocupa localitățile menționate mai sus. Niciun caz deosebit nu perturbă situația de linişte de pretutindeni.

Abia la 27 martie un pluton din Compania a 6-a se deplasează spre a merge spre Sperieteni, unde locuitorii se pun în grevă rupând contractul de învoieli; se arestează 4 instigatori între care şi notarul comunei.

În ziua de 3 aprilie, detaşamentul se reîntoarce la Bucureşti, desconcentrând concediații şi rezerviştii şi primind în locul lor [în] schimb contingentele 1905 şi 1906 până la 100 [de] oameni de companie (Ord. nr. 269 al Diviziei 4).

Batalionul al 3-lea este trimis la P[iatra-]Olt conform ordinului Corpului 2 Armată nr. 64.

Batalionul de îmbarcă în noaptea de *18 martie*, ora 1.35 noaptea, cu un efectiv de 15 ofițeri (maiorul Marghiloman comandant), 490 trupă şi 2 trăsuri de subzistență, ajungând la destinație (gara Piatra) în ziua de *19 martie*, la ora 1.30 p.m.

Detaşamentul este pus sub ordinele locotenent-colonelului Panaitescu, comandantul sectorului care ordonă a se ocupa satul şi conacul Enăşeşti la 4 kilometri de gara Piatra.

Batalionul cantonează la conac şi în satul Enăşeşti, unde se mai află un batalion din Regimentul Vlaşca nr. 5 sub comanda maiorului Mierlescu.

Cu toate că domnea liniştea pretutindeni şi locuitorii nici nu se răsculaseră şi nici nu dădeau semne de nelinişte, s-a procedat la paza trupelor şi a localităților ocupate prin patrule, evitându-se orice contact cu satele răsculate.

20 martie

În această zi, batalionul a fost trecut în revistă de domnul locotenent-colonel Panaitescu.

Pentru ca trupa să fie ocupată, s-a hotărât a se face regulat instrucție, întocmindu-se [un] program care s-a înaintat comandantului sectorului pentru ştiință şi aprobare.

21 martie

Nimic deosebit. Linişte pretutindeni.

23 martie

Pentru bunul trai al soldatului se lărgesc cantonamentele, dându-se batalionului spre cantonare şi o parte a satului Piatra.

24 martie

Trupa a continuat programul de instrucție de primăvară fără a interveni ceva care să strice ordinea şi liniştea. Se ordonă pentru a doua zi o serbare militară.

25 martie

Din cauza timpului rău, fiind ploaie mare, nu s-a putut face serbarea militară ordonată.

27 martie

Trupa şi ofițerii subalterni continuă serviciul după program, ofițerii călări iau parte la o recunoaştere împreună cu domnul comandant al sectorului.

28 martie

Maiorul Fotescu din Regimentul Vlaşca nr. 5 este numit comandant al sectorului în locul locotenent-colonelului Panaitescu.

31 martie

În urma ordinului primit de la regiment, batalionul se întoarce la ora 3 p.m. în stația Piatra, iar a doua zi, 1 aprilie, ora 4.45 a.m., soseşte în gara Bucureşti, iar după ce batalionul este trecut în revistă de domnul comandant al regimentului, care mulțumeşte tuturor de modul remarcabil cum s-au condus soldații concediați şi rezervişti, sunt desconcentrați şi trimişi pe la vetrele lor.

1 aprilie–3 mai

În baza Ordinului circular nr. 269, Regimentul IV Ilfov nr. 21 desconcentrează Batalionul al 3-lea, iar cele 2 batalioane permanente sunt dislocate, Batalionul 1 la Alexandria şi al 2-lea la Zimnicea.

2 aprilie

La ora 11 a.m., Batalionul 1 şi Companiile 7 şi 8 din Batalionul 2 (Companiile 5 şi 6 nu sosiseră din Târgovişte) se îmbarcă în staţia Bucureşti, cu destinaţia Alexandria şi Zimnicea.

3 aprilie

La ora 3.30 dimineaţa, cele două companii din Batalionul 2 ajung în Zimnicea; trupa şi ofiţerii rămân până la ziuă în vagon, apoi cantonează Compania a 7-a în locul Companiei a 11-a Teritorială locală, iar Compania a 8-a în casele din apropiere; s-au luat apoi măsuri ca în fiecare zi o companie să fie de serviciu dând patrulele necesare.

4 aprilie

La început, marşurile pe plutoane în diferite direcţii. Plutonul 1 din Compania a 8-a, sub comanda locotenentului Rîmniceanu, a făcut un marş spre Fântânele, iar Plutonul al 2-lea sub comanda sublocotenentului Drăghiceanu spre cătunele Zimnicele.

S-au arestat în această zi locuitorul Nicolae Florea Mitu, care oprea pe ceilalţi locuitori a ieşi la munca câmpului.

5 aprilie

Compania a 7-a [a] trimis plutoanele în marş spre Piatra trecând prin Fântânele, Suhaia, Viişoara, cantonând seara în Piatra (Plutonul 1 sub comanda locotenentului Brătianu) şi Cervenia prin comunele Bragadiru, Conţeşti (Plutonul 2 sub comanda sublocotenentului Buşe).

Influenţa acestor marşuri şi a celor executate în ziua precedentă a fost binefăcătoare; în urma cuvântărilor patriotice ale ofiţerilor, locuitorii se arată pretutindeni voioşi şi gata a ieşi la munca câmpului.

Arhivele Militare Române, Colecţii arhivistice, fond 1 042, dosar nr. 3, ff. 21-29

6.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Rovine" nr. 26 referitor la operaţiunile efectuate în judeţele Dolj şi Buzău (*12–25 martie 1907*)

În ziua de *12 martie*, conform Ordinului nr. 24 139, s-a trimis la Podari–Livezi Compania a 9-a, sub comanda căpitanului Economu, în scopul de a nu lăsa pe răsculaţi a se apropia de podul de peste Jiu.

În ziua de *13 martie*, conform Ordinului nr. 24 255, s-a trimis la podul Breasta un pluton, sub comanda locotenentului Amzulescu, pentru a interzice răsculaţilor trecerea peste pod, şi Compania a 11-a, sub comanda căpitanului Dumitrescu Vasile şi a sublocotenentului Ionescu, spre Malu Mare, Săcui, Teasc, operând în toată regiunea spre Rojişte şi Coşoveni, unde a avut foarte mult de lucru, spiritele fiind foarte agitate.

În ziua de *14 martie*, conform notei telefonice a Corpului 1 Armată, s-a trimis sergentul Sion cu 20 de oameni, la Bucovăţ, pentru a merge la Palilula, spre a întări trupele de artilerie ce se găseau acolo.

În noaptea de *13 martie*, orele 5 spre ziuă, s-a primit ordinul a se trimite o companie, fără ranițe, pe Valea Amaradiei, spre Mirea, Bunicei şi Stoina, în ajutorul unui detaşament de tunari a căror situaţie devenise gravă.

Am însărcinat pe căpitanul Şomănescu cu Compania 1, care a plecat la orele 5.10 a.m.

În ziua de *14* s-a trimis la Breasta şi restul din plutonul Companiei a 6-a, sub comanda căpitanului Hagi Preda, pentru a apăra contra răzvrătiților.

Tot în acea zi a pornit, conform notei tehnice, Compania a 12-a, sub comanda căpitanului Pretorian la Peleşci, cu trenul de ora 1, spre a calma spiritele, care companie, la orele 5 p.m., a fost înapoiată, răsculaţii fiind calmaţi prin cuvânt.

În ziua de *15* s-a primit Ordinul nr. 10 547 a se păzi şi proprietăţile supuşilor italieni din Cernele; s-a trimis un post de 1 sergent şi 12 oameni pentru pază.

În ziua de 15 martie, prin Ordinul nr. 10 536, s-a dat ordin să se facă uz de armă cu hotărâre şi energie, răsculaţii fiind prea agresivi, după care s-au dat ordinele necesare la timp.

Tot în această zi s-a primit Ordinul Corpului de Armată nr. 482, ca efectivul batalionului să fie de 800 din trupă cu schimbul [contingentele] 904, 903 şi 902 [din] oraşul şi comunele vecine nerăsculate. S-a dat ordin, s-a executat, lăsând în cazarmă Batalionul 1 la dispoziţia Marelui Stat Major.

În ziua de 15 martie s-a primit Ordinul nr. 10 546 al Diviziei a 2-a, că, cu începere de la 14 martie, comanda trupelor se încredinţează domnului general Gigurtu Petre. În acest scop s-au dat ordine severe pentru menţinerea ordinii atât în afară, cât şi în oraş, dându-se paza oraşului sub comanda domnului locotenent-colonel Pătraşcu Ion, având patrule în interior şi toate barierele ocupate cu trupe de infanterie şi artilerie, iar în afară s-au format detaşamente din toate trei armele care să opereze în regiunile răsculate cu cea mai mare energie.

În ziua de *16 martie* 1907 s-a primit Ordinul nr. 24 767 să se cheme şi ofiţeri de rezervă pentru ajutorul trupei în răscoale.

Regimentul a concentrat 8 ofițeri de rezervă ce s-au trimis la companiile lor.

În ziua de *17* s-a trimis pe Valea Amaradiei Compania a 5-a, sub comanda locotenentului Popescu Petre, în ajutorul Companiei 1, sub comanda căpitanului Savel Manu, deoarece căpitanul Şomănescu a fost chemat la regiment, luându-i-se comanda de către domnul comandant al Diviziei a 2-a.

În ziua de *18 martie*, răscoalele începându-se a se potoli, s-a primit Ordinul nr. 11 770 [care prevedea] a nu se mai face uz de arme.

În ziua de *19 martie*, Batalionul 1, sub comanda maiorului Hagi Gheorghe Nicolae, cu 14 ofițeri şi 800 de oameni, au pornit la Buzău, conform ordinelor Ministerului de Război.

În ziua de *21 martie* s-a primit Ordinul nr. 11 883 ca trupa să-şi micşoreze efectivele, conform ordinelor anterioare, răscoalele fiind potolite, iar lucrurile furate de la proprietari să se dea ordin a fi predate înapoi prin ajutorul comandanților de detaşamente.

În ziua de *21 martie*, s-a primit Ordinul nr. 11 963 [care prevedea] să rămână numai trei detaşamente: al căpitanului Popovici Radu la Segarcea, al căpitanului Hagi Preda la Breasta şi al maiorului Antonescu la Coşoveni.

În ziua de *25 martie*, trupele s-au înapoiat la regiment, trimițându-se numai un batalion la Balş, sub comanda maiorului Antonescu, care se găseşte şi în prezent în acea localitate.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 794, ff. 112-114

7.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Radu Negru" nr. 28 privind acțiunile de represalii (arestări şi execuții) şi menținere a ordinii efectuate în județele Dolj, Argeş şi Vlaşca (*10 martie–15 aprilie 1907*)

10 martie

În această zi, ora 4 p.m., Corpul 2 Armată, prin Ordinul telegrafic nr. 44 672/1907, ordonă mobilizarea concentraților, concediaților şi rezerviştilor până la contingentul 1898, în vederea răscoalei țăranilor.

În ziua de 11 martie, orele 8 p.m., Compania 1 porneşte în comuna Izvorul, județul Argeş, şi Compania a 2-a în comuna Ungheni, acelaşi județ.

La ora 9 p.m., pleacă Compania a 3-a în comuna Corbii Mari şi Compania a 4-a în comuna Glavacioc, județul Vlaşca.

În ziua de 12 martie, ora 10 a.m., porneşte un pluton din Compania a 7-a în comuna Şerboeni, judeţul Argeş, al 2-lea pluton din Compania a 7-a în comuna Martalogi, din acelaşi judeţ.

La ora 5 p.m., pleacă Compania [a] 6-a în comuna Glavacioc, judeţul Vlaşca.

În ziua de 13 martie, ora 8 p.m., Compania a 8-a porneşte în comuna Stolnici, judeţul Argeş.

Toate aceste trupe, afară de Companiile a 3-a, a 4-a şi a 6-a, au format Batalionul 1 sub denumirea de Sectorul „Ungheni–Isvoarele–Stolnici", reşedinţa batalionului la Ungheni.

În ziua de 14 martie, [orele] 6 a.m., pleacă Compania (a 6-a) a 5-a [*sic!*] la Glavacioc, judeţul Vlaşca.

Companiile a 3-a, a 4-a, a 5-a şi a 6-a formează Batalionul 2, sub denumirea de Sectorul „Glavacioc–Corbii Mari" [*sic!*].

În ziua de 16 martie, orele 6 a.m., pleacă un detaşament, sub comanda locotenentului Ştefanie Ioan, în comuna Răscăeţi, judeţul Argeş.

La ora 2 p.m., pleacă Batalionul 3 la Filiaşi, judeţul Dolj.

Toate aceste trupe au rămas în localităţile ocupate şi arătate mai sus până la sfârşitul lui martie, când au fost înlocuite de către unităţile Regimentului 13 Infanterie şi când s-au retras în garnizoana de reşedinţă.

Cu ocazia acestor revolte au avut loc următoarele operaţiuni:

În ziua de 12 martie, în comuna Şerboeni, judeţul Argeş, Plutonul 2 din Compania a 7-a, sub comanda sublocotenentului Bădulescu Alex., a avut lupte cu răzvrătiţii agresori, omorând din ei 3, rănind 7 şi arestând 20 [de] conducători, pe care i-au predat autorităţilor civile.

În noaptea de 13-14 martie, Compania a 4-a, sub comanda căpitanului Marinescu Alex., şi parte din Compania a 6-a, sub comanda căpitanului Pravăţ Dumitru, au apărat comuna Glavacioc în contra răzvrătiţilor, risipindu-i cu focuri. Au căzut 3 răzvrătiţi şi au arestat din ei 40 [de] conducători.

În ziua de 14 martie, s-a apărat comuna Preajba în contra răzvrătiţilor, care, după ce dăduseră foc conacului, veneau din nou la prădăciuni şi jafuri. S-a apărat de asemenea hanul lui Pală. Răzvrătiţii au fost respinşi prin focuri, rămânând 3 morţi, 2 răniţi şi 30 [de] conducători arestaţi.

În ziua de 16 martie în comuna Pădureţ, judeţul Argeş au fost arestaţi 22 de conducători [*sic!*].

Tot în această zi, în comuna Lămaia, judeţul Argeş, sublocotenentul Negulescu Corneliu cu un detaşament de 60 [de] oameni întâmpină şi distruge prin focuri o bandă voalantă [*sic!*] de răsculaţi care venea din Olt, omorând 8, rănind 18 şi arestând 22 de conducători.

În ziua de 17 martie, în comuna Deagurele, judeţul Argeş, locotenentul Purcăreanu Toma arestează pe şeful acelei garnizoane [*sic!*], precum şi pe alţi 7 conducători, care ameninţau cu arme pe oricine se apropia de ei.

Potolirea răscoalelor în celelalte comune s-a făcut fără incidente.

În general, cu ocazia acestor operaţii, dintre răsculaţi au murit 14, s-au rănit 30 şi s-au arestat 152, care au fost predaţi autorităţilor civile.

[...]

După luptele de la Glavacioc s-a găsit pe câmp un soldat mort (soldatul Stroe Ion) din Compania a 6-a, care, fiind trimis de patrulă, s-a rătăcit pe câmp; a fost prins de răsculaţi şi forţat ca să meargă în capul lor.

Tot la aceste lupte s-au rănit din imprudenţă soldatul Marcu Marin, din contingentul 1904, şi soldatul Grigore Dumitru, contingentul 1905, fără consecinţe grave.

[...]

15 aprilie

Batalionul 1, cu un efectiv de 1 ofiţer superior – maior Păşculescu Ioan –, 8 ofiţeri inferiori, 400 [de] oameni trupă şi 5 cai ofiţereşti, este trimis în judeţul Argeş – pentru menţinerea liniştii – înlocuind Batalionul 1 din Regimentul 13 Infanterie.

Arhivele Militare Române, Colecţii arhivistice, fond 1 049, dosar nr. 1, ff. 25-27

8.

Extras din registrul istoric al Regimentului „Mircea" nr. 32 referitor la operaţiunile efectuate în judeţul Prahova (*7 martie–1 aprilie 1907*)

RĂSCOALELE ŢĂRĂNEŞTI

7 martie

Conform Ordinului garnizoanei nr. 3 464, Regimentul nr. 32 ţine gărzile garnizoanei cu oamenii Batalionului 2; iar un detaşament format din Companiile 3 şi 4, cu un efectiv de 1 sergent, 2 caporali şi 52 de soldaţi sub comanda sublocotenentului Dafian M., iau în primire paza penitenciarului Târgşor.

9 martie

Conform Ordinului confidenţial nr. 492 al Brigăzii a 9-a, se cheamă din concediu contingentele 1905 şi 1906.

La ora 1.50 noaptea, se primeşte Ordinul telefonic nr. 15 807 al diviziei pentru mobilizarea celor două batalioane permanente, cu un efectiv de 600 de oameni de batalion, plus contingentul 1907.

10 martie

Se trimite Compania a 6-a, cu un efectiv de 100 de oameni şi 2 ofiţeri, la Băicoi, iar de aici, pe jos, la Băneşti–Slobozia (Câmpina), unde ajunge noaptea. Compania a 8-a, cu 80 de oameni şi 2 ofiţeri, se trimite cu [un] tren special la Doftana şi de aici pe jos la Buştenari, unde ajunge în ziua de 11, ora 9 a.m.

De la Câmpina la Băicoi se trimite un semipluton sub comanda unui ofiţer. Satele Buda şi Floreşti sunt ocupate de câte un post de 30 de oameni.

Paza oraşului Ploieşti. Sectorul de Nord, companiile 6 şi 7, sub comanda maiorului Tetrat. Sectorul de Sud, Companiile 1, 2, 3 şi 4, sub comanda maiorului Foişoreanu. Colonelul Papazoglu [numit] comandantul trupelor din Ploieşti.

12 martie

Două posturi, a câte 30 de oameni şi câte un subofiţer, se trimit la Buda şi Floreşti.

13 martie

Postul din Băicoi a oprit manifestaţia locuitorilor ce se agitaseră din cauza concesionărilor.

14 martie

Se trimite un post fix, sub comanda unui subofiţer, la Bucov. Un alt post de 20 de oameni, sub comanda unui subofiţer, la Corlăteşti, supraveghind şi satele [...]* şi Zănoaga. Un detaşament de 10 oameni, cu un subofiţer, trimis la Târgşorul-Vechi, întâlnind o bandă de locuitori răsculaţi, îi împiedică şi îi resping în sat, unde se potolesc.

Se mai trimite un detaşament de 10 oameni şi un subofiţer la gara Băicoi.

La ora 9.30 seara, se primeşte Ordinul telefonic nr. 31 055 al Corpului 3 Armată, pentru concentrarea concediaţilor şi rezerviştilor permanenţi, pentru sporirea efectivului la 800 de oameni de fiecare batalion şi mobilizarea Batalionului 3 Teritorial.

15 martie

Trupa din Bucov împiedică mişcarea din satele Hârşa–Plopi şi Pleaşca.

---

* Ilizibil în text, probabil Cetate.

Conform Ordinului de operaţie nr. 8 al Diviziei a 9-a, se trimite Compania a 2-a pe calea ferată la Albeşti şi de aici, pe jos, la Sângeru, unde potolesc pe răsculaţi. La ora 2 p.m., se trimite un pluton şi un ofiţer cu trăsuri de rechiziţie la Ciorani şi Sălciile, unde potolesc pe sătenii ce ameninţau cu devastarea.

Plutonul de la Târgşorul-Vechi revine la regiment.

16 martie

De la penitenciarul Târgşor se trimite un detaşament de 20 de oameni la Măneşti, contra agitatorilor.

Un detaşament de 11 oameni şi un sergent se trimite cu calea ferată la Crivaia.

La Salcia, într-o întâlnire cu răsculaţii, împuşcându-se un răzvrătit, bandele s-au răspândit spre Zapioşul şi Chiojdeanca.

17 martie

Conform Ordinului nr. 1 841 al Diviziei 5, Batalionul 3 cu un ofiţer superior, 9 ofiţeri inferiori şi 802 trupă, 5 cai ofiţereşti, 8 cai de rechiziţie şi 2 trăsuri, pleacă la 8.30, la Piatra-Olt.

Idem la Slănic, 20 de oameni. Se trimit la Tătărani 1 sergent şi 8 oameni, iar la Câmpina, 25 de oameni.

Din Câmpina se trimit:

a) La Comarnic 30 de oameni pentru a întări postul.

b) Un gradat şi 9 soldaţi la Castelul Bibescu.

c) Un subofiţer şi 20 de oameni la Breaza.

18 martie

Postul de la Câmpina este întărit cu 40 de oameni şi un subofiţer din graniceri. Se trimit la Strejnic 30 de oameni.

Postul de la Găgeni a împrăştiat oamenii ce începuseră să taie copacii din pădurea proprietarului.

19 martie

Sosind trupe din alte garnizoane, se împarte judeţul pe zone de plase:

Regiunea oraşului Ploieşti

Trei companii în Sectorul de Sud – Regimentul 32; trei companii în Sectorul de Vest – Regimentul Suceava, ambele sectoare comandate de colonelul Papazoglu Constantin.

Regiunea Băicoi, Câmpina, Buştenari supravegheată de 4 companii, sub comanda locotenent-colonelului Anastaeni Ioan.

Regiunea Valea Teleajen, 1 companie.

Regiunea Apostolache, 1 companie cu diferite coloane volante.

O companie în cazarma regimentului, din care se trimit mici coloane volante pentru întărirea posturilor şi patrule între localităţi.

Datorită măsurilor luate de şefi, chibzuinţa cu care a fost condusă trupa, disciplinei şi abnegaţiei ostaşului, liniştea în judeţ a fost menţinută, cu toate sforţările răzvrătiţilor.

30 martie

General Hârjeu Constantin, comandantul Brigăzii a 9-a Infanterie şi comandantul trupelor de apărare în judeţ, a dat următorul Ordin de zi:

Până astăzi, trupele de sub comanda mea şi-au îndeplinit cu credinţă şi statornicie datoria către ţară şi către Rege. Cu ajutorul lor, am putut, în timp de 20 de zile, să ţin liniştea în judeţ, să împiedic pe răzvrătiţi să se atingă de avutul altuia, să fac pe cei paşnici să-şi vadă de munca şi treburile lor.

Astăzi, liniştea şi pacea domnesc în cel mai frumos şi cel mai bogat judeţ din ţară.

Sunt mândru că mă găsesc în faţa unor asemenea trupe, pătrunse de datorie, credincioşi jurământului ce au făcut şi nădăjduiesc că şi de astăzi înainte nu voi avea decât laude ofiţerilor şi trupelor şi că în ziua când sarcina noastră va fi săvârşită, un singur grai se va auzi. Soldatul român ştie să-şi facă datoria şi în timpul de pace, ca şi în timp de război.

Liniştea restabilindu-se complet, conform Ordinului nr. 18 931 al Diviziei a 5-a, se dispune:

Regimentul ţine sub arme batalioanele permanente numai cu 100 de oameni combatanţi de companie, care se vor completa cu contingentele 1905 şi 1906, cu schimbaşi.

Ofiţerii de rezervă se desconcentrează.

Batalionul al 3-lea, ce e la Piatra-Olt, se constituie din contingentele 1905 şi 1906, schimbaşi şi, la neajungere, cu schimbaşi din contingentul 1904, pentru a avea 400 de combatanţi.

După constituirea batalionului, concentraţii şi rezerviştii se desconcentrează.

Pentru apărarea întregului judeţ se destină: [Batalioanele] 1 şi 2 [din Regimentul] 32 Infanterie, Batalionul [din cadrul Regimentului 16] Suceava şi 1 escadron de călăraşi.

Regimentul se găseşte distribuit pentru pază, astfel:

Compania 1, cu centrul la Măgurele, având zona Mâneciu, Drajnele, Văleni, Gornet–Cuib, Boldeşti.

Compania a 2-a, cu centrul la Apostolache, având zona Salcia, Sângeru, Tisa, Chiojdeanca şi Podeni.

Companiile a 3-a şi a 4-a, cu centrul la Ploieşti, având zona Pleaşa, Bucov, Corlăteşti, Bărcăneşti, Blejoi, Popeşti, Strejnicu, Ferma Buda.

Compania a 5-a, cu centrul la Sinaia, având zona Azuga, Comarnic.

Compania a 6-a, în regiunea petroliferă Câmpina.

Compania a 7-a, cu centrul la Băicoi, având zona Țintea, Găgeni şi Floreşti.

Compania a 8-a, la Buştenari.

Batalionul al 3-lea, la Piatra-Olt.

Se desconcentrează ofițerii de rezervă şi trupa, concediați şi rezervişti.

[...]

Compania a 5-a se duce la Sinaia şi face gardă Palatului, înlocuind-o, la Măgurele, Compania 1 cu 30 de oameni.

4 aprilie

Siguranța oraşului nemaifiind amenințată, se reduc posturile fixe şi se înlocuiesc prin patrule instalate în case, proprietăți, şcoli etc. cu măsuri de pază şi patrule mobile în toate direcțiile ce duc la sate şi [în] legătură cu celelalte posturi.

17 aprilie

În satul Cosminele locuitorii răsculându-se, s-a trimis un detaşament de 1 ofițer şi 30 de oameni, care au restabilit liniştea şi apoi s-au întors, lăsând un post de 20 de oameni.

18 aprilie

La ora 6 p.m., soseşte Batalionul al 3-lea Teritorial, cu trenul, venind de la Piatra-Olt cu un efectiv de 7 ofițeri şi 396 trupă, care se şi desconcentrează.

21 aprilie

Se dă drumul în concediu la 26% [din efectiv], afară de cei din regiunea petroliferă.

26 aprilie

Se retrag posturile de la Bucov şi Corlăteşti, nemaifiind necesare. O companie se trimite în marş la Mănăstirea Ghigiu, la bâlci, pentru a se preveni orice nelinişte.

28 aprilie

De la Văleni se trimite la Mâneciu-Pământeni, un detaşament de 50 de oameni, unde locuitorii s-au răsculat unii contra altora, pentru un pământ căruia i s-a schimbat destinația. Bătaia între ei a fost sângeroasă; sosirea trupei i-a liniştit.

29 aprilie

Se retrag posturile de la Mâneciu-Pământeni, liniştea fiind restabilită.

1 mai

Se retrag posturile de la Voila, Câmpina şi Sângerul, fiind linişte.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1 053, dosar nr. 3, ff. 28-33

9.

Extras din registrul istoric al Batalionului 7 Vânători referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în Ploieşti şi în județele Râmnicul Sărat, Putna şi Tecuci (*10–31 martie 1907*)

10 martie

La ora 9.10 p.m., s-a primit următorul ordin telegrafic, nr. 44 755, de la Corpul 2 Armată:

Ministerul a ordonat pornirea imediată cu calea ferată spre Ploieşti, pentru menținerea ordinii în județ; raportați diviziei.

La ora 10.30 p.m., batalionul, cu un efectiv de 1 ofițer superior, 16 ofițeri inferiori, 17 subofițeri, 28 [de] caporali şi 330 [de] soldați, în total 375 trupă, 9 cai şi 2 trăsuri, a părăsit cazarma la ora 10.50, s-a îmbarcat, iar la ora 11.30 a pornit trenul militar. [...]

11 martie

La ora 8.15 a.m., batalionul a sosit în gara Ploieşti, de unde a pornit spre Piața Independenței, iar de acolo [...] la marginea oraşului, în apropierea cazărmilor.

Până la ora 7 p.m., trupa a stat în cantonament, apoi s-au trimis patrule la bariere şi la marginea oraşului.

La ora 11, în urma Ordinului nr. 4 480 al garnizoanei, primit după cel al Corpului 3 Armată, nr. 30 571, telegrafic, batalionul a plecat la gară, unde s-a îmbarcat într-un tren militar şi, la ora 1.30, a plecat cu destinația Râmnicul Sărat.

12 martie

La ora 7 a.m., batalionul a sosit în gara Râmnicul Sărat şi de aici a pornit în piața mare, de unde Compania 1 a fost trimisă la bariera Băltați, Compania a 3-a la bariera Focşani, iar Companiile a 2-a şi a 4-a au rămas ca rezervă în piață.

Compania 1, la ora 8.30, a fost întărită cu un pluton din Compania a 2-a, iar la ora 8.46 a tras focuri în țăranii adunați în fața barierei, rănind 9 din ei, după care compania i-a risipit cu baioneta, făcând 53 de arestări.

Compania a 3-a, la bariera Focşani, a tras focuri şi a omorât unu şi a rănit pe mai mulți țărani, care au fost luați de ceilalți.

La ora 9, Compania a 4-a a plecat cu trenul la Sihlea, pentru a apăra castelul domnului Grădişteanu.

La ora 12.45, Companiile 1 şi a 2-a au primit ordin ca un detaşament volant să plece pentru a restabili ordinea în comunele Băltați, Costienii de Sus, Joița, Socarici, Slobozia–Galbenu, Bălăceanu, Jirlău, Nisipurile şi a face şi arestări, apoi să se instaleze în comuna Jirlău, ca punct central de unde să radieze în toate direcțiile.

Compania a 3-a, care a rămas disponibilă, a primit ordin ca să formeze deocamdată rezerva generală la dispoziția garnizoanei. Din acest moment, Companiile a 3-a şi a 4-a au operat separat.

La ora 1.30 p.m., detaşamentul, format din Companiile 1 şi a 2-a, a plecat în căruțe până la Costieni (14 kilometri). Companiile au mers întrunite, iar, de aici, Compania 1 [a] continuat marşul spre Bălăceanu, şi Compania a 2-a spre Costienii de Jos, la Joița. În Costienii de Jos, locuitorii erau întruniți şi gata să devasteze şcoala şi Banca Populară. Compania, intervenind, a făcut 13 arestări.

Un pluton a fost trimis la Joița, unde a arestat 2 oameni, apoi, la ora 8.30 p.m., a continuat marşul prin Costienii de Sus, Socarici, la Bălăceanu, unde a ajuns la ora 11.15 p.m. Distanța parcursă: 29 kilometri. Trupa a fost cantonată în grajdurile proprietății domnului Cristescu. Timpul, rău: viscol şi ninsoare.

Compania a 3-a, la ora 3.30, a primit ordinul de a opera din partea garnizoanei, în partea de nord-est a județului. La ora 4 p.m. a plecat, pe jos, la Slobozia, unde a ajuns la ora 7 p.m. Distanța: 16 kilometri. Timpul, rău şi zăpadă.

Trupa a fost cantonată în grajdurile proprietarului Şonțu. Hrană rece.

Compania a 4-a. La ora 9.40 s-a îmbarcat în gara Râmnicu; la ora 10 a.m. a plecat cu trenul la Sihlea, unde a ajuns la ora 11 a.m.

La ora 1.30, compania a intrat în satul Sihlea, aici fiind linişte; la ora 4 p.m., conform ordinului garnizoanei Râmnicul Sărat, a plecat, pe jos, la Bogza, unde a sosit la ora 6 p.m. Distanța fiind de 8 kilometri; timpul şi drumul, foarte rele; s-au arestat 42 de oameni.

Trupa a fost cantonată în primărie şi şcoală; hrană rece.

13 martie

Detaşamentul, format din Companiile 1 şi a 2-a, până la ora 12 a.m. a făcut percheziție şi 2 arestări.

La ora 1 p.m., acest detaşament a plecat în căruțe [spre] Galbenu, Slobozia–Galbenu, la Jirlău. În Slobozia s-au făcut 8 arestări. În Jirlău, companiile au sosit la ora 6 p.m. Compania 1 a continuat marşul, tot în căruțe, la Nisipurile. În ambele comune s-au făcut percheziții şi arestări. Trupa a fost cantonată în primărie şi şcoală. Hrană rece. Timpul: viscol şi ninsoare.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marş pentru a străbate satele Valea Becuiului, Coroteni, Tâmboeşti, Cândeşti, Plăineşti, Gugeşti.

Din Coroteni, Plutonul 1, sub comanda sublocotenentului Ionescu T. Nicolae, a fost trimis direct la Plăineşti.

În satul Gugeşti s-au arestat 19 oameni, din Plăineşti 1 om. Compania a cantonat în Plăineşti, în locul companiei teritoriale. Hrană rece. Locuitorii au oferit oamenilor vin. Timpul: ninsoare şi viscol.

Compania a 4-a, până la ora 10 a.m., a făcut percheziții şi a restabilit liniştea în satul Bogza.

La ora 10.30, în urma ordinului telefonic al comandantului garnizoanei Râmnicul Sărat, compania a pornit pe jos la Obileşti. În apropierea satului Bordeasca, primarul, care a întâmpinat compania, a spus că oamenii sunt foarte îndârjiți şi se pregătesc a devasta conacul lui Nică Oprea şi casa perceptorului.

Intrând compania în sat şi văzând oamenii adunați şi vociferând, comandantul companiei i-a somat să se risipească şi după a doua somație a arestat pe cei care n-au vrut să se supună, în număr de 50. Devastări făcute: casa arendaşului Capatu, primăria, o prăvălie şi casa unui evreu.

Hrană rece, mămăligă, brânză şi slănină.

Trupa a cantonat în şcoală şi primăria Bordeasca. Timpul: frig şi ninsoare.

14 martie

Compania 1 a continuat cu arestările în comuna Nisipurile până la ora 9 dimineața şi, restabilind liniştea, a fost rechemată la Jirlău, unde a sosit la ora 12, aducând 19 arestați.

Compania a 2-a a făcut arestări şi percheziții în Jirlău.

La ora 2 p.m., primindu-se invitația telegrafică a prefectului județului, cu următorul conținut: *Comuna Vişanu, răscoală, luați măsuri urgente*, s-a trimis, în căruțe de rechiziție, Compania a 2-a; aici însă locuitorii erau liniştiți.

Hrană caldă. Timpul foarte rău, viscol şi ninsoare.

La ora 2 p.m. s-a primit, în comuna Jirlău, următorul Ordin telegrafic nr. 30 919:

Concentrați imediat concediații şi rezerviştii batalionului şi raportați când [este] gata. Comandantul Corpului 3 Armată.

General adjutant Vartiade

Acest ordin a fost comunicat telegrafic depozitelor de recrutare, fixându-se, ca termen de afluire, ziua de 17 martie, la Focşani, [la] reşedința depozitului batalionului.

Căpitanul ajutor, însoțit de locotenentul Popovici Ioan, sergentul adjutant, 1 cornist*, câte 2 caporali şi 2 soldați de fiecare companie au plecat la Focşani îndată, pentru primirea şi echiparea oamenilor.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marş prin comunele Popeşti, Techeşti, Dragosloveni şi Plăineşti, făcând arestări: în Popeşti 11, în Tercheşti 10 şi în Dragosloveni 5.

Acelaşi cantonament în Plăineşti; timpul rece şi ninsoare.

Compania a 4-a, în dimineața zilei de 14, a continuat cu cercetările, iar la ora 1 p.m. s-a pus în marş spre Bogza.

În drum a trecut prin satele Tătăranu şi Mărtineşti. La ora 6 p.m. a sosit în Bogza.

Trupa a cantonat în şcoală. Hrană rece, brânză şi pâine. Distanța străbătută: 16 kilometri.

15 martie

Detaşamentul format din Companiile 1 şi a 2-a.

În urma cererii primarului comunei Nisipurile, s-au trimis un ofițer şi 30 de soldați pentru a aresta pe cei care au luat parte la devastarea şi furtişagurile făcute la conacul lui I. Răşinărescu din comuna Surdila, județul Brăila.

În dimineața acestei zile, s-a terminat cu arestările şi percheziţiile făcute în comuna Jirlău. La ora 12 s-a predat unui pluton de cavalerie, pentru escortare la Râmnicul Sărat, 7 arestați din comuna Slobozia–Galbenu şi 54 din Jirlău.

În afară de acesta, s-au mai trimis încă 15 oameni găsiți vinovați că au devastat conacul lui Răşinărescu.

La ora 9 a.m., s-a primit Ordinul Garnizoanei nr. 5 554, cu următorul conținut:

Am luat cunoştință de Ordinul dumneavoastră nr. 9 şi sunt mulțumit de operațiunile făcute şi modul cum ați operat.

---

* Gornist.

Expediați la Râmnic pe cei arestați, iar dumneavoastră, cu companiile, îndreptați-vă şi operați prin Dragu, Vişani, Câineni, Stăvăreşti, Amara, Gherghioasa, Sălcioara, întorcându-vă la Râmnic prin Rubla–Băltați.

Procedați cu cea mai mare energie, mai ales prin satele ce veți opera de data asta, deoarece aveți cunoştință că au fost revoltate şi au încercat a veni ca agresivi la oraş.

Serviți-vă de cavalerie pentru transmiterea ştirilor şi legătura cu compania ce trimit mâine, 15, la Boldu.

În baza acestui ordin, am dispus Companiei a 2-a, aflată la Vişani, să aştepte sosirea Companiei 1, care s-a pus în marş de la Jirlău, la ora 10.30 p.m. şi a sosit la Vişani la ora 12, pe un timp foarte rău.

Aici trupa a luat masa, mâncare caldă şi ambele companii, la ora 1 p.m., au pornit mai departe.

La ora 4 p.m., au ajuns la Stăvăreşti şi, la ora 5 p.m., la Amara. Aici s-a primit următorul ordin telefonic de la domnul colonel Raşcu, comandantul militar al județului Râmnicul Sărat:

Trimiteți o companie şi 4 călăreți la Bălăceanu, de unde vor supraveghea şi menține ordinea în comunele Galbenu, Slobozia–Galbenu, Jirlău, Nisipurile, Droga, Vişani, Câineni, Amara, Gherghioasa, Sălcioara, Socarici, Costienii de Sus şi Costienii Mari.

La ferma domnului Iorgulescu se află un semipluton din Regimentul 9, care se poate pune sub comanda comandantului companiei.

În caz când s-ar semnala în una din aceste comune cea mai mică nelinişte, se va transporta cu căruțe de rechiziție pentru a reprima cu repeziciune mişcarea. Va cere zilnic primarilor a-l ține la curent cu tot ce se petrece în comună, iar comandantul de companie va raporta telefonic în fiecare seară comandantului. Cu Compania a 2-a vă veți înapoia la Râmnic.

În baza acestui ordin, s-a dispus ca ambele companii să continue marşul până la Gherghioasa, unde va rămâne peste noapte, iar a doua zi, Compania 1 să meargă de-a dreptul la Bălăceanu, iar Compania a 2-a la Râmnic.

La orele 6.30 p.m., companiile au sosit la Gherghioasa. Distanța străbătută: 27 kilometri. Timpul foarte rău, viscol şi ninsoare. Drumurile rele şi desfundate. Trupa a fost cantonată la locuitori, fiind deja completă linişte şi neputându-se descoperi capii care au îndemnat pe locuitori la revoltă, din ziua de 12 martie, şi cum ei nu s-au dedat la nicio devastare, nu s-au făcut [arestări].

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., a executat un marş prin Plăineşti, Popeşti, Urecheşti, Runcu şi înapoi la Plăineşti. S-au făcut 47 de arestări. Trupa a cantonat ca în ziua precedentă. Masa trupei: dimineața rece (măsline şi icre), seara caldă, oferită de Mendel (borş cu carne).

Compania a 4-a. În dimineața acestei zile s-a primit ordin telefonic de la domnul colonel Raşcu, compania având de supravegheat comunele Gulianca, Mihălceni şi Corbu, iar în trecere să se abată prin Mihălceni şi Ciorăşti, pentru a restabili liniştea. Potrivit acestui ordin, compania s-a pus în marş la ora 8 a.m. şi a ajuns în Mihălceni la ora 1 p.m., parcurgând drumul în căruțe. Distanța, de 16 kilometri.

Aici locuitorii devastaseră proprietatea lui Serghiescu şi în momentul sosirii companiei în comună ei se aflau încă cu carele la conacul proprietății, pentru a [le] încărca [ei] înşişi. S-au arestat 50 de oameni care au fost trimişi la Râmnic. La ora 5 p.m., compania a pornit la Ciorăşti, distanța 2 kilometri, unde a arestat 12 oameni care au luat parte la devastarea primăriei şi a arendaşului Gearide. Noaptea de 15/16 martie a petrecut-o în Ciorăşti.

16 martie

Compania 1, la ora 7 a.m., a pornit de la Gherghioasa la Bălăceanu, unde a ajuns la ora 9.30 a.m.; distanța 8,5 kilometri. Compania s-a instalat în grajdurile proprietății domnului doctor Cristescu.

Compania a 2-a, la ora 7 a.m., a plecat în căruțe de rechiziție şi a ajuns în Râmnic la ora 10.30 a.m. Distanța: 20 kilometri. Compania s-a instalat în cazarma Regimentului 9 Infanterie,

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marş spre Odobasca, unde a şi ajuns, la ora 3 p.m.

La ora 12.30 a pornit prin Schitu Coteşti, Podul Lacului, la Odobasca, unde a ajuns la ora 3 p.m. Distanța: 7 kilometri. Aici a fost distrusă casa lui Roni Apostolescu.

S-au făcut 8 arestări. Trupa a cantonat în localul primăriei şi cârciumă. Hrana, dimineața, supă şi carne în suc, seara ouă. Timpul foarte rău, ninsoare.

Compania a 4-a, în dimineața acestei zile, a primit ordinul domnului colonel Raşcu ca să lase conducerea operațiunii căpitanului Stengeanu, iar compania să plece la Gulianca.

La ora 8 compania s-a pus în marş, la ora 12 s-a oprit la Măicăneşti până la ora 1.30, pentru a lua masa, iar la ora 4 p.m. a ajuns în Gulianca. Distanța: 26 kilometri. S-au făcut 8 arestări.

17 martie

Compania 1, la ora 12, a primit ordinul domnului colonel Raşcu ca să trimită un detaşament compus din 1 ofițer şi 35 de soldați, pentru a face percheziție şi arestări în comuna Joița, unde au devastat casa lui Panagopol.

Acest detaşament, ajungând acolo, a arestat 10 săteni, apoi înapoindu-se prin Costienii Mari a mai făcut 8 arestări din cei care au luat parte la devastarea casei lui Ştefanovici. Comandantul companiei, aflat la Bălăceanu, a primit o notă telefonică de la procurorul judeţului, prin care îl roagă să ţină calea la 22 [de] oameni arestaţi din comuna Jirlău care, din greşeală, au fost puşi în libertate şi să-i aresteze din nou pentru a fi reconduşi la Râmnic.

Până la ora 8.30 p.m., au fost toţi 22 arestaţi din nou şi trimişi a doua zi la Râmnic.

Compania a 2-a, în seara zilei de 16, a fost însărcinată cu supravegherea sectorului format din satele dimprejurul comunei Valea Raţei.

În ziua de 17 martie, ora 7 a.m., compania s-a pus în marş pentru a străbate satele din raionul ce i s-a afectat a restabili liniştea şi a face arestări.

La ora 8.30 a sosit în satul Greabăn, unde a arestat 8 capi răzvrătitori şi devastatori ai proprietăţii Şuţu.

La ora 11 a ajuns în satul Putreda Mare unde, de asemenea, a arestat 25 [de] capi răzvrătitori şi devastatori ai proprietăţii Şuţu.

La ora 4 p.m. a ajuns în comuna Murgeşti. Aici s-a întrebuinţat cantonament strâns. Distanţa străbătută: 16 kilometri. Timpul friguros.

Compania a 3-a în această zi trebuia să meargă la Andreiaşi însă, din cauza marii zăpezi ce căzuse, nu a putut merge direct până la Pietreanu, înapoindu-se la Odobasca pentru a merge în altă direcţie.

În satele Mahrin şi Petreanu a făcut 4 arestări. La ora 10.15 a.m. a plecat din Odobasca, prin Coteşti, la Cârlige, unde a ajuns la ora 5 p.m., făcând 5 arestări. Distanţa: 12 kilometri. Hrana: la amiază brânză, seara fasole; timpul: frig şi zăpadă.

Trupa a fost cantonată în localul primăriei şi al şcolii.

Compania a 4-a a rămas în Gulianca.

18 martie

Compania 1, la ora 7 a.m., a trimis cei 22 de oameni arestaţi în ajun, sub escorta a 4 călăreţi, la Râmnic.

La ora 10 a.m. a sosit detaşamentul trimis la Joiţa, având cu sine 18 oameni arestaţi.

Compania a făcut instrucţie.

Compania a 2-a, la ora 7 a.m., s-a pus în marş prin satele Batog, Piperul şi Valea Raţei, unde s-au făcut percheziţii şi s-au arestat 12 oameni care au devastat şi jefuit proprietatea Zanfirescu, Mavrodin şi Moroianu. Trupa a fost cantonată. Distanţa străbătută: 5 kilometri; hrană caldă.

Compania a 3-a, la ora 7.30 a.m., s-a pus în marş prin satele Boutești, Faroani, Vârteşcoiu, la Broşteni, unde a ajuns la ora 5.15 p.m. Distanța: 18 kilometri. S-au făcut 18 arestări. Trupa a cantonat în şcoală şi primărie.

Compania a 4-a. La ora 12.30 s-a pus în marş la Măxineni. Distanța: 12 kilometri. Trupa cantonată. Hrană caldă.

19 martie

Compania 1. Arestații de la Joița s-au trimis la Râmnic. Compania a făcut instrucție.

Compania a 2-a, la ora 7.30, s-a pus în marş prin satele Matohoiu, Mocani şi Putreda Mică, făcând percheziție şi 20 de arestări. Distanța parcursă: 9 kilometri. Trupa a fost cantonată. Hrană caldă.

Compania a 3-a, la ora 7 a.m., a plecat la Vulcăneasa. Distanța: 11 kilometri. De la Vulcăneasa s-a trimis un semipluton cu un ofițer la Andreiaşii de Sus, unde se devastase proprietatea maiorului Orleanu. Detaşamentul a plecat la ora 1 p.m. şi a ajuns la Andreiaşi la ora 6.30 p.m.

Trupa a fost cantonată în şcolile ambelor sate. În Vulcăneasa s-au făcut 18 arestări. Hrană caldă, borş cu carne.

Compania a 4-a a rămas la Măxineni.

20 martie

Compania 1 a rămas la Bălăceanu şi a făcut instrucție.

Compania a 2-a, la ora 12, în urma ordinului domnului colonel Raşcu, a pornit la Râmnic cu 32 de arestați, unde a ajuns la ora 4.30 p.m., instalându-se în cazarma Regimentului 9. Aici s-au primit 119 concediați şi rezervişti.

La ora 7 p.m., compania a primit ordin ca să plece cu trenul la Focşani. La ora 9 p.m. s-a îmbarcat cu un efectiv de 3 ofițeri şi 225 trupă, iar la ora 12 noaptea au sosit în Focşani, instalându-se în cazarma Regimentului 10 Infanterie.

Compania a 3-a a continuat cu arestările la Vulcăneasa, iar detaşamentul sublocotenentului Pleşoianu în Andreiaşi.

În primul sat s-au arestat 8 oameni, iar în al doilea 10 oameni. Trupa a fost cantonată ca în ziua precedentă. Hrană caldă; timpul frumos. În timpul marşului, căpitanul Ionescu M. îmbolnăvindu-se de dublă pneumonie a fost silit să intre în cura spitalului de la Focşani, lăsând comanda companiei sublocotenentului Ionescu Nicolae.

Compania a 4-a a plecat în marş la Corbu. Distanța: 8 kilometri, făcând 5 arestări. Aici compania a primit ordin de la domnul colonel Raşcu ca a doua zi să plece la Tecuci.

21 martie

Compania 1, la ora 5 p.m., a primit 118 concediați şi rezervişti concentrați. Toată ziua compania a făcut instrucție.

Compania a 2-a: în această zi oamenii au avut repaus, şi-au curățit efectele şi spălat rufele.

Compania a 3-a: detaşamentul sublocotenentului Pleşoianu s-a înapoiat la companie, la Vulcăneasa, venind de la Andreiaşi, plecând la ora 8 a.m. şi ajungând la ora 12 din zi.

La ora 3.15, toată compania a plecat la Broştea, unde a ajuns la ora 8 p.m. La trecerea Milcovului, din cauza apelor mari crescute, erau să se înece 2 soldați. Distanța: 11 kilometri. Compania a pornit [cu] 146 [de] concediați şi rezervişti.

Compania a 4-a, la ora 7.30 a.m., a trecut Siretul pe podul plutitor pregătit în ajun. La ora 9.30 a ajuns la Independența. La ora 12.30 s-a îmbarcat pentru Tecuci. Aici compania a primit 124 [de] concediați şi rezervişti. În gara Tecuci, comandantul companiei a primit ordin de la domnul colonel Stamatopol de a forma două detaşamente, unul de 60 şi altul de 40 de oameni, sub comanda a 2 ofițeri, şi să le trimită, unul la Borcea şi pe celălalt la Umbrăreşti, iar cu restul companiei să rămână în Tecuci, la dispoziția sa.

La ora 3.15, ambele detaşamente au plecat la destinație. La Umbrăreşti a mers locotenentul Buruiană, iar la Borcea sublocotenentul Şt. Popescu. Trupa a fost cantonată.

22 martie

Compania 1: în urma ordinului primit în ziua de 21, ora 7 a.m., s-a trimis la Nisipurile sublocotenentul Constantinescu, cu 22 de soldați, învoiți fiind de domnul Răşinărescu, proprietarul din comuna Găiseanca, pentru a face percheziție la locuitorii care au devastat casa.

La ora 1.30 p.m. s-au trimis un sergent şi 12 soldați la Costienii de Jos, pentru a înlocui detaşamentul dat de Regimentul 9 Infanterie, aflat la proprietatea domnului Iorgulescu.

La ora 7 p.m., detaşamentul sublocotenentului Constantinescu s-a înapoiat de la Nisipurile, aducând 9 arestați.

La ora 6 p.m., compania a mai primit 49 de rezervişti şi concediați.

Compania a 2-a: în urma ordinului domnului colonel Polizu, comandantul militar al județului Putna, compania a dat patrule de zi şi de noapte, în forță de 1 sergent, 1 caporal şi 8 soldați, pentru păstrarea ordinii şi a liniştii întregului oraş.

Astfel de patrule s-au dat până în ziua de 27 martie. În această zi, compania a mai primit 24 de concediați şi rezervişti.

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marş de la Buşteni, prin Vârteşcoiu, spre Coteşti. În Vârteşcoiu s-au făcut 4 arestări care, cu cele 45 din celelalte, au fost trimise sub escorta unui sergent şi 20 de soldaţi, prin Odobeşti, cu calea ferată, la Râmnic.

În timpul marşului prin Bonteşti s-a primit ordinul domnului colonel Raşcu de a merge la Faraoane, destinându-l ca centru de acţiune al regiunii afectate acestei companii.

La comuna Faraoane, compania a sosit la ora 4 p.m., drumurile neînşoselate şi desfundate. Distanţa de parcurs: 19 kilometri. Trupele au fost cantonate în localurile şcolii şi primăriei.

Hrana: dimineaţa supă, carnea la sac, seara mâncare caldă. Locotenentul Popovici, numit comandantul companiei, s-a prezentat şi a luat comanda companiei.

Compania a 4-a, la ora 12, a primit ordin ca, cu 47 de oameni, să ocupe bariera Satu Nou, iar cu restul de 73 să ocupe Valea Ciucu, cu misiunea de a nu lăsa oamenii fără bilete să intre şi să iasă din oraş, a păzi calea ferată, a păzi Valea Ciucu şi a patrula şoselele învecinate, Ţigăneşti–Munteni şi până la Berbeci.

Această însărcinare a durat până în ziua de 29 martie, când compania a primit ordin să se desconcentreze rezerviştii şi concediaţii şi cu permanenţii să se înapoieze la Râmnic.

23 martie

Compania 1 neschimbată, ca în ziua precedentă, a făcut instrucţie.

Compania a 2-a *idem.*

Compania a 3-a repaus.

Compania a 4-a, ca în ziua precedentă.

24 martie

În urma ordinului primit la ora 5 a.m., un detaşament de un ofiţer şi 20 de soldaţi a fost trimis la cătunul Căscaţi, pentru a aresta pe locuitorul Zanfir Geangoş, iar la ora 9 a.m. s-a înapoiat.

Tot în această zi, în urma unui alt ordin telefonic, s-a trimis un detaşament de 1 ofiţer şi 50 de oameni la Vişani, care se destinase a forma un subcentru al companiei.

Compania a 2-a, neschimbată, ca în ziua precedentă, instrucţie.

Compania a 3-a, la ora 8 a.m., s-a pus în marş, prin Bonţeşti, spre Coteşti. Distanţa: 10 kilometri. Timpul frumos. Trupa a fost cantonată în şcoală şi câteva case. Compania a primit ordin ca să rămână în această comună până la noi ordine.

Compania a 4-a, neschimbată.

25 martie

Compania 1. La ora 4 p.m., detaşamentul de [la] Costienii de Jos s-a înapoiat la Bălăceanu.

Compania a 2-a, neschimbată, instrucție.

Compania a 3-a, repaus. Un soldat bolnav de oreion.

Compania a 3-a, neschimbată.

26 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, instrucție.

Compania a 3-a, instrucție. Şase soldați bolnavi, din care 4 de febră, 1 de hernie şi 1 de sifilis. Timpul friguros, cu zăpadă.

Compania a 4-a, neschimbată.

27 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a a intrat în gardă la cele două penitenciare, pulberăria garnizoanei şi paza tuturor răzvrătiților ce erau închişi în manejul Regimentului 11 Artilerie.

Întreaga gardă se compunea din 4 sergenți, 5 caporali şi 135 de soldați.

Compania a 3-a a făcut instrucție.

Compania a 4-a, neschimbată.

28 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, instrucție.

Compania a 3-a, instrucție.

Compania a 4-a, instrucție.

29 martie

Compania 1 a făcut instrucție. La ora 7 a.m., în urma ordinului primit din ajun, s-au trimis un ofițer şi 20 de soldați la Joița, pentru a aresta pe cei care au devastat casa lui Panagopol, care, la ora 8.30 a.m., au ajuns la fața locului şi, după ce au arestat 8 oameni, s-au înapoiat la Bălăceanu.

Compania a 2-a. În urma ordinului primit, compania, cu un efectiv de 3 ofițeri şi 120 trupă, a pornit la comuna Vulturii, trecând prin satele Mândreşti, Răstoaca, Botârlău, ajungând la destinație la ora 10.30 a.m. Aici s-au făcut 30 de arestări, noaptea a [fost] petrecută în Vultureşti, trupa fiind cantonată.

Compania a 3-a, instrucție. Starea sanitară: 4 bolnavi de febră şi unul de sifilis, intrat în Spitalul Militar Focşani.

Compania a 4-a, neschimbată. Starea sanitară: 1 bolnav de conjunctivită foliculară, internat în spital, 2 de râie, intrați în infirmeria Tecuci, 2 de febră şi unul rănit la un deget, în infirmeria Tecuci, un bolnav de adenită* a intrat în infirmerie.

30 martie

Compania 1, instrucție.

Compania a 2-a, la ora 12 a.m. s-a înapoiat la Focşani.

Compania a 3-a, instrucție.

Compania a 4-a, neschimbată. La ora 5 p.m., primindu-se Ordinul nr. 105 al comandantului militar din Râmnicul Sărat, copie după Ordinul circular nr. 269 al Ministerului de Război, trimis cu [cel] al Diviziei 2, nr. 18 245, prin care se ordonă desconcentrarea rezerviştilor şi concediaților, reținându-se în total sub arme 400 de oameni prezenți în post.

S-a dispus Companiei 1 să trimită concediați şi rezervişti a doua zi la Focşani; Companiei a 3-a la gara cea mai apropiată, pentru a fi trimişi cu calea ferată la Focşani; Companiei a 2-a să desconcentreze pe loc, iar Companiei a 4-a să o trimită [*sic!*] la Focşani. Desconcentrarea să se facă pe ziua de 31 martie.

31 martie

Ca urmare la Ordinul circular nr. 269, s-a dat ordin ca toate companiile, în cursul acestei zile, să sosească la Râmnic, pentru ca, împreună, să plece la Cernavodă, urmând ca batalionul să-şi reia garnizoana. Rezerviştii şi concediații Companiei 1 au sosit la ora 10 a.m., iar la ora 11.30 au plecat cu trenul la Focşani. La ora 4 p.m. a sosit şi restul companiei. La ora 5 p.m. a sosit Compania a 4-a. La ora 6 a sosit Compania a 3-a şi la ora 8.30 p.m. Compania a 2-a. Toate companiile au fost cazarmate, [iar] rezerviştii şi concediații tuturor companiilor au fost trimişi la Focşani, unde au fost desconcentrați. Pentru completarea efectivului de 100 de oameni prezenți în front, Compania 1 a oprit 134 [de] concediați, Compania a 2-a – 6 concediați şi Compania a 4-a – 18, iar pe ziua de 9 aprilie au fost şi ei desconcentrați.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 178, dosar nr. 1, ff. 50-59

---

* Inflamație a ganglionilor limfatici.

10.

Extras din registrul istoric al Regimentului 2 Roşiori privind acţiunile de menţinere a ordinii în Bucureşti şi judeţele Ilfov şi Vlaşca (*4 martie–28 iunie 1907*)

În ziua de 4 martie, Divizionul 1, sub comanda maiorului Costescu, a fost scos în dosul Palatului Regal, ca o siguranţă pentru întrunirile studenţilor ce aveau un caracter ostil. În ziua de 6 martie a fost scos un al doilea divizion, sub comanda maiorului Caribol, tot pentru acelaşi motiv.

În ziua de 5 martie s-a început inspecţia comandantului regimentului, asistat de comandantul Brigăzii a 3-a Roşiori, la perioada a II-a de călărie şi teorie.

În seara de 10 martie, regimentul a trimis 8 (opt) plutoane, comandate de locotenentul Gorjan, locotenentul Periețeanu, locotenentul Anghelescu, locotenentul Capşa, locotenentul Faulgnier, sublocotenentul Ghika, sublocotenentul Bolintineanu şi sublocotenentul Drăghici, care au păzit sectoarele Capitalei, cuprinse între bariera 13 Septembrie şi bariera Pantelimon, contra ţăranilor revoltaţi ce se auzea că vin către Bucureşti.

Aceste plutoane au fost pornite la orele 2 a.m. şi schimbate a doua zi, orele 6 p.m., cu 8 patrule tari de un gradat şi 6 soldaţi, sub comanda sublocotenentului Popovici Andrei.

În noaptea de 11 martie, orele 11.30 p.m., două escadroane tari, cel dintâi de 104 oameni, sub comanda căpitanului Rupenski M., având ofiţerii: locotenent Anghelescu [împreună] cu locotenent Santza, sublocotenent Drăghici şi sublocotenent Bolintineanu au fost trimeşi în direcţia Cornetu din Valea Babele–Ruşii lui Asan, iar al doilea, tare de 96 [de] oameni, sub comanda căpitanului Ghika P., având ofiţerii: locotenent Periețeanu, locotenent Gorjan şi sublocotenent Popovici, au fost trimeşi în direcţia Crividea–Gralia–Cartojani.

La orele 3 p.m., alte 8 patrule tari de un sergent şi 6 călăreţi, sub comanda locotenentului Constantziu Mihai şi sublocotenentului Clitescu Constantin, au schimbat pe cele din jurul Capitalei. Aceste patrule au fost ridicate la orele 4.30 p.m., în ziua de 12 martie. Escadroanelor plecate în noaptea de 11 martie li s-au trimis două furgoane a doua zi dimineaţa, cu paie şi furaje, sub comanda sublocotenentului Popovici Andrei, ofiţer cu aprovizionarea. În noaptea de 11 martie, orele 10 p.m., un escadron tare de 98 [de] oameni, sub comanda căpitanului Solocol, având ofiţerii: locotenent Cristescu, locotenent Capşa, sublocotenent Ghika Alexandru şi sublocotenent Makarovici.

A plecat la Hipodrom, apoi, la orele 3.00 a.m., a fost trimis la Jilava, unde, împreună cu Batalionul 6 Vânători şi o baterie călăreață, formează un detaşament contra țăranilor răzvrătiți.

În dimineața zilei de 17, al patrulea escadron, tare de 86 [de] oameni, sub comanda căpitanului Manu M., având pe ofițerii: locotenent Faulgnier, sublocotenent Clitescu şi sublocotenent Pastia, a plecat în direcția Fierbinți. În ziua de 19 martie, escadronul căpitanului Solacolu Aurel, care era la Stoieneşti–Călugăreni, s-a întors în cazarmă [la] orele 1.30 p.m.

La 20 martie, escadronul căpitanului Krupenski, care se afla la Ghimpați, s-a întors în cazarmă la orele 2 p.m.

La 21 martie, escadronul căpitanului Manu M., ce se afla la Răduleşti–Pieleşti, s-a întors la cazarmă. Escadronul căpitanului Ghika ce se afla în Vlaşca la Vadu-Sat s-a întors în ziua de 22 martie.

În ziua de 4 aprilie, domnul general Boteanu, comandantul Brigăzii a 3-a, şi-a luat ziua bună de la regiment. Căpitanul Anghelescu a venit în regiment la 16 martie.

[...]

În ziua de 10 mai domnul colonel Bogdan, comandantul Regimentului 3 Roşiori, a inspectat regimentul.

[...]

De la 14 la 15 mai seara s-a făcut marşul Bucureşti–Târgovişte unde a stat regimentul până în ziua de 9 iunie pentru exercițiile şcolii de escadron, regiment, brigadă şi serviciul în campanie cu elevii şcolii de cavalerie, de la 9–10 iunie marşul de reîntoarcere în garnizoana Bucureşti.

În ziua de 28 iunie, regimentul s-a îmbarcat în Gara de Nord pentru a putea fi transportat la Piatra-Olt pentru a preveni mişcarea țărănească de a izbucni din nou.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 957, ff. 83-84

11.

Extrase din registrele istorice ale Regimentului 1 Artilerie „Regele Carol I" cu privire la bombardamentele asupra unor sate din Oltenia, arestarea şi executarea unor instigatori (*11 martie–13 aprilie 1907*)

În anul următor 1907, țara a fost frământată de cunoscutele răscoale țărăneşti. Pentru potolirea lor, regimentul a fost pus sub ordinele Diviziei a 2-a,

cu începere din ziua de 11 martie, cu misiunea de a explora drumurile şi satele din judeţul Dolj, afară de o secţie şi o escortă de 70 [de] călăreţi, sub comanda căpitanului Petroianu, care a fost pusă sub ordinele Diviziei 1 şi trimisă în judeţul Gorj.

Între *11 şi 26 martie*, unităţile regimentului, împărţite pe secţii, piese, patrule sau grupe de călăreţi, şi ataşate la unităţi de infanterie, au cercetat şi impus ordinea în oraşul Craiova şi în alte vreo 75 de sate. Acolo unde îndârjirea răsculaţilor nu a putut să fie înfrântă prin mijloace paşnice, s-a făcut uz de foc, trăgându-se cu şrapnele asupra satelor şi împuşcându-se capii răzvrătiţilor.

Numai 3 din cele 6 baterii ale regimentului au fost puse în situaţia grea de a trage, anume:

– Bateria a 4-a a fost prima care a deschis focul, trăgând la 15 martie, 22 [de] şrapnele asupra satului Băileşti şi, la 16 martie, alte 5 şrapnele asupra Galicei Mari; răsculaţii ambelor comune s-au supus imediat.

La 18 martie trage asupra satelor Pleniţa–-Dolj şi Caraula, în primul 15 şrapnele şi în al doilea 20; aici au fost împuşcaţi 3 capi de răscoală. La 19 martie, pentru înfricoşarea locuitorilor, trage 8 şrapnele asupra satului Rudari şi 4 în direcţia satului Afumaţi.

– Bateria a 2-a, la 17 martie, a tras 43 [de] şrapnele asupra satului Oprişor, incendiind şi distrugând câteva case; au fost împuşcaţi 4 răzvrătiţi. La 18 martie, s-au tras 32 [de] şrapnele asupra satului Izimşea incendiind şi aci câteva case şi împuşcându-se 9 capi de revoltă. În fine, la 19 martie a ocupat satul Gemeni, fără bombardament de artilerie; a fost împuşcat un cap de răscoală care incendiase conacul proprietarului şi s-au luat 3 ostatici.

– Bateria a 6-a Obuziere trage, la 18 martie, 36 [de] şrapnele asupra satului Terpeziţa, împuşcând şi 30 de răsculaţi; apoi, sub ameninţarea tunului, potoleşte răscoala din Vela, unde autoritatea comunală predă 21 [de] capi de revoltă care au fost împuşcaţi. Alţi 7 capi, prinşi în pădurea Cetăţuia, au avut aceeaşi soartă. A doua zi a tras 13 şrapnele asupra satului Gubancea, pe care apoi l-a ocupat cavaleria. La 20 martie ocupă Căciulat, unde sunt împuşcaţi 3 răsculaţi.

– Celelalte baterii (1, 3 şi 5) au avut acţiuni de mică importanţă şi nu au făcut uz de foc.

Bilanţul celor 15 zile de acţiune a regimentului pentru potolirea răscoalei se poate rezuma în:

– bombardarea a 10 sate, asupra cărora s-a tras un total de 198 [de] şrapnele;

– împuşcarea a 78 de răzvrătiţi; mai mult de 100 [de] morţi şi răniţi de pe urma bombardamentului.

După *20 martie*, când răscoala se putea considera înăbuşită, un divizion ad-hoc a fost concentrat la Piatra-Olt, pentru a face aici instrucţia bateriilor şi divizionului, dar mai ales pentru a intimida spiritele ţăranilor.

Ultima baterie intrată în cazarmă a fost Bateria a 2-a, care s-a înapoiat în după-amiaza zilei de 26 martie, venind cu trenul, de la Calafat.

Spiritele s-au liniştit apoi şi în ţară a fost iar linişte, ca mai înainte.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 1 405, ff. 19-20

OPERAŢIUNILE EXECUTATE DE BATERII PENTRU POTOLIREA RĂSCOALELOR ŢĂRĂNEŞTI

Bateria 1

12 martie

Misiunea. Conform ordinului Corpului 1 Armată, căpitanul Stoenescu Gheorghe cu 15 călăreţi va patrula prin oraşul Craiova în noaptea de 12/13 martie.

Potrivit acestui ordin, detaşamentul compus din ofiţerii: căpitan Stoenescu Gheorghe şi 15 călăreţi a pornit la ora 9 p.m. şi a făcut patrularea pe timpul nopţii de 12/13 martie din oraşul Craiova către barieră până la ora 5 dimineaţa, când s-a înapoiat la regiment.

Tot timpul nopţii nu a avut loc niciun accident.

17 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie: căpitan Stoenescu Gheorghe va păzi, cu o secţie de două tunuri, bariera Caracal.

Efectivul, executarea. O secţie compusă din doi ofiţeri – căpitanul Stoenescu Gheorghe şi sublocotenentul Pârcălabescu R. Ion, 2 tunuri complete, 29 [de] oameni şi 27 [de] cai au plecat la ora 9 p.m., au mers şi ocupat, la ora 9.25, o poziţie la est între kilometrul 1 şi 2 al şoselei Craiova–Caracal, la est de Depozitul de Muniţii şi la 60 [de] metri de şosea. Din această poziţie se putea bate şoseaua şi terenul din împrejurimi până la o distanţă de 3 kilometri.

Staţionarea. Pe timpul nopţii de 17/18 martie, oamenii şi caii disponibili s-au adunat la Depozitul de Muniţii şi casa cu şopron de peste drum.

Hrana. Patru oameni şi cai au adus hrană de la regiment.

Rezultatul. Secţia n-a avut ocazia să intre în acţiune, neivindu-se niciun răzvrătit.

18–23 martie

Secția a rămas pe poziție.

Staționarea. Hrana şi acțiunea, ca şi în zilele precedente.

Misiunea. Ordinul divizionului 1 ca urmare a Ordinului Diviziei 1 nr. 13 435/03/1907.

10 martie

Bateria 1 va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 10, 11, 12 şi 13 în modul următor:

Din jumătatea efectivului bateriei, se vor forma 3 patrule de câte 1 sergent şi 6 oameni care vor supraveghea sectorul în zilele de 10 şi 11 aprilie. Din cealaltă jumătate, se vor forma alte 3 patrule care vor supraveghea sectorul în zilele de 12 şi 13 aprilie. Comandantul bateriei va însoți una din patrule în zilele de 10 şi 11 aprilie, iar sublocotenentul Muscalu va însoți o patrulă în ziua de 12 aprilie.

Efectivul, ziua plecării, executarea. Pentru patrularea din zilele de 10 şi 11, Bateria 1 a format 3 patrule tari de câte 1 sergent şi 6 călăreți. Toate patrulele au plecat la ora 8 a.m. Patrula nr. 1 a urmat drumul Craiova–Bucovăț –Leamna–Terpezița–Căciulat–Bradova, unde a ajuns la ora 5 p.m.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova–Breasta–Rasnic–Sopot, unde a ajuns la ora 3.45.

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova–Coțofeni–Brădeşti–Răcari, unde a ajuns la ora 4.15 p.m.

Marşul s-a făcut în bune condiții.

Comandantul bateriei a însoțit patrula nr. 3.

Staționarea. În noaptea de 10/11, patrula nr. 1 a staționat la Brabova, patrula nr. 2 la Sopot şi patrula nr. 3 la Tatomireşti.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

11 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Brabova–Pietroaia–Dia–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 5 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Sopot–Mănăstiricea –Pietroaia–Predeşti–Craiova–Breasta–Cernele–Craiova unde a ajuns la ora 5.30 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Braloştița–Scăeşti–Coțofenii din Dos–Troaca–Craiova, unde a ajuns la ora 5.45.

Marşul s-a făcut în bune condiții.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

Rezultatul. S-a constatat că peste tot este absolută linişte.

12/13 aprilie

În zilele de 12 şi 13, patrularea s-a făcut exact în aceleaşi condiţii de alte 3 patrule formate din cealaltă jumătate a bateriei.

Rezultatul. S-a constatat linişte absolută în tot sectorul.

Bateria a 2-a

13 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Locotenentul Florescu, cu 20 [de] călăreţi, va merge la Bucovăţ, unde va înlocui pe sublocotenentul Niculescu V., punându-se la dispoziţia comandantului infanteriei din acea localitate.

Efectivul, executarea. Locotenentul Florescu Gh. Ion, conform ordinului de mai sus, a plecat la ora 6 a.m. cu 20 [de] călăreţi şi a ajuns la ora 6.50 la Bucovăţ. De acolo a fost trimes la Palilula, unde a ajuns la ora 10 a.m. şi a pus călăreţi în cantonamentul de alarmă, trimiţând şi patrule prin sat. La ora 12.30 a fost atacat de un grup de ţărani, pe care i-a respins cu focuri de revolver. A fost împuşcat un copil.

Staţionarea. Noaptea de 13/14 [detaşamentul] a luat cantonament de alarmă.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

14 martie

Misiunea. Efectivul. Acţiunea. Aceleaşi ca în ziua precedentă. La ora 10 a.m. a plecat la regiment fiind înlocuit de sublocotenentul Popp Ion.

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Sublocotenentul Popp Ion va merge cu 20 [de] călăreţi la Palilula, pentru a înlocui pe locotenentul Florescu I. şi unde se va pune la dispoziţia comandantului infanteriei de acolo.

Efectivul, executarea. La ora 8 a.m., sublocotenentul Popp Ion a plecat cu 20 [de] călăreţi la Palilula, unde a ajuns la ora 9.30 a.m., unde a păzit conacul şi a patrulat prin sat. Noaptea a patrulat în direcţia Podari–Cârligei, de unde se suna că vor veni răsculaţi.

Staţionarea. În noaptea de 14/15, oamenii şi caii disponibili au cantonat la Palilula, la conacul proprietarului.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

15 martie

Misiunea. Aceeaşi până la ora 11.00 a.m. când, din ordinul Comandamentului infanteriei din Bucovăţ, detaşamentul a plecat la localitatea Sărbătoarea, unde a ajuns la ora 12.30, unde împreună cu un pluton de infanterie a păzit conacul din Sărbătoarea şi din Leamna de Sus şi Casa Ocolului Silvic.

Staţionarea. În noaptea de 15/16 a cantonat la conacul din Sărbătoarea.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

16/17 martie

Misiunea. Efective. Acţiunea. Staţionarea. Hrana. Aceleaşi ca şi în ziua precedentă, până în ziua de 17, ora 6.30, când s-a înapoiat la regiment.

În ziua de 16 s-au arestat 10 ţărani şi s-a tras în unul, rănindu-l, care n-a voit să se supună la somaţie.

*

14 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Braviceanu D. va merge cu o secţie de 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreţi şi va ocupa o poziţie la bariera Calafatului pentru a păzi această barieră.

Efectivul. Ziua plecării. Executarea. O secţie comandată de căpitanul Braviceanu Dumitru şi compusă din 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreţi, 1 ofiţer, 40 [de] oameni şi 37 [de] cai a plecat la ora 2.00 p.m. şi a ocupat poziţia lângă Parcul Bibescu de unde se putea bate o distanţă [de] 3 kilometri.

Staţionarea. În timpul nopţii de 14/15, oamenii şi caii disponibili au cantonat în casele şi şoproanele de la marginea barierei Calafatului (Bechetului).

Hrana. Pentru oameni şi cai s-a adus hrana luată de la regiment.

Rezultatul. Secţia nu a avut ocazia să intre în acţiune.

15 martie

Secţia a rămas şi în ziua de 15 martie pe poziţie, până la ora 8.00 p.m., când s-a înapoiat la regiment.

Hrana şi acţiunea. Aceleaşi ca în ziua precedentă.

16 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Braviceanu va organiza un detaşament compus din 2 tunuri, 1 cheson, 1 trăsură, 1 furgon şi 40 [de] călăreţi cu care va pleca cu trenul la Cetatea, unde se pune sub comanda maiorului Nestorian, comandantul Batalionului 1 Vânători.

Efectivul. Ziua plecării. Detaşamentul a fost compus din 2 tunuri, 40 [de] călăreți şi 3 ofițeri: căpitan Braviceanu Dumitru, locotenent Florescu C. Ion şi sublocotenent Muscalu C., 76 [de] oameni şi 76 [de] cai.

La ora 3 p.m. a pornit din cazarmă, la ora 4 a sosit la gară, la 4.30 îmbarcarea a fost terminată, la ora 4.45 plecarea.

Trenul la ora 9 p.m. a sosit în gara Moțăței.

La ora 10 a plecat spre Cetate, unde a ajuns la ora 12.40.

Staționarea. Pe timpul nopții de 16/17 detaşamentul a cantonat la Cetatea.

Hrana. Seara oamenii şi caii au consumat hrana luată de la regiment.

Efectivul, acțiunea. La ora 8 a.m., detaşamentul, împreună cu un pluton [de] cavalerie şi 2 companii de vânători au plecat spre Oprişor, unde au ajuns la ora 1 p.m., când s-au împrejurat satele de cei 40 [de] călăreți de artilerie, plutonul de cavalerie şi o parte din infanterie, în scop de a nu lăsa decât femeile şi copiii să iasă din sat. Apoi secția a deschis focul asupra satului, trăgându-se 43 [de] şrapnele, distrugându-le câteva case. Apoi, din ordinul comandantului Batalionului 1 Vânători, căpitanul Braviceanu Dumitru, însoțit de o companie [de] vânători şi câțiva călăreți [de] artilerie, a intrat în sat unde au prins câțiva instigatori, din care 4 au fost împuşcați.

Numărul morților a fost 50 şi împreună cu al răsculaților peste 100.

Staționarea. La ora 9 detaşamentul a intrat în cantonamentul la Cetate.

Hrana oamenilor şi cailor s-a procurat din localitate.

18 martie

Misiunea, acțiunea. La 18 martie, ora 9 a.m., detaşamentul a plecat la Izimşea, unde, după ce a ajuns, s-au tras 32 [de] şrapnele asupra satului. În urmă, căpitanul Braviceanu Dumitru, din ordinul comandantului Batalionului 1 Vânători, a intrat în sat cu o companie de vânători şi câțiva călăreți; acolo a prins 9 capi de răscoale, care au fost împuşcați şi în urmă s-a dat foc caselor capilor de răscoală.

Staționarea. La ora 6 p.m. detaşamentul a intrat în cantonamentul la Cetate.

Hrana oamenilor şi cailor s-a procurat din Cetate.

19 martie

Misiunea, acțiunea. Conform ordinului comandantului Batalionului 1 Vânători, căpitanul Braviceanu Dumitru a plecat, la ora 12.00 p.m., la satul Gemeni, pentru a prinde pe cei care au pus foc conacului proprietarului. Acolo s-a[u] dovedit 3 vinovați, din care unul a fost împuşcat, iar doi au fost lipsă, în locul cărora s-au luat 3 ostatici.

Staționarea. Hrana. Ca şi în ziua precedentă.

20 martie

Detaşamentul a avut repaus, staționarea şi hrana ca şi în ziua precedentă.

21 martie

Detaşamentul a avut repaus.

Staționarea şi hrana ca şi în ziua precedentă.

În această zi s-a[u] trimis la Craiova 2 cai bolnavi cu conducătorii lor, aşa că efectivul a rămas din 3 ofițeri, 74 [de] oameni, 74 [de] cai.

22 martie

Misiunea, acțiunea. Detaşamentul a rămas la Cetate însă s-a trimis o patrulă de 12 călăreți, sub comanda sergentului major Constantinescu Vasile, care a făcut circuitul Plenița–Poiana-Pleniței–Caraula–Cetate în scopul de a se asigura că în această comună este linişte, lucru care a şi fost constatat.

23 martie

Misiunea, plecarea. La ora 11 p.m. detaşamentul a plecat la Calafat unde a ajuns la ora 4 p.m.

Marşul s-a efectuat în bune condiții.

Staționarea. Detaşamentul a cantonat la Calafat.

Hrana. S-a procurat din localitate.

24 martie

Misiunea, acțiunea. Detaşamentul a rămas la Calafat, însă s-a trimis o patrulă de 20 [de] oameni sub comanda locotenentului Florescu I. în comunele Poiana–Tunari–Piscu Ghidici–Rast–Negoiu–Catanele–Bistreț, pentru a vedea dacă este linişte, dacă s-au înapoiat lucrurile furate şi dacă oamenii au ieşit la munca câmpului.

Staționarea. În noaptea de 24/25, această patrulă a cantonat în Negoiu, iar detaşamentul în Calafat.

Hrana. S-a procurat din localitate.

25 martie

Detaşamentul de la Calafat a avut repaus.

La ora 7 p.m. s-a înapoiat şi patrula trimisă la Bistreț.

26 martie

Conform ordinului primit, detaşamentul a plecat la ora 11 cu trenul la Craiova.

La ora 2.45 a ajuns în gara Craiova, iar la ora 4.30 a intrat în cazarmă.

6 aprilie

Misiunea. Ordinul Divizionului 1 ca urmare a Ordinului Diviziei 1 nr. 13 435:

Bateria a 2-a va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 6, 7, 8 şi 9 în modul următor:

Din jumătatea efectivului bateriei se vor forma 3 patrule tari din 1 sergent şi 6 oameni, care vor supraveghea sectorul în zilele de 6 şi 7 aprilie. Din cealaltă jumătate se vor forma alte 3 patrule, care vor supraveghea sectorul în zilele de 8 şi 9 aprilie.

Comandantul bateriei va însoți una din patrule în zilele de 6 şi 7, iar sublocotenentul Popp va însoți o patrulă în zilele de 8 şi 9.

Efectivul. Ziua plecării. Executarea. Pentru patrularea din zilele de 6 şi 7, Bateria a 2-a a format 3 patrule tari de câte 1 sergent şi 6 călăreți. Toate patrulele au plecat la ora 8 p.m.

Patrula nr. 1 a avut drumul Craiova–Bucovăț–Leamna–Terpezița–Căciulatu–Brabova unde a ajuns la ora 5.00 p.m.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova–Breasta–Rasnic–Sopotu, unde a ajuns la ora [...]. 45 p.m.*

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova–Calafat–Coțofeni–Brădeți–Răcari, unde a ajuns la ora 4.45 p.m.

Marşul s-a efectuat în bune condiții.

Comandantul bateriei a însoțit Bateria nr. 3.

Staționarea. În noaptea de 6/7 aprilie, patrula nr. 1 a staționat la Brabova, patrula nr. 2 la Sopot şi patrula nr. 3 la Răcari.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrană luată de la regiment.

7 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Brabova–Pietroaia–Dia–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 5.00 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Sopotu–Mănăstioara –Petroaia–Predeşti–Craiova–Breasta–Cernele–Craiova, unde a ajuns la ora 5.30 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Bralostița–Scăieşti–Coțofenii din Dos–Mihaița–Troaca–Craiova, unde a ajuns la ora 5.45.

Marşul s-a efectuat în bune condiții.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrană luată de la regiment.

Rezultatul. S-a constatat că peste tot este absolută linişte.

---

* Lipsă în text.

8/9 aprilie

În zilele de 8 şi 9, patrularea s-a făcut exact ca în aceleaşi condiții de alte patrule formate din cealaltă jumătate a bateriei.

Rezultatul. S-a constatat linişte absolută în tot sectorul.

Bateria a 3-a

Misiunea. Ordinul regimentului:

Sublocotenentul Niculescu V. cu 20 [de] călăreți vor pleca imediat la Bucovăț unde se vor pune la dispoziția comandantului detaşamentului din Bucovăț.

Potrivit acestui ordin, sublocotenentul Niculescu V. cu 20 [de] călăreți au plecat la ora 6.30 p.m. şi au sosit la Bucovăț la ora 7.30, unde au rămas noaptea de 12/13 martie în cantonamentul de alarmă, trimițându-se o patrulă de 1 sergent şi 30 [de] călăreți la Palilula. În dimineața zilei de 13, ora 6.30, a plecat la regiment unde a ajuns la ora 7.15, fiind înlocuit cu alt detaşament.

13 martie

Misiunea. Ordinul Corpului 1 Armată nr. 24 341:

Dispoziția ca un detaşament tare de 50 [de] călăreți sub comanda căpitanului, având şi un ofițer în front, să pornească astăzi de dimineață la ora 8.30 în direcția Calafat, urmând şoseaua Craiova–Calafat, explorând spre vest o zonă cam de 6 kilometri, iar spre est de această direcție se va lega cu patrulele detaşamentului trimis tot astăzi de către Regimentul 9 Artilerie, pe direcția Craiova–Segarcea–Bistreț.

Detaşamentul dumneavoastră, ajungând în apropiere de Perişor, va face o incursiune spre est străbătând localitățile Întorsura–Lipovu–Cerătu–Portăreşti şi Segarcea, înapoindu-se spre Craiova şi urmând şoseaua Segarcea–Craiova.

La înapoiere, detaşamentul va explora zona atât spre vest, cât şi spre est de această şosea şi străbătând cu patrulele destul de tari localitățile ce se găsesc aproximativ depărtate la 6-8 kilometri de şosea. Călăreții vor avea cu ei săbiile, revolverele şi câte 20 [de] cartuşe.

Se va da asupra oamenilor hrana lor şi a cailor pe o zi, urmând ca astă-seară detaşamentul să reintre în cazarmă. Se vor da în detaşament caii cei mai rezistenți şi viguroşi.

Comandantul Corpului 1 Armată
General Năsturel

La acest ordin, regimentul a mai adăugat ca din fiecare comună unde este telefon, să se telefoneze Prefecturii Dolj situația ce vor constata.

Efectivul, ziua plecării şi execuția. Detaşamentul, sub comanda căpitanului Paşalega D. şi compus din 2 ofițeri (căpitan Paşalega D. şi sublocotenent Popescu), 50 [de] călăreți şi 50 [de] cai, a plecat la ora 8.30 a.m. şi a urmat şoseaua Craiova–Podari–Radovan–Perişor–Întorsura–Lipovu–Cerăt –Segarcea. De la kilometrul 10 al şoselei Craiova–Radovan s-a trimis spre vest o patrulă formată din sublocotenent Popescu şi 8 călăreți care să străbată satele Vârvor–Ruptura–Criva–Fântânele–Târnova–Mărăcinele şi la Perişor să întâlnească detaşamentul, iar spre est s-a trimis o patrulă compusă din 1 sergent şi 7 călăreți care să străbată localitățile Panaghia–Sălcuța–Lipovu de Sus –Malaica–Ceretu–Portăreşti–Giurgița şi la Cerăt să se întâlnească cu detaşamentul. Această patrulă trebuie să fie în legătură cu patrula din Regimentul 9 Artilerie. La Radova, detaşamentul a făcut haltă mare de la 1 la 1.30.

La ora 7.00 p.m., detaşamentul completat a ajuns la Segarcea.

Marşul s-a făcut în bune condiții.

Staționarea. Pe timpul nopții [de] 13/14 martie, detaşamentul a rămas la Segarcea din ordinul comandantului Corpului 1 Armată, transmis prin telefon. Tot conform acestui ordin, s-a dat, pe timpul nopții, pentru paza fermelor Domeniului Coroanei o patrulă de 10 oameni la ferma Valea-Rea şi o patrulă de 15 oameni la ferma Dâlga. Restul călăreților au păzit conacul şi ferma Segarcea.

Hrana. Oamenii au consumat hrana rece, iar caii furajul luat de la regiment.

14 martie

În dimineața de 14 martie, din ordinul domnului comandant al Corpului 1 Armată, s-a lăsat pentru 30 [de] ore câte o patrulă compusă din 4 soldați şi 1 brigadier, la fiecare din fermele Panaghia, Valea-Rea şi Dâlga, plus un sergent ca şef al acestor patrule. Restul detaşamentului, la ora 7.30 a.m., a plecat spre Craiova, străbătând localitățile Segarcea–Dâlga–Calopăr–Gura Văii–Livezi–Podari, trimițându-se patrule de 12 călăreți prin Țuglui–Glodu–Peretu şi Livezi, unde a întâlnit, la ora 12.30, detaşamentul ajuns la cazarmă.

Ca rezultat al acestei explorări, s-a constatat că locuitorii din comunele vizitate erau liniştiți în aparență şi pe la casele lor însă, în comuna Întorsura, în noaptea de 12/13 curent, se dăduse foc conacului arendaşului.

La ora 3.00 p.m., sublocotenentul Popp, cu un detaşament de 20 [de] călăreți, a fost trimis la Bucovăț pentru a supraveghea localitățile Bucovăț, Sărbătoarea şi Leamna. La ora 4.00 p.m. a sosit la Bucovăț, unde a rămas grosul detaşamentului şi trimițând câte o patrulă tare de 1 sergent şi 4 călăreți la Sărbătoarea şi Leamna.

Noaptea de 14/15, detaşamentul a cantonat la Bucovăţ.

Hrana oamenilor şi cailor s-a trimis de la regiment.

Detaşamentul a păzit aceleaşi localităţi. În ziua de 17, ora 4.00 p.m., detaşamentul s-a înapoiat la regiment.

15 martie

Misiunea. Ordinul Diviziei a 2-a:

Trimiteţi o secţie de 2 tunuri, care să ocupe poziţia între bariera Severinului şi bariera Amaradiei pentru a păzi aceste două bariere.

Efectivul, ziua plecării şi acţiunea. O secţie compusă din 2 ofiţeri, căpitan Paşalega D. şi sublocotenent Nicolescu V., 2 tunuri complete, 6 călăreţi şi 50 [de] oameni pe jos de rezervă, deci 29 [de] oameni şi 22 [de] cai, a plecat la ora 11.30 a.m., a mers şi ocupat poziţia la nord-est de Fântânile Obedeanului, unde a ajuns la ora 12.30 p.m. Din această poziţie se putea trage cu cea mai mare [...]* în direcţiile care duceau la barierele Severinului, Amaradiei şi Brestei.

Staţionarea. În noaptea de 15/16, oamenii şi caii disponibili au fost cantonaţi în casele şi şoproanele de la marginea barierei Severinului.

Hrana oamenilor şi cailor s-a trimis de la regiment.

Rezultatul acţiunii. Secţia n-a avut ocazia să intre în acţiune, deoarece nu s-a ivit niciun răzvrătit.

16 martie

Secţia a rămas pe poziţie. Staţionarea, hrana şi rezultatul acţiunii ca şi în ziua precedentă.

17 martie

Secţia a rămas pe poziţie până la ora 5 p.m., când a plecat la regiment, unde a ajuns la ora 6 p.m.

Hrana şi rezultatul acţiunii ca şi în ziua precedentă.

3 aprilie

Misiunea. Ordinul Divizionului 1, ca urmare a Ordinului diviziei nr. 13 435 din 31/03/1907:

Bateria a 3-a va supraveghea prin patrulare sectorul IX în zilele de 3 şi 4 aprilie.

---

* Lipsă în text.

Efectivul, executarea. Bateria a 3-a, sub comanda căpitanului Paşalega D., 40 [de] călăreţi şi 41 [de] cai, a format 3 patrule, una tare de 20 [de] călăreţi, iar celelalte de câte 1 sergent şi 9 călăreţi.

Toate patrulele au plecat la ora 8 a.m. Patrula nr. 1, sub comanda căpitanului Paşalega D., a urmat drumul Craiova–Coţofenii din Dos–Brădeşti–Răcari, unde a ajuns la ora 3.00 p.m.

Marşul s-a efectuat în foarte bune condiţii.

Patrula nr. 2 a urmat drumul Craiova–Breasta–Rasnic–Sopotu–Mănăstiricea, unde a ajuns la ora 4.00 p.m.

Marşul s-a efectuat în foarte bune condiţii.

Patrula nr. 3 a urmat drumul Craiova–Bucovăţ–Leamna–Terpezița–Căciulat–Brabova, unde a ajuns la ora 4.30 p.m.

Marşul s-a efectuat în foarte bune condiţii.

Staţionarea. În noaptea de 3/4 aprilie, patrula nr. 1 a cantonat la Răcari, patrula nr. 2 la Mănăstiricea, patrula nr. 3 la Brabova.

Hrana. Oamenii şi cai au consumat hrană luată de la regiment.

4 aprilie

Patrula nr. 1 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Răcari–Braloştiţa–Scăieşti–Coţofenii din Dos–Mihăiţa–Breasta–Cernelele–Troaca–Craiova, unde a ajuns la ora 4.30 p.m.

Patrula nr. 2 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Mănăstiricea–Pietroaia–Predeşti–Craiova–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 6 p.m.

Patrula nr. 3 a plecat la ora 7.30 şi a urmat drumul Brabova–Pietroaia–Dia–Breasta–Craiova, unde a ajuns la ora 4.30.

Marşul s-a efectuat în foarte bune condiţii.

Hrana. Oamenii şi caii au consumat hrană luată de la regiment.

Rezultatul. S-a constatat peste tot absolută linişte.

Bateria a 4-a

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Moscu Aurel, cu 30 [de] călăreţi, va patrula în oraş în noaptea de 13/14 aprilie.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, căpitanul Moscu Aurel, cu 30 [de] călăreţi, a plecat la ora 9 p.m. şi a patrulat din oraş spre barieră până la ora 5 dimineaţa, când s-a înapoiat la regiment.

Nu s-a întâmpinat niciun accident.

14 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Moscu Aurel, cu secție de 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreți, va păzi bariera Caracalului.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului de mai sus, căpitanul Moscu a plecat la ora 1.00 p.m., cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreți, şi a ocupat poziția între kilometrele 1 şi 2 ale şoselei Craiova–Caracal, la est de Depozitul de Muniții cam la 60 metri de şosea. De acolo poate bate terenul până la 3 kilometri.

Nu s-a întâmpinat niciun accident.

Staționarea. Oamenii şi caii disponibili au fost cantonați la Depozitul de Muniții în casa şi şopronul de peste drum.

Hrana a fost adusă de la regiment.

În dimineața zilei de 15, ora 3.00 a.m., s-a înapoiat la regiment.

15 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie, ca urmare a ordinului Diviziei a 2-a:

Căpitanul Moscu Aurel va forma o secție compusă din 2 tunuri, o trăsură [de] subzistență şi un furgon cu care va merge la gară de unde s-a pus sub ordinele maiorului Sănătescu, comandantul Batalionului 5 Vânători.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului de mai sus, căpitanul Moscu Aurel a plecat la gară la ora 8 a.m. cu o secție de 2 tunuri, 1 furgon şi 1 trăsură de subzistență, deci în total doi ofițeri, căpitanul Moscu Aurel şi sublocotenentul Popescu, 4 trăsuri, 36 [de] oameni, 29 [de] cai.

La ora 9.00 a.m. a ajuns la gară, la ora 9.20 îmbarcarea a fost terminată, la ora 10.10 a.m. a plecat trenul şi la ora 12.30 trenul a sosit la Băileşti.

La ora 4.00 p.m., din ordinul domnului maior Sănătescu, secția a ocupat o poziție la 800 [de] metri nord de satul Băileşti şi a început să bombardeze satul, trăgându-se 22 [de] proiectile.

Ca efect al tragerii artileriei, o parte de răsculați s-au supus, parte din locuitori s-au ascuns prin pivnițe, case etc.

Staționarea. În noaptea de 15 spre 16, oamenii şi caii au fost cantonați la conacul prințului Ştirbey.

Hrana. Ziua au luat hrană rece adusă de la regiment, iar seara supă caldă.

16 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 16 curent, ora 8.30 a.m., o secție, însoțind batalionul de vânători, a plecat la Galicea, unde a ajuns la ora 9.30. Acolo s-au tras 5 proiectile, după care secția s-a înapoiat la Băileşti, unde a ajuns la ora 6.00 p.m. Seara s-a primit de la regiment 1 cheson cu muniție, 7 oameni şi 7 cai.

Staționarea. În noaptea de 16 spre 17, secția a cantonat la conacul prințului Ştirbey la Băileşti.

Hrana. S-a dat la dejun hrană rece, iar seara supă caldă, procurată din localitate.

17 martie 1907

Misiunea, acțiunea. În ziua de 17 martie, ora 9.00 a.m., secția, împreună cu infanteria, a plecat la Plenița, unde a ajuns la ora 3 p.m. şi a intrat în sat, fără a se trage focuri de arme.

Marşul s-a făcut în bune condiții.

Hrana. S-a luat hrană rece procurată din localitate.

18 martie 1907

Misiunea. Din ordinul domnului maior Sănătescu, s-a ocupat poziția la nord de satul Plenița, s-a bombardat satul (mahalaua răsculaților), trăgându-se 15 proiectile.

Pe la ora 2.00 p.m., detaşamentul a plecat la Caraula, unde a ajuns la ora 3.30. Secția a ocupat poziția în fața primăriei, de unde a bombardat tot satul trăgându-se 20 [de] proiectile.

La ora 6 p.m., tot detaşamentul a plecat la Rudari, unde a ajuns la ora 7.40.

Hrana. Ziua s-a dat hrană rece, iar seara supă caldă. Atât hrana oamenilor, cât şi [a] cailor s-a procurat din localitatea unde se găsea.

Staționarea. În noaptea de 18 spre 19, secția a cantonat la Rudari.

19 martie 1907

Misiunea. La ora 8 a.m., secția a luat poziție la vest de satul Rudari, de unde a bombardat satul, trăgând 8 proiectile.

La ora 10, detaşamentul a pornit la Corlate şi Vârtop, unde a ajuns la ora 12.00. În aceste sate nu s-a mai tras, căci operaseră alte trupe.

La ora 4 p.m., tot detaşamentul a plecat la Afumați, unde a ajuns la ora 3 noaptea.

Însă la sosire, aproape de Bourani, auzind împuşcături şi cum infanteria noastră era înainte spre Afumați, comandantul secției a trimis pe sublocotenent Popescu cu o patrulă de 5 călăreți ca să vadă ce este, iar secția a tras, de la nord de Bourani, 4 proiectile spre vest de sat, pentru a înfricoşa pe locuitori. Însă, în urmă, comandantul secției a aflat că împuşcăturile erau date de oameni ce păzeau un conac în Bourani.

Hrana. Toată ziua hrana consumată a fost rece, procurată ca şi furajul cailor din localitate.

Staționarea. În noaptea de 19 spre 20, secția a cantonat la Afumați.

20 martie

În ziua de 20 martie a fost repaus.

Hrana. Oamenilor li s-a dat hrană caldă, procurată din localitate. Furajul cailor a fost procurat din localitate.

21 martie

Misiunea. La ora 8 a.m., tot detaşamentul a plecat spre Urzicuța şi Cerătu unde a ajuns la ora 3.00 p.m.

Hrana. Oamenilor li s-a dat hrană rece la dejun şi seara supă caldă. Cailor li s-au dat furaje luate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 21 spre 22, secția a cantonat la Cerătu.

22 martie

Misiunea. În ziua de 22 martie, ora 8 a.m., detaşamentul a plecat la Întorsura, unde a ajuns la ora 9.30 a.m. Acolo nu s-au tras deloc focuri, căci capii răsculaților au fost predați de sătenii ceilalți, de frică.

La ora 12.00, detaşamentul a plecat la Segarcea, unde a ajuns la ora 4 p.m.

Acolo secția a mai primit de la regiment 4 oameni şi 7 cai.

Hrana. La dejun oamenii au luat hrană rece, seara supă caldă; cailor li s-au dat furaje.

Staționarea. În noaptea de 22 spre 23, secția a cantonat la conacul Domeniului Coroanei din Segarcea.

23 martie

În ziua de 23, ora 10, detaşamentul a plecat la Cerătu, unde a ajuns la ora 11.00. Aici n-a apărut însă nimic.

Hrana. Toată ziua s-a dat hrană caldă. Cailor li s-au dat furaje procurate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 23 spre 24, secția a cantonat la Cerătu.

24 martie

La 24 martie, detaşamentul s-a dus iar la Segarcea.

A plecat la ora 10.00 şi a sosit la ora 11.00.

Hrana. Oamenii au luat hrană caldă, caii au fost hrăniți cu furaje procurate din localitate.

Staționarea. În noaptea de 24 spre 25, secția a cantonat la conacul Domeniului Coroanei din Segarcea.

25 martie

La 25 martie, din ordinul Diviziei a 2-a comandantul secției, căpitan Moscu, a plecat la Craiova cu furgonul şi chesonul, deci cu 2 trăsuri, 27 [de] oameni şi 22 [de] cai. Transportul a fost făcut cu trenul. Plecarea la ora 9.30, sosirea la gară la ora 11.30, iar sosirea la cazarmă la ora 12.30.

A rămas la Segarcea sublocotenentul Popescu Gheorghe cu 2 tunuri şi trăsura de subzistență, cu 20 [de] oameni şi 21 [de] cai.

26 martie

În ziua de 26 martie, din ordinul Diviziei a 2-a, sublocotenentul Popescu Gheorghe a plecat la Craiova cu trenul, la ora 12.30 a sosit la regiment.

Bateria a 5-a Călăreață

11 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Bateria a 5-a va trimite o patrulă de 10 gradați pentru a patrula prin oraş.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, Bateria a 5-a a trimis o patrulă tare de 15 gradați, care a făcut patrularea prin oraş şi spre barierele oraşului, de la orele 9.00 p.m. până la ora 1 noaptea.

12 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Bateria a 5-a Călăreață va pleca la ora 10.00 a.m. pentru a opri o bandă de 400 [de] oameni ce voesc să intre în oraş.

Efectivul, executarea. Conform ordinului de mai sus, Bateria a 5-a, compusă din 3 ofițeri: căpitan Petroianu S., locotenent Oprănescu N. şi sublocotenent Popescu Constantin, a plecat la ora 10 a.m. şi la ora 10.35 a ajuns la satul Braniştea.

Acolo, după parlamentarea domnului procuror general cu răzvrătiții, aceştia s-au retras, iar Bateria a 5-a s-a înapoiat la cazarmă, lăsând la Podari o patrulă tare de 20 [de] călăreți, sub comanda locotenentului Oprănescu N. pentru a patrula prin sat, pentru a opri pe țărani a se aduna.

Bateria a 5-a, la ora 12.00, a ajuns în cazarmă.

Hrana. Patrula ce a rămas a primit hrana de la regiment.

Staționarea. În noaptea de 12/13, oamenii şi caii disponibili au cantonat.

13 martie 1907

Misiunea, executarea. La 13 martie, ora 6.00 a.m., patrula de la Podari a fost înlocuită de o altă patrulă, tare de 20 [de] călăreți, sub comanda sublocotenentului Popescu.

Misiunea a fost aceeaşi.

La ora 9.00 a.m., sublocotenentul Popescu a fost înlocuit cu locotenentul Oprănescu, căci sublocotenentul Popescu a fost trimis cu căpitanul Paşalaga în explorarea zonei Podari–Vârvoru–Perişor–Portăreşti–Segarcea–Glodu–Craiova.

Hrana. Patrula de la Podari a consumat hrana adusă de la regiment.

Staționarea. Oamenii şi caii disponibili au fost cantonați în noaptea de 13/14 martie.

14 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Petroianu va merge cu o secție de 2 tunuri şi 20 [de] călăreți la bariera Amaradiei, unde va ocupa o poziție pentru a păzi bariera.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului regimentului, căpitanul Petroianu S. a plecat la ora 12.30 cu o secție de 2 tunuri şi 20 [de] călăreți la bariera Amaradiei, unde a ocupat o poziție la nord de cantonul de la încrucişarea căii ferate cu şoseaua. Din această poziție se putea bate pe o distanță de 2 500–3 000 [de] metri.

Secția nu a avut ocazia să intervină în acțiune.

La 15 martie, ora 12.00 ziua, secția s-a înapoiat la regiment.

Hrana s-a adus de la regiment.

Staționarea. În noaptea de 14 spre 15, oamenii şi caii au rămas în bivuac lângă tunuri.

15 martie 1907

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Petroianu S. a plecat la Severin cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură de subzistență şi 69 [de] călăreți, unde se va pune la dispoziția Diviziei 1.

Efectivul, executarea. Conform ordinului regimentului, Bateria a 5-a Călăreață, compusă din 3 ofițeri: căpitanul Petroianu S., locotenentul Oprănescu N., sublocotenentul Vasilescu Constantin, cu 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură [de] subzistență, un furgon şi o escortă de 69 [de] călăreți, a plecat la gara de la Craiova unde s-a îmbarcat la ora 5.30 p.m. La ora 6.00 p.m. a ple-

cat trenul care a ajuns la Filiaşi la ora 7.45 p.m., unde, din ordinul telegrafic al domnului colonel Popescu, comandantul Regimentului 1 Artilerie, bateria a continuat drumul la Bibeşti, unde a ajuns la ora 10.45 p.m.

În gara Bibeşti, din cauza infanteriei şi lipsei de chei*, debarcarea, care a încetat la ora 12.30, s-a terminat tocmai la ora 2 noaptea.

Staționarea. În noaptea de 15 spre 16 (de la ora 2 noaptea), bateria a cantonat în Bibeşti, luând cantonament de alarmă.

Hrana. Oamenilor şi cailor li s-a dat hrană adusă de la regiment.

Misiune, efectivul, acțiunea. Conform ordinului Corpului 1 Armată, locotenentul Eliad Victor, cu o patrulă de 9 oameni din Bateria a 5-a, a fost trimis în ziua de 14 martie, ora 6.00 a.m., în comuna Adâncata (Valea Amaradiei) pentru a împiedica să se dea foc la conacul proprietarului.

Conform acestui ordin, locotenentul Eliad Victor a plecat cu 9 călăreți, la ora 10.00 a.m., unde a împiedicat, prin călăreții de care dispunea, a se da foc conacului. În ziua de 15, ora 8.00 a.m., locotenentul Eliad Victor a mers în comunele Sălcii şi Negoieşti pentru a intimida pe țărani ca să nu mai dea foc şi să nu devasteze, căci în această comună se dăduse deja foc la conacele proprietarilor. A plecat din Adâncata la ora 8.00 a.m., lăsând 4 călăreți pentru paza conacului de acolo; la ora 12 s-a înapoiat de la Adâncata. În ziua de 16, locotenentul Eliad Victor s-a dus în comuna Găeşti tot în scopul de a intimida pe locuitori. La ora 1.00 p.m. s-a înapoiat la Adâncata. În ziua de 17 s-a înapoiat la regiment, unde a ajuns la ora 7.00 p.m.

Staționarea. În nopțile de 14/15, 15/16 şi 16/17, oamenii şi caii au cantonat la conacul proprietarului din Adâncata.

Hrana. Oamenilor şi cailor li s-a procurat hrana din comuna Adâncata.

16 martie

Misiunea. În dimineața zilei de 16 martie s-au trimis 2 patrule tari de 15 călăreți, una sub comanda sublocotenentului Vasilescu şi alta sub comanda sergentului Goagă Constantin, care să exploreze prin satele Săuleşti, Musculeşti, Petreşti, Vladimir şi Aninoasa. Restul escortei, cu 2 tunuri, împreună cu 2 companii infanterie din Regimentul Gorj nr. 18, a avut însărcinarea de a proteja Bibeşti, Săuleşti şi calea ferată Târgu-Jiu–Filiaşi.

Însă nu s-a întâmplat niciun accident.

La ora 4.00 p.m. cerându-se ajutor la gara Gilort, s-a trimis locotenentul Vasilescu cu 10 călăreți.

---

* Peroane.

La ora 9.15 p.m. s-a încercat a pune foc la conacul din Săuleşti, dar au fost împiedicaţi numai cu focurile de revolver, fără însă a se împuşca vreunul, fiind noapte.

Staţionarea. Oamenii şi caii disponibili au cantonat la Bibeşti.

Hrana s-a procurat din localitate.

17 martie

Misiunea, acţiunea. În ziua de 17 martie, s-a trimis, la ora 8.00 a.m., de către comandantul detaşamentului din Bibeşti o patrulă tare de 30 [de] călăreţi, sub comanda căpitanului Petroianu S., pentru a face cercetări la Andreeşti, Musculeşti, Săuleşti, însă peste tot s-a găsit linişte.

La ora 11.00 a.m. s-a înapoiat şi patrula de la gara Gilort.

La ora 2.00 p.m. a fost trimis locotenentul Oprănescu cu 10 călăreţi la Vladimir, de unde se aflase că primarul îndemna pe ţărani la răscoală.

La ora 8.00 p.m. au sosit ştiri că locuitori din Horozani s-a[u] răsculat şi au dat foc conacului proprietarului; s-a trimis o patrulă tare de 10 călăreţi sub comanda sublocotenentului Vasilescu C.

La ora 7.00 p.m., patrula din Vladimir [i-]a adus pe învăţător, primar şi perceptor la Bibeşti, însă constatându-se că nu sunt vinovaţi li s-a dat drumul.

Patrula din Horozani a arestat 6 instigatori, cei care au pornit spre Bibeşti; în noaptea de 17/18 a rămas cu ei la Vladimir din cauza timpului rău.

Staţionarea. Oamenii şi caii disponibili au cantonat la Bibeşti.

Hrana s-a procurat din localitate.

18 martie

Misiunea, acţiunea. La ora 8 a.m. s-a trimis o patrulă de 8 călăreţi cu sublocotenentul Vasilescu G. spre Turbure–Poiana, care a constatat că e linişte.

La ora 9 a sosit patrula locotenentului Oprănescu cu cei arestaţi de la Bibeşti, aceştia fiind apoi înaintaţi la Târgu-Jiu.

Restul bateriei a stat la Bibeşti.

Staţionarea. În noaptea de 18/19, oamenii şi caii au cantonat la Bibeşti.

Hrana s-a procurat din Bibeşti.

19 martie

Misiunea, acţiunea. S-au trimis patrule de câte 6 călăreţi şi un gradat la Musculeşti, Petreşti, Aninoasa, Grosana, care patrule s-au înapoiat la ora 4 p.m. În toate localităţile s-a găsit linişte.

Staţionarea. În noaptea de 19/20, oamenii şi caii au cantonat la Bibeşti.

Hrana s-a procurat din localitate.

20 martie

Misiunea, acțiunea. În dimineața zilei de 20 martie s-au trimis patrule în localitățile din ziua precedentă. Patrulele s-au înapoiat la ora 2 p.m. şi au raportat că este linişte peste tot.

Staționarea şi hrana. Ca în ziua precedentă.

21 martie

Misiunea, acțiunea. La ora 8 a.m., căpitanul Petroianu, locotenentul Oprănescu N. şi sublocotenent în rezervă Butculescu au plecat cu un tun şi 40 [de] călăreți la satul Valea lui Câine, unde, din cercetări, au constatat ca instigator pe Matei Trăistariu, care a fost împuşcat în fața locuitorilor din sat. Au arestat doi țărani pe care i-au trimis la Târgu-Jiu.

Staționarea şi hrana. Întocmai ca în ziua precedentă.

22 martie

Misiunea, acțiunea. În dimineața de 22 martie, ora 8.00 a.m., s-a trimis o patrulă compusă din: 1 sergent şi 6 călăreți la Vladimir, Petreşti, Valea lui Câine, care patrulă a constatat că e linişte. S-a înapoiat la ora 5.

Staționarea şi hrana. Ca în ziua precedentă.

23 martie

Misiunea, acțiunea. Din ordinul Diviziei 1, bateria trebuind a se înapoia, a plecat din Bibeşti la ora 8.30 cu efectivul complet; la ora 12.00 a.m. a sosit la Filiaşi.

Staționarea. În noaptea de 23/24, bateria a cantonat la Filiaşi.

Hrana. La dejun oamenii au mâncat hrană rece, iar seara supă caldă, procurată din Filiaşi. Pentru cai s-a procurat hrană din localitate.

24 martie

Misiunea, acțiunea. Bateria a plecat de la Filiaşi, la ora 8.00 a.m., cu efectivul complet.

La ora 3 p.m. a ajuns la cazarmă.

Bateria a 6-a Obuziere

12 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Oprean va pleca, la ora 2.00 p.m., cu bateria călare, la Breasta, pentru a împiedica o bandă de răzvrătiți de a înainta spre oraş.

Efectivul, acțiunea. Conform ordinului regimentului, bateria – având 3 ofițeri, căpitanul Oprean, locotenentul Stănescu şi sublocotenentul Popp şi 100 [de] călăreți – a plecat la ora 2.00 p.m. şi a ajuns la Breasta la ora 3.00 p.m. Acolo, banda de răsculați s-a retras fără a fi nevoie a trage foc, după care bateria s-a înapoiat la regiment, lăsând la Breasta pe sublocotenentul Popp cu 20 [de] călăreți. Această patrulă a cercetat drumurile spre Pleşoiu, Cernele, Mihăița. Nu s-a ivit niciun accident.

Staționarea. În noaptea de 12/13, oamenii şi caii au cantonat în Breasta.

Hrana oamenilor şi cailor s-a adus de la regiment.

13 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 13 martie, la ora 10.00 a.m., sublocotenentul Popp a fost înlocuit cu locotenentul Stănescu, ce avea sub comanda sa 40 [de] călăreți. În Breasta fiind linişte, locotenentul Stănescu a plecat cu o patrulă de 20 [de] călăreți la Predeşti, unde s-au spart geamurile de la conacul proprietarului Gheorghiță Matei.

În ziua de 13 martie la ordinului domnului colonel Russo (transmis prin locotenentul Eliad), locotenentul Stănescu a trimis la ora 5.00 p.m. o patrulă de 5 călăreți la Beloț.

De la Predeşti, locotenentul Stănescu a plecat la Beloț la ora 7.00, căci fusese anunțat de o patrulă ce trimesese că în Beloț este un început de răscoală.

La ora 8.00 p.m., locotenentul Stănescu a sosit la Beloț şi a împiedicat a se pune foc conacului proprietarului.

Staționarea. În noaptea de 13/14, detaşamentul a cantonat în Beloț.

Hrana oamenilor şi cailor s-a adus de la regiment.

14 martie

Misiunea, acțiunea. În ziua de 14 martie, locotenentul Stănescu a plecat la ora 7.30 a.m. din Beloț, unde a lăsat absolută linişte, spre Breasta. În drum, la Milovan, a arestat 6 instigatori şi i-a trimis la Prefectura Doljului. La ora 12 a sosit la Breasta. La ora 8.00 a.m., din ordinul domnului colonel Russo, locotenentul Stănescu a trimis o patrulă de 16 călăreți sub comanda unui sergent în direcția Pleşoiu, Ursu, Beloț. Patrula a sosit la Pleşoiu la ora 11.30 şi i-a găsit pe săteni în plină revoltă, însă nu se pusese foc. Restul de călăreți au patrulat prin Breasta.

Staționarea. În noaptea de 14/15, călăreții din Breasta au cantonat la Pleşoiu.

Hrana oamenilor şi cailor s-a procurat din localitățile Breasta şi Pleşoiu.

15 martie

Misiunea, acțiunea. Patrula de la Pleşoiu a supravegheat prin patrulare conacul din Pleşoiu.

La ora 8.00 a.m., locotenentul Stănescu a plecat din Breasta cu 15 călăreți şi 5 infanterişti călări la Predeşti, unde a ajuns la ora 9 a.m. şi unde a arestat 12 capi ai răscoalei pe care i-a înaintat prefecturii.

La ora 4.00 p.m., locotenentul Stănescu s-a înapoiat la Breasta.

Staționarea, hrana. Ca şi în ziua precedentă.

16 martie

Misiunea, acțiunea. Patrula din Pleşoiu a supravegheat la Pleşoiu, iar cea din Breasta a patrulat în Breasta. La ora 12.00 a.m., cerându-se de căpitanul Hagi Preda ajutor la Mihăița, locotenentul Stănescu a plecat cu cei 20 [de] călăreți la Mihăița, unde a găsit linişte. De la Mihăița, locotenentul Stănescu s-a dus la Coțofenii din Dos, unde se pusese foc conacului proprietarului şi unde s-au împuşcat 3 oameni.

La ora 10.00 p.m., locotenentul Stănescu s-a înapoiat la Breasta.

Staționare, hrana. Ca şi în ziua precedentă.

Misiunea, acțiunea. În ziua de 17, patrula de la Pleşoiu a supravegheat în Pleşoiu, iar patrula de la Breasta în Breasta, până la ora 2.00 p.m., când au plecat la regiment la ora 4.00 p.m. şi au sosit la ora 6.00 p.m.

Hrana pentru oameni şi cai pentru micul dejun s-a procurat din localitățile respective.

17 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Ca urmare la ordinul Diviziei 2, căpitanul Opran va merge cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreți şi va ocupa o poziție la bariera Severinului pentru a împiedica intrarea în oraş a răsculaților.

Efectivul, executarea. Conform acestui ordin, căpitanul Opran cu o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson şi 15 călăreți a plecat la regiment la ora 12 ziua şi a ocupat o poziție la nord-est de fântânile Obedeanului, de unde se putea bate până la 3 kilometri. S-a făcut patrulare până la podul de peste Amaradia. În tot timpul zilei şi nopții n-a avut loc niciun accident.

Staționarea. Oamenii şi caii disponibili au fost cantonați în casele şi şoproanele de la marginea oraşului.

Hrana s-a adus de la regiment atât pentru oameni, cât şi pentru cai.

În ziua de 15 martie la ora 11.00 a.m. secția s-a înapoiat la cazarmă.

18 martie

Misiunea. Ordinul Regimentului 1 Artilerie:

Căpitanul Opran va organiza o secție compusă din 2 tunuri, 1 cheson, o trăsură [de] subzistență şi 50 călăreți, cu care va pleca în dimineața zilei de 18 martie, ora 8 a.m., în direcția Leamna–Terpezița–Valea–Gubancea pentru a opera contra bandelor de răsculați, însă va trimite din seara zilei de 17 martie, ora 9.00, sub comanda locotenentului Stănescu, un tun cu o escortă călare care va întâlni la Leamna o companie de infanterie în trăsuri şi cu care vor merge la Terpezița pentru a bombarda satul în dimineața zilei de 18 martie.

Efectivul, cercetarea. Conform ordinului de mai sus, locotenentul Stănescu a plecat la ora 9.00 p.m. cu 1 tun şi 15 călăreți. La ora 12 noaptea au ajuns la Sărbătoarea, unde au rămas pe timpul nopții până la ora 5.00 dimineața, când au plecat la Terpezița, unde au ajuns la ora 6.30 a.m. şi au bombardat, luând poziție pe dealul de la est de Terpezița. S-au tras 36 [de] proiectile.

În dimineața zilei de 18, ora 8.00, căpitanul Opran a plecat cu restul secției şi escortei. La ora 11.00 a ajuns la Terpezița. Acolo s-au împuşcat 30 [de] capi de revoltă.

La ora 3.00 p.m., din ordinul Diviziei a 2-a, căpitanul Opran, cu toată secția şi escorta, a plecat la Vela, unde a ajuns la ora 5.00 p.m. şi unde a găsit arzând câteva case. Sub amenințarea tunului, autoritatea comunei a predat pe 21 [de] capi de revoltă care au fost împuşcați.

La ora 5.00 p.m., toată secția şi escorta au intrat în sat.

Staționarea. În noaptea de 18/19, oamenii şi caii au fost cantonați în stare de alarmă în Vela. S-a[u] luat şi toate măsurile pentru paza satului.

Hrana. S-a consumat hrana adusă de la regiment.

19 martie

Misiunea, efectivul, acțiunea. Toată secția şi escorta păzea[u] Vela. Din cercetările făcute s-a aflat că mulți din capii de revoltă sunt ascunşi în pădurea Cetățuia. Căpitanul Oprean cu 40 de călăreți şi autoritatea comunală cu oamenii liniştiți din sat au făcut ture în pădure de la ora 8.00–12.00 a.m. şi au prins 7 capi ai revoltei pe care i-au împuşcat şi câțiva fugari din satele vecine pe care i-au trimis la trupele din satele vecine sau la autoritatea comunală.

Tot în această zi, căpitanul Opran a bombardat cu un tun satul Gubancea, unde s-au împuşcat de către cavalerie 11 capi de revoltă.

S-a[u] prins încă 3 capi de revoltă din Căciulat, pe care i-au împuşcat, iar un vizitiu ce răspândise zvonul că oraşul Craiova a ars şi îndemna pe oameni la revoltă a fost prins şi apoi omorât de țărani cu topoarele din cauză că îi înşelase.

Staționarea. În noaptea de 19/20, oamenii şi caii au cantonat în Vela.

Hrana s-a procurat din Vela şi localitățile vecine cu multă greutate.

20 martie

Misiunea, efectivul, acțiunea. În dimineața zilei de 20 martie, căpitanul Opran, văzând că este linişte peste tot, a cerut ordine de la Divizia a 2-a, despre ce va mai trebui să facă, iar Divizia a 2-a i-a dat ordin să nu mai bombardeze niciun sat şi să se înapoieze la regiment.

La ora 3.00 p.m., căpitanul Opran cu locotenentul Stănescu şi toată secția şi escorta au plecat la regiment, unde au ajuns la ora 11.00.

Hrana. S-a procurat [o] parte din Vela şi o parte din localitățile vecine, însă cu multă greutate.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 650, ff. 141-153

12.

Extras din jurnalul de operații al Regimentului 3 Artilerie referitor la acțiunile de reprimare a răscoalei în oraşul şi județul Brăila şi în județele Ialomița şi Covurlui (*11–25 martie 1907*)

ANUL 1907

Relativ la operațiunile executate de detaşamentele din Regimentul 3 Artilerie, trimise pentru potolirea răscoalelor țărăneşti în județele Brăila, Ialomița şi Covurlui, de la 11 martie la 25 martie 1907.

Pentru potolirea răscoalelor, Regimentul 3 Artilerie a întrebuințat detaşamente de artilerişti călări, şi secții de tunari, care au operat atât în oraşul şi județul Brăila, cât şi în județele Ialomița şi Covurlui.

În această dare de seamă, este arătat zilnic şi pe localități felul cum a operat fiecare detaşament.

În oraşul Brăila

11 martie

Trupa şi ofițerii consemnați în cazarmă, gata de a ieşi la cel dintâi semnal. Două detaşamente de câte 80 [de] artilerişti călări erau pregătite în acest scop.

Pe la ora 2 noaptea anunțându-se regimentul că un grup de țărani au pornit de la Latinu spre Brăila, la ora 2.30 un detaşament de 80 [de] artilerişti călări, sub comanda unui căpitan, cu 2 ofițeri în front, au fost trimişi la cazarma sergenților de oraş, de unde aveau să pornească spre bariera Regală, pe unde se bănuia că țăranii vor veni înspre oraş; cum însă țăranii nu au venit, detaşamentul a intrat în cazarmă la ora 8 dimineața.

Pe timpul nopții de 11-12 martie, patrularea de făcut în oraş ca la 10-11 martie.

12 martie

Regimentul fiind anunțat prin garnizoană că, pe şoseaua care vine dinspre Viziru, un grup de țărani se apropie de oraş, s-a trimis un detaşament de artilerişti călări al cărui efectiv era: 2 ofițeri şi 32 trupă, cu însărcinarea de a face o recunoaştere în direcția Vizirului şi a semnala la timp garnizoanei Brăila orice grup de țărani care s-ar îndrepta spre oraş. Detaşamentul a plecat din cazarmă la ora 2 p.m., trupa fiind armată cu săbii şi cu revolvere; se distribuise[ră] câte 12 cartuşe de revolver de fiecare om.

La ora 4.30, o patrulă trimisă înspre Valea Cânepei anunță pe comandantul detaşamentului, că un grup de vreo 250 [de] țărani vin înspre şosea la Brăila. Grupul de țărani fiind întâmpinați de comandantul detaşamentului şi întrebați cu ce intenții vin în oraş au răspuns că vor să-şi spună păsurile prefectului. Cum comandantul detaşamentului avea ordin numai pentru a semnala apropierea țăranilor de oraş şi cum aceştia erau cu totul dezarmați, i-a condus sub escortă până la barieră, unde se găseau şi autoritățile. De la barieră, țăranii au fost conduşi de detaşament în Grădina Monumentului unde au rămas pe timpul nopții sub paza unei companii de geniu şi a unei patrule de călăraşi. La ora 9 p.m. detaşamentul a intrat în cazarmă. Pe timpul nopții, 5 patrule călări, compuse fiecare din câte 8 oameni sub comanda unui sergent, au patrulat oraşul până la ora 2 noaptea.

13 martie

S-au trimis două detaşamente de artilerişti călare la ora 3.30 p.m. compus fiecare din câte 75 de oameni, comandați de căpitani şi având fiecare câte doi ofițeri în front. Detaşamentul a plecat din curtea cazărmii, unul la bariera Călăraşilor, pentru a împrăştia mahalagiii şi a forța pe țăranii de la Grădina Monumentului să plece prin satele lor şi altul la bariera Regală, unde un grup de țărani din satul Cazasu şi Latinu voiau să intre în oraş.

Țăranii au fost opriți şi, după ce s-au învoit cu proprietarii, s-au retras. La ora 7 p.m., detaşamentul a intrat în cazarmă.

Pe la ora 8 p.m., regimentul a fost înştiinţat că ţăranii care se retrăseseră de la bariera Regală caută să intre în oraş pe la bariera Focşani. Imediat un detaşament constituit ca şi cel de mai sus a fost trimis la acea barieră; cum însă ţăranii se retrăseseră din vreme, fiind înştiinţaţi că vine armata, detaşamentul a intrat în cazarmă la ora 10 p.m.

În noaptea de 13/14 s-au dat patrule în afara barierei ca şi în noaptea de 12/13 martie.

14 martie

S-a continuat patrularea în afara barierei, ca şi în noaptea de 12/13 martie.

S-a trimis, la ora 2.00 p.m., un detaşament de 40 [de] artilerişti călări, comandat de un căpitan şi având un ofiţer, contra unui grup de 50 de ţărani, care veneau dinspre Vădeni şi Baldovineşti prin Brăiliţa, cu intenţia de a intra în oraş pe la bariera Galaţi. Ţăranii, după ce au fost sfătuiţi să se retragă, au plecat de pe unde veniseră. Tot acest detaşament a fost trimis de la bariera Galaţi, la ora 5.30, la bariera Focşani, pentru a împiedica intrarea în oraş a unui grup de ţărani, care, după informaţiile prefecturii, aveau intenţia de [a] porni din Cazasu şi a veni la Brăila. Şoseaua a fost cercetată până la o distanţă mai mare de 8 kilometri şi neîntâlnind niciun grup de ţărani, detaşamentul a intrat în cazarmă la ora 8 p.m.

Cu începere de la această dată, regimentul nu a mai trimis noaptea patrule călări. Patrularea atât în oraş, cât şi afară din oraş s-a făcut pe timpul nopţii de celelalte arme.

16 martie

În această zi, autorităţile înştiinţate că ţăranii din Viziru şi din comunele din împrejurimi au intenţia de a se constitui în bande şi de a distruge avutul proprietarilor, s-a constituit un detaşament de artilerie călări, ale cărui efective erau: 1 căpitan, 2 ofiţeri şi 60 de călăreţi, care, la ora 4.30, a plecat din cazarmă pentru a întări detaşamentul de la Viziru. În comuna Viziru se mai găsea o companie din Batalionul 3 Vânători şi un detaşament de călăreţi din Regimentul 11 Călăraşi.

Modul cum a executat marşul şi cum a operat acest detaşament se va arăta mai la vale, când se va vorbi de operaţiunile de la Viziru. Cu începere de la această dată, orice călăreţ care era trimis în afară din oraş avea la el 24 de cartuşe de revolver.

17 martie

Nimic de remarcat.

18 martie

Fiind duminică, 5 patrule călări, constituite din câte 18 oameni, sub comanda unui sergent, au patrulat oraşul de la 8 a.m. la 11.30 a.m.

În aceeaşi zi, conform ordinului Corpului 3 Armată, o baterie de 4 tunuri cu 2 ofițeri comandanți de secție a plecat la Călăraşi, pe calea ferată, la ora 5 p.m. Bateria a fost comandată de un căpitan, care avea ordin, ca în cazul când secțiile vor fi separate una de alta, să rămână cu secția care era comandată de un sublocotenent.

19 martie

Comandantul trupelor de la Viziru a cerut să i se trimită şi o secție de artilerie, deoarece țăranii devin din ce în ce mai aprinşi. La ora 7 a.m. a pornit pe jos la Viziru o secție sub comanda unui locotenent. Această secție a mers împreună cu o companie de vânători care se transporta în căruțe şi cu un detaşament din Regimentul 11 Călăraşi, trupe trimise pentru a întâlni detaşamentul de la Viziru. În oraş, nimic de remarcat.

20 martie

Conform Ordinului Corpului 3 Armată, s-a trimis la Galați o secție de artilerie sub comanda unui locotenent. Secția s-a transportat pe calea ferată şi a plecat din garnizoană la ora 8 p.m.

În oraş, nimic de remarcat.

21 martie

Detaşamentul de artilerie călări, chemat la regiment de la Viziru, a intrat în cazarmă la ora 7.15 p.m.

În oraş, nimic de remarcat.

22 martie

Secția de la artilerie de la Viziru, chemată la regiment, a intrat în cazarmă la ora 6.30 p.m.

23 martie

Nimic de remarcat.

24 martie

Nimic de remarcat.

25 martie

Cele două secții de artilerie trimise la Călăraşi s-au întors la regiment pe calea ferată şi au intrat în cazarmă la ora 6.30 p.m. Secția de artilerie

trimisă de la Galați s-a întors pe calea ferată la regiment. A intrat în cazarmă la ora 8.00 p.m.

Secția trimisă la Viziru a fost din Bateria 1.

Secția trimisă la Galați, din Bateria a 2-a.

Secțiile trimise la Călăraşi, din Bateriile a 3-a şi a 4-a.

Atât detaşamentele de artilerie călări, care au fost întrebuințate a opri năvălirea țăranilor în oraşul Brăila, cât şi detaşamentul care a fost trimis la Viziru au fost constituite din călăreți luați din toate bateriile, acestea pentru a nu suporta greutățile numai o unitate şi a rămâne înapoi cu instrucția.

La Viziru

În comuna Viziru au fost trimişi din regiment un detaşament de 60 [de] călăreți şi o secție de artilerie.

Detaşamentul de artilerişti călări a plecat din garnizoană pe data de 16 martie, ora 4.30 p.m. Efectivul: 1 căpitan, 1 locotenent, 1 sublocotenent, 60 călăreți, 65 cai şi o trăsură de subzistență.

Oamenii [au fost] înarmați cu săbii şi revolvere, asupra fiecărui om câte 24 cartuşe de revolver.

Hrana rece asupra oamenilor pe două zile, iar în trăsura de subzistență, în plăşile de fân şi desagii de orz de la şei, fân şi ovăz pentru cai pe două zile. Detaşamentul a avut de parcurs de la Brăila la Viziru 36 [de] kilometri distanță pe care o parcursese în bune condiții, unde a sosit la Viziru la ora 9.30 seara, cu toate că ploua.

S-au luat măsuri de siguranță imediat după sosire; detaşamentul a intrat în cantonamentul de alarmă oferit de administrația moşiei [...]* şi noaptea s-a petrecut fiind gata a înşeua caii şi a ieşi în cel mai scurt timp.

17 martie

S-au trimis 8 patrule în direcția satelor Ceacâru, Golăşei, Portița şi Însurăței, la diferite ore.

Consemnul patrulelor era de a parcurge satele fără a se opri şi fără a vorbi cu cineva, iar după ce vor fi văzut ce se petrece prin sate, să se oprească la primărie, ca să ia informații de la primar, şefi de garnizoană sau jandarmi.

Ştirile aduse de patrule erau că țăranii se sfătuiesc ca a doua zi să se întâlnească în număr mare şi să meargă să ceară cu forța învoieli uşoare de la proprietari. Aceste ştiri fiind comunicate telefonic Comandamentului militar

---

* Ilizibil în text.

din Brăila, chiar în seara aceleiaşi zile au mai sosit 2 companii din Batalionul 8 Vânători, sub comanda maiorului Boureanu, care a luat comanda tuturor trupelor de la Viziru.

Patrularea s-a continuat până seara târziu.

18 martie

S-a[u] trimis iarăşi 8 patrule tot în direcția satelor Ceacâru, Goleşti, Pârlita şi Însurăței.

Pe la ora 2.00 p.m., țăranii din Viziru căutând a se întruni au fost împrăştiați de o patrulă de 10 artilerişti călări sub comanda unui ofițer.

La ora 5.30 p.m., o patrulă sosind de la Ceacâru adusese ştirea că țăranii din acea comună s-au întrunit şi sunt gata a se uni cu țăranii din Goleşti şi Stanca, ca în urmă să se dea la devastări. Întreg detaşamentul de artilerişti călări, împreună cu 40 de călăreți din Regimentul 11 Călăraşi, a pornit la ora 5.45 din Viziru spre Ceacâru. Țăranii prevestiți de apropierea călăreților repede au intrat pe la casele lor. De la primărie s-au aflat toate intențiile țăranilor. Din cauza întunericului, a zăpezii şi a drumului care era cu totul desfundat, detaşamentul nu a putut să ajungă înapoi la Viziru decât la ora 10 noaptea.

19 martie

S-a continuat patrularea ca şi în zilele precedente, sfătuindu-se în acelaşi timp țăranii să se liniştească şi să aştepte sosirea proprietarilor, spre a face învoielile. Ştirile aduse însă de patrule fiind neliniştitoare, pe de o parte, iar pe de alta, țăranii din Viziru fiind cu totul agresivi, s-a mai trimis de către Comandamentul militar de la Brăila o secție de artilerie, o companie de vânători şi un detaşament de cavalerie. Aceste noi trupe au intrat în Viziru la ora 2 p.m. Efectivul secției trimis la Viziru a fost de 1 locotenent, 24 trupă, 21 cai, 2 trăsuri şi o trăsură de subzistență. Muniția: 36 şrapnele model 1903, de fiecare tun, asupra fiecărui om câte 24 cartuşe [de] revolver. Asupra acestei secții, hrana rece pentru oameni pe 2 zile; pentru cai fân şi ovăz tot pe două zile. Secția a pornit din cazarma Brăila la ora 7 a.m., având ordin a merge în aceeaşi iuțeală cu care mergeau căruțele în care s-au transportat trupele. Compania de vânători a parcurs cei 36 [de] kilometri în 7 ore. Ajunsă în Viziru, secția a stat în cantonament de alarmă.

20 martie

Țăranii au fost mult impresionați de venirea de noi trupe şi mai ales de sosirea tunurilor; nu au mai fost deloc agresivi şi făgăduiau că nu vor face nicio stricăciune, ci vor aştepta în linişte sosirea proprietarilor spre a face învoieli.

Toate patrulele adunau aceleaşi ştiri.

21 martie

Țăranii devenind cu totul supuşi, mai ales că le conveneau învoielile pe care le făcuseră cu proprietarii, detaşamentul de artilerişti călări a primit, la ora 11.35 a.m., ordin de a se întoarce la Brăila.

Detaşamentul a plecat din Viziru la ora 2.30 p.m. şi la 7.15 p.m. a intrat în cazarmă.

22 martie

Secția de artilerie a primit ordin a se întoarce la Brăila şi la ora 6.30 p.m. a intrat în cazarmă.

Atât detaşamentul de artilerişti călări, cât şi secția de artilerie, care a fost trimisă la Viziru, au consumat numai furaje pe două zile, ce le luaseră asupra lor la plecare din Brăila; restul de timp cât a mai rămas în acea localitate au fost hrăniți de cei trei proprietari.

Hrana ce li s-a oferit a fost foarte bună. Pentru oameni supă caldă gătită cu legume şi pâine sau mămăligă cu brânză şi carne friptă. Negăsindu-se fân în localitate, caii au fost hrăniți cu paie de orz şi ovăz.

La Călăraşi

Cele 2 secții trimise la Călăraşi au fost transportate pe calea ferată. Efectivul lor a fost: 1 locotenent, 1 sublocotenent, 54 trupă, 46 cai, 4 tunuri şi 2 trăsuri de subzistență.

Muniții: 36 şrapnele model 1903 de fiecare tun, asupra fiecăruia câte 24 cartuşe de revolver. Asupra secțiilor, pentru oameni hrana pe 2 zile, iar pentru cai orz şi ovăz tot pentru 2 zile.

18 martie

Plecarea cu un tren militar, din gara Brăila, la ora 5 p.m.

19 martie

La ora 2 noaptea, trenul a oprit în gara Călăraşi, unde au fost anunțați că vor merge la cazarma Regimentului 5 Călăraşi, unde vor fi cantonați.

Plecarea s-a făcut la ora 6/6.30, la rampă neputându-se trage decât două vagoane. La Regimentul 5 Călăraşi, caii au fost instalați în garajul [*sic!*] unui escadron ce era trimis în județ; în acelaşi garaj au fost culcați şi oamenii, pe paie, iar pentru învelit li s-au dat pături.

Secțiile nefiind trimise în județ, s-a făcut instrucție: conducerea cailor împerechiați, mânuirea sabiei şi a revolverului.

20, 21, 22, 23 şi 24 martie

În după-amiaza zilei de 24 martie, secţiile au primit ordin a se întoarce la Brăila; în aceeaşi zi, la ora 5.00 p.m., s-au îmbarcat pe calea ferată. La ora 6.30 p.m., trenurile au plecat din gara Călăraşi, la ora 5.45 a.m. au ajuns în gara Brăila, iar la ora 6.30 a.m., în dimineaţa zilei de 25 martie, au fost în cazarmă.

Secţiile au consumat în primele 2 zile hrană rece şi furajul luat de la cazarmă; pentru restul de timp s-au cumpărat alimente şi hrana s-a preparat la bucătăria Regimentului 5 Călăraşi. Pentru cai, s-au cumpărat furaje tot de la acest regiment.

S-a mărit raţia de carne a oamenilor, iar cailor li s-a cumpărat mai mult furaj, aşa că s-a cheltuit întreg sporul de 10 bani pe zi, ce se alocase la fiecare om şi cal pe zi.

În Călăraşi, ofiţerii au fost cazaţi la hoteluri.

La Galaţi

Conform Ordinului Corpului 3 Armată, o secţie din Regimentul 3 Artilerie a fost trimisă la Galaţi.

Efectivul secţiei: 1 locotenent, 26 trupă, 24 cai, 2 tunuri şi o trăsură de subzistenţă.

Muniţii: 18 şrapnele model 1903, de fiecare tun, asupra fiecărui om câte 24 cartuşe de revolver.

Asupra secţiilor, pentru oameni hrana pe două zile, pentru cai tot pe două zile.

20 martie

Îmbarcarea secţiei în gara Brăila şi plecarea trenului la ora 8.00 p.m. Trenul a ajuns în gara Galaţi la ora 11.20 noaptea, când comandantul secţiei a fost anunţat că va fi încartiruit în cazarma Regimentului 1 Roşiori. Secţia a rămas în tren până dimineaţa.

21 martie

Debarcarea secţiei, la ora 6.00 p.m.; de la gară, secţia a fost trimisă la Regimentul 1 Roşiori unde oamenii au fost aranjaţi în dormitorul unui escadron, iar caii în garajuri.

22, 23, 24 martie

Secţia a rămas tot în Galaţi.

25 martie

Secția a primit ordin a se întoarce la Brăila; s-a îmbarcat în tren la ora 6.00 p.m.; trenul a plecat din gara Galați la ora 7.30 p.m., a ajuns în gara Brăila, iar la ora 8.00 secția a intrat în cazarmă.

Oamenii au fost hrăniți după alocația garnizoanei, fără a li se adăuga sporul de 10 bani pe zi, care, după dispoziția regimentului, s-a dat oamenilor în mână, de către ofițerul cu aprovizionarea.

În prima şi ultima zi, oamenilor li s-a dat hrană rece, care se luase de la regiment.

Fânul şi ovăzul s-a luat de la Regimentul de Roşiori; paie s-au cumpărat din comerț deoarece nici regimentul nu avea.

În tot timpul de la 10 martie până la 25 martie, starea sanitară a ofițerilor şi oamenilor din Regimentul 3 Artilerie întrebuințați la potolirea răscoalelor țărăneşti a fost foarte bună. Niciun om, niciun cal bolnav.

Regimentul a concentrat pentru detaşamentul trimis la Călăraşi pe locotenentul veterinar în rezervă Bauman Hugo, de la 18 martie la 24 martie.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Jurnale de operații, J.O. 658, ff. 40-44

13.

Extras din jurnalul de operații al Regimentului 6 Artilerie privind acțiunile de potolire a răscoalei în județul Argeş (*11–25 martie 1907*)

PARTICIPAREA REGIMENTULUI LA POTOLIREA RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEŞTI

În ziua de *14 martie*, un detaşament compus din 50 de călăreți, sub comanda locotenentului Lăzărescu Dumitru, a fost transportat pe calea ferată la Găieşti, de unde a mers în comunele Slobozia, Fierbinți şi Glavacioc patrulând şi împiedicând răscoala în mod paşnic. La *17 martie*, detaşamentul s-a înapoiat, prin marş, pe jos, fără niciun accident de oameni sau cai.

În ziua de *14 martie*, un detaşament de 31 de călăreți, sub comanda locot[enentului] Roşianu C-tin, a mers în comuna Bradu, patrulând şi împiedicând răscoala locuitorilor în mod paşnic. La *22 martie*, detaşamentul s-a înapoiat fără a avea un accident în oameni sau cai.

În noaptea de *15/16 martie*, la ora 10, a pornit la Trepteni-Vitomiteşti, pentru a potoli pe răsculaţi, o secţie de 2 tunuri şi 50 de soldaţi de infanterie din Regimentul Argeş nr. 4, transportaţi în trăsuri, sub comanda căpitanului Livaru Grigore, având la secţie şi pe sublocotenentul Ionescu Emilian. A doua zi, *16 martie*, maiorul Cornăţeanu Al. a plecat la Dănicei, iar la ora 6 p.m. a luat comanda detaşamentului [condus de] căpitanul Livaru Grigore la Dănicei şi a trupelor de la Bălceşti-Galicea, Uda de Sus şi Cuca Măcăii.

La ora 8 seara a avut loc, la Lăunele de Sus, izbirea între detaşamentul din Regimentul „Radu Negru" nr. 28 ce venise de la Trepteni şi răsculaţi. S-au omorât 8 răsculaţi, rănindu-se 10. Noaptea, răsculaţii au atacat detaşamentul de la Dănicei, cu care ocazie a fost nevoie a se trage 2 focuri de tun la ora 1 noaptea, pentru a respinge şi înfricoşa pe răzvrătiţi.

În ziua de *17 martie* s-a mers cu tot detaşamentul la Ciomăgeşti, unde, pentru a face pe locuitori a da pe toţi capii răzvrătitori, s-au tras două focuri de tun într-un mal de lângă sat. În zilele următoare s-au arestat în total 150 de răsculaţi, care au fost transportaţi la Piteşti [şi au fost depuşi] în manejul regimentului. În ziua de *21 martie*, maiorul Cornăţeanu s-a întors la regiment, lăsând comanda detaşamentului căpitanului Livaru Grigore. În ziua de *25 martie*, secţia s-a întors la regiment, neavând niciun accident în oameni sau cai.

În noaptea de *14 martie* s-a trimis în comunele Teiu, Răteşti, Furdueşti, Mozăceni un detaşament de 73 de călăreţi, sub comanda căpitanului Ionescu Nicolae. În noaptea de *15 martie*, căpitanul a fost înlocuit (înapoindu-se personal la cazarmă) de căpitanul Tolescu Ion, având în front pe sublocotenentul Negulescu Anastase. Detaşamentul a împiedicat, în mod paşnic, răscoala în satele Teiu, Rociu, Gligani, Furdueşti, Bârlog, Mozăceni şi Leşile. Detaşamentul s-a reîntors în ziua de *22 martie* fără niciun accident de oameni sau cai.

În ziua de *16 martie*, un detaşament compus din 30 de călăreţi, sub comanda sublocotenentului Dumitriu Sotir, a fost trimis în comuna Broşteni, unde a împiedicat răscoala în mod paşnic. La *23 martie*, detaşamentul s-a înapoiat fără vreun accident în oameni sau cai.

Afară de aceste detaşamente, regimentul, cu începere de la *12 martie*, a dat, ziua şi noaptea, patrule cu ofiţeri şi oameni [pentru patrulare] prin satele dimprejur: Florica, Găvana, Moşoaia, Prundu, Smeura. Toate aceste detaşamente au fost în ţinuta de campanie, cu revolvere şi carabine.

Cu ocazia răscoalelor, au venit pentru completarea ofiţerilor 4 sublocotenenţi de la şcoala de aplicaţie şi s-au concentrat 3 ofiţeri de rezervă şi un medic-căpitan în rezervă.

Toate bateriile au concurat la formarea detaşamentelor şi patrulelor din cauză că erau cerute la diferite date şi compuse din efective foarte variate.

Manejul regimentului, de la 17 martie până la 15 aprilie, a fost ocupat de un număr de 291 de răzvrătiți aduşi din răscoalele [*sic!*] din județ.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 556, ff. 38-39

DOBROGEA

1.

Extras din registrul istoric al Regimentului Tulcea nr. 33 privind acțiunile de menținere a ordinii în orașul Tulcea şi județele Tulcea şi Covurlui (*14–31 martie 1907*)

Luna martie

La 14 martie seara, regimentul primeşte Ordinul telegrafic nr. 398 al Diviziei a 9-a pentru mobilizarea regimentului pe 3 batalioane [pentru] a merge la potolirea răscoalelor.

Ordinul are cuprinsul următor:

Nr. 398. Conform ordinului telegrafic al Corpului 2 Armată, mobilizați regimentul pe 3 batalioane, cu efectiv de 800 [de] oameni batalionul. Completarea efectivului se va face cu oameni permanenți din toate contingentele mobilizabile (afară de milițieni) şi din trupa cu schimbul contingentele 1905-1906. Oamenii nu vor fi luați din comunele răsculate sau din cele ocupate cu trupe.

Se recomandă cea mai mare prudență la chemarea oamenilor, astfel că numărul chemaților să nu treacă efectivul de mai sus. În caz că ar rezulta un prisos, el se va încazarma. Oamenii, îndată ce sosesc la regiment, se vor echipa, arma şi aproviziona cu 100 [de] cartuşe de război şi repartiza astfel pe companii, ca să poată pleca imediat.

Batalionul 3 va rămâne pe loc, la dispoziția Marelui Stat Major. Regimentele vor raporta telegrafic Marelui Stat Major data când batalioanele vor fi complet mobilizate.

Răspundeți telegrafic de primire.

Din ordin
Maior Jiteanu

Acest ordin primindu-se de comandantul regimentului, dl colonel Dumitrescu, [acesta] a şi răspuns de primire cu Telegrama nr. 168, la ora 7.30 seara, [în ziua de] 14.03.1907, în urma consfătuirii avute cu ofițerii superiori ai regimentului la Cercul Militar (în privința modului de încazarmat trupa şi echiparea ei).

Tot în astă-seară s-a trimis urgent Depozitului de Recrutare Tulcea ordinul următor:

Nr. 92. Conform Ordinului Diviziei 9 nr. 398, vi se face cunoscut că Regimentul Tulcea nr. 33 trebuie să mobilizeze concediații 1901-1902-1903 şi 1904 şi trupa cu schimbul 1905-1906, precum şi permanenții contingentul

1905 lăsați de regiment la vatră ca prisos de efectiv. Oamenii vor aflui direct la regiment. Oamenii s-au chemat deja prin companiile teritoriale cu Ordinul nr. 91.

Colonel Dumitrescu

La Divizia a 9-a şi Brigada 17 Infanterie în seara aceasta s-au mai trimis (următoarele) telegrame de comandantul regimentului, cerând diferite desluşiri şi ştiri privitoare la mobilizare.

În vederea aglomerării pescarilor [*sic!*] la prefectură şi Administrația pescăriilor, trupele au fost consemnate în cazarmă şi o companie a fost trimisă ca gardă de pază în oraş la Palatul Administrativ, stând un pluton la pompieri, în apropiere de Administrația pescăriilor, pentru a preîntâmpina orice încercare de atac al pescarilor.

Timpul este rău, ninge continuu de 2 zile, zăpadă mare cu vifor, ceea ce face drumurile impracticabile. Nici alimentele de hrană din oraş nu se pot transporta cu căruța la cazarmă, ci cu oameni în corvezi.

[...]

De dimineață, la ora 7.30, au fost adunați toți ofițerii prezenți ai regimentului în cabinetul comandantului, li s-a comunicat ordinul de mobilizare, dându-se toate lămuririle cuvenite, cum şi ordinele ce a dat în seara precedentă în privința mobilizării.

S-a pus în vedere ofițerilor că pentru mobilizarea regimentului să se conformeze fiecare instrucțiunilor din Regulamentul de Mobilizare şi a celor date cu diferite ordine speciale.

[...]

În urmare, în ziua a doua de mobilizare, [regimentul] avea sub arme, peste efectivul permanenților de 976 oameni de trupă, 736 oameni sosiți de la vetrele lor din oraşul Tulcea şi de prin satele mărginaşe ale Tulcei. S-a dat ordin pentru pregătirea oamenilor de echipare. Echipându-se permanenții activi cu garnitura de serviciu proprie a lor, concediații şi cei cu schimbul cu garnitura de cazarmă găsită bună, iar rezerviştii, în caz de neajungerea efectelor din aceste 2 garnituri, să se recurgă, la extrem, la garnituri de război pe efectivul de companie de 200 de oameni.

Timpul continuă a fi umed, mocirlos, cu lapoviță, inundații în Deltă. Drumurile înzăpezite. Afluirea oamenilor din satele depărtate se va face cu greu.

De la Divizia a 9-a regimentul primeşte telegramele:

La nr. 171. Luați două trăsuri subzistență de la batalion şi caii necesari de rechiziție.

Maior Jitianu

*

Nr. 11 825. Arătați telegrafic numărul ofițerilor detaşați şi unde.

Maior Jitianu

La care s-a răspuns cu Telegrama nr. 94:

La nr. 11 825:

Căpitanul Păun Ion la Institutul Geografic, locotenentul Teodorescu Nicolae idem, Costescu Constantin idem, locotenentul Condeescu Nicolae la Marele Stat Major.

Colonel Dumitrescu

Tot astăzi s-a primit, de la Divizia a 9-a, Ordinul telegrafic nr. 209 privitor la dispozițiile de luat de comandanți şi ofițeri pe timpul răscoalelor. Acest ordin are cuprinsul următor:

Primul ordin A:

Pentru a se pune capăt mişcării țărăneşti, care se lățeşte cu repeziciune în toată țara, luând un caracter din cele mai îngrozitoare, Ministerul de Război ordonă să se aplice întocmai dispozițiile următoare:

1. Ordinele ce se primesc să se execute imediat şi întocmai, a raporta imediat telegrafic de executare şi de greutățile ce se întâmpină.

2. Măsurile ordonate să se execute fără cea mai mică întârziere cu toată energia impusă de gravitatea situației.

3. Prin posturi la telefoanele primăriilor sau, unde nu sunt, prin patrule de cavalerie se va ține din ochi populația şi, la cel mai mic simptom de mişcare, se vor lua măsuri energice.

4. Contra grupărilor cu caracter paşnic, se vor face somații, contra celor cu caracter cu hotărâre, maxim de efect.

5. În contra bandelor devastatoare se vor întrebuința mai cu seamă coloanele mobile de artilerie, escortate de cavalerie. Coloanele vor fi puse pe urma bandelor pentru a le împrăştia cu puterea focurilor.

6. Cea mai mare disciplină se va observa la trupă, care, din cazarmă, va fi ținută numai în cantonamente de alarmă, interzicându-i-se comunicațiile cu populația.

7. Ofițerii vor fi opriți de a parlamenta şi vor face numai somațiile legale, când nu sunt autorități civile. Somațiile vor fi făcute energic, la scurte intervale şi va urma imediat salva.

8. Infanteria va ochi la picioare, ofițerii vor sta pe flancuri şi vor controla; cea mai mică abatere va fi semnalată şi vinovatul imediat arestat şi trimis la cazarmă.

9. Toţi ofiţerii vor trebui să aibă o atitudine liniştită şi energică pentru a insufla încredere populaţiei care începe a fi cuprinsă de panică, exagerând prin aceasta pe de o parte pericolul, iar pe de alta dând mai mult curaj răzvrăţiţilor.

10. Comandanţii de subzonă, cerând concursul prefecţilor, vor face a se aduce la cunoştinţă populaţiei chiar şi în locurile nerăzvrătite că trupa are ordine să tragă atât cu arma, cât şi cu tunul.

11. Răscoalele neputând fi potolite decât cu armele, fiecare ofiţer să fie pătruns de răspunderea ce avem, căci pe lângă celelalte consecinţe grave şi prestigiul armatei este pus în joc.

Al doilea ordin B:

Conform ordinului telegrafic al Corpului 2 Armată, se face cunoscut corpurilor că Ministerul de Război ordonă ca soldaţii trimişi la revolte să nu aibă decât cartuşe de război, singurele de care vor uza, abaterile de la ordine atrăgând grea răspundere.

Al treilea ordin C:

Vă rog binevoiţi a ordona ca din grupurile de ţărani care nu se supun somaţiilor, ci numai forţei armelor, să se aresteze câte 4 sau 5, care vor fi crezuţi ca instigatori sau capi; ei vor [fi] trimişi la cazarma infanteriei, pentru a fi ţinuţi sub pază până la noi ordine.

Al patrulea ordin D:

Vă rog a ordona ca trupa care vine în contact cu o bandă de răzvrătiţi să tragă asupra ei şi să o urmărească până la completa împrăştiere.

Al cincilea ordin E:

Copie după Ordinul telegrafic nr. 1 517, din 13 martie a.c., al Ministerului de Război către Corpul 1 Armată:

Pentru potolirea răscoalelor, cu onoare vă rog să binevoiţi a face să se aibe în vedere următoarele:

1. Teritoriul ţării este împărţit în zone corespunzătoare regiunilor diviziilor.

2. D-nii generali comandanţi de divizii vor avea sub comandă toate trupele ce se vor găsi în zona respectivă.

3. Aceste trupe vor fi întrebuinţate, după situaţie [şi] după districte, în detaşamente de una singură, două sau trei arme. Fiecare comandant de detaşament va distribui, la rândul său, în părţile răzvrătite sau numai suspecte, detaşamente mai mici, fixe sau coloane mobile.

4. Detaşamentele fixe vor consta în infanterie şi fracţiuni de cavalerie; fiecare detaşament va avea de supravegheat un anumit grup de comune; grosul va ocupa una din ele, iar în celelalte se vor trimite numai posturi care să

se ţină în legătură cu grosul, fie prin fir telefonic, fie prin patrule. Îndată ce se semnalează o adunare de ţărani, comandantul merge cu o parte sau chiar cu toată trupa să-i someze a se împrăştia.

Coloanele mobile vor consta din o secţie de artilerie escortată de cavalerie; ele vor fi întrebuinţate în contra bandelor de ţărani care umblă din localitate în localitate cu scopul de a revolta şi jefui.

5. Când este cu trupa un agent administrativ sau judecător, acesta va face somaţiile, în caz contrar le va face comandantul trupelor.

*6. Comandantul va începe somaţiile la distanţa de cel puţin 100 de paşi, ele vor fi energice şi la scurte intervale trecute [*sic!*]; după a treia somaţie, se va comanda „la ochi" şi dacă după prima salvă ţăranii nu se retrag, va urma o a doua şi tot asemenea şi a treia; oamenii vor ochi la picioare pentru a evita ca gloanţele, trecând peste răsculaţi, să lovească nevinovaţi.*

7. În contra bandelor se va trage la distanţe mai mari, dacă nu se supun la somaţia de a se opri sau dacă opun rezistenţă; în caz când sunt prea răzvrătiţi, se va trage chiar fără somaţie.

8. Se va recomanda în modul cel mai aproape comandanţilor de unităţi sau detaşamente riguroasa respectare a prescripţiilor de sub nr. 6 şi 7, fiind răspunzător orice ofiţer care va lăsa pe răsculaţi să se apropie de trupa sa, care va parlamenta cu oamenii care au o atitudine ostilă şi care nu vor comanda, după a treia somaţie, „foc".*

9. Repartiţiile trupelor, atât pe distanţe, cât şi în mici detaşamente sau coloane, se vor face de comandanţii respectivi, ţinând seama de indicaţiile autorităţilor administrative; acestea arată care puncte sunt răzvrătite, gradul răzvrătirii, iar comandanţii militari hotărăsc măsurile de luat pe a lor răspundere.

10. În fiecare zi, d-nii comandanţi de divizii vor înainta, pe cale ierarhică, ministerului un rezumat asupra [evenimentelor. Paza] liniilor telefonice, telegrafice şi căilor ferate se va asigura prin patrule, iar paza gărilor prin detaşamente de gară, când se vor cere de şefii de gări.

Comandantul Diviziei a 9-a
General Angelescu

Vineri, 16 martie

[...]

Ştirile ce primim la telefon, de prin comune, ne spun că timpul continuă a fi rău şi că oamenii chemaţi cu greu pot străbate drumurile; prin locurile adăpostite şi păduroase zăpada trece de 1 metru.

---

* Strict.

Regimentul primeşte următoarele ordine telegrafice pentru plecarea unui batalion la Craiova şi unul la Piteşti:

De la minister, nr. 76:

Luați dispoziții ca marina militară să pună la dispoziție mijloacele de transport şi porniți, cu vasele militare, cu batalionul din Regimentul Tulcea şi un escadron din al 9-lea Călăraşi la Galați, unde imediat să vă îmbarcați pe calea ferată pentru Craiova, punându-vă la ordinele generalului Gigurtu. Veți anunța, telegrafic, ziua şi ora pornirii Detaşamentului Tulcea.

Ministru
General Averescu

De la Corpul 2 Armată, nr. 69:

Luați dispoziții pentru a porni [spre] Piteşti un batalion îndată ce [acesta] va sosi la Galați şi de acolo cu calea ferată.

Colonel Istrati

În vederea acestor ordine s-au dat: Ordinul nr. 110 maiorului Forescu, comandantul Batalionului 1, spre a pleca la Craiova şi Ordinul nr. 111 maiorului Isack Panait, comandantul Batalionului 2, spre a pleca la Piteşti şi a se pune la dispoziția comandantului trupelor din Piteşti.

Tot azi s-a dat o telegramă depozitelor de recrutare din Tulcea, Argeş, Dolj, Tecuci, Prahova şi Ilfov [pentru] a da ordine ofițerilor de rezervă să se prezinte la regiment, fiind mobilizați.

Comandantul regimentului, dl colonel Dumitrescu, trimite Diviziei a 9-a la ora 6 seara următorul raport telegrafic:

Nr. 115. Raportez:

1. Până astă-seară [au] sosit 901 concediați şi rezervişti.

2. Cei reveniți din Deltă, la Caraorman, s-au dedat la acte de vandalism, imposibil a-i reprima.

3. La Văcăreni n-a fost nimic, o alarmă falsă dată de primar.

4. La Sulina, parte din cei ce s-au întors de la Caraorman şi cei din localitate se zice că s-ar fi dat la excese.

5. Aci spiritele agitate, am pus gardă la Administrația Financiară, Banca Națională, poştă, Credit Agricol şi prefectură. Am companii în oraş, compuse din permanenți.

La noapte se crede că lipovenii voiesc să se dedea la excese.

Colonel Dumitrescu

Din tot ce cuprinde această telegramă, nimic serios n-a fost, s-a raportat şi comunicat fals de poliție şi prefectură, fără o cercetare amănunțită, fără o asigurare reală a faptelor, ceea ce a indus în eroare comandamentele militare.

Diviziei a 9-a i se trimite, la ora 11 noaptea, următoarea telegramă:

Nr. 98. Orele 11 noaptea, sosit şalupa „Opanez" cu două şlepuri; nu încap nici 300 [de] oameni.

Colonel Dumitrescu

Şi, în adevăr, pentru transportul a 1 800 [de] oameni, 170 [de] cai, 5 trăsuri şi 20 [de] ofiţeri, vasele sosite erau neîncăpătoare.

Tot astăzi se face cunoscut de Divizia a 9-a, cu Ordinul telegrafic nr. 226, că operaţiile de recrutare în judeţ a clasei 1908 sunt suspendate până la noi ordine.

Sâmbătă, 17 martie

Regimentul îşi continuă pregătirea şi echiparea oamenilor, cele 2 batalioane pentru Piteşti şi Craiova sunt gara de plecare, cu efectivul complet de 800 [de] oameni de batalion.

Se aşteaptă numai sosirea vaselor de transport.

[...]

Efectivul faţă de cel din ziua precedentă a sporit cu 456 [de] oameni.

Timpul continuă a fi rău, însă s-a mai ameliorat puţin.

Comandantul de regiment, dl colonel Dumitrescu, raportează la telefon Diviziei a 9-a următoarele asupra celor ce-a vorbit cu ministerul la telefon:

1. Regimentul Tulcea nr. 33, în curs de mobilizare; mi-au sosit 900 [de] concediaţi şi rezervişti (acest transport e dat greşit căci regimentul avea sosiţi azi de la vetre 605 dorobanţi cu schimbul şi 1 529 [de] concediaţi şi rezervişti).

2. Cele două escadroane de călăraşi, în curs de mobilizare.

3. În port au sosit două şlepuri cu o şalupă, ce nu vor lua 350 de oameni.

4. Primul ordin zicea a trimite un batalion la Craiova şi unul la Piteşti.

5. Acum numai unul, dar nu spune unic.

6. Nu. Că ei spun categoric că nu vor părăsi garnizoana prin anonimă.

7. Deocamdată nimic; spiritele par potolite dacă nu pleacă.

8. Când flotila va veni cu vase suficiente, nu se poate îmbarca pe cele două mici şlepuri – ordonaţi unde se duce.

9. Rea. Aseară prin poştă mi-a scris că nu vor să meargă în ţară, anonimi şi că se vor da la excese în sate dacă-i pornesc. Garda din oraş o fac numai permanenţii, singurii armaţi şi cu cartuşe, toate autorităţile astă-noapte aşa le-am păzit.

10. Nu contez pe rezervişti şi concediaţi care, dacă nu erau aduşi, nu se întâmpla nicio mişcare.

Ceea ce a dat naştere convorbirii telefonice între dl colonel Dumitrescu [*sic!*] sunt următoarele întrebări telefonice, ce i le face ministerul, prin maiorul Rovinaru, provocate poate de vreun fals al administraţiei:

– Aici maiorul Rovinaru.

– Ce trupe sunt acolo în Tulcea?

– De ce trupe? Dar cavalerie nu are?

– Care este atitudinea trupelor?

– Se poate conta pe ele a fi întrebuințate în altă parte?

– La ce oră pleacă batalionul acolo?

– Te rog, aşteaptă!

– Te rog, spune domnului colonel să mai aştepte că dl maior s-a dus la dl ministru să-l întrebe.

– A venit dl colonel?

– Comunicați d-lui colonel să mai aştepte puțin căci dl maior Rovinaru s-a dus la dl ministru.

– Vine imediat.

– Spune dlui colonel să revină peste câteva minute.

Aci şi astfel se încheie această convorbire telefonică între dl colonel Dumitrescu, comandantul Regimentului Tulcea nr. 33 şi între minister, după care sigur mai în urmă a avut loc răspunsul celor zece puncte ale raportului telefonic al d-sale.

Ministerul, informat atât de grav de starea trupelor din Tulcea, prin Ordinul telegrafic nr. 113 ordonă a pleca din Tulcea numai un batalion fără destinație, în cuprinsul următor:

Nr. 113. Din regimentul d-voastre nu pleacă decât un batalion, celelalte două rămân pe loc.

Ministru
General Averescu

Comandantul regimentului, prin Telegrama nr. 98, întreabă ce destinație se dă batalionului care pleacă.

Ministerul, prin nr. 143, răspunde că va pleca la Slatina.

Cu nr. 122, telegrafiază Diviziei a 9-a că batalionul merge la Slatina şi, cu [nr.] 123, cere Marinei Militare a trimite vase de transport.

Marina Militară, cu nr. 10 501, răspunde că în şlepurile sosite în Tulcea să se îmbarce trupe câte vor încăpea, iar restul în alte şlepuri ce se trimit cu un remorcher din Galați.

De la Marina Militară se mai primeşte Telegrama nr. 10 534, prin care roagă ca să plece parte din batalion pe şlepurile trimise, iar restul cu şlepurile navigației fluviale.

Regimentul răspunde la aceasta, prin Telegrama nr. 128, că e imposibil a trimite fracțiuni din batalion şi cere vase şi pentru transportul escadronului de călăraşi care e mobilizat.

Se mai telegrafiază şi Ministerului de Război, prin nr. 129, rugând să dea ordin flotilei spre a trimite vase suficiente pentru transportul batalionului şi escadronului de călăraşi.

De la Divizia a 9-a s-au mai primit următoarele telegrame referitoare la măsurile de luat în timpul răscoalelor:

Nr. 250. Pentru a preveni reaprinderea tulburărilor şi devastărilor pe unde se stabileşte liniştea cu forța armată, Ministerul de Război ordonă:

1. Din satele răsculate care se supun, afară de arestările făcute de autoritățile civile, comandanții de unități vor lua ostatici 4 sau 5 locuitori cu mai multe legături în sate.

2. Bandele care au părăsit satele lor şi cutreieră părțile locului pentru a devasta şi jefui nu vor mai fi împrăştiate, căci prin acest mijloc nu se obține un rezultat definitiv şi se va opera astfel încât să fie înconjurate şi luate cu totul.

3. Urmărirea bandelor să se facă până la împresurarea lor, trecând chiar dintr-o zonă de divizie în alta.

Maior Jitianu

*

Nr. 246. Dacă mişcările continuă în Sulina, compania o puteți trimite cu orice alt vapor, dacă „Grivița" întârzie să sosească la Tulcea.

Țineți-mă la curent cu tot ce se petrece în raza d-voastră şi luați-vă drept cartier cercul militar.

Seara la ora 8, dl colonel Dumitrescu, dă următorul raport telefonic Diviziei a 9-a:

1. Starea trupelor, liniştită aparent.

2. Sosit 1 748 trupă schimb, concediați şi rezervişti. Este a treia zi de mobilizare şi cu 791 permanenți am mai mult [decât] efectivul cerut.

Cu [Telegramele nr.] 100 şi 123, cerut flotilei a trimite vase îmbarcare. Trimit un batalion Slatina, escadronul la Craiova; el nu e complet mobilizat, nici vasele nu au venit.

3. Mâine anunțată întrunire meseriaşi, cerut prefecturii a nu o permite în starea actuală a trupelor.

Colonel Dumitrescu

Duminică, 18 martie

Regimentul este gata mobilizat pe 3 batalioane a 800 de oameni, fiind peste efectivul cerut; încă un stoc de 1 000 [de] oameni, care se țin în cazarmă până la ordine hotărâtoare de ce trebuie să se facă cu acest prisos de oameni.

[...]

Oamenii sunt echipați complet, afară de micul echipament şi cizme, pe care regimentul nu le are complet pe numărul oamenilor de mobilizare.

În aşteptarea venirii vaselor de transport, se primeşte de la Divizia a 9-a următorul ordin telegrafic:

Nr. 263

Ministrul, cu [nr.] 147, ordonă:

Regimentul 33, cu toți oamenii mobilizați, echipați complet de campanie, fără cartuşe, se va duce la Ghecet, de unde va trece Dunărea la Brăila şi de aici la Galați.

Regimentul va fi înlocuit cu Batalionul 9 Vânători, părăsind garnizoana numai după sosirea batalionului de vânători; escadronul de călăraşi va porni imediat pe jos la Ghecet, unde va trece la Brăila şi va merge la Filiaşi cu trenul.

Maior Jitianu

Primind această telegramă, comandantul regimentului raportează Diviziei a 9-a:

Nr. 134. Telegrama 263 primită, şi 264. Raportez: imposibil a conduce 3 batalioane pe jos la Ghecet chiar fără cartuşe la ei; trebuie să traversez păduri, localități cu consăteni de-ai lor şi să cantonez mai ales 3 nopți tot printre ei.

Drumurile înfundate şi înzăpezite. De la Ghecet la Măcin, pe 12 km, apele mari, inundat peste tot. Cu două trăsuri, batalionul imposibil dus subzistență şi mai imposibil şi rechiziția.

Cred a fi bine cu orice vase de comerț, cu şlepuri, să pornesc câte un batalion şi numai la intervale şi numai aşa avem şanse de succes. Prisosul, peste 2 400, îl las aici sau îl iau cu mine?

Colonel Dumitrescu

De la Divizia a 9-a se primeşte Telegrama nr. 226 privitoare la ofițerii de rezervă care sunt deputați, senatori, procurori şi funcționari la bănci – [aceştia] sunt dispensați de mobilizare –, precum şi asupra oamenilor arestați dintre răzvrătiți, care vor fi închişi în cazarmă, puşi în subzistență cu alocația de 30 bani zilnic.

De la Divizia a 9-a se mai primeşte Ordinul telegrafic nr. 275:

1. Ordonați ca tot ce se găseşte asupra celor arestați să se predea autorităților civile fără cea mai mică întârziere, putând obține indicii, [care] să înlesnească descoperirea instigatorilor principali.

2. Ministerul, cu nr. 192, a aprobat transportarea întregului Regiment 33 mobilizat, care nu va pleca decât după sosirea Batalionul[ui] 9 Vânători. Marina a luat dispoziții. Escadronul călăraşi destinație Filiaşi şi va pleca odată cu Regimentul 33.

Maior Jitianu

Luni, 19 martie

Regimentul mobilizat se găseşte în aşteptarea Batalionului 9 Vânători, pentru a pleca la Galați.

Efectivul regimentului are sub arme acelaşi număr de oameni ca şi în ziua de 18 martie.

De la Ministerul de Război se primeşte Ordinul telegrafic nr. 200:

Regimentul 33 va porni la Galați, în 2-3 transporturi, după sosirea Batalionului 9 Vânători. Cele 2 escadroane din Regimentul 9 Călăraşi rămân pe loc.

Ministru
General Averescu

De la canoniera „Grivița" s-a primit Telegrama nr. 29, prin care se comunică, că, la 20 martie, soseşte cu Batalionul 9 Vânători şi că pregătim ca, în dimineața zilei de 21 martie, să fie îmbarcat un batalion de la [Regimentul] 33 spre a-l transporta la Galați.

În urma acestei telegrame, s-a dat ordin ca Batalionul 1, sub comanda maiorului Forescu Constantin, să plece cu întâiul transport la Galați şi de acolo va primi destinația unde va merge.

De la Corpul 2 Armată se primeşte Ordinul telegrafic nr. 271, privitor la instrucțiunile cu măsurile ce trebuie să se ia la răscoale:

Ordin telefonic al Corpului 2 Armată, primit în ziua de 18/3, ora 11 a.m., nr. 132. În mai multe părți s-a semnalat că unii soldați evită a trage, sau trag pe deasupra şi că nu toți ofițerii se conformă ordinelor date cu punctualitate şi energia reclamată de împrejurările nemăsurat de grave prin care trecem.

Pentru a pune capăt pe cât posibil acestei stări de lucruri şi care, pe lângă grozava nenorocire care ne izbeşte, mai zdruncină şi bunul renume al Armatei, cu onoare vă rog a ordona pe cale confidențială următoarele:

1. Somațiile se vor face la distanța [de] 100 de paşi cel puțin.

2. La comanda „la ochi", ofițerii vor ieşi pe flancuri întorcându-se cu fața către trupă şi vor verifica ochirea.

3. Comanda „foc" nu se va da decât după ce ofițerii de la flancuri îşi vor fi ridicat sabia în semn că ochirea este corectă. Acest control este înlesnit prin prescripții de a se ochi la picioare, armele vor trebui deci să fie înclinate puțin în jos.

4. Oamenii care se vor observa că nu dau direcția corectă armei se vor trimite cu cea dintâi ocazie la ce mai apropiată cazarmă.

5. Ofițerii de orice grad care se vor abate câtuşi de puțin de la ordinele date, şi anume:

a) a nu parlamenta;

b) de a face somațiile în contra bandelor devastatoare la scurte intervale;

c) de a trage imediat după prima somație;

[precum şi] acei care vor arăta moliciune în urmărirea bandelor vor fi numaidecât desărcinați de comanda ce au, comunicându-se ministerului.

Comandantul respectiv va înainta imediat, pe cale ierarhică, un raport asupra împrejurărilor şi motivelor pentru care a luat această măsură.

6. Trupa va fi în permanență – atât ziua, cât şi noaptea când stă pe loc – ținută în cantonament de alarmă, ofițerii inferiori la un loc cu trupa.

7. Se va pune în vederea trupei şi a ofițerilor că măsurile contra celor ce se fac vinovați de abaterile de mai sus vor atinge maximum de severitate, neadmițându-se nicio împrejurare uşurătoare.

*8. Pentru cazurile deja semnalate de abateri în sensul ordinului de față se va raporta. De asemenea, dar de acum pe cale ierarhică [*sic!*].*

Din ordin
Şef de Stat Major
Colonel Adjutant Istrati

Marți, 20 martie

[...]

La ora 12 ziua soseşte Batalionul 9 Vânători, despre care se raportează Diviziei a 9-a, cu nr. 144, în cuprinsul următor:

Astăzi, ora 12, sosit Batalionul 9 Vânători. Mâine, ora 6 dimineața, îmbarc un batalion [pentru] Galați cu efectiv 1 040, cu arme, cu cartuşe, restul până la 1 200 fără echipament şi arme, numai îmbrăcăminte.

Colonel Dumitrescu

Tot acum, cu nr. 145, se raportează Diviziei a 9-a că Batalionul 9 Vânători refuză a da gărzile pentru garnizoană, rugând a se aproba lăsarea a două schimburi la Tulcea; forța unui schimb este de 70 [de] oameni.

Se primeşte, de la Brigada 17 Infanterie, Ordinul confidențial nr. 175 cu observații că regimentul, pe tot timpul mobilizării, nu a raportat brigăzii toate măsurile luate de regiment, ordinele şi instrucțiunile primite de la autoritățile superioare. Mai atrage atenția că pe viitor să țină brigada la curent şi să-i trimită regulat toate ştirile; să țină instrucțiunea trupei la curent, pe oriunde regimentul va merge.

Miercuri, 21 martie

[...]

Se lasă la vetrele lor oamenii bolnavi şi infirmi şi cei sosiți cu dispense de scutire de concentrare. Pe canoniera „Grivița" şi 2 şlepuri, la ora 6 di-

mineața, s-a îmbarcat Batalionul 1, sub comanda maiorului Forescu Constantin, cu un efectiv de 11 ofițeri, 1 123 trupă, 4 trăsuri şi 7 cai; iar la ora 7 dimineața au plecat din port la Galați. Pentru plecarea acestui batalion s-a raportat:

Diviziei a 9-a cu nr. 161;

Corpului 3 Armată cu nr. 163;

Ministerului de Război cu nr. 162;

Comenduirii Pieței Galați cu nr. 164;

Brigăzii 17 Infanterie cu nr. 165.

Se face cunoscut Batalionului 9 Vânători, cu adresa nr. 166, că Regimentul Tulcea, părăsind garnizoana Tulcea, acel batalion va lua măsurile şi atribuțiile Regimentului 33 în garnizoana Tulcea; se fac cunoscute gărzile date de regiment, ofițerii şi trupa, magaziile şi gospodăria regimentului rămase la partea sedentară, dându-se şi alte instrucțiuni.

Batalionul 1 a sosit la Galați la ora 4.30 p.m., unde debarcă şi [este] dus a bivuaca în corturi, pe câmpul de tir al Regimentului 11 Siret, unde a rămas pe timpul nopții, împreună cu ofițerii.

La Galați, pe timpul debarcării oamenilor din şlepuri şi mai pe urmă s-a cercetat şi sondat de şeful de Stat Major al Corpului 3 Armată, de comandantul Pieței Galați, de contraamiral Coslinsky, starea spiritelor trupei Regimentului Tulcea nr. 33, dacă nu sunt agitate şi predispuse la răzvrătire. La care, constatându-se spiritele paşnice, după o şedere de 2 ore aproape pe malul Dunării, s-a ordonat mergerea în bivuacare la câmpul de tir al Regimentului 11 Siret.

Joi, 22 martie

Starea regimentului este: 2 batalioane mobilizate la Tulcea şi un batalion la Galați.

Batalioanele de la Tulcea stau în aşteptarea şalupelor de la Sulina, despre care flotila făcuse cunoscut cu Telegrama nr. 10 632.

Batalionul 1 din Galați, după o noapte de încercare a spiritului trupei, ținut în corturi pe un pământ umed şi noroi, constatându-se că trupa e liniştită, paşnică şi niciun gând de răzvrătire nu există, a fost mutat în cantonament, [pentru] a locui în şcoala normală din fața câmpului de tir al Regimentului 11 Siret.

În şcoală, trupa a ocupat aripa stângă a şcolii, 5 saloane mari cu 2 săli mari şi 5 odăi mai mici. În această locuință trupa a stat înghesuită, punându-li-se ca aşternut corturile. Ofițerii au ocupat camerele de locuință ale directorului.

Seara la ora 9 au plecat din Tulcea şi cele 2 batalioane cu drapel şi Statul Major al regimentului (Batalionul 1, comandant de maiorul Isack P., şi Batalionul 2, comandat de maiorul Găiseanu Panait).

La Tulcea a rămas un detaşament de 150 [de] oameni pentru două schimburi de gărzi; oamenii bolnavi din infirmerie, magazionerii companiilor, oamenii din plutonul A.R. şi muzica.

Din ofiţeri au rămas: căpitanul Şoiculescu ca comandant al părţii sedentare, administratorul II Lateş Neculae, comandantul plutonului A.R., şi sublocotenentul Georgescu George, însărcinat cu lucrările de mobilizare, cazarmare şi ofiţer cu aprovizionarea.

Efectivul celor 2 batalioane plecate la ora 9 seara spre Galaţi este: 23 [de] ofiţeri, 1 600 trupă, 9 cai, 11 trăsuri.

Pe ziua de azi se primesc următoarele telegrame:

De la Divizia a 9-a, nr. 297:

Conform ordinului Ministerului de Război, oamenii ce prisosesc peste efectiv de 3 batalioane a 800 [de] oameni şi peste detaşamentul pentru gardă vor fi desconcentraţi, începând cu cei cu purtări bune şi care au răspuns îndată la chemare. Ofiţerii de la şcoală, să se prezinte la şcoală la 25 martie a.c.

Maior Jitianu

Această telegramă a fost răspuns la raportul Regimentului nr. 170 prin care s-a făcut întrebare ce să se facă cu oamenii ce prisosesc peste efectivul de 800 de batalion.

De la Corpul 3 Armată, nr. 2 029:

Regimentul dvs. urmând a bivuaca, luaţi corturile necesare pentru trupă, precum şi o trăsură de fiecare batalion.

General adjutant Vartiade

Divizia a 9-a, cu Ordinul nr. 308, ordonă a lua corturile de pe oameni pe timpul când oamenii sunt trimişi la răscoale.

De plecarea celor două batalioane şi a regimentului întreg din Tulcea, se raportează:

Brigăzii 17 Infanterie cu nr. 174;

Diviziei a 9-a cu nr. 175;

Corpului 3 Armată cu nr. 176;

Ministerului de Război cu nr. 177;

Comenduirii Pieţei Galaţi cu nr. 178.

Cu ziua de azi se termină orice operaţie de mobilizare a regimentului, regimentul plecând din garnizoana Tulcea pe zona de concentrare la Galaţi.

La 23 martie, regimentul este ajuns la Galaţi şi încazarmat la Şcoala Normală. La Galaţi, regimentul stă pe loc până la 31 martie, făcând instrucţie pe câmpul de tir al Regimentului 11 Siret şi pe câmpul de la Ţiglina.

În ziua de 29 martie, după-amiaza, regimentul este trecut în inspecţie de domnul general de divizie Vartiade, comandantul Corpului 3 Armată.

Dl general Vartiade rămâne mulțumit de cum găseşte regimentul şi dă ordin ca rezerviştii şi oamenii din contingentul 1901 să se desconcentreze şi să fie trimişi la vetrele lor, ordonându-se ca efectivul unei companii să rămână la 200 de oameni.

Arhivele Militare Române, Colecții arhivistice, fond 1054, dosar nr. 2, ff. 39-49

2.

Extras din registrul istoric al Regimentului Constanța nr. 34 referitor la operațiile de represalii şi de menținere a ordinii în județele Constanța, Olt şi Romanați (*14 martie–7 mai 1907*)

MOBILIZAREA REGIMENTULUI CU OCAZIA
RĂSCOALELOR ȚĂRĂNEŞTI

A sosit ordinul de mobilizare care cuprinde următoarele:

Ordin de Mobilizare

Ministerul, cu nr. 5, ordonă mobilizarea imediată a acestui regiment, pe batalioane, fiecare cu câte un efectiv de 800 [de] oameni.

Efectivul regimentului deosebit de oamenii aflați sub arme se va completa cu:

1. Oamenii permanenți sub arme, ținuți în concediu anticipat.

2. Contingentele cu schimbul sub arme, 1905 şi 1906.

3. Contingentele permanente din concediu, 1904, 1903, 1902 şi 1901.

Dacă contingentele indicate vor întrece efectivul de 800 [de] oameni de batalion, prisosul mobilizat va constitui o unitate deosebită care va rămâne pe loc.

Se vor lua următoarele măsuri:

a) Oamenii vor fi imediat echipați, armați şi prevăzuți cu 100 [de] cartuşe de război şi astfel repartizați pe companii încât cele 3 batalioane să poată pleca odată sau succesiv, ca parte activă a regimentului, iar restul oamenilor mobilizați, până la complectarea efectivului de 800 [de] oameni de batalion, sosiți mai târziu, vor fi trimeşi în urmă ca parte complementară.

b) Pentru aprovizionare, fiecare batalion va lua câte 2 trăsuri de subzistență.

Comunicați acest ordin Diviziei.

Colonel Istrate

Imediat după primirea ordinului de mai sus s-a făcut cunoscut companiilor teritoriale, pentru mobilizarea imediată a oamenilor, intervenindu-se în acest scop şi la prefectură.

[...]

Cu ocazia răzvrătirilor țărăneşti, Regimentul 34 Infanterie a fost detaşat: Batalionul 1 Infanterie în județul Olt; Batalionul 2 Infanterie în județul Romanați; o companie de infanterie pentru paza podului Cernavodă. Batalionul 3 Infanterie şi Batalionul 4 Infanterie au rămas în Constanța.

În această situație regimentul rămâne de la 16 martie la 17 mai 1907, când Batalionul 1 Infanterie şi Batalionul 2 Infanterie revin în garnizoană.

Acțiunea a fost următoarea:

1. Batalionul 1 Infanterie în județul Olt:

a) În dimineața zilei de 16 martie 1907, Batalionul 1 Infanterie ajunge la Slatina. La ora 9.30, Companiile 1, 2 şi 3 Infanterie se pun în marş pentru a ajunge la Drăgăneşti. Compania 4 Infanterie a rămas la Slatina, în cazarma Regimentului Olt nr. 3.

b) Între 17 şi 25 martie, comandantul batalionului, însoțit de un procuror şi de un pluton de călăreți, merg în comunele: Radomireşti, Micheştii de Sus şi de Jos, Poiana, Beciu, Dudu, Stoeneşti, Drăgăneşti şi Caracal, unde fac anchete, arestări, iar pe cei prinşi asupra faptului i-a împuşcat.

c) Între 26 martie şi 8 aprilie se execută patrulări şi cercetări. La 5 aprilie Companiile 1 şi 2 Infanterie se înapoiază la Slatina.

d) La 9 aprilie, batalionul se pune în marş spre Drăgăneşti.

e) De la 11 aprilie la 15 mai, batalionul face instrucție în Drăgăneşti. La 16 mai se îmbarcă în gara Slatina pentru Constanța.

2. Batalionul 2 Infanterie în județul Romanați:

a) La 17 martie, batalionul a sosit la Caracal. De aici a detaşat: o companie de infanterie la Stoeneşti, o companie de infanterie la Balş, iar restul – în Caracal.

b) La 20 martie, o companie de infanterie este trimisă la Radomireşti, iar o alta la Robăneşti.

c) În tot acest timp, companiile fac patrulări, cercetări, iar comandantul batalionului, împreună cu un procuror, anchetează.

d) La 24 martie, Companiile 5, 6 şi 8 Infanterie cantonează la Osica Mare, iar Compania 7 Infanterie la Osica de Sus.

e) Între 24 martie şi 7 mai, batalionul stă în această situaţie, făcând instrucţie, patrulări şi gărzi.

f) La 7 mai, batalionul se pune în marş spre Slatina, unde rămâne până la 16 mai, când îmbarcă pentru Constanţa.

3. Compania de infanterie dispusă la Cernavodă, cu un efectiv [de]: 3 ofiţeri şi 200 trupă, soseşte în ziua de 16 martie în oraş.

Aici se iau următoarele măsuri de pază:

– se ocupă gara Feteşti, cantonul de pe malul stâng al Borcei şi gara Borcea;

– se pune pază în jurul podului.

4. Batalioanele 3 şi 4 Infanterie au continuat a face instrucţia, fără altă deplasare.

Arhivele Militare Române, Biblioteca Arhivistică, Registre istorice, R.I. 809, ff. 49, 59-60

Secțiunea a III-a

PRESA MILITARĂ

Colonel Alexandru Socec, *Răscoala țărănească şi Armata*, în „Revista Armatei", anul XXV, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430

RĂSCOALA ȚĂRĂNEASCĂ ŞI ARMATA

Colonel Alex. Socec

În ziua în care s-a semnalat întâiul act de tulburare în nordul Moldovei, au început şi expunerile privind cauzele care au produs mişcarea. S-au scris coloane întregi în ziarele politice şi literare, s-au scos broşuri, s-au tipărit propuneri şi chiar parlamentul, în legitima sa întristare, şi-a manifestat vederile sale.

Bineînțeles că foarte multe opinii au fost diametral opuse atât din punctul de vedere al măsurilor de luat, cât şi asupra cauzelor care au dat naştere acestor mişcări țărăneşti.

Nu intră în cadrul lucrării mele să examinez şi să studiez aceste vederi variate, nici să dau preferință unora sau altora; dar, în tot cazul, nu mă raliez cu aceia care pretind că ne-am întors la starea de acum 40 ani etc., şi mă declar, din capul locului, partizan al acelora care consideră o mişcare ca aceea a țăranilor noştri ca un proces natural ce se petrece în viața popoarelor aflate în dezvoltare. Este dar firesc să admitem dezlănțuirea violenței acolo unde regulile bunei ordine nu merg mână în mână cu aplicarea noțiunilor morale. În rezumat, majoritatea clasei culte şi iubitoare de ordine, în mersul vieții noastre publice, reclamă trei lucruri:

1. a înăbuşi energic răscoala,
2. arătarea cauzelor care au dat loc mişcării revoluționare şi
3. studiul asupra măsurilor ce trebuie luate şi felul de a le aplica.

Bineînțeles că guvernul, cu întregul său aparat administrativ, era în primul rând chemat să se manifesteze luând, dacă nu cea mai grea, dar desi-

gur cea mai penibilă însărcinare, aceea de a sugruma hidra revoluționară. A pretinde ca operatorul să extirpeze răul, fără picătură de sânge, fără durere şi fără a lăsa urmă de rană, este cel puțin pretențios, dacă nu exagerat; în tot cazul, denotă lipsa de urbanitate şi devotament civic din partea impacienților reformatori.

Este evident că, pentru a da o soluție bună în împrejurări atât de grave, nu este numai de dorit, ci se impune chiar colaborarea tuturor elementelor culte din țară. Bărbații politici din toate partidele, savanții, agricultorii, industriaşii, presa, în fine tot ce posedă țara de valoare este chemat să se pronunțe pentru a lumina şi îndrepta.

Numai o singură putere în stat trebuie ocrotită, numai una singură nu se amestecă în zgomotul pledoariilor pro sau contra, numai una singură veghează asupra tuturor cu un calm impunător şi imparțial: puterea armată a țării. Ea trebuie scutită de orice amestec direct sau indirect. Se impune a evita orice act care ar putea atinge demnitatea şi prestigiul Armatei, care aparține nu unora, ci întregului neam românesc.

Este dar evident că nu mă voi ocupa de cauzele care au produs tristul rezultat al răscoalelor țărăneşti, nici de măsurile ce sunt de luat pentru a înlătura pe viitor o repetare nenorocită. Sunt în această țară numeroşi bărbați destoinici, care vor lua dispoziții de îndreptare şi am convingerea că foarte mulți cunosc perfect de bine atât boala, cât şi remediul, dar amărăciunea leacului, aplicarea dureroasă, deşi binefăcătoare, îi înspăimântă şi îi descurajează deocamdată.

Numai noi, militarii, suntem excluşi, şi aşa trebuie să fie, de la o colaborare imediată şi directă.

Linia noastră de conduită, din toate punctele de vedere, este bine hotărâtă şi ne opreşte de a ne amesteca în luptele politice, câtă vreme purtăm uniforma țării. Singurul mijloc de a contribui la propăşirea națiunii este să facem educația trupească şi sufletească a tineretului român, care ne este încredințat, iar în mijlocul cercului nostru militar putem contribui, prin conferințe sau publicitate militară, la îngrădirea răului care se naşte sau amenință a lua forme.

Prin educația ce dăm tineretului român încercăm a garanta stăpânirea pornirii furioase care cuprinde, în timp de război, pe beligeranți şi, în timp de dezordini interne, pe răzvrătiți.

Noi nu suntem numai teoreticieni, ci prin practica lucrului săvârşim cu mult mai mult decât acei ce profesează, după catedre, teorii platonice ale umanității.

Teoreticienii constată pur şi simplu avântul înainte-mergător al ideilor umanitare şi înregistrează efecte aparente; în realitate însă creşterea sufletească a acelora de la care aşteptăm progresul umanitar, creşterea sufletească, singura bază sănătoasă şi capabilă de a da rezultate pozitive rămâne neglijată.

O spun fără înconjur că de multe ori am rămas înmărmurit când vedeam ce mare preț se punea la noi pe aglomerația de teorii şi pe bagajele ştiințifice acumulate în creierul individului, şi ce puțină considerație se dă – în general – omului bine crescut, cu o educație aleasă, primită în casa părintească. Am atribuit această judecată greşită tendinței bolnăvicioase care se manifestă de preferință la popoarele în dezvoltare, dar este de dorit să se termine această alergare după o cultură superficială a păturilor sociale! Rezultatul fatal nu poate fi, în condițiile țării noastre, decât acela de a crea, pe lângă micul grup cult, un proletariat intelectual care [actualmente] este incapabil de a răspunde social la toate cerințele civilizației moderne, mai cu seamă pentru că educația sufletească îi lipseşte cu desăvârşire.

Grija de căpetenie a tuturor va fi să tindem la ridicarea nivelului educativ şi moral al poporului român. Nu numai carte multă, dar mai cu seamă creşterea sufletească ne trebuie şi, noi, militarii, îndrumați prin preceptele înțelepte ale Marelui nostru Rege, lucrăm de un şir de ani cu oarecare succes în această direcție; începutul era greu, iar urmarea va fi cu mult mai uşoară, dacă vom lucra cu perseverența cea mai desăvârşită. Este timp ca elementul civil şi cel militar, care de altfel au destule legături de interese, de înrudire sau prietenie, să lucreze cu bună înțelegere, dovedind astfel, că sunt pătrunşi de sentimentul real al înfrățirii care se impune la popoare culte şi omogen instruite. Este timp să priceapă toată lumea că astăzi, sub regimul care guvernează popoarele, fiecare cetățean este în acelaşi timp şi un soldat, chemat nu numai de a sluji statului temporar ca un instrument, dar chiar de a participa direct sau indirect la rezoluțiile sale. În viitor, războiul de afară sau cel dinăuntru va lua fatalmente un caracter național, pentru că reprezintă nu numai interesele poporului, ci şi întreaga existență a neamului. Au crezut oare antagoniştii militarismului c-a rămas un singur ofițer fără să tresară la auzul uriaşului strigăt de durere al Poporului Român, care a zguduit până în temelie clădirea noastră națională? Era oare cu putință să existe între oamenii de bine ai suflării româneşti o altă dorință decât una şi aceeaşi, adică de a salva patria română?

Aş fi dorit să răspund cu „nu”; dar, din nefericire, oamenii cuprinşi de lăcomia puterii, inerentă politicianului de meserie, călăuziți de un egoism orb, nu ascultă glasul patriotismului, ci, din contră, ascut fățiş armele pentru o luptă surdă, dar sigură de reuşită în vălmăşeala spiritelor agitate.

Ah, dar în asemenea împrejurări nu ne poate fi indiferent nouă, militarilor, ce fel de arme se aleg dacă ne aflăm în joc!

Legile şi regulamentele militare, dar mai presus de toate onoarea soldatului, prescriu în mod absolut armele leale şi atitudinea noastră. Se exclude acțiunea meschină precum se elimină din cercul militar individul nedemn sau fără scrupule.

Este dar firesc lucru să ne aşteptăm de la toţi concetăţenii noştri să privească armata ca cel mai sublim avut al Poporului Român şi să aibă atitudinea cea mai leală faţă de instituţia cea mai importantă a ţării, aceea care a dat ţării Independenţa şi Regatul, aceea care va avea ultimul cuvânt, fără doar şi poate!

Din păcate, de un timp nu se observă această atitudine dorită faţă de armată.

Mai cu seamă în timpul şi după răscoalele ţăranilor, s-au găsit câţiva publicişti care, cu sau fără intenţie, n-au ţinut seamă de grelele împrejurări în care se afla armata întreagă şi o parte din populaţie.

Această purtare puţin patriotică este cu atât mai de plâns, cu cât se ştia că aproape toţi bărbaţii noştri de stat doresc să excludă armata din discuţii şi să o emancipeze cu desăvârşire de orice fluctuaţie politică. Primul pas hotărâtor a fost făcut de M. S. Regele şi de A. S. Regală Principele Moştenitor, care au arătat cea mai mare aversiune politicianismului în armată, prin faptul că priveau cu neplăcere prezenţa generalilor în Senat.

În anii din urmă s-a făcut încă un pas înainte, invitându-se ofiţerii să nu beneficieze de dreptul ce le acordă Constituţia de a-şi manifesta preferinţele politice în alegeri. Prin aceste dispoziţii sănătoase s-a realizat pentru existenţa pur naţională a armatei un progres însemnat şi netăgăduit, pentru că pe deoparte nu se mai amestecau generalii, şefii marilor comandamente, în luptele intestine ale partidelor politice şi de altă parte au dispărut aproape cu totul pretenţiile politice, mai cu seamă în provincie, unde erau la mare preţ şi căutare alegătorii şi proprietarii de voturi. Cu chipul acesta, unul şi acelaşi individ este chemat să joace în ţărişoara sa diferite roluri. Ca cetăţean civil, liber în exprimarea preferinţelor sale, încetează, de îndată ce poartă uniforma ţării, de a fi altceva decât un bun soldat apărător al patriei sale. În felul acesta se face educaţia civică a poporului, această educaţie virilă, care temperează caracterele şi obişnuieşte pe cetăţean la un amestec de mândrie şi ascultare, iniţiativă şi abnegaţie.

Rezultatul practic va fi că vom avea, cu astfel de elemente, o armată puternică şi capabilă de a răspunde, în orice moment, nu numai la aspiraţiile naţionale, ci şi la nevoile interne ale ţării, în situaţii care pot fi mai grele decât acele provocate de un război.

Bineînţeles că întregul neam trebuie să contribuie, necontenit şi în plină activitate, la dezvoltarea crescândă a acestui puternic aparat de luptă, pentru ca să fim gata – cu un moment mai înainte decât cei de talia noastră care ne înconjoară – şi să fim la nivelul celor puternici, care ne privesc mai mult decât credem, care ne judecă şi trag concluzii foarte serioase pentru viitor.

Nu este un secret pentru nimeni interesul ce au pus nu numai vecinii, dar şi celelalte naţiuni, în urmărirea evenimentelor din primăvara anului acesta. Cu toată fertilitatea imaginaţiei unor ziare şi a câtorva corespondenţi, n-a domnit decât o singură voce, aceea care a recunoscut corectitudinea care a prezidat, din toate punctele de vedere, atât din partea autorităţilor administrative, cât şi din partea armatei, chemată de a restabili buna ordine.

N-a lipsit însă nota discordantă a acelora care veşnic sunt nemulţumiţi, care veşnic critică şi presupun rea-voinţă la toate!

N-au lipsit nici frazele bombastice ale amicilor poporului, care compătimeau pe sărmanul soldat, silit de autorităţile militare să tragă în fratele său răsculat!

În fine, nu trecea o zi fără comentariile cele mai variate şi diametral opuse ca fond şi ca idee.

Concepţiile cele mai bizare şi contradictorii se întâlneau până şi în unul şi acelaşi ziar, ceea ce mi-a format convingerea că prea puţini ziarişti şi-au dat seama de gravitatea împrejurărilor şi de rolul care-l joacă şi îl va mai juca armata.

Cred că cel mai corect demers ar fi fost ca ziarele să se mulţumească a înregistra faptele petrecute după un control serios sau după informaţiile oficiale primite de la autorităţile respective, abţinându-se atât de la marile laude la adresa trupei şi ofiţerilor, cât şi de la criticele neîntemeiate. Trebuie, odată pentru totdeauna, să priceapă acele spirite exuberante că se păcătuieşte greu de tot faţă de ţară şi de neam prin asemenea pilde de ieşiri aspre contra autorităţilor şi, într-o zi sau alta, discipolii acestor predicatori periculoşi vor avea amare remuşcări. Tot tineretul de astăzi, înflăcărat şi îmbuibat cu miasme nesănătoase, în loc de a munci serios pe băncile şcolilor şi la Universitate, se dedă la manifestaţii zgomotoase, exprimă preferinţe politice, care le dau mai întotdeauna o revoltă de deziluzii şi le corupe complet puţinul capital de cunoştinţe ce posedă.

Şi pentru ce toate acestea? Pentru că autoritatea n-a consultat pe fiecare cetăţean, în parte, care este cinstita sa părere. Şi pentru că soldaţii au tras în ţăranii, fraţii lor! Nimic nu caracterizează mai bine lipsa de patriotism a acestor oameni decât tocmai suficienţa cu care se declară numai ei iubitori de neam, iar pe toţi ceilalţi îi consideră ca pe nişte uzurpatori!

Cred aceşti detractori că există în toată ţara un singur suflet românesc care să se fi bucurat de această fatală împrejurare? Cred ei că, chiar între cei mai recalcitranţi agrarieni, există un singur om care să simtă o mulţumire sufletească că s-au întemniţat ţăranii şi cred ei pe ofiţerii români capabili de a-şi face o glorie în a chinui pe ţăran şi a-l împuşca? Nu, de o mie de ori nu. Sunt

convins că acei care s-au văzut incendiați şi amenințați de furia oarbă a țăranului pornit pe calea rea au avut o durere nespusă când au simțit zdruncinătura brutală care a zguduit temelia tânărului nostru Regat!

Şi chiar de s-ar fi comis de către armată, în timpul răscoalelor, acte reprobabile, rămâne a examina mai întâi numărul lor şi împrejurările în care s-au comis.

Dar cele mai vechi şi culte armate din lume înregistrează, în timp de război şi revoluții, actele cele mai inumane, care nici nu merită o comparație cu abaterile semnalate la noi.

Este oare nevoie să reamintesc evenimentele din Rusia sau furia pedepselor aplicate negrilor de ofițerii germani, belgieni şi englezi? Sau este nevoie să numesc cazuri concrete din ultima răscoală din sudul Franței?

Să fie bine stabilit că, oricât de bine s-ar trasa regulile şi legile militare în timp de pace, tot se vor ivi, în caz de război sau de reprimări cu forța, acte abuzive, din cauza prea simplă că armata este compusă din oameni şi nu din maşini. Nu se pot tempera deopotrivă toate caracterele, nu se pot înlănțui toate pornirile, cum nu se pot îngrădi pasiunile individului în mod absolut.

Aş putea să aduc o mulțime de exemple din istoria popoarelor până în zilele noastre, pentru a dovedi că abaterile ce s-au putut menționa în răscoalele noastre din anul acesta sunt curate copilării față de atrocitățile ce se petrec în alte țări cu cultură seculară.

Împrejurările au voit ca să iau parte activă, în calitate de ofițer inferior, la mai multe mişcări de dezordine şi să comand ca şef, în anul 1905, la Suliulat şi Tansa [*sic!*], iar în anul 1907 să contribui la potolirea revoltei, cu regimentul meu, consecutiv în Vaslui, Bacău şi Teleorman. Am pretenția de a poseda o experiență foarte mare în materie şi destulă energie pentru a executa ordinele ce primesc, sau a impune voința mea populației, fără deosebire de clasa socială; dar am şi pretenția de a poseda destulă compătimire şi sentiment umanitar pentru a opri orice pornire abuzivă. Cu toate acestea, mărturisesc că nici n-am văzut, nici n-am auzit, fapte aşa de oribile care să merite interpelări în Parlament şi denumirea de atrocități. Am asistat, în anul 1897, la Hamburg, la oprirea de către poliție a unei coloane de lucrători grevişti şi m-am îngrozit de barbarismul ambelor părți; la Lipsca am asistat la spargerea unui congres social-democrat prezidat de Bebel şi Liebknecht şi am văzut în 10 minute mai multe capete sparte şi răni de baionetă, decât mi-a fost dat să văd la toate mişcările de dezordine din țară de 25 ani.

Şi, în fine, în ianuarie 1907, pe când eram în concediu la Paris, am asistat, ca spectator, la manifestațiile de la Bursa Muncii. Aş fi dorit să vadă acei care învinuiesc armata română brutalitatea forței publice franceze şi croielile

cu sabia cu care gratifica cavaleria franceză publicul, parcă ar fi avut în fața lor pe cei mai vârtoşi duşmani ai patriei!

A doua zi am citit în ziarele pariziene o dare de seamă destul de banală. Chiar ziarele partidelor în joc n-au întrecut în critica lor buna cuviință, nici n-au cerut anchete parlamentare sau pedepsirea acelora care au comis atrocități.

Şi să ținem seama că această reacție indulgentă în presă s-a petrecut în Franța, unde există un curent nenorocit şi foarte pronunțat contra militarismului!

Eu cred că şi la noi o simplă înregistrare a faptelor, fără comentarii de aprobare sau reprobare, ar fi fost cea mai nimerită formă pentru a ține populația la curent cu cele petrecute în țară.

Mulți, din fericire, au făcut astfel, şi toți aceia au dat pildă de patriotism, au dovedit că-şi dau seama de puterea magică a acestui cuvânt, de ideea înaltă, de nobilul şi sublimul simțământ care onorează poporul şi care este în stare să producă, la orice moment, un cald entuziasm pentru avântul ce trebuie să ia neamul românesc. Acei care pricep gingăşia cuvântului sublim pricep şi pentru ce trebuie să ne abținem, în grai şi scris, de la comentarii răutăcioase la adresa armatei, comentarii, care, prin asprimea şi grosolănia lor, jignesc cea mai națională creație a primului Rege Român, care este şi va fi o chezăşie a viitorului nostru.

Un moment de gândire ar fi putut demonstra celor nemulțumiți cu câtă suficiență au judecat lucrurile!

Dacă se gândeau că măsurile luate au primit consimțământul Regelui, stâlpul cel mai puternic al ființei noastre; dacă se gândeau că execuția măsurilor de luat s-a încredințat generalilor noştri încărunțiți în serviciul patriei şi încercați în patriotismul lor pe câmpiile Bulgariei; dacă se gândeau că corpul ofițeresc şi trupa, care a mers contra răsculaților, sunt suflet din suflet românesc şi trup din trup românesc; dacă se gândeau la toate acestea, apoi desigur că-şi închipuiau şi durerea Regelui şi a Reginei, care, cu ochii plini de lacrimi, vegheau atâtea nopți, câte zile a durat nefericitul viscol al rătăcirii țăranilor. Atunci cererile de îndreptare, chiar de pedepsirea unor vinovați, s-ar fi manifestat în mod demn, aducând, prin semnalări serioase, la cunoştința şefilor armatei, fățărniciile unor rătăciți.

Cine tăgăduieşte că nu sunt multe, enorm de multe îndreptări de făcut? Nimeni din noi nu cere tăinuirea relelor care se mai află în armată; din contră, suntem adânc recunoscători acelora care se ocupă cu inima vibrând de oştire şi care îndeamnă ca, prin strângerea rândurilor, să luptăm pentru extirparea relelor ce au rămas sau care amenință de a se produce.

Acelaşi dor îl avem şi noi, militarii, pentru îmbunătățirea stării țăranilor, ca şi tinerii cu inima caldă, ca şi oratorii cu vocea răsunătoare şi fermecătoare. Şi noi am simțit, în acele clipe de nelinişte sufletească, o adâncă compătimire pentru sărmanul sătean, care duce o viață spinoasă şi plină de mizerii; dar era oare cu putință să zădărnicim un moment reprimarea energică, dacă rătăcirea țăranilor i-a pornit pe calea devastărilor şi a omorului?

În momentul în care am primit ordinul, încetează orice altă judecată, decât aceea trebuincioasă pentru executarea ordinului. Şefii cugetă şi ei răspund, toți ceilalți au o sigură îndatorire, aceea de a asculta fără şovăire, garantând astfel nu numai liniştea poporului şi puterea lui de existență, ci şi autoritatea şi prestigiul Statului față de străinătate!

Dar chiar țăranii şi instigatorii lor, dacă au existat, se înşală amar dacă cred în reuşita revoltei brutale.

Pot găsi ei oare mântuirea lor în răzvrătire? Se îndreaptă lucrurile prin pustiirea curților boiereşti, prin jaf, foc şi omor? Nu cred că surzenia oamenilor noştri de Stat să fie aşa de acută, încât să nu mai audă strigătul de disperare al țărănimii, nici nu cred că locuitorii țării româneşti să fie aşa de cruzi cu săteanul şi indiferenți cu greutățile sale. Cugetând puțin, s-ar găsi o mică vină la toți locuitorii, dar absolut la toți, pentru că nici cei care se interesează de soarta țăranului n-au luat măsuri la timp şi în mod sistematic, dar legal; nici acei care sunt chemați a lucra pentru binele public n-au pus toată forța activității lor în serviciul cauzei țărăneşti.

Nu mă miră dacă muritori de rând, politicieni de duzină, după ce constată această mică – sau mare – vină, se năpustesc prin grai şi scris asupra cârmuitorilor acestei țări şi îi învinuiesc de cea mai neagră nepăsare față de sătenii români; dar mă mir de marii cărturari, care cunosc istoria popoarelor şi care ştiu perfect de bine câte secole au pus acele popoare pentru a ajunge la gradul de cultură, la care, bine-rău, a ajuns poporul român în 50 de ani!

Nicio instituție națională n-a făcut țărănimii mai mult bine ca armata şi, cu toate astea, s-au găsit bârfitori care au căutat să dovedească „cu cifre" răul ce le-a cauzat sătenilor armata prin brutalitate, boli necurate şi alcoolism!

Sute de mii de țărani soseau la Corp ofiliți, bolnăvicioşi, sfioşi, analfabeți şi istoviți de munca nechibzuită şi de traiul greu, şi plecau după 3 ani de serviciu, cu ştiință de carte, veseli, rumeni, robuşti şi conştienți de drepturile omului. Cei bolnavi erau opriți în infirmeriile Corpului, iar convalescenții erau trimişi, pe socoteala Ministerului de Război, la diferite stațiuni climaterice, pentru a recâştiga puterile pierdute.

Cu toate că toți soldații se bucurau să se întoarcă la căminele lor, n-am auzit un singur țăran plângându-se de traiul dus la cazarmă; din contră, îi vedeam povestind cu mândrie c-au servit în cutare sau cutare Corp, sub co-

manda cutărui sau cutărui şef. În schimb însă orăşenii, în mare parte, fugeau ca de ciumă de oştire şi nici prin vis nu le părea bine să-şi reamintească timpul petrecut în mijlocul camarazilor.

În ceea ce priveşte purtarea ofițerilor cu soldații, pot afirma, după 27 de ani petrecuți la trupă că – cu foarte rari excepții – n-am cunoscut ofițeri să brutalizeze pe soldați. Să nu uităm că întregul sistem de convieţuire la clasa de jos se cam accentuează prin o purtare care a fost perfect caracterizată prin expresia „mitocănisme". Deci, să fim îngăduitori cu marele număr crescut în aceste principii din mica copilărie până la sosirea în armată. În trei ani nu poate corpul ofițeresc să-i dezbare de ceea ce au învățat şi văzut 20 de ani în familia lor!

Din contră, ofițerul român, cu foarte mici excepții, este blând cu soldatul, uneori chiar prea îngăduitor cu greşelile sale. Ofițerul se ocupă mult cu soldatul român – îl instruieşte chiar prea mult –, astfel că autoritățile militare au trebuit să intervină pentru a pune capăt nesfârşitelor teorii, cu care se încarcă memoria soldatului.

Ofițerul român nu este arogant cu țăranul şi nu-l disprețuieşte, iar dacă s-au semnalat cazuri de brutalitate în armată, apoi autorii au fost mai întotdeauna de o provenienţă nu cu mult superioară țăranului, dacă nu chiar din pătura țărănească.

Este cunoscut în toată armata că ofițerii preferă mai mult pe țărani orăşenilor, cu toate că aceştia sunt mai toți cu ştiinţă de carte şi mai uşor de instruit. Dar țăranul este mai simpatic ofițerului; el este ascultător, voios şi devine după scurt timp foarte devotat ofițerului. Cea mai bună dovadă este că mai toți ofițerii cer să li se dea ca ordonanțe țărani. Nu pare, dar, jignitor pentru demnitatea întregului corp ofițeresc român, dacă se întrebuinţează urâtul cuvânt de „atrocități"? Am citit în ziarul englez „Daily Mail" un articol al corespondentului din Bucureşti, în care se vorbea de ancheta care au cerut-o mai mulți parlamentari şi ziarele politice pentru a stabili „atrocitățile" comise de trupe şi mai cu seamă de ofițerii români cu ocazia răscoalelor.

Cui datorăm noi o astfel de reputație, dacă nu lipsei de tact al acelora care caută a-şi face un piedestal politic prin acuzări exagerate?

Oare nu cade vina asupra nației? Ofițerii nu sunt un articol de import, ci sunt născuți şi crescuți la noi, frații, rudele, prietenii noştri! Iar soldații, care au comis şi ei atrocități, nu sunt tot români? Ei bine, unde să ajungem cu această critică violentă şi nechibzuită? Ce să creadă străinătatea de noi, dacă citeşte ziarele noastre? Oamenii noştri de Stat – dregătorii țării – sunt răi. Corectitudinea, zic ziarele, lasă de dorit, când la unii, când la alții. Țăranul se revoltă, pradă şi omoară, pentru că proprietarul şi arendaşul l-au copleşit.

Clasa băştinaşă a boierimii este învinuită de a fi fără de iubire pentru țară şi incapabilă de fapte mărețe, numai preocupată de a benchetui şi a-şi cheltui averea în străinătate.

Acum a sosit şi rândul armatei, ai cărei ofițeri sunt oameni cruzi şi brutali, puşi în capul unei soldățimi medievale!

Mă întreb: cine a mai rămas scutit de asprimile unei critici răutăcioase?

Nu astfel se îndreaptă moravurile; în tot cazul, greşelile ce se pot constata în armata noastră, ca în orice altă armată din lume, se vor îndrepta cu timpul şi cu multă precauție, pentru a nu lovi în prestigiul instituției.

Învinuiri se aduc foarte uşor, dar îndreptarea se face cu greu, pentru că orice reformă trebuie să aibă caracterul tranzitoriu; numai când sunt boli grave, se întrebuințează remedii radicale. Dar armata noastră nu este bolnavă, ci micile inconveniente, bine cunoscute celor în drept, provin în mare parte din cauza lipsurilor băneşti.

Națiunea întreagă are îndatorirea imperioasă de a îngriji şi perfecționa încontinuu instituțiile armatei; şi nu se atinge scopul şi nici nu se obțin rezultate îmbucurătoare fără mari sacrificii cetățeneşti şi băneşti.

Este uşor de criticat, dar la o țară ca a noastră se impune, pentru a înțelege bine întregul nostru organism militar, un studiu al compoziției politice, sociale şi economice!

La noi, din împrejurări deosebite, s-a făcut în timpul din urmă abstracție de necesitățile intime ale armatei, pentru a echilibra forțele financiare ale țării, şi cu toate lipsurile materiale, armata a dat țării întregi o dovadă indiscutabilă că un singur cuvânt de ordine este destul pentru a pune, în 24 ore, 150 000 de oameni în linie.

Faptul în sine trebuia să deştepte orgoliul național şi să tempereze sentimentul neastâmpărat al politicienilor. Armata însă este mândră, pentru că cel mai mare patriot al țării a vorbit cu glasul său bun şi părintesc. Regele nostru a vorbit oştirii, după ce s-au liniştit lucrurile, cu cuvinte blânde şi mulțumitoare, dar ele purtau un doliu mândru, ca doliul părintelui care-şi vede copilul rănit pe câmpul de onoare!

Cuvântul de mulțumire al Regelui a umplut inimile noastre de adâncă recunoştință, pentru că am putut reda țării liniştea de care are nevoie.

Revista Armatei, nr. 6/iunie 1907, p. 414-430